

CARMEN SMARANDACHE

ANA VĂDAN

GHID PRACTIC PENTRU GREFIERI

DREPTUL FAMILIEI ȘI PROTECȚIA MINORILOR

PHARE EuropeAid/ 122652/D/ SER/ RO
Asistență Tehnică pentru Școala Națională de Grefieri

MOTTO:

În îmfăptuirea actului de justiție, munca grefierului constituie un important sprijin pentru magistrați, competența și îndeplinirea sarcinilor ce le revin jucând un rol deosebit în desfășurarea întregii activități a instanțelor.

CUPRINS

INTRODUCERE	11
1. NOȚIUNI GENERALE. CADRUL LEGAL PRIVIND PROTECȚIA ȘI PROMOVAREA DREPTURILOR COPIILOR	9
1.1. CONCEPTUL DE POLITICĂ PENTRU MINORI	9
1.2. PREVENIRE-PROTECȚIE.....	9
1.3. SPECIALIZARE. PERSONAL SPECIALIZAT. INSTITUȚII SPECIALIZATE	10
1.4. NOȚIUNEA DE COPIL	11
1.5. CADRUL LEGAL PRIVIND PROTECȚIA ȘI PROMOVAREA DREPTURILOR COPILULUI	11
1.5.1. <i>Actualitatea temei</i>	11
1.5.2. <i>Cadrul legal internațional privind protecția drepturilor copilului</i>	12
1.5.3. <i>Cadrul legal intern privind protecția drepturilor copilului</i>	21
2. PRINCIPII PRIVIND GARANTAREA, RESPECTAREA ȘI PROMOVAREA DREPTURILOR COPIILOR	26
2.1. INTERESUL SUPERIOR AL COPILULUI	26
2.1.1. <i>Principiul interesului superior în documentele internaționale privitoare la drepturile omului</i>	26
2.1.2. <i>Principiul interesului superior în Convenția ONU cu privire la drepturile copilului</i>	27
2.1.3. <i>Principiul interesului superior al copilului și relativismul cultural</i>	28
2.1.4. <i>Aplicarea principiului interesului superior al copilului în practică – dileme și controverse</i>	29
<i>Discuțiile referitoare la aplicarea practică a principiului interesului superior al copilului reflectă, poate cel mai bine, dificultățile de conciliere a universalității drepturilor omului (ale copiilor în speță) cu localismul și varietatea socio-culturale.</i>	29
2.1.5. <i>Principiul interesului superior în deciziile Comitetului pentru drepturile copilului</i>	30
2.1.6. <i>Principiul interesului superior al copilului în virtutea legislației naționale</i>	30
2.2. EGALITATEA DE ȘANSE ȘI NEDISCRIMINAREA	33
2.2.1. <i>Standarde universale și europene în domeniul tratamentului egal și al non-discriminării</i>	33
2.2.2. <i>Principiul non-discriminării în Convenția cu privire la drepturile copilului</i>	33
2.2.3. <i>Egalitatea de șanse și nediscriminarea în legislația internă</i>	34
2.3. CELERITATEA ÎN LUAREA ORICĂREI MĂSURI CU PRIVIRE LA COPIL.....	35
2.4. RESPECTAREA DEMNITĂȚII COPILULUI	36
2.5. PARTICIPAREA COPILULUI LA REALIZAREA ACTULUI DE JUSTIȚIE ȘI ASCULTAREA OPINIEI ACESTUIA	37
2.6. RESPONSABILIZAREA PĂRINȚILOR CU PRIVIRE LA EXERCITAREA DREPTURILOR ȘI OBLIGAȚIILOR PĂRINTEȘTI	38
2.7. INTERPRETAREA FIECĂREI NORME JURIDICE REFERITOARE LA DREPTURILE COPILULUI ÎN CORELAȚIE CU ANSAMBLUL REGLEMENTĂRILOR DIN ACEASTA MATERIE	38
2.8. ALTE PRINCIPII APLICABILE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI COPILULUI.....	38
2.8.1. <i>Principiul primordialității responsabilității părinților cu privire la respectarea și garantarea drepturilor copilului</i>	38
2.8.2. <i>Principiul asigurării stabilității și continuității în îngrijirea, creșterea și educarea copilului, ținând cont de originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică, în cazul luării unei măsuri de protecție socială</i>	39
2.8.3. <i>Principiul asigurării protecției copilului împotriva abuzului și exploatării</i>	40
3. INSTITUȚII ȘI ORGANIZAȚII CU ATRIBUȚII ÎN PROTECȚIA COPILULUI	42
3.1. ASPECTE PREALABILE	42
3.2. INSTITUȚII LA NIVEL CENTRAL.....	42
3.3. INSTITUȚII LA NIVEL LOCAL	46
4. MĂSURI DE PROTECȚIE A MINORILOR	54
4.1. PROTECȚIA DREPTURILOR COPILULUI	54
4.1.1. <i>Mijloace de protecție a copilului</i>	54
4.1.2. <i>Drepturi ale copiilor</i>	55
4.1.3. <i>Beneficiarii dispozițiilor Legii 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor minorului</i> . 60	
4.2. PROTECȚIA MINORULUI PRIN REGULILE INSTITUITE ÎN MATERIA CAPACITĂȚII JURIDICE A PERSOANEI FIZICE (INCAPACITATEA MINORULUI).....	60

4.3. OCROTIREA MINORULUI PRIN PĂRINȚI	61
5. PROTECȚIA SPECIALĂ ȘI ALTERNATIVĂ A MINORULUI	65
5.1. PROTECȚIA SPECIALA A COPILULUI LIPSIT TEMPORAR SAU DEFINITIV DE OCROTIREA PĂRINȚILOR SĂI	65
5.1.1. Durata	65
5.1.2. Servicii de protecție specială	65
5.1.3. Beneficiari	65
5.1.4. Categori.	65
5.1.5. Stabilire și aplicare	65
5.1.6. Dreptul la acțiune în justiție	66
5.1.7. Dreptul copilului față de care a fost luată măsura de protecție socială de a menține relații cu alte persoane	66
5.1.8. Dreptul copilului față de care a fost luată măsura de protecție socială de a menține relații cu alte persoane	66
5.2. ANALIZA MĂSURILOR DE PROTECȚIE SPECIALĂ	66
5.2.1. Plasamentul	66
5.2.2. Plasamentul în regim de urgență	68
5.2.3. Supravegherea specializată	69
5.3. PROTECȚIA COPILOR REFUGIAȚI ȘI PROTECȚIA COPILOR IN CAZ DE CONFLICT ARMAT	69
5.3.1. Protecția copiilor refugiați	69
5.3.2. Protecția copilului în caz de conflict armat	70
5.4. PROTECȚIA COPILULUI CARE A SĂVÂRȘIT O FAPTĂ PENALĂ ȘI NU RĂSPUNDE PENAL	71
5.4.1. Categori de măsuri	71
5.4.2. Organele competente	71
5.4.3. Criterii de alegere a măsurii	71
5.4.4. Plasamentul	71
5.4.5. Interzicerea de a se da publicității anumite date	72
5.4.6. Servicii specializate pentru reintegrarea în societate	72
5.5. PROTECȚIA COPILULUI ÎMPOTRIVA EXPLOATĂRII	72
5.5.1. Aspecte comune	72
5.5.2. Protecția copilului împotriva exploatării economice	73
5.5.3. Dreptul de protecție împotriva consumului de droguri	73
5.5.4. Protecția copilului împotriva răpirii sau oricăror forme de trafic	75
5.6. PROTECȚIA COPILULUI ÎMPOTRIVA ALTOR FORME DE EXPLOATARE	75
5.6.1. Dreptul la protecție împotriva oricărei forme de exploatare	75
5.6.2. Obligații ale instituțiilor și autorităților publice	75
5.7. PROTECȚIA COPILULUI VICTIMA SAU MARTOR	76
5.8. MĂSURI DE PROTECȚIE ALTERNATIVĂ	77
5.8.1. Tutela minorului	77
5.8.2. Curatela minorului	80
6. ADOPTIA	82
6.1. NOȚIUNI, DEFINIȚIE, PRINCIPII, CONDIȚII ȘI EFECTE	82
6.1.1. Noțiuni	82
6.1.2. Definiție	82
6.1.3. Principii	83
6.1.4. Condiții	83
6.1.5. Efecte	85
6.2. PROCEDURA OBLIGATORIE ÎNAINTE DE ADOPTIE	86
6.3. FAZA JUDECĂTOREASCĂ PRIVIND DESCHIDEREA ADOPTIEI	88
6.3.1. Situații practice	88
6.4. ADOPTATOR SAU FAMILIE ADOPTATOARE	91
6.4.1. Evaluare	91
6.4.2. Procedura de evaluare în vederea obținerii atestatului de persoană/familie adoptatoare	92
6.5. ÎNCREDINȚAREA COPILULUI ÎN VEDEREA ADOPTIEI	93
6.6. ÎNCUVIINȚAREA ADOPTIEI	94
6.7. ÎNCETAREA ADOPTIEI	96
6.7.1. Desfacerea adopției	96
6.7.2. Nulitatea adopției	96
6.8. ADOPTIA INTERNAȚIONALĂ	96
6.8.1. Definiție	96
6.8.2. Condiții	97

7. COMPETENȚA ÎN CAUZELE CU COPII.....	98
7.1. COMPETENȚA ÎN MATERIA DREPTULUI COMUN	98
7.1.1. <i>Competența materială sau de atribuțiune a instanțelor judecătorești</i>	98
7.1.2. <i>Competența teritorială a instanțelor judecătorești</i>	101
⌘ COMPETENȚA TERITORIALĂ GENERALĂ.....	102
7.1.3. <i>Întinderea competenței instanței sesizate. Prorogarea de competență</i>	104
7.1.4. <i>Necompetența instanței. Excepția de necompetență și conflictele de competență</i>	105
7.2. COMPETENȚA ÎN RAPORT CU LEGEA SPECIALĂ.....	106
7.2.1. <i>Competența generală</i>	106
7.3. COMPETENȚA MATERIALĂ.....	109
7.3.1. <i>Competența judecătoreii</i>	109
7.3.2. <i>Competența tribunalului</i>	109
7.3.3. <i>Competența curții de apel este cea arătată mai sus , cu titlul exemplificativ amintim că soluționează recursurile în cazul divorțului, partajelor judiciare, adopției, etc.</i>	110
8. REGULI DE PROCEDURĂ ÎN CAUZELE CU MINORI.....	111
8.1. DISPOZIȚII GENERALE DE PROCEDURĂ.....	111
8.1.1. <i>Actele de procedură</i>	111
8.1.2. <i>Sanctiunile nerespectării dispozițiilor legale prevăzute pentru actele juridice. Nulitățile</i>	112
8.1.3. <i>Citarea și comunicarea actelor de procedură</i>	112
8.1.4. <i>Termenele procesuale</i>	115
8.1.5. <i>Amenzile judecătorești, despăgubirile civile și cheltuielile de judecată</i>	118
8.2. PROCEDURĂ ÎNAINTEA PRIMEI INSTANȚE.....	118
8.2.1. <i>Cererea de chemare în judecată</i>	119
8.2.2. <i>Întâmpinarea</i>	121
8.2.3. <i>Cererea reconvențională</i>	121
8.3. PARTILE ÎN PROCESUL CIVIL	121
8.3.1. <i>Noțiunea de „parte” și poziția părților în procesul civil</i>	121
➤ <i>Efectele coparticipării procesuale</i>	122
8.4. PROCEDURĂ ÎNAINTE DE JUDECATĂ. ȘEDINȚELE ȘI POLIȚIA LOR	123
8.4.1. <i>Activitatea premergătoare ședinței de judecată</i>	123
8.4.2. <i>Poliția ședinței</i>	128
8.5. REGULI SPECIALE DE PROCEDURĂ ÎN CAUZELE CU MINORI	132
8.5.1. <i>Audierea în cadrul proceselor civile și penale</i>	133
8.5.2. <i>Plângerile și solicitările adresate instanțelor judecătorești sau altor autorități, fără încuviințarea părinților</i>	134
8.5.3. <i>Consilierea legală fără consimțământul părinților</i>	134
8.5.4. <i>Procedura divorțului</i>	135
9. PROBELE ÎN CAUZELE CU COPII.....	139
9.1. REGULI GENERALE	139
9.1.1. <i>Noțiune</i>	139
9.1.2. <i>Subiectul, obiectul, sarcina probei</i>	139
9.1.3. <i>Condiții de admisibilitate a probelor</i>	139
9.1.4. <i>Propunerea, încuviințarea, administrarea probelor</i>	139
9.2. PROBA CU ÎNSCRISURI.....	142
9.2.1. <i>Considerații teoretice</i>	142
9.2.2. <i>Administrarea probei cu înscrisuri</i>	142
9.3. VERIFICAREA DE SCRIPTE.....	143
9.4. PROBA CU MARTORI	143
9.4.1. <i>Considerații teoretice</i>	143
9.4.2. <i>Admisibilitatea probei cu martori</i>	143
9.4.3. <i>Administrarea probei cu martori</i>	143
9.5. EXPERTIZA.....	144
9.5.1. <i>Considerații teoretice</i>	144
9.5.2. <i>Admisibilitatea expertizei</i>	145
9.5.3. <i>Administrarea expertizei</i>	145
9.6. CERCETAREA LA FAȚA LOCULUI	145
9.6.1. <i>Considerații teoretice</i>	145
9.6.2. <i>Administrarea probei</i>	145

9.7. INTEROGATORIUL.....	145
9.7.1. <i>Considerații teoretice</i>	145
9.7.2. <i>Mărturisirea</i>	146
9.8. PREZUMȚIILE	147
9.8.1. <i>Definirea noțiunii</i>	147
9.8.2. <i>Felurile prezumțiilor</i>	147
9.9. RAPORTUL DIRECȚIEI GENERALE DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI PROTECȚIA COPILULUI	147
10. COOPERAREA JUDICIARĂ INTERNAȚIONALĂ.....	149
10.1. CADRUL GENERAL	149
10.2. ASISTENȚA JUDICIARĂ DINTRE ROMÂNIA ȘI STATELE NE- MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE.....	149
10.3. ASISTENȚA JUDICIARĂ DINTRE ROMÂNIA ȘI STATELE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE	155
• REGULAMENTUL (CE) NR. 805/2004 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI....	166
11. MEDIEREA	169
11.1. DEFINIȚIE. NOȚIUNI GENERALE	169
11.2. ORGANIZAREA PROFESIEI DE MEDIATOR	170
11.3. OBLIGAȚIILE ȘI RĂSPUNDEREA MEDIATORULUI	171
11.4. PROCEDURA MEDIERII	172
11.5. DOMENII PREVĂZUTE DE LEGE	173
ANEXE	174
LISTĂ MODELE DE ACTE PROCEDURALE SAU DE ADRESE SPECIFICE ACTIVITĂȚII GREIFIERILOR.....	175
BIBLIOGRAFIE	227

“Spune-mi și voi uita ;
 Arată-mi și s-ar putea să îmi amintesc;
 Implică-mă și voi înțelege”

INTRODUCERE

• Scurtă prezentare a evoluției sistemului de justiție pentru minori.

Pe baza standardelor și practicii existente la nivel european, în cursul anului 2004, au fost adoptate o serie de acte normative privind protecția drepturilor copilului, atât în cauzele civile cât și penale.

De asemenea, în vederea integrării în Uniunea Europeană, Statul Român și-a asumat o strategie pentru consolidarea justiției pentru minori, prin care se avea în vedere următoarele:

- evaluarea necesarului de personal și de spații pentru instrumentarea și judecarea în cele mai bune condiții a cauzelor în care sunt implicați minori - victime sau infractori;
- îmbunătățirea cadrului legislativ în domeniul protecției drepturilor minorilor prin elaborarea unor propuneri de **reglementare unitară pentru simplificarea procedurilor și sporirea garanțiilor procesuale acordate minorilor**;
- **specializarea** magistraților și a altor categorii de personal din sistemul judiciar, în cadrul sesiunilor de formare ce vor fi organizate la nivelul INM, SNG și al curților de apel;
- **crearea infrastructurii** pentru funcționarea în bune condiții a justiției pentru minori, cu accent pe înființarea de structuri administrative privind protecția minorilor (servicii educative specializate pentru minori) care urmau a fi incluse în sistemul național de protecție a victimelor și în sistemul național de reintegrare socială a infractorilor, cu atribuții în ceea ce privește elaborarea rapoartelor de evaluare psihosocială, acordarea de asistență psihologică, precum și supravegherea executării sentințelor penale.

În vederea **asigurării condițiilor pentru integrarea efectivă a României în spațiul comun european** de justiție, autoritățile române au prevăzut măsuri adecvate pentru a asigura, de la data aderării, **contactul direct între autoritățile judiciare române și cele din statele membre ale Uniunii Europene**, în aplicarea principiului recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești.

În acest context au fost reglementate, sub aspect formal, următoarele domenii de activitate:

- dezvoltarea activității rețelelor judiciare române în materie penală, civilă și comercială ;
 - pregătirea magistraților în vederea aplicării instrumentelor juridice internaționale în domeniul cooperării judiciare internaționale ;
 - crearea cadrului juridic și instituțional pentru dezvoltarea cooperării între România și Eurojust ;
 - pregătirea magistraților și a unui număr de grefieri în domeniul justiției juvenile.
- Sistemul justiției pentru minori este o **problema deschisă** în România

• Rolul grefierului în administrarea justiției pentru minori.

Implicarea grefierului în realizarea actului de justiție poate fi structurată pe următoarele nivele:

- ◆ activități judiciare pregătitoare în cadrul cărora verifică dosarul sub aspect formal și material;
- ◆ asistență oferită în timpul dezbaterilor publice, prin predări și preluări de acte, consemnarea tuturor aspectelor judecătorești ;
- ◆ redactarea actelor necesare finalizării cauzei ori pregătirii acesteia pentru termenul care s-a acordat;
- ◆ coordonarea managementului dosarului, atribuție ce implică asigurarea că sunt efectuate toate activitățile necesare ce sunt situate în limitele gestionării dosarului.

Când un copil are nevoie de intervenția justiției, pentru luarea unei decizii cu privire la respectarea drepturilor sale și protecția sa, intervenția trebuie să fie rapidă, procesul judiciar să nu-i creeze o traumă în plus și să fie corect și just.

Prin prisma celor patru categorii de atribuții enumerate mai sus putem identifica contribuția grefierului pentru realizarea acestor deziderate.

- În faza de pregătire a dosarului se va asigura că părțile și/sau reprezentanții lor au cunoștință despre proces și vor fi prezenți. Poate redacta un raport despre părțile implicate în proces și, pentru a evita o amânare a soluționării cauzei, poate să-i ceară opinia magistratului

cu privire la demersurile pe care le consideră necesare pentru stabilirea unui cadru procesual legal.

Dacă, din studiul dosarului a observat că acesta nu este corect pregătit, atât sub aspect formal (citații, clarificări ale obiectului cererii, eventuale taxe) cât și material (lipsa unui mijloc de probă relevant și obligatoriu la primul termen) poate efectua demersuri pentru completarea sau clarificarea problemelor (emiterea unei citații prin agent, contactare telefonică, emiterea unei adrese sau înștiințări).

În cazul în care urmează să fie ascultat un copil va identifica și pregăti locația în acest sens. Magistratii implicați în ascultarea copilului vor fi anunțați.

- În timpul dezbaterilor publice ajută la identificarea părților, consemnează prezența/absența acestora, notează conceptual, conform calificării și opiniei proprii, toate aspectele importante dezbătute în ședință. Conținutul notelor sale îl caracterizează ca profesionist. Atitudinea din timpul desfășurării ședinței nu trebuie să fie una inflexibilă ci relaxantă, pentru a crea un mediu pozitiv și de încredere. Dacă copilul este prezent acesta trebuie tratat cu respect fiind asigurat că este ascultat cu atenție.

Pentru ca ascultarea să dea rezultat este indicat ca minorul să fie pregătit înainte de audiere, prin minime informații privind rolul persoanelor care vor contribui la luarea deciziei în ceea ce privește.

- După finalizarea dezbaterilor va redacta prima parte a hotărârii, pe baza notelor luate în timpul ședinței, cu referire directă la probe. Indiferent cine dactilografiază hotărârea, grefierul sau magistratul, asumarea conținutului acesteia și responsabilitatea revine magistratului.

O redactare a dispozitivului greșită, cu privire la identificarea părților prin nume, domiciliu și alte date necesare va prelunge intervenția asupra nevoilor copilului, fiind necesară îndreptarea erorii materiale și recomunicarea.

- Grefierul se asigură că sunt efectuate toate activitățile necesare privind o bună administrare a dosarului (comunicări, înregistrările necesare etc.). Identifică și semnalează magistratului posibile întârzieri și probleme precum și cauzele acestora.

Pentru îndeplinirea acestor atribuții grefierul are nevoie de o bună pregătire profesională și de anumite abilități, cum sunt:

- ♦ abilitate de exprimare, în scris: redarea stării de fapt, a unor idei și concepte juridice, într-un mod comprehensiv și corect din punct de vedere gramatical și ortografic;
- ♦ abilitate de exprimare, verbal: reușește să adune faptele, ideile și opiniile în concepte ușor inteligibile și corecte din punct de vedere gramatical, utilizând în același timp termeni simpli.
- ♦ abilitatea de a învăța: valorificarea pozitivă a experiențelor anterioare, și înclinație spre studiu și documentare sistematică.

O colaborare eficientă între grefier și magistrat aceasta trebuie să se bazeze pe respect, onestitate și o bună cunoaștere.

Desigur că activitatea de judecată este caracterizată, printre altele și de existența unui număr mare de cauze, ce trebuie soluționate într-un interval de timp relativ scurt (în anumite tipuri de cauze există necesitatea unei soluții rapide). În anumite situații, aceste aspecte creează o stare de stres, datorită și timpului scurt în care trebuie rezolvate un număr relativ mare de cauze.

De asemenea, trebuie reținut că în cazurile urgente, micile omisiuni pot avea consecințe uriașe. De aceea, grefierul trebuie să fie capabil să lucreze rapid, prin abordări punctuale ale problemelor, fără a neglija detaliile relevante ale fiecărui dosar și trebuie să fie conștient și să identifice din start riscurile existente în aceste cazuri, de judecată în regim de urgență.

1. NOȚIUNI GENERALE. CADRUL LEGAL PRIVIND PROTECȚIA ȘI PROMOVAREA DREPTURILOR COPILOR

1.1. Conceptul de politică pentru minori

• La nivel internațional

Cea mai mare realizare pentru coordonarea tuturor acțiunilor în favoarea copilului a fost ratificarea, aproape universală, a Convenției cu privire la Drepturile Copilului, adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989.

Monitorizarea progresului înregistrat de procesul de implementare a Convenției în sistemul juridic național al fiecărui stat parte este adusă la îndeplinire de Comitetul pentru Drepturile Copilului (Comitetul) prin intermediul Rapoartelor Inițiale și Periodice care-i sunt trimise de statele-părți.

Regulile de procedură ale Comitetului îi permit să facă comentarii generale, pe baza articolelor și prevederilor Convenției în vederea promovării procesului de implementare a acesteia și pentru asigurarea asistenței Statelor-Părți în vederea îndeplinirii obligațiilor de raportare.

La cea de-a 44-a sesiune, de la Geneva, din perioada 15 ianuarie-2 februarie 2007 Comentariul General al Comitetului a avut în vedere Drepturile minorilor în cadrul justiției pentru minori cu următoarele obiective:

- încurajarea Statelor-Părți să dezvolte și implementeze o politică, privind justiția pentru minori, completă axată pe prevenire și colaborare inter-agenții;
- să furnizeze Statelor-Părți consiliere și recomandări cu privire la conținutul acestei politici comprehensive;
- să promoveze integrarea în sistemele naționale de drept și a altor standarde internaționale, în special Regulile de la Beijing, Regulile de la Havana și Principiile de la Riyadh.

Comentariul General are în vedere, în primul rând, implementarea unei politici adecvate, în spiritul Convenției, pentru copiii care intră în conflict cu legea.

În acest domeniu România trebuie să-și formuleze și adapteze o strategie nouă și cu privire la copiii care intră în conflict cu legea penală și sunt responsabili penal. În temeiul legii nr. 272/2004 privind respectarea și promovarea drepturilor copilului politica de protecție a copilului a fost clar definită și eficientizată doar pentru copiii care intră în conflict cu legea și nu sunt responsabili penal.

În strategia Guvernului elaborată pe perioada 2007-2013, au fost preluate liniile directoare ale politicii internaționale, elaborate în baza Convenției, urmând ca în perioada următoare politica de protecție elaborată să devină eficientă pentru toții copiii români, indiferent de situația care atrage necesitatea intervenției prin măsuri de protecție.

• La nivel național

1.2. Prevenire-protectiei

Una din funcțiile fundamentale ale dreptului ca sistem normativ o constituie ocrotirea personalității umane prin crearea unui cadru general de stabilitate și siguranță în care omului să-i fie conferită încrederea și liniștea că poziția lui în societate, locul pe care îl ocupă sunt bine definite și garantate pe plan juridic, împotriva oricăror abuzuri. Aceasta cerință își găsește realizarea prin edictarea și aplicarea normelor juridice din sfera tuturor ramurilor de

drept, un loc central deținându-l formarea, dezvoltarea și afirmarea personalității umane prin mijloacele dreptului civil.

Studiile de sociologie a copilăriei finele secolului XX, s-au centrat pe analiza construcției copilăriei la nivelul unor comunități locale-naționale, pe relația dintre copil, familie, stat, pe diferențele structurale ale copilului și copilăriei (copilul ca victimă, ca abuzat, delinvent, aflat în dificultate – copilul public, etc.). Ele au evidențiat „**dinamica contradictorie a proceselor care au modelat copilăria – tensiunile ideologice și imperativele îngrijiri și bunăstări, responsabilitățile familiei și socializarea copilului, etc. – care au dus la elaborarea unui concept de copilărie localizat în familie, ca principală instituție și prin loc de școlarizare, la determinarea naturii relațiilor dintre copil, familie, stat, precum și la nașterea retoricii copilăriei naționale pentru toți copiii**”.

Individualizarea copilului în raporturile cu familia, recunoașterea vulnerabilității și nevoilor speciale de protecție și ocrotire ale copilăriei, au fost consacrate prin reglementarea drepturilor copilului ca parte componentă a drepturilor omului. Odată legiferarea lor de către legislația internațională a drepturilor omului, copilul dobândește (în drept) statutul de persoană, de ființă umană care prin simplul fapt al nașterii beneficiază de drepturi care trebuie garantate și respectate.

Reglementarea internațională a drepturilor copilului este rezultatul studiilor și cercetărilor de sociologie și psihologie a copilăriei și dezvoltării realizate în secolul XX. Legislația internațională pornește de la recunoașterea copilului ca persoană, și în această calitate, a posibilității sale de a se putea bucura de toate drepturile civile, politice, culturale, economice, sociale, etc..Au fost evidențiate particularitățile copilului – de persoană în devenire – respectiv absența discernământului și maturității intelectuale, care limitează competența sa juridică în diferite decizii/acțiuni și face necesară instituirea și reglementarea unor măsuri de asistență, prevenire, protecție și ocrotire, precum și a unor instituții prin intermediul cărora copilul își poate valorifica drepturile fără a fi în vreun fel lezat sau prejudiciat.

1.3. Specializare. Personal specializat. Instituții specializate

Cadru legal privind instanțele pentru minori și familie din România este asigurat de Legea nr.304/2004 privind organizarea judecătorească, modificată prin Legea nr. 247/2005, care stipulează că pot fi înființate secții sau complete specializate în cadrul judecătoriilor, tribunalelor și curților de apel. Legea prevede, de asemenea, că instanțele specializate pentru minori și familie pot fi înființate la nivel județean și la nivelul municipiului București.

Specializarea în justiție juvenilă și dreptul familiei implică o instruire și o înclinație specială.

Prin strategia guvernului privind reforma justiției, în anul 2003 s-a decis înființarea unor tribunale specializate pentru minori, în mod treptat în perioada 2004-2006, inițial ca măsură obligatorie iar ulterior rămânând doar o opțiune pentru instanțe. În cadrul proiectului PHARE – Sprijin pentru îmbunătățirea justiției pentru minori , a fost creat un astfel de Tribunal la Brașov, instanță pilot, fără personalitate juridică, ce urma să servească model pentru înființarea altor instanțe.

Alte instanțe au decis să înființeze secții speciale care să soluționeze cauze de familie și justiție juvenilă. Cele mai multe instanțe au optat pentru complete specializate care să soluționeze cauze de dreptul familiei și probleme de justiție juvenilă. Cu excepția Tribunalului pentru minori Brașov, indiferent de forma de organizare aleasă nici una din aceste structuri nu sunt, în fapt, ”specializate” numai în domeniul protecției minorului și dreptul familiei. Aceste instanțe soluționează și alte cauze, cum ar fi cele privind proprietatea iar, la secțiile penale, dosare cu adulți.

În aceste condiții ”specializarea ”este pur formală, profesioniștii instanțelor fiind obligați să cunoască toate aspectele legate și de alte cauze pe care le au de soluționat.

Obstacolele unei specializări reale a secțiilor instanțelor în cauze privind minorii și familia sunt generate de mai mulți factori: personal insuficient, managementul cauzelor și preocupări legate de carieră.

⌘ Formare inițială și continuă

Școala Națională de grefieri realizează atât pregătirea inițială a viitorilor grefieri cât și pregătirea continuă (perfecționarea grefierilor și celorlalte categorii de personal auxiliar de

specialitate care funcționează în instanțele judecătorești și parchetele de pe lângă acestea) având următoarele obiective:

- Formarea și dezvoltarea motivațiilor și atitudinilor (intelectuale, psihosociale, axiologice) necesare exercitării profesiei de grefier;

- Însușirea cunoștințelor și formarea deprinderilor necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor specifice, astfel cum sunt reglementate în legislația actuală, dar și în perspectiva evoluției acestei profesii.

☞ Formarea inițială se desfășoară sub formă de cursuri cu durată de 6-9 luni, cuprinzând

- Transmiterea unor cunoștințe teoretice
- Stagiu practic

☞ Formarea continuă se desfășoară sub formă de seminarii de 3-5 zile atât în București cât și în centrele regionale din Bârlad, Sovata, Timișoara.

1.4. Noțiunea de copil

Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului evită să stabilească o anumită vârstă privind limita inferioară a copilăriei, problemă evitată în mod intenționat, cu scopul de a respecta diversitatea tuturor soluțiilor oferite de legislațiile naționale, în locul unei soluții comune tuturor statelor. Pentru a da un caracter universal dispozițiilor Convenției și o acceptare largă a acestora s-a evitat luarea unei poziții cu privire la avort și planificare familială dar în preambulul Convenției se atrage atenția asupra Declarației privind Drepturile copilului din 1959 conform căreia :” **copilul, dată fiind imaturitatea sa fizică și intelectuală, necesită o serie de măsuri speciale de protecție și de îngrijire, inclusiv o protecție legală adecvată, înainte, ca și după naștere**„.

Dacă în legislația națională sunt prevederi mai favorabile pentru realizarea drepturilor copilului acestea nu vor fi afectate de prevederile Convenției.

În sistemul nostru de drept, conform Decretului nr.31/1954 cu privire la persoanele fizice și juridice drepturile copilului sunt recunoscute, de la concepțiune, însă numai dacă el se naște viu.

În strategiile de intervenție ale statului sunt prevăzute măsuri în favoarea copilului încă de la concepție, prin programe de intervenție în favoarea femeii gravide atât în domeniul sănătății cât și în domeniul relațiilor de muncă.

Copilăria se încheie odată cu ajungerea la majorat. Convenția fixează majoratul la vârsta de 18 ani cu excepția cazului în care conform legii naționale aplicabile copilului majoratul este stabilit sub această vârstă. Chiar dacă unele State-Părți la Convenție stabilesc o limită a majoratului sub vârsta de 18 ani, prin politica Comitetului ulterioară elaborării Convenției acestea sunt obligate să ofere protecție copiilor cel puțin până la vârsta de 18 ani. Conceptul majoratului variază în funcție de aspectele civile, penale, politice și de altă natură dată de situația în care s-ar putea afla copilul și evoluția și tradiția societății unde se dezvoltă.

Actele juridice internaționale nu oferă o definiție a copilului limitându-se la a arăta că **”Prin copil se înțelege orice ființă umană sub vârsta de 18 ani, exceptând cazurile în care legea aplicabilă copilului stabilește vârsta majoratului sub această vârstă.”**

Conform legislației naționale **„prin copil se înțelege persoana care nu a împlinit 18 ani și nu are capacitate deplină de exercițiu”**.

1.5. Cadrul legal privind protecția și promovarea drepturilor copilului

1.5.1. Actualitatea temei

Tema copilului și a copilăriei a devenit, în special după adoptarea **Convenției Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului**, o prezență constantă atât în discursul politic actual cât și în abordările științifice, culturale, educaționale – la nivel internațional, regional și național.

Organismele internaționale interguvernamentale, Națiunile Unite, Consiliul European, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa etc., au pe agenda de lucru situația

copiilor în conflictele armate, traficul de copii, prostituția, pornografia copiilor, exploatarea și

abuzul asupra copilului, etc. **Ultimul deceniu al secolului** a fost asumat reprezentanții statelor și guvernelor prezente la summitul internațional pentru copii din septembrie 1990 ca „**deceniu al copilului**”. Cu această ocazie s-a adoptat **Declarația Universală Internațională cu privire la Supraviețuirea, Protecția și Dezvoltarea copilului**, precum și un program de acțiune.

La nivel național statele s-au văzut nevoite să adopte diferite măsuri legislative și politici sociale menite să amelioreze situația copiilor.

Efectele preocupării declarate pentru respectarea drepturilor copilului sunt controversate. Există o temere împărtășită și de copii din diverse țări dar și de către unii specialiști, că discursul asupra drepturilor copiilor este doar pentru a justifica dependența de adulți și marginalizarea copilului. **„În situații convenabile, observa un copil din Austria, copilul este considerat încă insuficient de matur intelectual pentru a formula un punct de vedere și o opțiune calificată – de exemplu în ce privește drepturile politice și posibilitatea de a participa la alegeri politice. În același timp sub vârsta fixată de Convenție unii copii se pot căsătorii iar alții sub 10 ani, răspund penal, acordându-li-se același tratament ca și adulților”**.

Unii cercetători susțin că „**retorica drepturilor copilului**” n-ar reprezenta altceva „decât un limbaj profesional persuasiv reconstruit pentru a legitima forma de activitate și intervenție a diferitelor persoane și instituții care trăiesc de pe urma copiilor. Este un limbaj cu funcție anestezică, un sistem de control al copilului folosit în cuvintele lui Orwell, nu atât pentru a exprima semnificații, cât pentru a le distruge”¹.

Alte puncte de vedere susțin că actualul discurs asupra drepturilor copilului adâncește dependența copilului de adult. „**Statutul copilului este redus la cel de cetățean potențial, de ființă umană în devenire, diferită de ființa umană**”².

Asemenea puncte de vedere critice repun în discuție:

- temeiul protecției speciale de care trebuie să se bucure copilul
- natura relațiilor dintre adult și copil
- legitimitatea „dreptului natural al adulților” de a-și exercita puterea asupra copiilor” (paternalism)
- criteriile și limitele intervenției asistențiale (în termenii duratei și ai proporționalității) pentru a proteja copilul și drepturile sale
- drepturile de care se bucură copiii
- modalitățile efective în care copiii își pot exercita drepturile

1.5.2. Cadrul legal internațional privind protecția drepturilor copilului

⌘ Generalități privind reglementările internaționale ale drepturilor omului

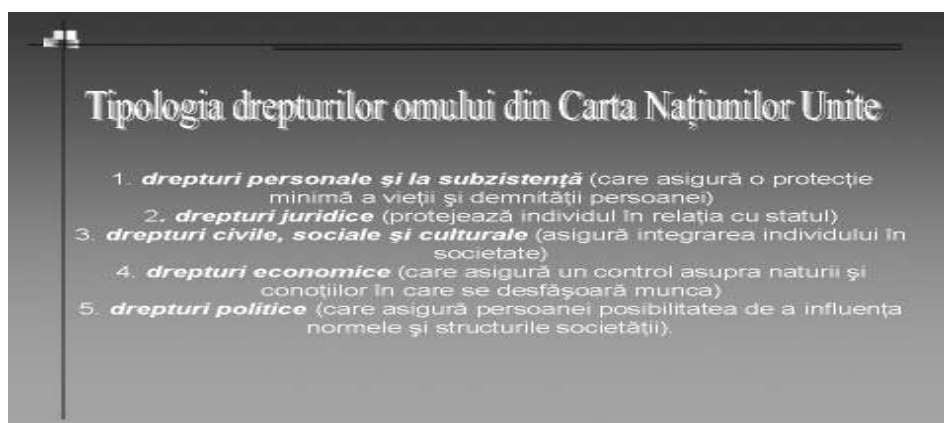
Drepturile –ca instituție socială fundamentală– reprezintă facultatea subiectului de a pretinde (facultas agendi). În drept, această facultate aparține doar ființei omenești, persoanei fizice în individualitatea ei și, printr-o ficțiune juridică, în anumite condiții, și grupului de persoane (persoana morală sau juridică).

¹ Shamgar-Hendelman, To Whom Does Childhood Belong, in Qvortrum, Jet all (eds) Childhood Matters : Social Theory, Practice and politics, Aldershot, Avebury, 1994

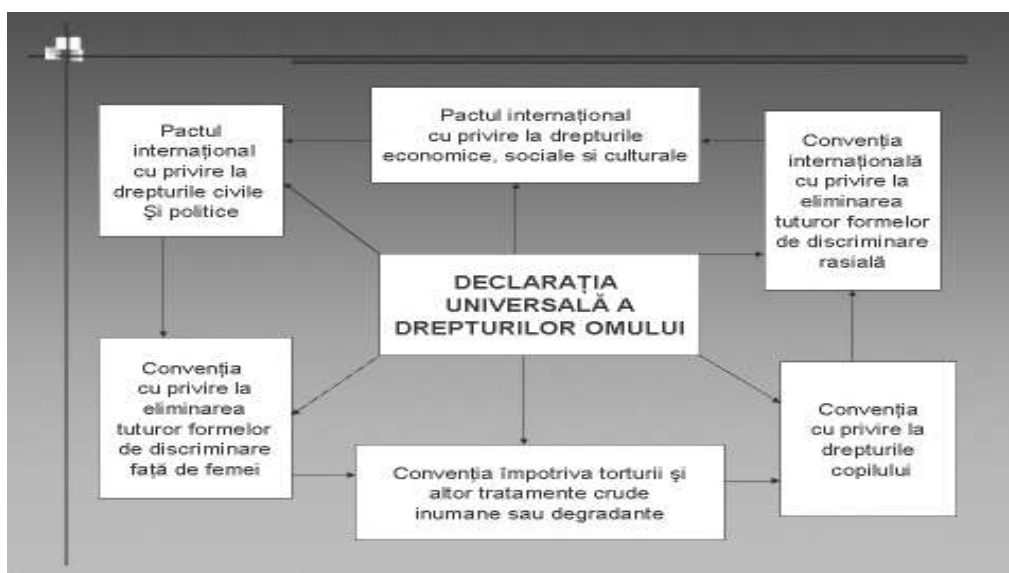
² J. Qvortrup, ChildhoodMatters :An introduction in Qvortrup, Jet all (eds) Childhood Matters: Social Theory, Practice and Politics, Aldershot, Avebury

Prezentăm în continuare o tipologie a drepturilor din cartă :

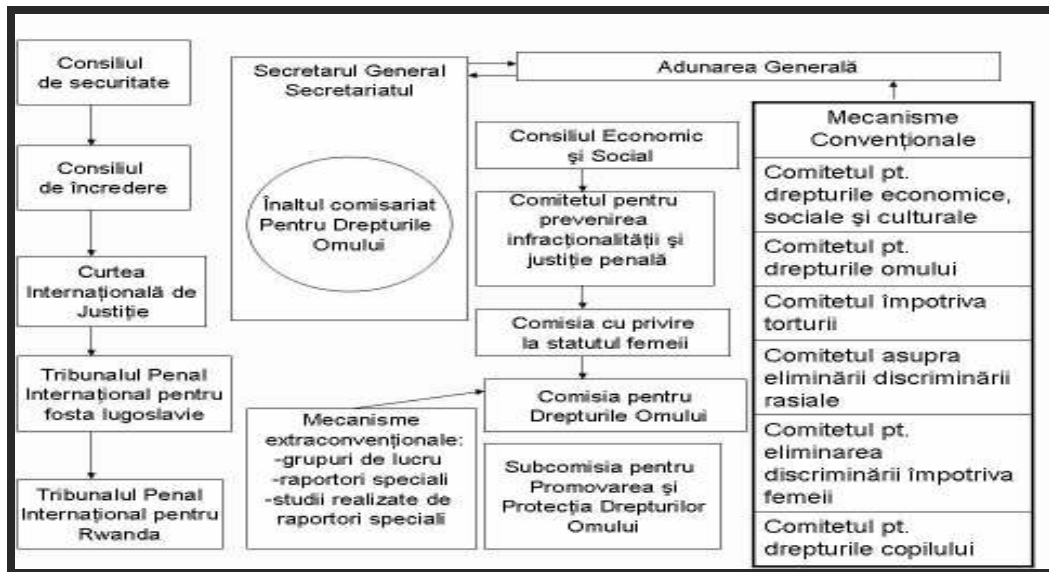
Un rol esențial îl au și:

- ☞ Convenția internațională asupra eliminării tuturor formelor de discriminare rasială adoptată în 1965
- ☞ Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare asupra femeii adoptată în 1979
- ☞ Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente crude, inumane sau degradante adoptată în 1984
- ☞ Convenția asupra drepturilor copilului adoptată în 1989

Organisme de monitorizare a implementării drepturilor omului înființate pe baza Cartei Națiunilor Unite sunt:

- a. Comisia pentru drepturile omului
- b. Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru drepturile omului
- c. Departamentul Înalțului Comisar al Națiunilor Unite pentru drepturile omului.

Printre mecanisme de monitorizare a implementării drepturilor omului amintim:

➤ **Mecanisme convenționale de monitorizare**

Prin tratat au fost prevăzute șase comitete:

- a. Comitetul pentru drepturile omului monitorizează implementarea Pactului Internațional cu privire la drepturile civile și politice.
- b. Comitetul pentru drepturi economice, sociale, culturale monitorizează implementarea Pactului Internațional cu privire la drepturile economice, sociale, culturale.
- c. Comitetul pentru eliminarea discriminării sociale
- d. Comitetul pentru eliminarea împotriva femeii
- e. Comitetul împotriva torturii
- f. Comitetul pentru drepturile copilului
- g.

➤ **Mecanismele extraconvenționale**

Procedurile speciale se realizează cu sprijinul unor experți în drepturile omului desemnați prin mandate speciale ca raportori speciali, reprezentanți, experți independenți sau ca grupuri de lucru.

➤ **Proceduri de comunicare a încălcărilor drepturilor omului**

Se cunosc **două proceduri principale:**

- a. Procedura 1503 destinată examinării situațiilor care duc la încălcări flagrante ale drepturilor omului
- b. Procedura „protocolului facultativ”

Proceduri speciale sunt prevăzute și în convenții din păcate Convenția pentru drepturile copilului nu reglementează o procedură specială.

⌘ **Generalități privind reglementările regionale ale drepturilor omului**

Organizația Națiunilor Unite, o lungă perioadă de timpnu a agreat ideea de regionalizare ținând la universalizarea, internaționalizarea conceptului de drepturi ale omului. Prin Rezoluția nr.32/127din 1997, Adunarea Generală a Națiunilor Unite recomandă în prezent statelor membre să realizeze înțelegeri regionale pentru promovarea și protecția drepturilor omului.

În prezent putem identifica trei sisteme regionale:

a) Sistemul inter-american al drepturilor omului. La a noua referință inter-americană din mai 1948 de la Bogota au fost puse bazele Organizației Statelor Americane, și totodată adoptată Declarația americană a drepturilor și obligațiilor omului.

b) Sistemul african al drepturilor omului

Carta africană a drepturilor omului și a popoarelor a fost adoptată în 1981 de Adunarea Șefilor de stat și de guvern din Organizația Unității Africane (OUA).

c) Sistemul european al drepturilor omului

La Roma sub auspiciile Consiliului Europei, la 4.XI.1950 a fost semnată Convenția europeană privind protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care intră în vigoare abia în 3 septembrie 1953. Aceasta va fi completată ulterior de protocoalele adiționale. A înființat prima procedură internațională, unde se pot adresa plângeri în domeniul drepturilor omului, în prezent o foarte dezvoltată jurisprudență în materie. Sistemul european este cel mai eficient de promovare a drepturilor omului.

În cursul reuniunii la nivel înalt de la Nisa din decembrie 2000, a fost proclamată Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, care conține ca drepturi fundamentale ale cetățenilor, dreptul la o bună administrare și dreptul de a sesiza Mediatorul European în cazul unei administrări defectuoase. La 6.IX.2001 Parlamentul European adoptă o rezoluție prin care se aprobă un Cod al buneii administrări. Obiectul Codului este acela de a explica pe larg ce înseamnă în practică dreptul la buna administrare menționat în Cartă.

⌘ Drepturile copilului – drepturi ale omului, reglementări la nivel internațional

Până la începutul secolului XX copiii au fost tratați și considerați ca extensie a părinților, fără a deține drepturi proprii. Copilul a fost tratat vreme îndelungată, mai curând ca obiect al actelor de caritate decât ca ființă umană individuală, cu propriile sale drepturi. Elaborarea deciziilor cu privire la copil au fost luate de cele mai multe ori în absența acestuia. La începutul secolului al XX-lea s-a manifestat un interes deosebit pentru protecția copilului. Aproape în toate țările industrializate au fost promulgate legi în domeniul protecției copilului.

Totodată asistăm și la sancționarea drepturilor copilului în documente internaționale, la început sub forma declarațiilor, iar apoi în deceniul al 9-lea sub forma convențiilor.

Cu toate rezervele ce pot fi formulate cu privire la eficiența protecției copilului prin legislația internațională vizând îndeosebi diferite interpretări pe care le pot da autoritățile dintr-un stat sau altul, în raport cu propriile interese, asemenea reglementări constituie o realitate care nu mai poate fi ignorată, mai ales în România, care a aderat la o parte din acestea.

⌘ Declarații internaționale

a) Declarația de la Geneva (1924)

În 1923, Englantine Jeeb, fondatoarea Organizației „Salvați Copiii sintetizează drepturile copilului într-o declarație în cinci puncte, numită Declarația Drepturilor Copilului. În 1924 aceasta a fost adoptată de Liga Națiunilor. Cele cinci puncte au devenit cunoscute ca „Declarația de la Geneva” și preconizau să ofere ocrotire copiilor care, în urma primului război mondial se aflau în situații dramatice.

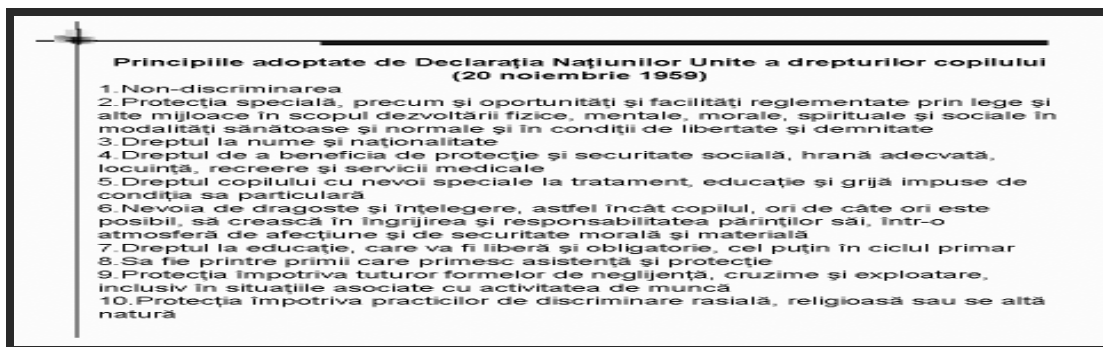
Prima dată drepturile copilului au devenit un concept de drept internațional public.

b) Declarația Drepturilor Copilului (1948)

În 1948, se mai adaugă încă două puncte (1 și 2) la conținutul Declarației Drepturilor Copilului din 1924, ca urmare a Uniunii Internaționale pentru Bunăstarea copiilor, ceea ce conturează ceea ce numim astăzi Declarația privind Drepturile Copilului din 1948.

c) Declarația privind Drepturile Copilului (1959)

Aceasta cuprinde 10 articole și consacră principiul de a se lucra în interesul superior al copilului.

☞ Convenții internaționale

1) Convenția pentru obținerea pensiei de întreținere în străinătate (New York, 20 iunie 1956), la care România a aderat prin Legea nr.26/1991 reglementează procedurile pentru obținerea pensiei de întreținere de către creditorul (copilul), care se găsește pe teritoriul uneia dintre părțile contractante, din partea debitorului sau, care se afla sub jurisdicția altei părți contractante (art.I pct.1). Prin aceste dispoziții de fapt se creează un mecanism diferit în completarea celorlalte căi juridice, existente în dreptul intern sau în dreptul internațional, fără a le înlocui, legea care le reglementează acțiunile conexe fiind legea debitorului (art.I pct.2).

2) Convenția de la Haga asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii (Haga, 25 octombrie 1980).

Convenția are ca scop înapoierea imediată a copiilor deplasați sau reținuți ilicit de un stat contractant, și în același timp urmărește să asigure respectarea efectivă de către celelalte state contractante a drepturilor privind încredințarea și vizitarea, care există într-un stat contractant (art.I).

Convenția prevalează în materiile la care se aplică asupra Convenției de la Haga din 5 octombrie 1961, între statele părți la ambele convenții.

3) Convenția asupra protecției copilului și cooperării în materia adopției internaționale, încheiată la Haga la 23 mai 1993 și ratificată de România prin Legea nr.84/1994 (publicată în M.of nr.298/21 octombrie 1994).

Scopul convenției îl constituie stabilirea de garanții pentru ca adopțiile internaționale să se desfășoare în interesul superior al copilului, să creeze un sistem de cooperare care să prevină răpirea, vânzarea sau traficul de copii, să se asigure recunoașterea în statele contractante a adopțiilor realizate potrivit Convenției.

Obiect principal îl constituie realizarea, prin adopțiile internaționale a interesului superior al copilului și ca "noutate absolută, abandonează criteriul cetățeniei consacrat de Convenția de la Strasbourg (1967) și promovează criteriul „reședinței obișnuite" a copilului într-un stat contractant, denumit stat de origine.

4) Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului (1989) este un instrument legislativ internațional, care pe de o parte oferă principiile generate referitoare la modul în care statele părți ar trebui să se raporteze la copii și copilărie, iar pe de altă parte stabilește arile politice care trebuie avute în vedere.

☉ Caracterul universal și specific al drepturilor copilului

În stabilirea principiilor și drepturilor fundamentale ale copilului, Convenția pornește de la Declarația Universală a drepturilor omului, de la alte documente și convenții de referință în materie. Convenția recunoaște statutul special al copilăriei și afirmă necesitatea protejării ei prin reglementarea unui ansamblu de norme și instituții socio-juridice (drepturi, politici sociale) de asistență și ocrotire.

Convenția asupra drepturilor copilului³ cuprinde standarde universale, aplicabile tuturor

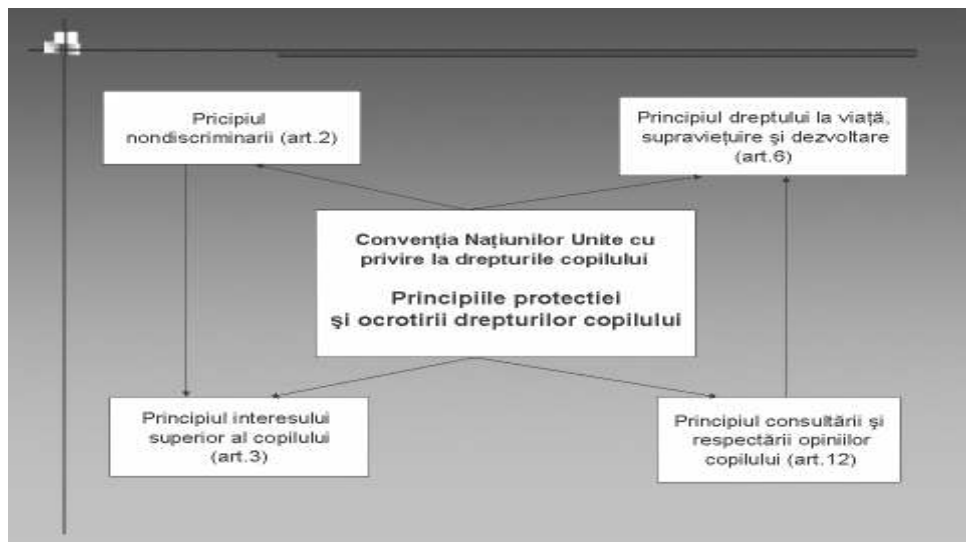
³ Convenția asupra drepturilor copilului a fost ratificată de România prin Legea nr. 18/1990, publicată în M.Of., P.I., nr. 109/28.09.1990

copiilor lumii, fără nici un fel de discriminare.

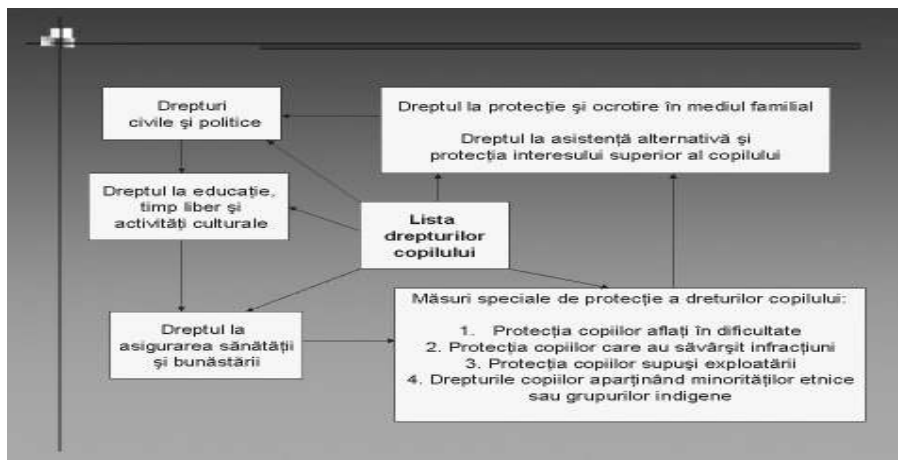
Convenția acoperă toate aspectele care aparțin în mod tradițional domeniului drepturilor omului – drepturile civile, politice, economice, sociale și culturale. Convenția a constituit un important pas înainte în elaborarea unor standarde în materia protecției și ocrotirii copilului. De exemplu, dreptul la participare a fost pentru prima oară introdus într-un document internațional referitor la copil. Convenția a adus o serie de inovații și completări referitoare la:

- Interesul superior al copilului, reglementat de art. 3;
- Păstrarea identității (art. 8). Acest articol a fost introdus de grupul de lucru la sugestia Argentinei, confruntată cu dispariția în masă a copiilor ale căror documente de identitate și legături de familie sunt deliberat falsificate.
- Libertatea de expresie și opinie a copilului (art. 12).
- Prevenirea abuzului de către cei care au obligația de a-i ocroti pe copii (art. 19). Reglementarea protecției copilului împotriva abuzului intra-familial este o prevedere care a fost pentru prima oară introdusă într-un document internațional.
- Articolul referitor la adopție (art. 24) este, de asemenea, de interes special datorită accentului pe care îl pune pe necesitatea adoptării unor măsuri de prevedere în special în adopțiile inter-țări.
- Sănătatea și accesul la asistență (art. 24). În articolul 24 este prevăzută, pentru prima oară într-un document internațional, obligația statelor de a depune diligențe în scopul abolirii practicilor tradiționale, cum ar fi circumcizia și tratamentul preferențial al băieților.
- Interzicerea torturii, a detenției pe viață și a pedepsei capitale (art. 37). Articolul 37 consacră principiul conform căruia recurgerea la măsuri privative de libertate trebuie să se facă doar în ultimă instanță, iar dacă asemenea măsuri au fost totuși luate, ele trebuie să se reducă la o perioadă cât mai scurtă de timp.
- Articolul 40 atrage de asemenea atenția asupra tratamentului penal special al copilului, precum și asupra necesității adaptării lui la standardele internaționale în materie.
- Pentru prima oară un document internațional prevede obligativitatea statelor de a face cunoscute informațiile referitoare la drepturile copilului, la dreptul copilului de a-și cunoaște drepturile.

Document caracterizat de către unii autori ca o adevărată *Cartă a drepturilor copilului*, Convenția se articulează în jurul a patru principii fundamentale în articolele 2,3,6 și 12.

Tipuri de drepturi reglementate de Convenție:

Principalele drepturi prevăzute de Convenție, garantate tuturor copiilor, desigur că pot fi sintetizate, în funcție de mai multe criterii, care însă vizează același conținut.

STUDIU DE CAZ

Convenția cu privire la obținerea pensiei de întreținere în străinătate (New York, 20 iulie 1965) este:

- A) act internațional universal
- B) act internațional regional

Răspuns: A)

În continuare vom prezenta doar una din clasificări, evident schematizate.

Drepturile civile și libertățile politice:

1. dreptul la nume și la naționalitate (art. 7);
2. dreptul la păstrarea identității personale (art. 8);
3. libertatea de expresie (art. 13);
4. accesul liber la informație (art. 17);
5. libertatea gândirii, a conștiinței și a religiei (art. 14);
6. libertatea de asociere și a întrunirilor pașnice (art. 15);
7. protecția vieții private, a onoarei și reputației (art. 16);
8. dreptul de a nu fi supus torturii ori altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante [art. 37 lit. (a)].

Dreptul la protecție și ocrotire în mediul familial. Dreptul la asistență alternativă și protecția interesului superior al copilului:

- a) dreptul la ocrotirea părintească (art. 5);
- b) obligațiile părinților pentru creșterea și dezvoltarea copilului [art. 18 alin. (1) și (2)];
- c) separarea de părinți (art. 9);
- d) reintregirea familiei (art. 10);
- e) obligația de întreținere [art. 27 alin. (4)];
- f) asistență alternativă a copiilor lipsiți de mediu familial (art. 20);
- g) adopția (art. 21);
- h) transferul și împiedicarea ilegală a copilului de a se întoarce în străinătate (art. 11);
- i) protecția împotriva abuzului și neglijenței, a relelor tratamente (art. 19), precum și dreptul la asistență și recuperare fizică și psihologică în scopul reintegrării sociale a copiilor abuzați și neglijanți (art. 39);
- j) dreptul la revizuire periodică a măsurilor de plasament (art. 25).

Dreptul la asigurarea sănătății și bunăstării:

- a) dreptul la supraviețuire și dezvoltare [art. 6 alin. (2)];
- b) dreptul copiilor handicapați de a li se asigura o viață decentă și îngrijiri speciale (art. 23);
- c) dreptul la sănătate și la servicii medicale (art. 24);
- d) dreptul la securitate socială, precum și la servicii de asistență socială [art. 26 și art. 18 alin. (3)];
- e) dreptul la un standard de viață decent (art. 27).

Dreptul la educație, timp liber și activități culturale:

- a) dreptul la educație, inclusiv la orientare școlară și profesională (art. 28);
- b) obiectivele educației (art. 29);
- c) dreptul la timp liber, recreere și activități culturale (art. 31).

Dreptul la asigurarea sănătății și bunăstării:

- a) dreptul la supraviețuire și dezvoltare [art. 6 alin. (2)];
- b) dreptul copiilor handicapați de a li se asigura o viață decentă și îngrijiri speciale (art. 23);
- c) dreptul la sănătate și la servicii medicale (art. 24);
- d) dreptul la securitate socială, precum și la servicii de asistență socială [art. 26 și art. 18 alin. (3)];
- e) dreptul la un standard de viață decent (art. 27).

Dreptul la educație, timp liber și activități culturale:

- a) dreptul la educație, inclusiv la orientare școlară și profesională (art. 28);
- b) obiectivele educației (art. 29);
- c) dreptul la timp liber, recreere și activități culturale (art. 31).

Măsuri speciale de protecție a drepturilor copilului:

- a) Protecția copiilor aflați în dificultate:**
 - 1. copii refugiați (art. 22);
 - 2. copii în conflicte armate (art. 38), inclusiv recuperare, fizică și psihologică în vederea reintegrării sociale (art. 39);
- b) Protecția copiilor care au săvârșit infracțiuni:**
 - 1. administrarea justiției juvenile (art. 40);
 - 2. copii lipsiți de libertate prin orice formă de deținere, în închisoare sau plasament în centre speciale [art. 37 lit. b), c) și d)];
 - 3. condamnarea minorilor, în special abolirea pedepsei capitale și a detenției pe viață [art. 37, lit. c) și lit. d)];
 - 4. recuperarea fizică și psihologică în scopul reintegrării sociale (art. 39).
- c) Protecția copiilor supuși exploatării:**
 - 1. exploatarea economică inclusiv munca forțată a copiilor (art. 32);
 - 2. abuzul de droguri (art. 33);
 - 3. exploatarea sexuală și abuzul sexual (art. 34);
 - 4. alte forme de exploatare (art. 36);
 - 5. vânzarea, traficul și răpirea (art. 35).
- d) Drepturile copiilor care aparțin minorităților sau grupurilor indigene (art. 30)**

5) Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr.182/1999 privind interzicerea celor mai grave forme ale muncii copiilor și acțiunea imediată în vederea eliminării lor, are drept scop reglementarea unor instrumente care să prevină interzicerea și eliminarea celor mai grave forme ale muncii copiilor, prioritate majoră a acțiunii naționale și internaționale.

6) Convenția OIM nr. 138/1973 privind vârsta minimă de încadrare în muncă se constituie într-un instrument general, care va trebui să înlocuiască treptat instrumentele existente a se aplica unor sectoare economice limitate, în vederea abolirii totale a muncii copiilor.

7) Convenția de la Haga din 5 octombrie 1961 privind competența autoritaților și legea aplicabilă în materie de protecția copilului, prevede ca dispozițiile sale sunt aplicabile tuturor minorilor care au reședința obișnuită într-unul din statele contractante (art.13)

8) Convenția de la Haga din 19 octombrie 1996 (ratificată de România), cu privire la responsabilitatea părinților și la măsurile de protecție a copiilor, prin care s-a revizuit Convenția de la Haga din 1961.

STUDIU DE CAZ

Într-un bloc vecinii o aud pe Mioara plângând în fiecare seară. Copilul are 6 ani. Părinții acestuia sunt intelectuali, stau extrem de puțin acasă fiind extrem de stresați. Nu o lasă pe fetiță să se joace cu ceilalți copii. Medicul de familie care este vecin cu familia copilului o cunoaște de mică pe fetiță și a observat în ultima vreme o schimbare în comportamentul acesteia, în sensul că a devenit foarte interiorizată și deseori prezintă echimoze la nivelul brațelor. Fetița rămâne până târziu singură să își termine temele.

Identificați dacă sunt încălcate drepturi ale copilului.

Răspuns:

Se încalcă dreptul copilului la relații personale cu alți copii, dreptul la respectarea personalității și individualității, etc. Părinții nu își exercită îndatoririle părintești neacordând propriului lor copil drepturile de care se bucură prin lege.

☞ Alte acte cu caracter internațional universal

Protocoloalele opționale la Convenția pentru drepturile copilului adoptate de adunarea Generală a Națiunilor Unite în cea de a 54-a sesiune plenară

La 25 august 1999, Consiliul de Securitate adopta Rezoluția 1261 care condamnă folosirea copiilor în conflicte armate. În paragraful 6, Rezoluția Consiliului de Securitate își afirmă „*sprrijinul pentru grupul de lucru al Comisiei pentru drepturile omului în vederea elaborării Protocolului opțional la Convenția pentru drepturile copilului asupra implicării copiilor în conflicte armate*”.

În aprilie 2000, Comisia Națiunilor Unite pentru drepturile omului a aprobat prin **Rezoluția 2000/59** două protocoale opționale la Convenția pentru drepturile copilului, cu privire la copii în conflictele armate și, respectiv, cu privire la vânzarea de copii, prostituția și pornografia copiilor. La 26 iunie 2000, Adunarea Generală a Națiunilor Unite a adoptat, prin **Rezoluția 54/263**, Protocoloalele opționale la Convenția cu privire la drepturile copilului. Ele intră în vigoare la trei luni de la depunerea celui de al zecelea instrument de ratificare.

⌘ Drepturile copilului –drepturi ale omului, reglementări la nivel regional

- a) **Convenția Europeană asupra statutului juridic al copiilor născuți în afara căsătoriei**, încheiată la Strasbourg, la 15 octombrie 1975 la care România a aderat prin Lega nr. 101/1992.
- b) **Convenția Europeană în materia adopției de copii**, încheiată la Strasbourg la 24 aprilie 1967 și intrată în vigoare la 26 aprilie 1968 se adresează statelor membre ale Consiliului Europei, în vederea acceptării de principii comune în vederea adopției, vizând eliminarea deosebirilor în privința copiilor, prin asigurarea conformității legislației interne, cu dispozițiile părții a II-a Convenției.

c) Convenția europeană asupra recunoașterii și executării hotărârilor în materie de încredințare a copiilor și de restabilire a încredințării copiilor, adoptată la Luxembourg, la 20 mai 1980.

Această Convenție are drept scop asigurarea unei mai bune protecții a interesului copiilor și de a preveni cazurile în care unii copii au fost deplasați fără drept peste granița internațională și dificultățile întâlnite pentru soluționarea în mod adecvat a problemelor ridicate în aceste cazuri (inclusiv asupra drepturilor la vizita art.II).

Autoritatea centrală a statului solicitat ia sau ordonă în cel mai scurt termen, toate dispozițiile pe care le consideră potrivite, sesizând, dacă este cazul autoritățile sale competente pentru a găsi copilul, a evita în special prin măsurile provizorii necesare, ca interesele copilului sau ale solicitantului să fie lezate, a asigura recunoașterea sau executarea hotărârii, a asigura predarea copilului către reclamant atunci când se acordă executarea hotărârii, a informa autoritatea solicitantă asupra măsurilor luate și a soluțiilor date (art.5 paragraful 1) prevederi care au susținut deja hotărârile unor Comisii pentru protecția copilului.

În caz de deplasare fără drept autoritatea centrală a statului solicitat trece imediat la restituirea copilului.

d) Convenția europeană asupra exercitării drepturilor copiilor facilitează exercitarea drepturilor materiale ale copiilor întărind și creînd drepturi procedurale care pot fi puse în aplicare personal de către copii sau prin intermediul altor persoane sau organe. Accentul este pus asupra ideii de promovare a drepturilor copiilor, în măsura în care termenul de „promovare” este mai larg decât cel de „protecție”.

Convenția tratează proceduri familiale interesând copiii ce se afla în fața autorităților judiciare, adică tribunalele sau autoritățile administrative ce au competențe jurisdicționale. Un copil poate deja în anumite cazuri, să-și exercite astfel de drepturi în fața unui tribunal național sau a altor autorități administrative. El poate să-și exercite drepturile nu doar în fața acestor autorități, ci și în fața Curții Europene a Drepturilor Omului și poate el însuși să introducă o cerere în acest scop.

Convenția privește toți copiii care nu au atins vârsta de 18 ani.

e) Regulamente ale Consiliului Europei aplicabile în materie amintim:

- Regulamentul (CE) Nr. 1348/2000 a Consiliului din 29.05.2000 referitor la remiterea actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și comercială (Regulamentul European de Notificare)
- Regulamentul (CE) Nr. 1346/2000 al Consiliului din 29.05.2000 referitor la Procedura de Insolvabilitate (Regulamentul European de Insolvabilitate)
- Regulamentul (CE) Nr. 44/2001 a Consiliului din 22.12.2000 referitor la competența judecătorească și recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială
- Regulamentul (CE) Nr. 1206/2001 al Consiliului Uniunii Europene. În 2001, Consiliul Uniunii Europene a adoptat Regulamentul (CE) nr. 1206/2001 privind cooperarea între autoritățile de jurisdicție ale Statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială (conform «regulamentului»), ce stabilește reguli de procedură vizând facilitarea obținerii de probe într-un alt Stat membru. Acest regulament este aplicabil în toată Uniunea, cu excepția Danemarcei, de la 1 ianuarie 2004. Înlocuiește, între Statele membre în cauză, convenția de la Haga din 1970.
- Regulamentul (CE) Nr. 805/2004 al Parlamentului European și al Consiliului de la 21 aprilie 2004 despre introducerea titlului european de executare pentru cauze nelitigioase
- Regulamentul (CE) Nr. 2201/2003 a Consiliului din 27.11.2003 referitor la competența și recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în cauzele referitoare la responsabilitatea parentală

1.5.3. Cadrul legal intern privind protecția drepturilor copilului

Pentru prima dată problema protecției drepturilor copiilor a fost legiferată în 1970. Problema copiilor era una excesiv etatizată și se baza pe plasarea copiilor în instituții de tip rezidențial, neadaptate nevoilor copilului. Nu

era legiferată problema prevenirii abandonului de familie și de susținere a părinților pentru ca aceștia să poată să își exercite corespunzător sarcinile față de copil.

România a ratificat Convenția Națiunilor Unite pentru drepturile copilului prin Legea nr.18/1990, aceasta dobândind forță juridică în dreptul intern. Potrivit Convenției copilul are dreptul la o protecție specială adecvată nevoilor sale și mai ales se impune ca măsurile pentru realizarea ocrotirii copilului să se realizeze pentru toți copiii nefăcând referire doar la cei cu dificultăți, indiferent de rasă, sex, religie, naționalitate.

În 1995⁴ este elaborată prima strategie națională cu privire la reforma în domeniul protecției drepturilor copiilor care prevedea elemente ce vizau sprijinirea familiei, prevenirea abandonului de familie, favorizarea unor alternative de tip familial în vederea ocrotirii copilului.

Strategia Guvernamentală în domeniul drepturilor copilului aprobată în 1997 și care vizează perioada 1997-2000 marchează revirimentul reformei sistemului de protecție a copilului în țara noastră. Prin H.G. nr.16/1997 a înființat Departamentul pentru Protecția Copilului. În cadrul reformei printre măsurile inițiate și aplicate amintim:

- ◆ Reformarea cadrului normativ și instituționalizat în domeniul protecției drepturilor copilului
- ◆ Descentralizarea activităților de protecție a copilului, înființarea în toate județele și sectoarele municipiului București a comisiilor pentru protecția drepturilor copilului și a servicii publice specializate,
- ◆ Restructurarea și diversificarea instituțiilor de protecție a copilului prin crearea unor instituții de tip familial
- ◆ Asigurarea de alternative de tip familial la protecția de tip rezidențial
- ◆ Prevenirea prenatală a abandonului de copii și a handicapului la naștere
- ◆ Creșterea rolului societății civile în activitatea de ocrotire a copilului

În anul 2000 se aprobă o nouă Strategie națională de reformă în domeniul protecției drepturilor copilului și Programul de guvernare pe perioada 2001-2004 care acordă un spațiu larg politicilor familiale și obiectivelor strategice pentru protecția minorilor.

În anul 2001 este adoptată Strategia Guvernamentală în domeniul copilului aflat în dificultate și Planul operațional pentru implementarea Strategiei. Începând cu anul 2004 asistăm la o explozie a actelor normative care introduc viziuni noi în domeniul protecției drepturilor copilului.

Noua concepție cu privire la drepturile copilului la nivel internațional a fost transpusă în dreptul intern în special prin adoptarea Legii nr.272/2004, privind protecția și promovarea drepturilor copilului precum și celorlalte acte normative adoptate ulterior ratificării.

Dispozițiile legale care guvernează cadrul legal incident în materia protecției drepturilor minorului sunt cuprinse în :

- Constituția României-art.49
- Codul familiei
- Codul de procedura civilă
- Legea nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor minorilor
- Legea nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției
- Legea nr.274/2004 privind înființarea și funcționarea Oficiului Roman pentru Adopții
- Legea nr.275/2004 pentru modificarea OUG nr. 12/2001 privind înființarea Autorității Naționale pentru Protecția Copilului și Adopție
- Legea nr. 84/1994 pentru ratificarea Convenției pentru protecția copiilor și cooperării în materia adopției internaționale, încheiate la Haga la 29 mai 1993
- Legea nr. 217/2004 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie
- Hotărârea Guvernului nr. 770/2003 privind organizarea și funcționarea Autorității naționale pentru Protecția copilului și adopției

Asupra legislației interne ne vom referi pe larg în capitolele ce urmează, dar pentru început, vom arăta schematic conținutul Legii nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor minorilor ca fiind alcătuit din:

⁴ H.G. nr. 972/1995 publicată în M.OF. nr. 290/1995

- Drepturile copilului
- Protecția specială a copilului lipsit de ocrotirea părinților săi
- Protecția copiilor refugiați și protecția copiilor în caz de conflict armat
- Protecția copilului care a săvârșit o faptă penală
- Instituții și servicii cu atribuții în protecția copilului
- Organisme private
- Licențierea și inspecția serviciilor
- Finanțarea sistemului de protecție a minorilor

Pe parcursul vremii au fost adoptate o serie de Hotărâri de Guvern care vin să desăvârșească cadrul legal privind protecția și promovarea drepturilor copiilor. Dintre acestea amintim:

- ✓ H.G. nr.1437/2004 privind organizarea și metodologia de funcționare comisiei pentru protecția copilului;
- ✓ H.G. nr. 1434/2004 privind atribuțiile și Regulamentul de organizare și funcționare a direcției generale de asistență socială și protecția copilului;
- ✓ H.G. nr. 1432/2004 privind atribuțiile, organizarea funcționarea A.N.P.D.C;
- ✓ H.G. nr. 1438/2004 pentru aprobarea regulamentelor cadru de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire a separării copilului familia sa, precum și a celor de protecție specială a copilului lipsit temporar sau definitiv de ocrotirea părinților săi;
- ✓ H.G. nr. 1440/2004 privind condițiile procedura de licențiere și de inspecție a serviciilor de prevenire a separării copilului de familia sa și a celor de protecție specială a copilului lipsit temporar sau definitiv de ocrotirea părinților
- ✓ H.G. nr. 1442/2004 privind atribuțiile și serviciile ce pot fi desfășurate de către organismele private române în cadrul procedurii adopției interne;
- ✓ H.G. nr. 1435/2004 pentru aprobarea normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției;
- ✓ H.G. nr. 1433/2004 privind aprobarea structurii organizatorice, a numărului maxim de posturi și Regulamentului de organizare și funcționare a Oficiului Român pentru Adopții (O.R.A.);
- ✓ H.G. nr. 1443/2004 privind metodologia de repatriere a copiilor români neînsoțiți și asigurarea măsurilor de protecție specială în favoarea acestora;
- ✓ H.G. nr. 1436/2004 pentru defalcarea pe categorii de cheltuieli a taxei unice și fixe aferente serviciilor efectuate de O.R.A. în îndeplinirea procedurii de adopție internațională pe teritoriul României;
- ✓ H.G. nr. 1439/2004 privind serviciile specializate destinate copilului care a săvârșit o faptă penală și nu răspunde penal;
- ✓ H.G. nr. 539/2005 pentru aprobarea Nomenclatorului instituțiilor de asistență socială și a structurii organizatorice de personal, Regulamentul Cadru de organizare și funcționare a instituțiilor de asistență socială, precum și Normele metodologice de aplicare a prevederilor O.G. nr. 68/2003 privind serviciile sociale.

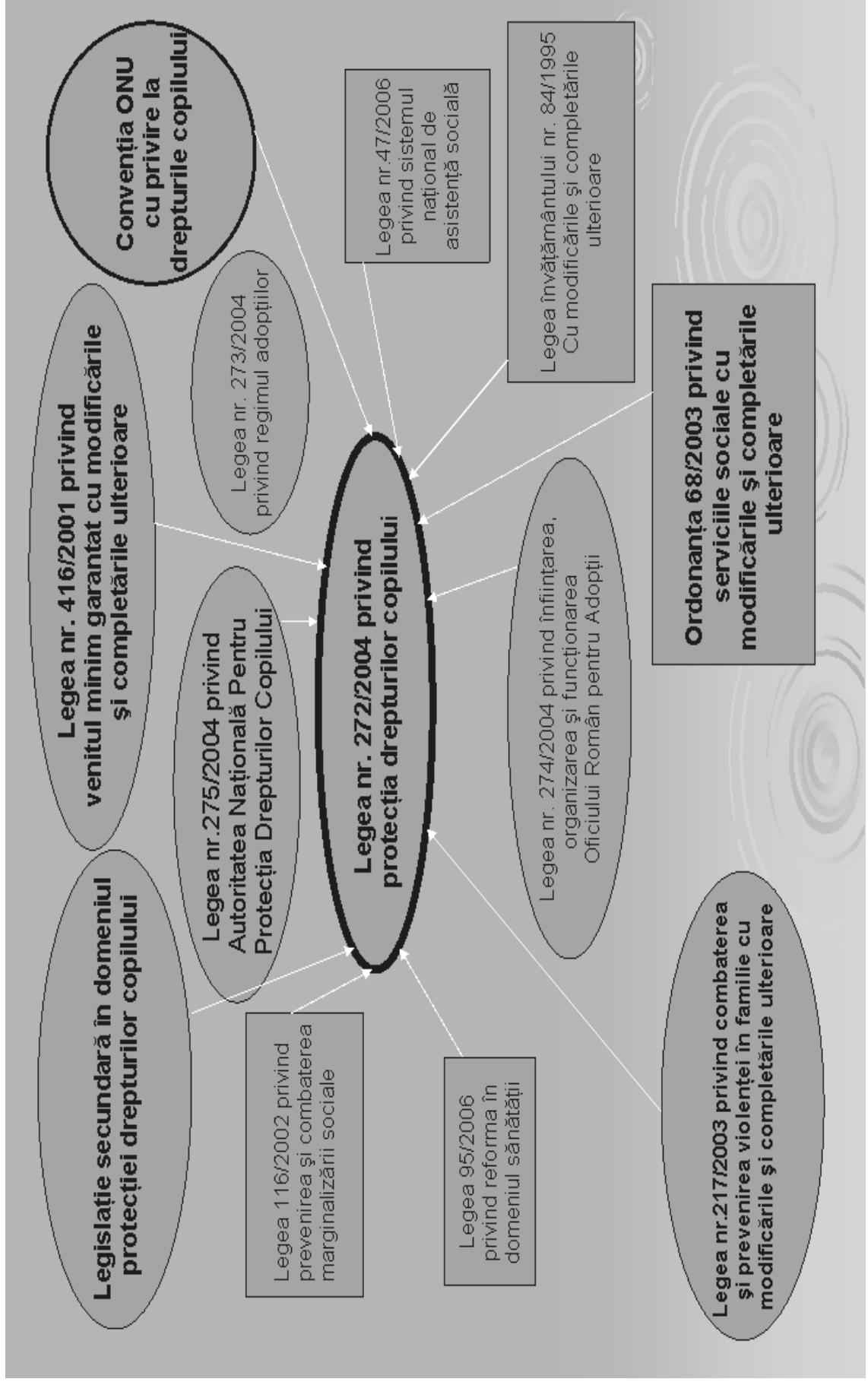
A.N.P.D.C. a elaborat și emis prin Ordin Standardele pe care le impunea tot Legea nr.272/200 din care reținem în special:

- ✗ Standarde minim obligatorii privind Serviciile pentru protecția copilului de tip rezidențial (Ordinul A.N.P.D.C. nr.21/2004 - M.of.nr.222/2004);
- ✗ Standarde minime obligatorii pentru telefonul copilului abuzat, standarde minime obligatorii privind centrul de consiliere pentru copilul neglijat și exploatat, precum și standardelor minime obligatorii privind centrul de resurse comunitare pentru prevenirea abuzului, neglijării și exploatării copilului (Ordinul A.N.P.D.C. nr. 177/2004- M.Of.nr.52/2004);
- ✗ Standarde minime obligatorii pentru centrul de primire în regim de urgență pentru copilul abuzat, neglijat și exploatat (Ordinul A.N.P.D.C nr. 89/2004 - M.Of. nr.759/2004);

- ✍ Standarde minime obligatorii pentru centrul de pregătire și sprijin a reintegrării sau integrării copilului în familie (Ordinul A.N.P.D.C. nr. 64/2004 - M.Of. nr. 497/2004);
- ✍ Standarde minime obligatorii privind centrul de consiliere și sprijin pentru părinți și copii (Ordinul A.N.P.D.C nr. 88/2004 - M.of.nr.726/2004);
- ✍ Standarde minime obligatorii pentru centrul maternal (Ordinul A.N.P.D.C nr.87/2004 - M.of.nr.736/2004), etc.

Se poate vedea, în continuare, o schemă a cadrului legislativ intern și interrelațiile dintre actele normative.

2. PRINCIPII PRIVIND GARANTAREA, RESPECTAREA ȘI PROMOVAREA DREPTURILOR COPIILOR

Ca remediu întârziat la abuzurile flagrante și persistente asupra copilului, reglementarea internațională a drepturilor copilului valorifică, rezultatele studiilor și cercetărilor de sociologie și psihologie a copilăriei și dezvoltării realizate în secolul XX. Legislația internațională pornește de la recunoașterea copilului ca persoană, a posibilității sale de a se putea bucura de toate drepturile civile, politice, culturale, economice, sociale, etc.. Totodată sunt subliniate particularitățile copilului – de persoană în devenire – respectiv absența discernământului și maturității intelectuale, care limitează competența sa juridică în diferite decizii/acțiuni și face necesară instituirea și reglementarea unor măsuri de asistență, protecție și ocrotire, precum și a unor instituții prin intermediul cărora copilul își poate valorifica drepturile fără a fi în vreun fel lezat sau prejudiciat. **Principiul fundamental care orientează echilibrul între autodeterminare și paternalism în legislația internațională a drepturilor copilului este „interesul superior al copilului”.**

Legea nr. 272/2004 enumără în art. 6 lit. a) -1) regulile fundamentale care asigură respectarea și garantarea drepturilor copilului în fiecare din ipostazele sale.

Principiul dominant este acela al respectării și promovării cu întâietate a interesului superior al copilului. Deși enunțate individual, celelalte principii nu au o existență autonomă, complet separabilă de aceea a principiului interesului superior; de fapt, fiecare dintre ele exprimă o fațetă a interesului superior și de aceea sunt deosebit de valoroase în a orienta, a ghida deslușirea „specializată” a sensului interesului superior al copilului.

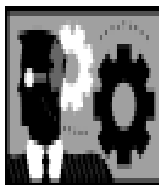
Grefierului și în special grefierului de ședință îi revine o misiune specială pentru care sunt necesare cunoștințe temeinice, întrucât este prima persoană cu care copiii intră în contact cu ocazia prezentării în fața instanței de judecată. Iată de ce este deosebit de important ca personalul auxiliar al instanței să cunoască, să respecte dar mai ales să promoveze și să garanteze principiile care să contribuie la apărarea drepturilor și obligațiilor copiilor .

2.1. Interesul superior al copilului

2.1.1. Principiul interesului superior în documentele internaționale privitoare la drepturile omului

Prezența principiului interesului superior la nivel internațional este tot atât de veche ca și preocuparea internațională pentru situația copiilor. O formulare inițială a principiului se regăsește în primul document internațional care se ocupă de drepturile copilului, respectiv Declarația drepturilor copilului adoptată de Liga Națiunilor în 1924. Ea subliniază că „**omenirea datorează copilului ce-i mai bun din ceea ce poate oferi**”. Următorul instrument internațional important care încearcă să se ocupe de drepturile copilului a fost Declarația drepturilor copilului adoptată în 1959 de Adunarea Generală a Națiunilor Unite. Al doilea principiu din Declarație precizează: „Copilul se va bucura de o protecție specială și i se vor oferi facilități prin lege și prin mijloace menite să-i asigure o dezvoltare fizică, mentală, spirituală și socială normale, în condițiile libertății și demnității. În adoptarea legilor necesare realizării acestui scop se va avea în vedere interesul superior al copilului”.

De atunci principiul a fost introdus în diferite documente internaționale care se ocupă de aspecte relevante pentru situația copiilor. De exemplu art. 16 alin. 1 lit. d) din *Convenția cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeii* prevede că „**în toate problemele referitoare la căsătorie și relațiile de familie interesul superior al copilului va prevala în toate situațiile**”.

Declarația Națiunilor Unite din 1986⁵ cu privire la plasament și adopție în art. 5 că **„în toate deciziile de plasament, interesul superior al copilului, în mod deosebit nevoile sale de afecțiune și dreptul la securitate și grijă continuă, vor prevala”**. De asemenea, *Comitetul pentru drepturile omului* a făcut referiri în repetate rânduri în comentariile generale la *Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice* la „interesele fundamentale ale copiilor”. Principiul interesului superior a fost de asemenea integrat în documente regionale ale drepturilor omului. În Africa Carta asupra drepturilor și bunăstării copilului african prevede în art. 4 alin. 1: **„În toate măsurile privitoare la copii, adoptate de orice persoană sau autoritate, interesul superior al copilului va prevala”**. În Europa⁶ deși principiul nu este integrat în Convenția europeană a drepturilor omului, el a fost totuși folosit de Comisia europeană a drepturilor omului⁷ în deciziile referitoare la copii. Astfel, în *cazul Hendriks (1982)* s-a subliniat că **„ori de câte ori există un conflict puternic între interesele copilului și unul dintre părinții săi, în soluționarea situației, interesul copilului trebuie să prevaleze”**. Convenția cu privire la drepturile copilului a fost ratificată de toate statele membre ale Uniunii Europene; cu toate acestea, în timp ce statele membre au o obligație legală de a promova interesul superior al copilului și de a-i proteja drepturile fundamentale, Uniunea Europeană nu are o astfel de obligație, deși există multe domenii în care Uniunea Europeană adoptă reglementări care afectează direct sau indirect viața copiilor⁸

2.1.2. Principiul interesului superior în Convenția ONU cu privire la drepturile copilului

Principiul interesului superior al copilului, precum și centralitatea sa în raport cu orice decizie privitoare la copil au fost pe deplin consacrate de Convenția cu privire la drepturile copilului.

Sintagma *„interesul superior al copilului”* apare în diferite articole în întreaga Convenție cu privire la drepturile copilului. Ea este folosită în art. 9, în legătură cu separarea copilului de mediul familial; în art. 18 care face referire la responsabilitatea părinților pentru creșterea și dezvoltarea copilului; în contextul reglementării asistenței alternative prin adopție (art. 20 și 21); în situațiile care implică relația dintre copil și organele de poliție sau ale justiției.

Principiul promovării și respectării interesului superior al copilului este însă consacrat de art. 3 alin. 1 din Convenție: **„În toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau de organele legislative, interesele copilului vor prevala”**.

Principiul interesului superior al copilului reprezintă mesajul fundamental al Convenției iar implementarea sa o obligație de prim ordin pentru statele care au ratificat-o. În acest scop, statele părți – se precizează în art. 3 alin. 2 – **„se obligă să asigure copilului protecția și îngrijirea necesară în vederea asigurării bunăstării sale, ținând seama de drepturile și obligațiile părinților săi, ale reprezentanților săi legali sau ale altor persoane cărora acestea le-a fost încredințat în mod legal, și în acest scop, vor lua toate măsurile legislative și administrative corespunzătoare”**.

Comitetul pentru drepturile copilului a caracterizat interesul superior al copilului drept „nucleul central, principiul diriguitor” al întregii Convenții.

Una dintre criticile frecvente formulate la adresa interesului superior al copilului se referă la faptul că aplicarea sa în circumstanțe determinate nu conduce neapărat la un rezultat anume. De exemplu, Robert Mnookin⁹ observa în acest sens că **„alegerea unor criterii este eminentamente un proces orientat de valori; de cele mai multe ori nu există vreun consens legat de valorile care ar trebui să orienteze această alegere. Deși aceste probleme nu aparțin în exclusivitate politicilor în domeniul protecției drepturilor copilului, ele devin acute în acest**

⁵ Adoptată prin Rezoluția Adunării Generale 41/85 din 3 decembrie 1986 (Declaration on Social and Legal Principles Relating to the Protection and Welfare of Children with Special Reference to Foster Placement and Adoption Nationally and Internationally)

⁶ Reglementarea drepturilor copilului în sistemul european va fi discutată în detaliu mai jos.

⁷ Desființată ca urmare a reorganizării reglementată de Protocolul 13 (intrat în vigoare în noiembrie 1998),

⁸ Draft Charter of the Fundamental Rights of the European Union, Eurinet, the European Children's Network, p.2.

⁹ R. Mnookin, *In the Interest of Children: Advocacy, Law Reform and Public Policy*, W.H. Freeman, New York, 1985, p. 17-18.

domeniu deoarece copiii nu-și pot susține propriul interes. Chiar dacă predicțiile ar fi posibile, care ar fi valorile folosite de un judecător pentru a determina interesul superior al copilului?”

În opinia altor autori sintagma „interesul superior al copilului” poate și deseori reflectă mai degrabă un autoritarism binevoitor¹⁰. În afara relațiilor personale cu familia, profesorii și cercul de prieteni, cel mai bun lucru la care se pot aștepta copii, susține autorul citat, de la cei mai mulți adulți este ocrotirea.

O altă critică frecventă formulată la adresa principiului interesului superior este legată de dezbateră mai amplă desfășurată în dreptul internațional al drepturilor omului, referitoare la relația dintre universalism și relativism (relativismul cultural al drepturilor omului). În context, principiul interesului superior este văzut de unii analiști ca un potențial „cal troian” care permite considerațiilor culturale să se furișeze în domeniul drepturilor copilului subminând consensul de care se bucură Convenția.

2.1.3. Principiul interesului superior al copilului și relativismul cultural

Pornind de la semnificația majoră atribuită contextului cultural în implementarea drepturilor omului, dezbateră în jurul principiului interesului superior a ridicat problema posibilității concilierii standardelor sale cu valorile și tradițiile culturale. În timp ce există un anumit consens internațional cu privire la necesitatea protecției copilului, el nu se extinde și la politicile care ar trebui inițiate pentru a îmbunătăți efectiv viața copiilor. După o serie de autori, unul dintre principalele motive ar fi percepția foarte diferită, variabilă de la o țară la alta, asupra copilăriei, precum și conflictul născut între aceste viziuni locale și prezumția implicită în Convenție referitoare la un „model universal al copilăriei”. Convenția face referire la contextul cultural într-un singur loc. În Preambul se menționează faptul că implementarea drepturilor se „va ține cont în mod corespunzător de importanța tradițiilor și valorilor culturale ale fiecărui popor în protecția și dezvoltarea armonioasă a copilului”. În aceste condiții, un rol esențial în echilibrarea standardelor internaționale cu tradiția culturală revine principiului interesului superior, grație funcționalității sale complexe în raport cu întreaga Convenție.

După P Alston și Gilmour-Walsh¹¹ principiul interesului superior îndeplinește trei roluri majore:

- „Poate sprijini, justifica sau clarifica – în coroborare cu alte articole din Convenție – abordarea unei probleme specifice în procesul implementării Convenției. În acest context, ea reprezintă un sprijin în elaborarea normelor de drepturi ale omului, precum și un element care trebuie luat integral în considerare în procesul implementării altor drepturi
- Poate fi înțeles ca principiu de mediere, necesar în rezolvarea conflictului dintre diferite drepturi, ori de câte ori acestea iau naștere în cadrul general al Convenției.
- Poate servi la evaluarea legislației, practicilor și politicilor referitoare la copii, care nu sunt în mod expres reglementate printre obligațiile din Convenție”.

Pornind de la aceste considerente, principiul interesului superior poate deveni – în opinia lui P. Alston – un liant elastic care favorizează unitatea și coerența drepturilor copilului, pe fondul considerării contextului cultural, fără însă a permite diminuarea standardelor impuse de Convenție. În acest context, fundamentarea unor anumite practici sau măsuri pe o prevedere particulară se poate decide prin referire la reglementările de tip „umbrelă” reprezentate de principiile interesului superior și non-discriminării.

¹⁰ P. Leach, *Children First: What our Society Must Do, and is Not Doing for Our Children Today*, Michael Joseph, London, 1995.

¹¹ P. Alston, B. Gilmour-Walsh, *The Best Interest of the Child. Towards A Synthesis of Children's Rights and Cultural Values*, 1996, p. 37-38.

STUDIU DE CAZ

În vederea soluționării unui litigiu se citează pentru audiere în Camera de Consiliu minorul YY. Acesta este cunoscut ca fiind un copil dificil datorită multiplelor traume suferite pe parcursul vieții. Judecătorul cauzei este implicat în soluționarea unui alt dosar și nu se poate prezenta la timp în Camera de Consiliu, vă solicita să pregătiți sala pentru audiere .

Întrebări

1. Ce măsuri luați pentru audierea minorului ?
2. Cum încercați să comunicați cu minorul?
3. Ce drepturi ale minorului trebuie să respectați?

Răspuns :

Se va pregăti camera de consiliu prin aranjarea mobilierului în așa fel încât să nu intimideze copilul. Se va lua contact cu copilul căruia i se va aduce la cunoștință motivul pentru care se afla acolo precum și rolul fiecărei persoane pe care o va întâlni. Modul de adresare va fi adaptat vârstei și cunoștințelor sale. Se va lua legătura cu psihologul pentru a asigura consilierea necesară a minorului.

Se vor respecta dreptul minorului la libera exprimare, libertatea de a primi orice informație necesară cu privire la situația sa, dreptul de a fi asistat de un avocat.

2.1.4. Aplicarea principiului interesului superior al copilului în practică – dileme și controverse

Discuțiile referitoare la aplicarea practică a principiului interesului superior al copilului reflectă, poate cel mai bine, dificultățile de conciliere a universalității drepturilor omului (ale copiilor în speță) cu localismul și varietatea socio-culturale.

În acord cu textul final al articolului 3, principiul interesului superior va prevala „în toate acțiunile întreprinse de instituții de asistență socială publice sau private, de instanțe, de autoritățile administrative sau de organele legislative”.

Cu privire la cine trebuie să aplice principiul, nici textul final nici istoria elaborării articolului 3 nu oferă un răspuns clar. P. Alston¹² observă că termenul de „toate” [in all actions(...)] folosit în începutul articolului 3 sugerează că **orice persoană care acționează într-o problemă legată de copil sau copii trebuie să ia în considerare interesul superior al acestuia/acestora. Între persoanele la care face referire articolul 3 se numără: guvernele, organismele publice și private, precum și ocrotitorii legali.** Totuși, o formulare aparent **restrictivă** este sugerată de textul care urmează, care pare să **limiteze** aplicarea principiului la „**instituțiile de asistență socială publice sau private, instanțe de judecată, autorități administrative sau organele legislative**”. O lectură restrictivă a textului din art. 3 alin. (1) sugerează că **principiul este aplicabil în primul rând în actele organismelor oficiale și are doar unele implicații asupra acțiunilor întreprinse de cele private, dacă acestea sunt de asistență și ocrotire socială.** În încercarea sa de a specifica cine este obligat să aplice principiul interesului superior al copilului, articolul 3 conține o contradicție aparentă, subliniază P. Alston, iar istoria redactării acestui articol nu este de prea mare ajutor în rezervarea ei:

- a) „[...] în toate măsurile privitoare la copii indiferent dacă sunt luate de părinți, ocrotitorii legali, instituții sociale sau de stat, și în special de instanțe de judecată și autorități administrative [...]”;
- b) „[...] în toate măsurile oficiale privitoare la copii indiferent dacă sunt adoptate de instituții de asistență și ocrotire publice sau private, instanțe de judecată sau autorități administrative[...]”¹³.

O altă discuție în procesul elaborării Convenției s-a referit la greutatea care trebuie acordată principiului interesului superior în deciziile privitoare la copil.

Articolul 3 vorbește despre considerarea cu prioritate („primary consideration”) a principiului interesului superior, în toate măsurile și acțiunile privitoare la copii.

¹² P. Alston, op. cit., p. 15.

¹³ Idem

Dezbaterile asupra articolului 3 au subliniat că utilizarea acestei sintagme sugerează faptul că în deciziile cu privire la copil trebuie luate în considerare și de alte criterii, dar dacă în ierarhia factorilor și principiilor, interesul superior al copilului este cel care trebuie să prevaleze. **Concluzia grupului de lucru care a lucrat la elaborarea Convenției consideră că principiul interesului superior trebuie să fie aplicat de toți cei care iau decizii care afectează copilul, indiferent dacă este vorba de organisme publice sau private. Greutatea care trebuie acordată principiului poate varia, în funcție de circumstanțe, el rămânând însă criteriu important sau preocupare esențială în orice astfel de situație** (P. Alston, 1992, 1994, 1996).

Aplicarea practică a Convenției a ridicat o altă problemă legată de modul de determinare a ceea ce ar trebui să se facă în interesul superior al copilului. După Eekelaar există două moduri principale prin care se poate determina ceea ce este în interesul superior al copilului.

- *Primul*, este un model obiectiv în care cel care ia decizia acționează pe baza credinței că anumite condiții sunt considerate a fi în interesul superior al copilului. Exemple de astfel de credințe ar fi – după Eekelaar – aceea conform căreia are nevoie de o legătură puternică cu cel care-i asigură de la început ocrotirea sau că ar fi ideal ca, copilul să păstreze legături cu ambii părinți.
- *Cel de al doilea model* ar permite copilului să-și exprime propriul punct de vedere în deciziile care-i afectează direct viața. Acest model este caracterizat de John Eekelaar ca „autodeterminism dinamic”. În cadrul unui astfel de sistem, copilul este plasat într-un mediu protectiv dar care-l expune unor influențe foarte largi.

2.1.5. Principiul interesului superior în deciziile Comitetului pentru drepturile copilului

Creat în temeiul art. 43 din Convenție pentru monitorizarea implementării de către statele semnatare a drepturilor copilului, Comitetul pentru drepturile copilului s-a întrunit pentru prima oară în septembrie 1991.

Comitetul a folosit cel mai frecvent principiul interesului superior în legătură cu alocarea resurselor menite să asigure implementarea și respectarea drepturilor prevăzute de Convenție.

În analiza rapoartelor altor state, Comitetul a interpretat interesul superior ca principiu fundamental (principiu „umbrelă”) care trebuie să orienteze întreg procesul implementării drepturilor prevăzute în Convenție.

Comitetul pentru drepturile copilului a făcut uz de principiul interesului superior în analiza implementării și garantării unor drepturi particulare.

2.1.6. Principiul interesului superior al copilului în virtutea legislației naționale

Ocotitorul legal este chemat să identifice direcția interesului copilului și să decidă în consecință. Caracterul primordial al principiului interesului superior al copilului este inseparabil legat de caracterul sau general. Art. 2 din Legea nr. 272/2004 trasează, la nivel normativ, trei direcții de acțiune conjugate a principiului:

✓ Cea dintâi, elementară și esențială, reiese din cele stipulate în cuprinsul alin. (1), conform cu care atât Legea nr. 272/2004, cât și orice alte reglementări adoptate în domeniul respectării și promovării drepturilor copilului, precum și orice act juridic emis sau, după caz, încheiat în acest domeniu, se subordonează cu prioritate principiului interesului superior al copilului. Acesta este criteriul consacării drepturilor fundamentale ale copilului, împreună cu garanțiile specifice atașate.

✓ A doua direcție de acțiune, indicată prin art. 2 alin. (2), are în vedere în special înfăptuirea ocrotirii copilului, ca unul din drepturile fundamentale recunoscute acestuia, în condiții care să asigure formarea pachetului general de drepturi ale copilului. În această ipoteză principiul interesului superior este impus inclusiv în legătură cu drepturile și obligațiile ce revin părinților copilului, altor reprezentanți legali ai săi, precum și oricăror persoane cărora acesta le-a fost plasat în mod legal.

✓ A treia direcție prevăzută de din art. 2 alin. (3), are în vedere prevalent principiului interesului superior al copilului în toate demersurile și deciziile care privesc copiii, întreprinse de autoritățile publice și de organismele private autorizate, precum și în cauzele soluționate de instanțele judecătorești.

STUDIU DE CAZ

Laura în vârstă de 10 ani , ai cărei părinți nu sunt căsătoriți și locuiesc separat, este în vizită la bunicii paterni. Copilul dorește să vorbească la telefon cu mama sa însă bunica se opune. De fiecare dată când amintește de mama sa, bunica deviază discuția sau chiar face afirmații de desconsiderare la adresa mamei ei . Bunica încearcă să o îndepărteze pe fetița de mama ei pe motiv că este prea tânără și că nu poate să îi acorde îngrijirea necesară de care are nevoie.

Ce principii considerați că sunt încălcate în situația de mai sus?

Răspuns :

Principiul interesului superior al copilului dar și principiul primordialității responsabilității părinților cu privire la respectarea și garantarea drepturilor copilului, principiul responsabilității părinților cu privire la exercitarea drepturilor și obligațiilor părintești.

Familia este mediul natural și cel mai prielnic pentru manifestarea drepturilor copilului, iar copilul are dreptul conform art. 30 alin. (1) să crească alături de părinții săi]. Intruziunile în viața familială a copilului și, în egală măsură, în viața familială a părinților săi sunt justificate, atât ca inițiativă, cât și ca formă de în făptuire, inclusiv durata, numai dacă se constată încălcarea interesului superior al copilului prin restrângerile la care sunt supuse drepturi recunoscute acestuia, din cauze reproșabile sau nu părinților, și numai în măsura necesară restabilirii condițiilor de afirmare a drepturilor copilului. Orice separarea copilului de părinții săi, precum și orice limitarea exercițiului drepturilor părintești trebuie să fie precedate de acordarea sistematică a serviciilor și prestațiilor prevăzute de lege, cu accent deosebit pe informarea părinților, consilierea acestora, terapie, mediere, acordate pe baza unui plan de servicii pe art. 34 alin. (2). Copilul nu poate fi separat de părinții săi sau de unul dintre ei împotriva voinței acestora, cu excepția cazurilor expres și limitativ prevăzute de lege, sub rezerva revizuirii judiciare și numai dacă acest lucru este în interesul superior al copilului (art. 33).

Ocotirea copilului presupune acoperirea a doua segmente de interes: drepturi privind persoana copilului, drepturi privind bunurile sale. Legea privind protecția și promovarea drepturilor copilului este consacrată aproape exclusiv drepturilor cu caracter personal, nepatrimonial referirile la drepturile de natura patrimonială fiind sporadice și mai degrabă generice, în esența lor acestea din urmă rămânând în continuare sub incidența dispozițiilor Codului familiei. Din felul cum este formulat textul art. 2 alin. (3), atunci când se referă explicit la demersuri și decizii ale autorităților publice sau ale organismelor private ori ale instanțelor judecătorești privitoare la copii deducem că obiectivul este asigurarea mediului protectiv cel mai favorabil copilului din punct de vedere al dezvoltării sale fizice și psihice, ceea ce presupune intervenții curative la nivelul drepturilor nepatrimoniale ale subiectului.

În determinarea interesului superior al copilului putem avea ca și criterii:

- ◆ Nevoile fizice, emoționale , psihologice ale copilului având în vedere vârsta și etapa de dezvoltare
- ◆ Identitatea culturală, religioasă, lingvistică, spirituală a copilului, apartenența la o anumită etnie
- ◆ Opiniile și preferințele copilului în măsura în care acestea pot fi verificate în mod rezonabil
- ◆ Istoricul copilului
- ◆ Orice formă de violență din familie
- ◆ Orice plan propus pentru îngrijirea și creșterea copilului
- ◆ Natura, forța și stabilitatea relației dintre copil și fiecare dintre părinți, membrii familiei restrânse și extinse
- ◆ Orice decizie a instanței cu privire la copil relevante pentru siguranța și bunăstarea copilului
- ◆ Capacitatea tuturor persoanelor cu privire la care decizia instanței se poate aplica, de a comunica, coopera în chestiuni care privesc copilul, de a contribui la creșterea și dezvoltarea acestuia.

În plan patrimonial, ocrotirea juridică a copilului, căruia art. 106 C. fam. îi recunoaște independența patrimonială față de părinți, se înfăptuiește după reguli care pot fi rezumate astfel: drepturile și obligațiile copilului sunt exercitate, respectiv aduse la îndeplinire de ocrotitorul legal sau, după caz, de minor, însă având încuviințarea ocrotitorului legal, ocrotitor care asigura, de asemenea, administrarea bunurilor copilului pe toată perioada minorității. Acolo unde este cazul, legea civilă instituie măsuri suplimentare de protecție patrimonială, inclusiv sub forma de indulgențe, refuzate altor subiecte de drept.

Acestea sunt coordonatele generale ale principiului interesului superior al copilului. În ceea ce privește aplicarea sa concretă la situații de fapt determinate, dezvoltările teoretice sunt cu adevărat anevoios de realizat, pentru că standardul interesului superior al copilului nu beneficiază și nici nu poate beneficia de criterii legale de evaluare. În concret, în viața zi cu zi, principiul interesului superior al copilului se particularizează, se „mulează” pe circumstanțele generale de trai ale copilului.

STUDIU DE CAZ

Încuviințare adopție - chiar dacă părinții naturali ai minorului și-au dat acordul la adopție, asemenea poziții trebuie raportate la art. 30 alin. 1 din Legea nr. 272/2004 și la interesul minorului, iar orice alte interese, de orice natură, oricât de justificate.

Reclamanții B.D. și B.T. au solicitat, în contradictoriu cu pârâta C.P.P.G. adopția minorului T.I. născut la data de 11.08.1986, susținând că sunt bunicii materni ai acestuia, că l-au crescut de la vârsta de 3 zile și că a fost un copil nedorit. Datorită acestei situații au decis să-l adopte, sens în care au urmat procedura prev. de O.U.G. nr. 27/1997 adoptată prin Legea nr. 87/1998.

Tribunalul a respins cererea de adopție, ca nefondată pentru următoarele motive:

Din actele de stare civilă rezultă că doar reclamanta B.T. are calitatea de bunică maternă a minorului (acesta fiind copilul lui S.C.M. fiica reclamantei dintr-o primă căsătorie). Din referatul de anchetă socială și din raportul psihosocial efectuate în cauză nu rezultă că minorul se află în stare de nevoie sau că părinții firești ai acestuia au avut o conduită nepotrivită față de copil care să justifice că adopția este în interesul minorului.

Acordul părinților biologici la adopție nu este suficient pentru admiterea cererii de adopție (măsură de protecție pentru copilul aflat în nevoie). Interesul minorului este acela de a rămâne în familia restrânsă, iar întreținerea acordată de reclamanți se încadrează la art. 86 C. fam. Izvorul legal al acestei obligații nu poate schimba raporturile dintre reclamanți și minor (bunic - nepot cu atât mai mult cu cât copilul mai are un frate).

Chiar dacă România a aderat la Convenția Europeană în materia adopției de copii încheiată la Strasburg la 24.04.1967 fără rezerve în ceea ce privește vârsta maximă până la care se poate adopta, totuși dat fiind finalitatea adopției, instanța nu poate ignora faptul că o eventuală admitere a cererii nu ar asigura minorului cu certitudine stabilitatea de care are nevoie până la vârsta majoratului și în continuare până la terminarea studiilor.

Față de situația de fapt invocată de reclamanți tribunalul a considerat că disp. art. 1 din O.U.G. nr. 25/1997 nu sunt aplicabile în cauză.

Recursul declarat de reclamanți a fost respins ca nefondat de Curtea de Apel, pentru următoarele considerente:

Potrivit art. 1 din O.U.G. nr. 25/1997 adopția este o măsură specială de protecție a drepturilor copilului prin care se stabilește filiația între cel ce adoptă și copil, iar adopția se face numai pentru protejarea intereselor superioare ale copilului.

Minorul nu se află însă într-o situație de excepție care să justifice încetarea relațiilor de filiație naturală iar potrivit art. 30 alin. 1 din Legea nr. 272/2004 orice copil are dreptul să crească alături de părinții săi.

În cauză a rezultat că relațiile cu familia de unde provine copilul nu sunt definitiv pierdute (locuiește în același imobil unde se află mama și fratele sau, mama se interesează de situația lui a participat la ședințele cu părinții de la școală, are câteodată grijă de el, l-a însoțit la spital și i-a făcut cadou de ziua sa).

Aceste aspecte confirmă posibilitatea creșterii și educării minorului în mediul său familial natural, iar orice alte interese, de orice natură, oricât de justificate și de profunde ar fi nu pot conduce în mod nemijlocit la încuviințarea adopției.

Autoritățile cu competențe și responsabilități în domeniu, veghind la respectarea interesului superior al copilului, sunt chemate să stabilească dacă ocrotirea copilului este sau nu asigurată în parametrii interesului superior și, atunci când este cazul, să identifice mijloacele suplitive sau, după caz, alternative de protecție, în numele aceluiași interes superior al copilului.

2.2. Egalitatea de șanse și nediscriminarea

2.2.1. Standarde universale și europene în domeniul tratamentului egal și al non-discriminării

Deși Carta Națiunilor Unite nu cuprinde un catalog al drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, ea menționează expres principiul non-discriminării¹⁴, identificând patru criterii ale tratamentului diferențiat, discriminator: rasa, sexul, limba și religia. Aceste criterii au fost considerabil extinse în Declarația Universală a drepturilor omului din 1948 care adaugă la cele patru: culoarea, opiniile politice sau de altă natură, originea națională sau socială, proprietatea, nașterea sau alt statut. De asemenea, Declarația prevede în art. 7 egalitatea tuturor oamenilor în fața legii, precum și dreptul de a beneficia fără nici un fel de discriminare de protecția egală a legii.

Articolul 1 din Convenția internațională cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială¹⁵ definește discriminarea rasială drept orice deosebire, excludere, restricție sau preferință întemeiată pe rasă, culoare, ascendență sau origine națională sau etnică, care are ca scop sau efect limitarea sau anularea recunoașterii, folosinței sau exercițiului, în condiții de egalitate, a drepturilor și libertăților fundamentale în domeniul vieții economice, sociale, culturale, precum și în orice alt domeniu.

Convenția nr.111 a Organizației Internaționale a muncii¹⁶(OIM) privind discriminarea în domeniul forței de muncă și exercitării profesiei definește discriminarea drept orice deosebire, excludere sau preferință realizate pe baza rasei, culorii, sexului, religiei, opiniilor politice, originii naționale sau sociale, care au ca efect anularea sau restrângerea egalității șanselor și a tratamentului egal în muncă și exercitarea profesiei.

Unul dintre cele mai importante instrumente de protecție împotriva discriminării, elaborat în sistemul Națiunilor Unite, este Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare rasială.

Printre cele mai recente eforturi ale Uniunii Europene în materia combaterii rasismului și discriminării rasiale se numără Directiva¹⁷9339/00 a Consiliului Uniunii Europene din 20 iunie 2000 cu privire la implementarea principiului tratamentului egal între persoane indiferent de originea lor etnică sau rasială. Ea definește discriminarea directă (art. 2 alin. 2 lit. a), discriminarea indirectă (art. 2 alin. 2 lit. b) și reglementează – pentru prima oară în dreptul internațional al drepturilor omului – „hărțuirea rasială” (art. 2 alin. 3).

2.2.2. Principiul non-discriminării în Convenția cu privire la drepturile copilului

Principiul non-discriminării este formulat în art. 2 din Convenția cu privire la drepturile copilului.

Nucleul acestui principiu îl constituie egalitatea șanselor. El promovează egalitatea șanselor băieților și fetelor, a copiilor refugiaților, a copiilor de origine străină, ai minorităților sau populațiilor indigene. De asemenea, art. 2 pledează pentru sprijinirea copiilor handicapați, a creării posibilităților ca ei să se bucure de un standard adecvat de viață.

¹⁴ În art. 1 alin. 3, art.13 alin. 2 lit. b); art. 55 lit. c) și art. 76 lit.c).

¹⁵ International Convention on the Elimination of all Forms of Racial Discrimination, Anti-Racism Information Service, Geneva.

¹⁶ Adoptată de Conferința generală a Organizației Internaționale a Muncii (a 42-a sesiune), iunie 1958

¹⁷ Council of the European Union, Council Directive Implementing the Principle of equal treatment between persons irrespective of racial or ethnic origin, Brussels, 20 June 2000, 9339/00.

STUDIU DE CAZ

Bogdan, în vârstă de 9 ani se află în plasament la o familie de asistenți maternali. Familia are doi copii proprii în vârstă de 7 și respectiv 12 ani. După școală Bogdan este trimis la muncile câmpului în timp ce ceilalți doi copii rămân acasă să își facă temele. La o vizită a asistentului social se constată faptul că Bogdan nu are jucării personale, locuiește într-o mansardă mică cu un pat și o noptieră iar la întrebarea asistentului social de ce are absențe nemotivate cei doi asistenți maternali afirmă că nu are nevoie de educație întrucât oricum este un copil abandonat pe care nu îl va angaja nimeni niciodată.

Ce principiu este încălcat de cei doi asistenți maternali?

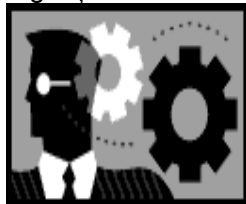
Răspuns

Principiul nondiscriminării

Conform art. 7, drepturile prevăzute de Legea nr. 272/2004, "sunt garantate tuturor copiilor fără nici discriminare, indiferent de rasa, culoare, sex, limba, religie, opinie politica sau alta opinie, de naționalitate, apartenența etnică sau origine socială, de situația materială, de gradul și tipul unei deficiențe, de statutul la naștere sau de statutul dobândit, de dificultățile de formare și dezvoltare sau de alt gen ale copilului, ale paringilor ori ale altor reprezentanți legali sau de orice alta distincție".

2.2.3. Egalitatea de șanse și nediscriminarea în legislația internă

Legiuitorul român afirmă recunoașterea și garantarea drepturilor nu doar copiilor cetățeni romani, aflați pe teritoriul țării sau în afara granițelor, dar și copiilor fără cetățenie aflați în România, copiilor care solicită sau beneficiază de o formă de protecție în condițiile reglementărilor privitoare la statutul și regimul refugiaților în România, precum și copiilor cetățeni străini aflați pe teritoriul țării noastre, în cazul acestora din urma numai în situații de urgență ca atare constatate de către autoritățile publice romane (art. 3).

Potrivit art. 27 alin. (1), copilul are dreptul de a primi o educație care să-i permită dezvoltarea aptitudinilor și a personalității în condiții nediscriminatorii, ceea ce, în cazul copilului aparținând unei minorități naționale, etnice, religioase sau lingvistice include, conform art. 27 alin. (1), dreptul la viața culturală proprie, la declararea apartenenței sale etnice religioase, la practicarea propriei sale religii, precum și dreptul de a folosi limba proprie în comun cu alți membri ai comunității din care face parte, drept al cărui exercițiu este asigurat și urmărit de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

STUDIU DE CAZ

Viorel a rămas paralizat de la mijloc în jos. Acum este nevoit să se deplaseze cu un cărucior. Fiind citat la instanță pentru o fi ascultat într-o cauză a constata că:

- Nu există o *PANTĂ* ca să intre în clădire.
- Sala de judecată este la etajul al doilea, iar ca să urce are nevoie de UN *LIFT*.
- De la telefonul instalat în holul instanței încearcă să sune mama dar acesta era așezat prea *SUS*.

Completați spațiile lipsă și descoperiți alte neajunsuri cu care se confruntă în viața de zi cu zi un copil cu handicap locomotor. Ce măsuri ar trebui luate pentru înlăturarea acestora

Răspuns: a se vedea mențiunile subliniate precum și cele de mai jos privind protecția copilului cu handicap.

O atenție specială se acordă copilului cu handicap. Dezavantajul unor deficiențe de natură fizică sau psihică se cere compensat prin măsuri de protecție adecvate situației celui în cauza, pentru a se facilita accesul efectiv și fără discriminare la educație, formare profesională, servicii medicale, recuperare, pregătire în vederea ocupării unui loc de muncă, la activități recreative, precum și la orice alte activități apte să le permită deplina integrare socială și dezvoltarea personalității.

Jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, în aplicarea art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului face referire la două criterii cumulative ale tratamentului

discriminatoriu: existența diferenței de tratament în exercițiul drepturilor și absența unei justificări obiective și rezonabile a acestei diferențe de tratament, precizându-se că identificarea unui „numitor comun al sistemelor juridice” al statelor membre este un indiciu pertinent al caracterului rezonabil sau nu al diferenței de tratament.

2.3. Celeritatea în luarea oricărei măsuri cu privire la copil

Potrivit art.6 lit. j din Legea nr. 272/2004 respectarea și garantarea drepturilor omului trebuie să se realizeze conform principiului celerității în luarea oricărei decizii cu privire la copil.

Operativitatea în luarea deciziilor, ritmicitatea în desfășurarea procedurilor judiciare și extrajudiciare au un rol decisiv în asigurarea eficienței și a calității oricărei hotărâri privitoare la copil. Temporizările inutile, amânările fără rost, ezitățile între asumarea responsabilității intervenției și confortul pasivității pot anula beneficiile unei replici protective tardive la nevoi, eventual stinse între timp.¹⁸

Una din expresiile principiului celerității este felul în care au fost așezate competențele în materie de decizii privitoare la copil. Regula înscrisă în art. 38 art.124 alin.(1) și alin. (2) coroborată cu desemnează instanța judecătorească art.124 alin.(1) și alin. (2), tribunalul de la domiciliul copilului sau în a cărui rază teritorială a fost găsit copilul, ca singura autoritate competentă să se pronunțe cu privire la persoana care exercită drepturile și îndeplinește obligațiile părintești în situația copilului lipsit, temporar sau permanent, de ocrotirea părinților sau cu privire la modalitățile în care se exercită drepturile și se îndeplinesc obligațiile părintești, cu privire la decăderea totală sau parțială din drepturile părintești, precum și cu privire la redobândirea drepturilor părintești. Cu toate acestea, în situațiile speciale în care urgența unei decizii, cu pronunțat caracter provizoriu, nu lasă loc de îndoieli, iar intervenția instanței ar avea, în condițiile date, un efect dilatoriu nedorit, decizia se va lua de către comisia pentru protecția copilului - este vorba despre măsura plasamentului dispusă față de copilul care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija părinților din motive neimputabile acestora, precum și a plasamentului copilului care a săvârșit o faptă penală, dar nu răspunde penal, dacă, în ambele cazuri există acordul părinților pentru instituirea acestei măsuri ,art. 61 alin. (1), - sau în situații extreme și cu acțiune tranzitorie, de către directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului - este cazul plasamentului în regim de urgență a copilului găsit sau abandonat în unități sanitare, a copilului abuzat sau neglijat, dacă nu se întâmpină opoziție din partea reprezentanților persoanelor juridice sau a persoanelor fizice care asigură protecția copilului respectiv ,art. 65 alin. (1),.

Această preocupare pentru asigurarea promptitudinii în luarea deciziilor se desprinde din textele care orientează desfășurarea procedurilor specifice, cuprinse în Capitolul XI al legii, intitulat „Reguli speciale de procedură”. Cauzele având ca obiect stabilirea măsurilor de protecție specială aduse în atenția instanțelor judecătorești se soluționându-se în regim de urgență, art. 125 alin. (1).

Soluționarea cu celeritate implică termenele de judecată nu mai mari de 10 zile [art.125 alin. (3)]; părțile legal citate dacă citația le-a fost înmănată cu cel puțin o zi înaintea judecării [art. 125 alin. (4)]; hotărârea prin care este soluționat fondul pronunțată în aceeași zi în care au luat sfârșit dezbaterile asupra fondului și numai în situații deosebite se poate dispune amânarea pronunțării, cu cel mult două zile [art. 126 alin. (1) și alin. (2)], redactarea și comunicarea hotărârii în cel mult 10 zile de la pronunțare [art. 127 alin. (2)]; hotărârea instanței

¹⁸ Celeritatea este unul din criteriile de evaluare a caracterului adecvat al măsurilor dispuse de autorități conform jurisprudenței CEDO. Lipsa de celeritate a fost reproșată României în cauza Ignaccolo-Zenide c. României; Curtea, ținând seama și de prevederile art.11 din Convenția de la Haga asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii - conform cărora autoritățile judecătorești sau administrative sesizate trebuie să procedeze de urgență în vederea reîncredințării copilului, orice lipsă de acțiune care durează mai mult de 6 săptămâni îndreptățind statul solicitant să ceară explicații cu privire la motivele întârzierii - a reținut că în ceea ce privește punerea în executare a hotărârii prin care s-a decis înapoierea copilului, procedurile presupun celeritate deoarece trecerea timpului poate avea consecințe ireparabile asupra relațiilor dintre copii și părintele care nu locuiește cu ei - hotărârea din 11 ianuarie 2000, (M. Of. nr. 6 din 8 ianuarie 2000).

executorie și definitivă poate fi atacată cu recurs în termen de 10 zile de la comunicare [art.127 alin. (1), art. 128].

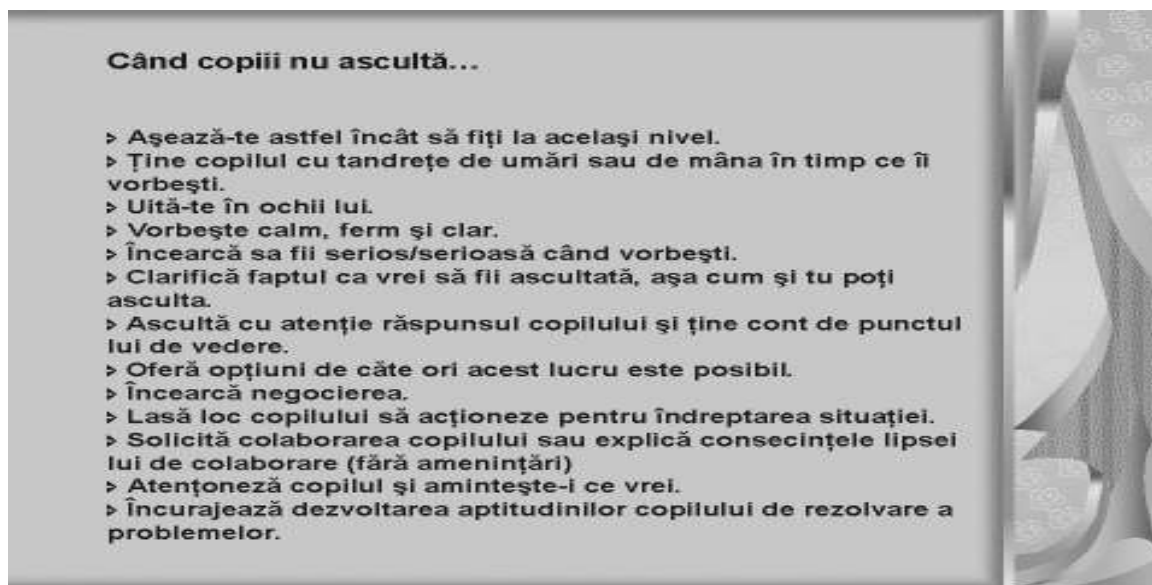
Riscul măsurilor disproportionante - într-un sens sau altul - este totuși neglijabil, dacă ținem seama de faptul că, în toate cauzele privind aplicarea Legii nr. 272/2004, direcția generală de asistență socială și protecția copilului va întocmi și va prezenta un raport detaliat privind situația copilului, inclusiv, atunci când este cazul, propuneri privind persoana, familia sau serviciul de tip rezidențial în care ar putea fi plasat copilul; în cazul copilului care a săvârșit o faptă penală, dar nu răspunde penal, stabilirea, înlocuirea sau încetarea măsurii de protecție specială va ține seama, alături de cele cuprinse în raportul direcției generale, de concluziile raportului întocmit de serviciul de reintegrare și supraveghere de pe lângă instanța judecătorească (art. 130).

2.4. Respectarea demnității copilului

Respectul datorat demnității copilului are ca premisă rezistența în fața tentației de a percepe copilul prin prisma schiței sale „în negativ”, adică prin ceea ce nu are sau nu este. Oricât ne-am strădui, copilul nu poate fi adus la tiparele vârstei adulte.

Art. 28, stabilește dreptul fundamental al copilului la respectarea personalității și individualității sale se opune aplicării de pedepse fizice¹⁹ sau altor tratamente umilitoare sau degradante; măsurile de disciplinare a copilului nu pot fi stabilite decât în acord cu demnitatea copilului, nefiind permise sub nici un motiv pedepsele fizice sau acelea care se află în legătură cu dezvoltarea fizică, psihică sau care afectează starea emoțională a copilului, nici în familie, nici în instituțiile care asigură protecția, îngrijirea și educarea copiilor ,art. 28 alin. (2), art. 90. Părinții sunt obligați să coopereze cu copilul și să-i respecte demnitatea și viața intimă, privată [art. 32 lit. b)], iar în cadrul procesului instructiv-educativ sunt interzise pedepsele corporale, copilul având dreptul de a fi tratat cu respect de către cadrele didactice [art. 48 alin. (2)].

De asemenea, în numele aceluiași principiu al respectării demnității copilului, este consacrat dreptul la protejarea imaginii sale publice, a vieții intime, private și familiale (art. 22). Bunăoară, la solicitarea copilului, se asigură confidențialitatea consultanței medicale acordate ,art. 43 alin. (3) lit. h); este interzis și să dea publicității orice date referitoare la săvârșirea de fapte penale de către copilul care nu răspunde penal, inclusiv date privitoare la persoana sa (art. 83), iar participarea copilului în vârstă de până la 14 ani la dezbateri publice în cadrul programelor audio vizuale poate avea loc numai cu consimțământul scris.

¹⁹ Interzicerea pedepselor fizice, corporale este o constantă a jurisprudenței CEDO. O serie de plângeri împotriva Marii Britanii au pus în discuție conformitatea pedepselor corporale aplicate în școli - pedepsele de acest tip au fost abolite abia în 1998 prin Legea britanică privind standardele școlare - cu prevederile art. 3 al Convenției, potrivit căroră „nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante”.

Nevoile speciale ale copilului cu dizabilități reclamă asistență adecvată, în vederea facilitării accesului efectiv și nondiscriminatoriu la educație, formare profesională, servicii medicale, recuperare, pregătire în vederea ocupării unui loc de muncă, la activități recreative și la orice alte activități care ar contribui la dezvoltarea personalității și deplina lor integrare socială, asistență realizată în condiții care să le garanteze demnitatea și să favorizeze autonomia și participarea activă la viața comunității (art. 46).

În fine, afirmarea demnității copilului nu poate fi completă fără un sistem de protecție a acestuia împotriva oricăror forme de exploatare. Astfel, sunt interzise, tocmai în considerarea afrontului pe care îl aduc demnității copilului: folosirea sau expunerea copilului de către părinți sau alți reprezentanți legali ori alte persoane responsabile de creșterea și îngrijirea lor în scopul de a obține avantaje personale sau de a influența deciziile autorităților publice [art. 22 alin. (4)]; orice practică prin intermediul căreia copilul este dat de unul sau ambii părinți sau de reprezentantul său legal, în schimbul unei recompense sau nu, în scopul exploatării copilului sau a muncii acestuia [art. 87 alin. (2)].

2.5. Participarea copilului la realizarea actului de justiție și ascultarea opiniei acestuia

Art. 24. -(1) Copilul capabil de discernământ are dreptul de a-și exprima liber opinia asupra oricărei probleme care îl privește.

(2) În orice procedură judiciară sau administrativă care îl privește copilul are dreptul de a fi ascultat. Este obligatorie ascultarea copilului care a împlinit vârsta de 10 ani. Cu toate acestea, poate fi ascultat și copilul care nu a împlinit vârsta de 10 ani, dacă autoritatea competentă apreciază că audierea lui este necesară pentru soluționarea cauzei.

(3) Dreptul de a fi ascultat conferă copilului posibilitatea de a cere și de a primi orice informație pertinentă, de a fi consultat, de a-și exprima opinia și de a fi informat asupra consecințelor pe care le poate avea

opinia sa, dacă este respectată, precum și asupra consecințelor oricărei decizii care îl privește.

(4) În toate cazurile prevăzute la alin. (2), opiniile copilului ascultat vor fi luate în considerare și li se va acorda importanța cuvenită, în raport cu vârsta și cu gradul de maturitate a copilului.

(5) Orice copil poate cere să fie ascultat conform dispozițiilor alin. (2) și (3). În caz de refuz, autoritatea competentă se va pronunța printr-o decizie motivată.

Principiul consultării obligatorii a copilului în procedurile judiciare sau administrative care îl implică, întâlnit mai cu seamă în legătură cu soluționarea cererii privind încredințarea sa spre creștere și educare în cazurile de scindare a ocrotirii părintești pare acum aproape derizorie în comparație cu dimensiunile pe care le implică recunoașterea, cu rang de drept fundamental, a libertății de opinie a copilului capabil de discernământ, în orice problemă care îl privește în spiritul principiului ascultării copilului și luării în considerare a opiniei acestuia.

Se urmărește obținerea, atât cât permit circumstanțele personale (gradul de maturitate), a unei opinii exprimate de copil în cunoștință de cauză. Avem în vedere dispoziția conform căreia dreptul de a fi ascultat conferă copilului posibilitatea de a solicita și de a obține orice informație pertinentă, de a fi consultat, de a-și exprima opinia și de a fi informat asupra consecințelor pe care le poate avea opinia sa, dacă este respectată, precum și asupra consecințelor oricăror decizii care îl privesc. La fel de explicit, în materie de adopție, direcția generală pentru asistență socială și protecția copilului este obligată să ofere copilului informații și explicații clare și complete, potrivit vârstei și gradului lui de maturitate, referitoare la etapele și durata procesului de adopție, la efectele acesteia, precum și la adoptator sau familia adoptatoare și rudele acestora (art.4 din Legea nr.273/2004).

Acțiunea principiului este generală, însoțește dreptul fundamental a copilului la exprimare atât în relațiile „oficiale” cu autoritățile judiciare sau administrative, cât și în relațiile cu părinții. Potrivit art. 32 lit. c) din Legea nr.272/2004 părinții sunt obligați să informeze copilul despre toate actele și faptele care l-ar putea afecta și să ia în considerare opinia acestuia. În același sens, potrivit art. 23 alin. (3) din aceeași lege, părinții sau după caz, alți reprezentanți legali ai copilului, persoanele care au în plasament copii, precum și persoanele care, prin natura funcției, promovează și asigură respectarea drepturilor copilului au obligația de a-i oferi

informații, explicații și sfaturi, în funcție de vârsta și gradul de înțelegere al copilului, precum și de a-i permite să-și exprime punctul de vedere, ideile și opiniile.

Se cuvine o distincție necesară între dreptul copilului de a fi ascultat și măsura în care opinia sa este receptată. Legiuitorul nu instituie pentru nimeni obligația de a se conforma pur și simplu cererilor copilului, indiferent de circumstanțe, ci, dimpotrivă, obligația este aceea de a se ține seama (și) de opinia copilului, cu moderația cuvenită în raport de vârsta și gradul său de maturitate, însă decizia se va lua prin prisma interesului superior al copilului. Pe scurt, este vorba de consultarea copilului, și nu de luarea consimțământului acestuia. Dacă aceasta este regula, excepțiile nu fac decât să o confirme. Este posibil ca în unele materii să intereseze însuși consimțământul copilului, nu doar opinia sa, așa cum se întâmplă în cazul adopției, când, în baza dispozițiilor exprese ale legii, manifestarea de voință a copilului care a împlinit 10 ani are semnificația unui element constitutiv al operațiunii juridice [art. 11 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției]. Într-o manieră asemănătoare, legat de instituirea măsurilor de protecție specială, art. 53 alin. (3) din Legea nr. 272/2004 pretinde consimțământul copilului care a împlinit 14 ani față de măsura propusă, cu precizarea că, în situații temeinic motivate, instanța poate trece peste refuzul acestuia de a-și exprima consimțământul.

2.6. Responsabilizarea părinților cu privire la exercitarea drepturilor și obligațiilor părintești

Părinții sunt primii chemați în respectarea și garantarea drepturilor copilului. Mai întâi, sunt principalii gestionari ai drepturilor copilului ca reprezentanții legali ai acestuia și titulari ai unui pachet consistent de obligații corelative. Apoi, ca agenți educativi, realizează inițierea și modelarea unei conduite a copilului, conștient adaptată statutului de depozitar de drepturi. În postura de gardieni ai drepturilor copilului, veghează la respectarea lui intra și extrafamilial.

Articolul 45 din Legea 272/2004 prevede ca minorul are dreptul de a beneficia de asistență socială și de asigurări sociale, în funcție de resursele și de situația în care se afla el și persoanele în a căror întreținere se află, iar părinții au obligația să solicite autorilor competente acordarea indemnizațiilor, a prestațiilor în bani sau în natură, precum și a altor facilități. Autoritățile administrației publice locale au obligația de a informa părinții și copiii cu privire la drepturile pe care le au, precum și cu privire la modalitățile de acordarea drepturilor de asistență socială și de asigurări sociale.

2.7. Interpretarea fiecărei norme juridice referitoare la drepturile copilului în corelație cu ansamblul reglementărilor din aceasta materie

Sistemul drepturilor copilului, împreună cu garanțiile aferente, consacrate prin Legea nr.272/2004, trebuie coroborat cu celelalte dispoziții ale legislației interne; avem în vedere, îndeosebi, prevederile Codului familiei, ale Legii nr.273/2004 privind regimul juridic al adopției și de asemenea, ținând seama de regula priorității reglementărilor internaționale potrivit căreia, dacă există neconcordanță între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care România este parte și legile interne, au întâietate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile potrivit art. 20 alin. (2) din Constituție.

2.8. Alte principii aplicabile în domeniul protecției copilului

2.8.1. Principiul primordialității responsabilității părinților cu privire la respectarea și garantarea drepturilor copilului

Conform art. 5 alin. (2), răspunderea pentru creșterea și asigurarea dezvoltării copilului revine în primul rând părinților, aceștia având obligația de a-și exercita drepturile și de a-și îndeplini obligațiile părintești cu respectarea interesului superior al copilului, în vederea asigurării bunăstării materiale și spirituale a copilului, în special prin îngrijirea acestuia, prin menținerea relațiilor personale cu el, prin asigurarea creșterii, educării și întreținerii sale, precum și prin reprezentarea legală și administrarea patrimoniului său, se arată în art. 31 alin. (2). Părinții vor fi implicați în toate deciziile, acțiunile și măsurile privitoare la copil întreprinse de

autoritățile publice, de organisme private autorizate sau dispuse de instanțele judecătorești [art. 2 alin. (4)] și au dreptul să primească informațiile și asistență de specialitate necesare în creșterea, îngrijirea și educarea copilului [art. 30 alin. (3)]. Legea adopției, nr. 273/2004, promovează concepția conform cu care consimțământul la adopție al părinților firești este necesar ori de câte ori, în mod obiectiv, este posibil de obținut, cu nuanțarea inovatoare ca, în mod excepțional, instanța va putea trece peste refuzul dovedit abuziv al părinților de a consimți la adopție (art. 13).

Responsabilitatea pentru protecția și asistența copiilor în realizarea și exercitarea drepturilor recunoscute lor revine colectivității locale în subsidiar. Autoritățile administrației publice locale vor dezvolta, în exprimarea legii, „servicii diversificate, accesibile și de calitate, corespunzătoare nevoilor copilului” (art. 5 alin. (3) din lege).

Statul asigură protecția copilului și garantează respectarea tuturor drepturilor sale prin activitatea specifică realizată de instituțiile statului și de autoritățile publice cu atribuții în acest domeniu [art. 5 alin. (4)], îndeosebi prin asumarea unor obligații pozitive fie în domeniul educației, organizarea de cursuri speciale de pregătire pentru copiii care nu pot răspunde cerințelor programei școlare naționale, precum și pentru copiii care au abandonat școala, în vederea reintegrării acestora din urmă în sistemul național de învățământ, prevenirea

abandonului școlar din motive economice prin acordarea unor servicii sociale în mediul școlar pe alte asemenea, detaliate în art. 48-49, în domeniul asigurării serviciilor de sănătate și asistență socială.

Pasivitatea²⁰ celor obligați să ia măsuri de ocrotire a copilului, cunoscând sau trebuind să cunoască situația de risc pe care o prezintă propriul mediu familial este, în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, o încălcare a obligației pozitive a statului de a asigura asistență și ocrotire.

2.8.2. Principiul asigurării stabilității și continuității în îngrijirea, creșterea și educarea copilului, ținând cont de originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică, în cazul luării unei măsuri de protecție socială

Art. 39. -(1) Orice copil care este, temporar sau definitiv, lipsit de ocrotirea părinților săi sau care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija acestora are dreptul la protecție alternativă.

(2) Protecția prevăzută la alin. (1) include instituirea tutelei, măsurile de protecție specială prevăzute de prezenta lege, adopția. În alegerea uneia dintre aceste soluții autoritatea competentă va ține seama în mod corespunzător de necesitatea asigurării unei anumite continuități în educarea copilului, precum și de originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică.

Textul se referă în mod explicit la situațiile în care se impune luarea unei măsuri de protecție însă aceeași preocupare pentru asigurarea stabilității și continuității în îngrijirea, creșterea și educarea copilului, cu accentul pe componenta „stabilitate”, face ca decizia separării sale de familie să fie o soluție de ultimă instanță. În vederea prevenirii separării de familie a copilului aflat în dificultate, legiuitorul instituie obligativitatea acordării de servicii și prestații pe baza evaluării psihosociale a copilului și a familiei sale, asigurarea informării și consilierii părinților, precum și a terapiei și oficiilor de mediere - art. 4 lit. f), art. 34 alin. (2). Luarea în discuție a cererii de instituire a unei măsuri de protecție specială are loc numai după ce se constată că, în pofida serviciilor și prestațiilor acordate, menținerea copilului în familie nu este posibilă - art. 35 alin. (5). Pe durata separării copilului de părinții săi, se va urmări facilitarea menținerii relațiilor personale și a contactelor directe cu aceștia, sub rezerva

²⁰ cauza Z. și A. c. Marii Britanii, Curtea a constatat încălcarea art. 3 al Convenției, prin aceea că autoritățile britanice nu au luat, timp de 4 ani, măsurile ce se impuneau pentru protejarea celor 4 copii de actele de rele tratamente la care au fost supuși la domiciliul familial. Într-o altă cauză D.P. și J.C. c. Marii Britanii, fiind invocate violențe sexuale asupra copiilor - Curtea a reținut că atunci când se invocă pasivitatea autorităților, trebuie să se dovedească faptul că autoritățile știau sau ar fi trebuit să cunoască existența unui risc real și imediat cu privire la viața unui individ determinat, risc rezultat din actele ilicite ale altei persoane, și cu toate acestea nu au luat măsurile aflate în puterea lor, măsuri care, judecate într-un mod rezonabil, ar fi fost apreciate ca putând evita riscul (hotărârea din 10 octombrie 2002).

conformității cu interesul superior al copilului, ceea ce rezultă din cele cuprinse în art. 16 alin. (1) și art. 60 alin. (3) lit. c).

Odată stabilită una dintre măsurile de protecție, cu paza asigurării unei anume continuități în ocrotirea copilului, revin preocupările pentru menținerea stabilității în ocrotirea acestuia. În anumite circumstanțe, este posibilă înlocuirea unei măsuri de protecție cu alta, de exemplu, copilul aflat în plasament poate fi adoptat. Într-o asemenea situație exigențele stabilității și continuității desemnează persoana sau familia la care a fost plasat copilul ca fiind cel mai potrivit adoptator. Aceasta este și recomandarea legiuitorului cuprinsă în art. 26 alin. (2) din Legea nr.273/2004 privind regimul juridic al adopției.

Acestea sunt formele generale de manifestare ale principiului stipulat în art. 6 lit. din Legea nr.272/2004. Îl putem, de asemenea, recunoaște în diferite dispoziții particulare, cu aceeași finalitate, anume aceea de a feri copilul de evoluții afectiv-emoționale bruscate. Bunăoară, una din condițiile cerute pentru a fi tutore este aceea de a avea domiciliul în România - art. 41 alin. (1); la fel și în cazul persoanei sau familiei care primește un copil în plasament sau în plasament în regim de urgență - art.58 alin. (2), 60 alin. (2); la stabilirea măsurii plasamentului, a plasamentului în regim de urgență, precum și în cazul adopției se va urmări menținerea fraților împreună - art. 60 alin. (2) lit. b art.64 alin.(2) din Legea nr.272/2004, respectiv art.6 din Legea nr.273/2004; sunt interzise orice acțiuni menite să influențeze convingerile religioase ale copilului beneficiind de o măsură de protecție specială - 25 alin. (4) din Legea nr. 272/2004

2.8.3. Principiul asigurării protecției copilului împotriva abuzului și exploatării

Apărarea copilului împotriva abuzului și exploatării este expusă, în principal, dar nu exclusiv, în cuprinsul Capitolului VI, intitulat „Protecția copilului împotriva exploatării”.

Art. 85. -(1) Copilul are dreptul de a fi protejat împotriva oricăror forme de violență, abuz, rele tratamente sau neglijență.

(2) Orice persoană fizică sau juridică, precum și copilul pot sesiza autoritățile abilitate de lege să ia măsurile corespunzătoare pentru a-l proteja împotriva oricăror forme de violență, inclusiv violență sexuală, vătămare sau de abuz fizic sau mental, de rele tratamente sau de exploatare, de abandon sau neglijență.

(3) Angajații instituțiilor publice sau private care, prin natura profesiei, intră în contact cu copilul și au suspiciuni asupra unui posibil caz de abuz, neglijare sau rele tratamente au obligația de a sesiza de urgență direcția generală de asistență socială și protecția copilului.

Art. 86. -(1) Părinții copilului sau, după caz, alt reprezentant legal al acestuia, autoritățile publice și organismele private au obligația să ia toate măsurile corespunzătoare pentru a facilita readaptarea fizică și psihologică și reintegrarea socială a oricărui copil care a fost victima oricărei forme de neglijență, exploatare sau abuz, de tortură sau pedeapsă ori tratamente crude, inumane sau degradante.

(2) Persoanele menționate la alin. (1) vor asigura condițiile necesare pentru ca readaptarea și reintegrarea să favorizeze sănătatea, respectul de sine și demnitatea copilului.

Sunt indicate și descrise în detaliu acele acțiuni care, fiind considerate abuzive sau forme de exploatare, sunt interzise atât în mediul familial, cât și în cel școlar sau extrașcolar. Sancțiunile prevăzute pentru conduita neconformă sunt variate, adaptate gravității faptei. De pildă, pe toată durata plasamentului în regim de urgență a copilului abuzat sau neglijat ori a celui găsit sau părăsit în unități spitalicești se suspendă de plin drept exercițiul drepturilor părintești [art. 64 alin. (3)], îndeemnul ori înlesnirea cerșetoriei de către un minor sau tragerea de foloase de pe urma practicării cerșetoriei de către un minor se pedepsește cu închisoare de la 1 la 3 ani, iar dacă fapta este săvârșită de către părinte sau un alt reprezentant legal al copilului, pedeapsa este închisoare de la 2 la 5 ani [art. 132 alin. (1)și(3)].

O componentă importantă în promovarea principiului este asigurarea prevenției prin campanii de conștientizare și informare destinate copiilor, părinților, precum și categoriilor profesionale care lucrează cu și pentru copii. Obligațiile înscrise în această direcție revin Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului, în colaborare cu organele de specialitate ale administrației publice centrale sau cu alte autorități.

În ceea ce privește copiii victime ale oricăror forme de violență, inclusiv violență sexuală, de vătămare sau de abuz fizic ori mental, de rele tratamente ori exploatare, de abandon sau neglijență, legea stabilește în sarcina părinților sau, după caz, a altui reprezentant legal al acestuia, în sarcina autorităților publice și a organismelor private obligația de a facilita readaptarea fizică și psihologică, precum și reintegrarea socială a copilului și de a asigura condițiile necesare pentru ca readaptarea și reintegrarea să favorizeze sănătatea, respectul de sine și demnitatea copilului (art. 86).

3. INSTITUȚII ȘI ORGANIZAȚII CU ATRIBUȚII ÎN PROTECȚIA COPILULUI

3.1. Aspecte prealabile.

Asigurarea și respectarea drepturilor copilului este realizată prin acțiunea comună a instituțiilor care au atribuții în domeniu, cadrul general fiind dat de reglementările legale naționale, comunitare și internaționale.

Părinții au responsabilitatea primară de a proteja interesul superior al copilului dar această responsabilitate poate fi împărțită și cu membrii familiei extinse. O relație pozitivă cu părinții, în care aceștia vin în întâmpinarea nevoilor copilului, îl ajută pe copil să se simtă în siguranță și să devină autonom. Familia este primul mediu în care copilul se dezvoltă iar în afara acestui mediu va socializa în funcție de modele preluate din familie. De aceea, un copil are nevoie de legături emoționale stabile, de un mediu securizant care să-i permită experiențe și dezvoltarea unor sentimente normale ale societății în care trăiește.

Trebuie accentuată importanța faptului că ambii părinți au responsabilități comune față de copii, atât mamele cât și tații trebuie să-și asume sarcina îngrijirii de zi cu zi a copilului, ambii având responsabilități financiare și drepturi egale în realizarea acestei sarcini.

Responsabilitatea imediată după părinți revine comunității locale și autorităților locale care intervin în subsidiar prin acordarea de asistență și sprijin părinților în vederea creșterii și educării copiilor.

Intervenția statului în ceea ce privește protecția copilului este complementară intervenției autorităților publice locale, contribuind prin dezvoltarea de programe de interes național și a unui sistem eficient de asigurări sociale. Este de datoria statului să asigure dezvoltarea de instituții unitate și servicii, să bazeze o bună infrastructură adecvată și să monitorizeze în permanență o normală dezvoltare a copilului și protecție a familiei.

3.2. Instituții la nivel central

● **Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului**, numită în continuare Autoritatea, s-a constituit la 1 ianuarie 2005, în baza prevederilor Legii 275/2004 și a Hotărârii de Guvern nr. 1432/2004, cu modificările ulterioare, odată cu intrarea în vigoare a pachetului legislativ privind protecția și promovarea drepturilor copilului, prin reorganizarea Autorității Naționale pentru Protecția Copilului și Adopție. Autoritatea funcționează ca organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Ministerului Muncii, Familiei și Egalității de Șanse.

Autoritatea asigură respectarea, pe teritoriul României, a drepturilor copilului prin intervenția, în condițiile legii, în procedurile administrative și judiciare privind respectarea și promovarea drepturilor copilului

◆ În domeniul **protecției și promovării drepturilor copilului**

Autoritatea are următoarele atribuții:

- ☞ elaborează și supune spre aprobare Guvernului, cu aprobarea Ministerului Muncii, Familiei și Egalității de Șanse strategia națională în domeniul protecției și promovării drepturilor copilului;
- ☞ evaluează impactul aplicării obiectivelor strategice și ia măsurile necesare sau, după caz, propune Guvernului luarea măsurilor necesare pentru îmbunătățirea obiectivelor sau, după caz, a activităților de implementare a acestora;
- ☞ elaborează proiecte de acte normative, în vederea armonizării legislației interne cu principiile și normele tratatelor internaționale în domeniul drepturilor copilului, la care România este parte, precum și în vederea aplicării efective a acestora;
- ☞ elaborează și fundamentează programe în domeniul protecției și promovării drepturilor copilului
- ☞ elaborează metodologia de autorizare și criteriile de evaluare a organizațiilor neguvernamentale care activează în domeniul său de activitate;

↪ centralizează și sintetizează informațiile referitoare la respectarea principiilor și normelor stabilite de Convenția ONU cu privire la drepturile copilului și elaborează rapoartele prevăzute la art. 44 pct. 1 din aceasta convenție;

↪ propune autorităților competente suspendarea sau încetarea activităților care pun în pericol grav și iminent sănătatea sau dezvoltarea fizică ori psihică a copilului;

↪ inițiază, negociază și încheie, prin împuternicirea Guvernului, documente de cooperare internațională în domeniul protecției și promovării drepturilor copilului;

↪

◆ În domeniul **prevenirii separării copilului de părinți și al protecției speciale a copilului separat temporar sau definitiv de părinți** :

↪ elaborează norme, standarde și metodologii pentru funcționarea serviciilor care asigură prevenirea separării copilului de părinții săi, precum și protecția specială a copilului ;

↪ elaborează metodologia de licențiere și criteriile de evaluare a serviciilor destinate prevenirii separării copilului de părinții săi, precum și protecției speciale a copilului ;

↪ licențiază serviciile destinate prevenirii separării copilului de părinții săi, precum și protecției speciale a copilului, organizate, în condițiile legii, de către autoritățile publice sau organismele private autorizate; asigură la nivel național evidența acestor servicii;

↪ realizează inspecții cu privire la modul în care sunt respectate standardele minime obligatorii pentru organizarea și funcționarea serviciilor destinate prevenirii separării copilului de părinții săi, precum și protecției speciale a copilului;

↪ asigură controlul și îndrumarea metodologică a activităților serviciilor destinate prevenirii separării copilului de părinții săi și a celor de protecție specială a copilului, precum și a activității desfășurate de comisiile pentru protecția copilului;

↪

◆ În domeniul **economico-financiar**:

↪ gestionează bunurile proprietate publică și privată a statului pe care le are în administrare sau în folosință, după caz;

↪ gestionează sau, după caz, monitorizează gestionarea fondurilor alocate pentru finanțarea programelor din domeniul său de activitate ;

↪ finanțează sau, după caz, cofinanțează proiecte în cadrul programelor de interes național;

↪ propune și fundamentează adoptarea măsurilor necesare pentru asigurarea finanțării adecvate a serviciilor destinate prevenirii separării copilului de părinții săi, precum și protecției speciale a copilului.

Autoritatea desfășoară și acțiuni directe în realizarea scopului funcționării sale astfel :

→ activități privind protecția, repatrierea și reintegrarea socială a copiilor români aflați în dificultate în străinătate, precum și protecția și reintegrarea socială a copiilor victime ale traficului intern și internațional de ființe umane ;

→ activități privind promovarea formării profesionale, prin formatori proprii sau elaborarea unor materiale utile profesioniștilor care interacționează cu copiii ;

→ acțiuni directe pentru ajutorarea copiilor în caz de calamități naturale, activitate devenită vizibilă în cazul inundațiilor ;

→ activități de relații publice , realizate prin audiențe , petiții, telefonic, în scopul informării tuturor celor interesați cu privire la atribuțiile instituțiilor de protecție a copilului și aplicarea corectă a legii în acest domeniu ;

→ Inspecție și control, cu privire la modul în care autoritățile publice precum și organismele private acreditate respectă standardele obligatorii de calitate pentru serviciile destinate protecției copilului. În îndeplinirea atribuțiilor de control ce îi revin Autoritatea are dreptul să solicite informații și documente, în condițiile legii, de la orice persoană juridică publică sau privată ori de la persoane fizice implicate în sfera sa de competență, acestea având obligația de a le pune la dispoziție în termen de 15 zile calendaristice de la data solicitării.

În temeiul Legii nr.47/2006 privind sistemul național de asistență socială începând cu data de 1 ianuarie 2007, Inspekția Socială (organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, aflat în subordinea Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Egalității de Șanse) preia atribuțiile și responsabilitățile referitoare la inspecție, precum și

personalul aferent de la Autoritatea Națională pentru Persoane cu Handicap și de la Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului.

Autoritatea îndeplinește orice alte atribuții stabilite prin acte normative în domeniul său de activitate.

Autoritatea este condusă de un secretar de stat care, în exercitarea atribuțiilor sale emite ordine și instrucțiuni.

➤ Prin modificări recente ale HG 1432.2004 s-a constituit **Consiliul de coordonare în domeniul protecției și promovării drepturilor copilului**, organism fără personalitate juridică, cu rol consultativ, care funcționează pe lângă secretarul de stat al Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului.

La o privire de ansamblu asupra rolului și atribuțiilor Autorității se poate observa că nu sunt situații în care să devină parte în procesul civil, în acțiuni privind protecția copilului. Autoritatea poate, totuși, să fie participant la procese în situația în care sunt contestate procesele – verbale prin care au fost constatate nereguli în urma inspecției și controlului.

De asemenea, în exercitarea atribuțiilor de finanțare sau cofinanțare a programelor de interes național pot exista contestații referitoare la atribuirea acestor proiecte, procedura și metodologia desfășurării licitațiilor fiind reglementată de lege.

● **Oficiul Român pentru Adopții**

Este organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului, și funcționează în temeiul Legii nr.274/2004 modificată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 17/2005, aprobată cu modificări prin Legea nr. 198/2005 ;

Coordonează și supraveghează activitățile de adopție și realizează cooperarea internațională în domeniul adopției.

Este autoritatea centrală română însărcinată să ducă la îndeplinire obligațiile prevăzute în Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale, încheiată la Haga la 29 mai 1993, ratificată prin Legea nr. 84/1994.

Are rolul de a duce la îndeplinire obligațiile asumate de statul român în materia adopției prin convențiile și tratatele internaționale la care România este parte, de a pune în aplicare și de a urmări și asigura aplicarea unitară a legislației în domeniul adopției.

Oficiul Român pentru Adopții îndeplinește următoarele **atribuții principale**:

- ◆ constituie evidența centralizată a copiilor pentru care a fost încuviințată deschiderea procedurii de adopție, în conformitate cu prevederile Legii nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției;
- ◆ ține evidența cererilor familiilor sau ale persoanelor care și-au manifestat dorința de a adopta copii și care sunt apte să adopte;
- ◆ îndrumă și sprijină în mod corespunzător aceste familii sau persoane în vederea efectuării procedurii necesare adopției;
- ◆ încheie acorduri de colaborare cu autoritățile centrale, cu organismele private autorizate sau acreditate din alte state care au atribuții în domeniul adopției, fie direct, fie prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe, prin schimb de note sau scrisori diplomatice;
- ◆ autorizează organismele private străine și române să desfășoare activități în domeniul adopției;
- ◆ recomandă direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului familii ori persoane care doresc să adopte;
- ◆ efectuează notificările și comunicările prevăzute de Legea nr. 273/2004;
- ◆ urmărește evoluția copilului și a relațiilor dintre acesta și adoptator sau familia adoptatoare străină, pe o perioadă de cel puțin 2 ani de la încuviințarea unei adopții internaționale, prin autoritatea publică centrală competentă sau organizația acreditată ori autorizată din statul primitor;
- ◆ transmite instanțelor judecătorești competente cererile familiilor sau ale persoanelor care doresc să adopte copii aflați în evidența sa, în cazul adopției internaționale;
- ◆ participă în cauzele care au drept obiect soluționarea cererilor privind încuviințarea adopției internaționale aflate pe rolul instanțelor judecătorești;

- ◆ stabilește măsurile necesare pentru evitarea încuviințării unor adopții supuse eșecului, a obținerii oricăror foloase materiale necuvenite și a oricăror tendințe de trafic de copii;
- ◆ eliberează certificate care atestă că adopția a fost încuviințată conform normelor impuse de Convenția de la Haga;
- ◆ depune diligențele necesare pe lângă autoritățile statului al cărui cetățean a adoptat un copil aflat în evidența sa, pentru ca acesta să beneficieze de garanțiile și normele echivalente celor existente în cazul unei adopții naționale;
- ◆ ține evidența centralizată a tuturor adopțiilor încuviințate;
- ◆ elaborează proiecte de acte normative, norme și metodologii în domeniul adopției.

Oficiul îndeplinește orice alte atribuții în materia adopției prevăzute de legislația națională în vigoare, în tratatele la care România este parte sau în acordurile de colaborare pe care le încheie cu autoritățile publice din alte state.

Oficiul este condus de un secretar de stat care, în exercitarea atribuțiilor emite ordine și instrucțiuni.

Oficiul participă ca parte în proces în domeniul adopțiilor internaționale, atribuțiile pe care le are în acest sens fiind analizate la capitolul ” Adopția”.

● **Avocatul Poporului**

Este organizat și funcționează cu rolul de a apăra drepturile și libertățile persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile administrației publice. Instituția Avocatul Poporului este autoritate publică autonomă și independentă față de orice altă autoritate publică, în condițiile legii.

Autoritățile publice sunt obligate să comunice sau, după caz, să pună la dispoziția Avocatului Poporului, în condițiile legii, informațiile, documentele sau actele pe care le dețin în legătură cu cererile care au fost adresate Avocatului Poporului, acordându-i sprijin pentru exercitarea atribuțiilor sale.

Avocatul Poporului își exercită atribuțiile, din oficiu sau la cererea persoanelor lezate

Nu fac obiectul activității instituției Avocatul Poporului și vor fi respinse fără motivare cererile privind actele emise de Camera Deputaților, de Senat sau de Parlament, actele și faptele deputaților și senatorilor, ale Președintelui României și ale Guvernului, precum și ale Curții Constituționale, ale președintelui Consiliului Legislativ și ale autorității judecătorești.

Avocatul Poporului este asistat de 4 adjuncți, iar unul dintre aceștia este specializat pe drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap;

În vederea verificării respectării drepturilor constituționale privind copiii tinerii persoanele defavorizate și familia, instituția acționează ca urmare a audiențelor, petițiilor apelurilor telefonice dar se poate sesiza din oficiu.

Astfel, în anul 2006, ca urmare a articolelor de presă privind abuzurile exercitate în Complexul de servicii Priboieni , județul Argeș, Avocatul Poporului a efectuat o anchetă în urma căreia s-a constatat încălcarea dreptului la viață și integritate fizică și psihică a copiilor beneficiari ai serviciilor oferite de complex. Instituția a emis o recomandare DGASPC – Argeș, care și-a însușit recomandarea comunicând măsurile luate menite să asigure o bună desfășurare a activității din complex. (Raportul Avocatului Poporului pe

2006)

Avocatul Poporului nu poate acționa ca urmare a unor sesizări anonime ori cele mai multe persoane care se simt victime ale instituțiilor administrației publice(în special locale) nu acționează în termenul prevăzut de lege pentru a nu fi afectate și în viitor de eventuale reacții negative ale personalului din aceste instituții.

● **Oficiul Român pentru Imigrări**

S-a înființat prin reorganizarea Autorității pentru străini și a Oficiului Național pentru Refugiați, în temeiul Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 55/2007 ca autoritate centrală responsabilă de implementarea politicilor României în domeniul migrației, azilului și al integrării străinilor, precum și de implementare a legislației relevante în aceste domenii. Totodată, Oficiul Român pentru Imigrări (ORI) preia atribuțiile Oficiului pentru Migrația Forței de Muncă pe linia eliberării

documentelor care atestă dreptul la muncă a străinilor pe teritoriul României.

Oficiul Român pentru Imigrări, organizat în cadrul Ministerului Administrației și Internelor este o structură specializată, cu personalitate juridică și sediul în municipiul București. Instituția este organizată la nivel central și teritorial.

La nivel central, ORI are în componență direcții, servicii iar la nivel teritorial, are în componență centre Poate avea în competență și alte structuri funcționale.

Cu privire la dreptul familiei și protecția minorului atribuțiile ORI pot fi rezumate astfel:

◆ în domeniul migrației:

- întreprinde demersurile legale corespunzătoare pentru clarificarea situației juridice a străinilor minori neînsoțiți;
- aprobă invitațiile și cererile de reîntregire a familiei în conformitate cu prevederile legale ;
- înregistrează rezidența pe teritoriul României a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European, precum și a membrilor de familie ai acestora;
- acordă rezidența permanentă cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European, precum și membrilor de familie ai acestora;
- constată, în condițiile legii, căsătoriile încheiate de conveniență;
- anulează ori revocă, după caz, dreptul de ședere sau limitează exercitarea dreptului de rezidență, în condițiile legii;

◆ în domeniul azilului:

primește, înregistrează și soluționează, în etapa administrativă, cererile de azil depuse la structurile sale teritoriale sau la alte organe ale Ministerului Internelor și Reformei Administrative;

→ primește și transmite instanțelor judecătorești competente plângerile formulate de solicitanții de azil, în temeiul prevederilor Legii nr. 122/2006 privind azilul în România, cu modificările ulterioare;

→ pune la dispoziție instanțelor judecătorești, în copie, actele care au stat la baza pronunțării hotărârilor atacate în domeniul azilului;

→ este parte în procesele care au ca obiect cereri de azil;

→ inițiază procedura prevăzută de legea română pentru numirea unui reprezentant legal în cazul solicitanților de azil minori neînsoțiți și le asigură acestora protecția necesară până la numirea unui reprezentant legal.

Pentru realizarea atribuțiilor cooperează cu alte structuri ale Ministerului Internelor și Reformei Administrative, cu instituții ale statului care au atribuții în domeniul protecției copilului și cu instituții similare din străinătate în baza înțelegerilor la care România este parte;

Pentru identificarea copiilor străini neînsoțiți aflați în România cooperează cu misiunile diplomatice și cu oficiile străine acreditate în România sau cele române acreditate în străinătate, ori cu organizații neguvernamentale cu atribuții în domeniul refugiaților și migranților ,în condițiile legii.

3.3. Instituții la nivel local

Autoritățile administrației publice locale au obligația de a sprijini părinții sau, după caz, alt reprezentant legal al copilului, în realizarea obligațiilor ce le revin cu privire la copil, scop în care dezvoltă și asigură servicii accesibile și diversificate corespunzătoare nevoilor copilului.

● Legea nr. 272/2004, stabilește rolul major al **Consiliilor locale**, prin **Serviciile Publice de Asistență Socială** (denumite în continuare SPAS)/persoanelor cu atribuții de asistență socială în domeniul protecției drepturilor copiilor aflați în aria lor teritorială. Atribuțiile acestora sunt:

- monitorizează și analizează situația copiilor din unitatea administrativ-teritorială, precum și modul de respectare a drepturilor copiilor, asigurând centralizarea și sintetizarea datelor și informațiilor relevante, realizează activitatea de prevenire a separării copilului de familia sa;

- identifică și evaluează situațiile care impun acordarea de servicii și/sau prestații pentru prevenirea separării copilului de familia sa;

- elaborează documentația necesară pentru acordarea serviciilor și/sau prestațiilor și acordă aceste servicii și/sau prestații, în condițiile legii;

- asigură consilierea și informarea familiilor cu copii în întreținere asupra drepturilor și obligațiilor acestora, asupra drepturilor copilului și asupra serviciilor disponibile pe plan local;
- asigură și urmăresc aplicarea măsurilor de prevenire și combatere a consumului de alcool și droguri, de prevenire și combatere a violenței în familie, precum și a comportamentului delinvent;
- vizitează periodic la domiciliu familiile și copiii care beneficiază de servicii și prestații;
- înaintează propuneri primarului, în cazul în care este necesară luarea unei măsuri de protecție specială, în condițiile legii;
- urmăresc evoluția dezvoltării copilului și modul în care părinții acestuia își exercită drepturile și își îndeplinesc obligațiile cu privire la copilul care a beneficiat de o măsură de protecție specială și a fost reintegrat în familia sa;
- colaborează cu direcția generală de asistență socială și protecția copilului în domeniul protecției copilului și transmit acesteia toate datele și informațiile solicitate din acest domeniu.

Consiliile Locale le sunt atribuite prin Lege responsabilități specifice, privind:

- ◆ Acordarea sistematică de servicii și prestații, cu accent deosebit pe informarea corespunzătoare a părinților, consilierea acestora, terapie sau mediere pentru a evita separarea copiilor de părinții săi sau abuzul asupra copiilor (art. 34).
- ◆ Depistarea precoce a situațiilor de risc care pot determina separarea copilului de părinții săi, precum și prevenirea comportamentelor abuzive ale părinților și a violenței în familie. (art. 34).
- ◆ Identificarea copiilor a căror dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială a copilului este primejduită și care necesită intervenția DGASPC (art. 36.2).
- ◆ Cooperarea cu instituțiile medicale, poliția și alte autorități în vederea realizării demersurilor pentru înregistrarea nașterii copiilor părăsiți în maternitate și a copiilor găsiți. (art. 11 și 12)
- ◆ Informarea părinților și copiilor în legătură cu drepturile pe care le au, precum și asupra modalității de acordare a drepturilor de asistență socială și de asigurări sociale. (art. 45 .4).
- ◆ Urmărirea evoluției dezvoltării copilului, precum și modul în care părinții își exercită drepturile și își îndeplinesc obligațiile cu privire la copilul reintegrat în familie. În acest scop, SPAS întocmește rapoarte lunare pe o perioadă de minimum 3 luni. (art. 70).
- ◆ Colaborarea cu inspectoratele școlare județene și cu celelalte instituții publice competente în vederea reintegrării școlare a copiilor care se sustrag procesului de învățământ, desfășurând munci cu nerespectarea legii. (art. 87 .3).
- ◆ Organizarea de servicii de zi, în mod autonom sau prin asociere, potrivit nevoilor identificate în comunitatea respectivă, pentru prevenirea separării copilului de părinții săi. (art. 111 .1).
- ◆ Înființarea, organizarea și dezvoltarea de servicii de prevenire a separării copilului de familia sa numai dacă au obținut licența de funcționare pentru serviciul respectiv, eliberată de Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului. (art. 115 .1). Serviciile înființate sunt inspectate periodic de către reprezentanți ai Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului efectuează inspecții periodice cu privire la modul în care autoritățile publice respectă standardele minime obligatorii.
- ◆ Păstrarea destinației și structurii de personal a serviciilor de zi preluate. (art. 139 .4)

Consiliul Local are responsabilitatea primară în domeniul prevenirii acționând în acest sens pe două nivele:

- Individual cu copiii și familiile: prin asistenții sociali care identifică, efectuează evaluări, oferă consiliere și elaborează planuri de servicii;
- În comunitate prin Consiliul Consultativ, utilizând resursele comunității. Consiliul Consultativ cuprinde reprezentanți ai oamenilor de afaceri locali, preoți, profesori, doctori, consilieri locali și ofițeri de poliție, precum și alți reprezentanți ai comunității care pot fi implicați. Rolul structurii comunitare este atât de a rezolva cazuri concrete cât și de a satisface nevoile generale ale comunității respective.

Pentru a analiza și aspectele de realizare a acțiunilor prevăzute în sarcina autorităților locale prin Legea nr.272/2004 trebuie să raportăm atribuțiile Consiliul Local la dispoz. Legii nr.215/2001 a administrației publice locale, republicată. Consiliile locale, comunale, orașenești și municipale, sunt autorități deliberative, și primarii autorități executive. În acest context consiliul local asigură, potrivit competențelor sale și în condițiile legii, cadrul necesar pentru furnizarea serviciilor publice de interes local privind serviciile sociale pentru protecția copilului, a persoanelor cu handicap, a familiei și a altor persoane sau grupuri aflate în nevoie socială dar Primarul reprezintă unitatea administrativ-teritorială în relațiile cu alte autorități publice, cu

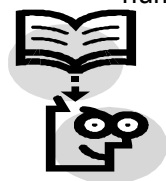
persoanele fizice sau juridice române ori străine, precum și în justiție. Aceste prevederi legale sub aspectul formalităților procesului civil, în sensul că ori de câte ori legea nu prevede expres reprezentarea în justiție a autorităților publice locale această reprezentare este dată în sarcina Primarului.

Legea nr. 272/2004 stabilește atribuții exclusive și în sarcina Primarului dar sub controlul Consiliului local. Astfel, Primarii acordă prestații financiare excepționale, în situația în care familia care îngrijește copilul se confruntă temporar cu probleme financiare determinate de o situație excepțională și care pune în pericol dezvoltarea armonioasă a copilului. Cuantumul maxim, precum și condițiile de acordare a prestațiilor financiare excepționale se stabilesc prin hotărâre a consiliului local.

Prestațiile financiare excepționale pot fi acordate și sub formă de prestații în natură, pe baza dispoziției primarului, constând, în principal, în alimente, îmbrăcăminte, manuale și rechizite sau echipamente școlare, suportarea cheltuielilor legate de transport, procurarea de proteze, medicamente și alte accesorii medicale.

Ca reprezentant al statului la nivel local **Primarul** îndeplinește funcția de ofițer de stare civilă și de autoritate tutelară și asigură funcționarea serviciilor publice locale de profil. O parte a atribuțiilor de autoritate tutelară vizând protecția copilului, respectiv atribuții de decizie, au fost preluate de instanța judecătorească dar au rămas în sarcina Primarului celelalte atribuții prevăzute de Codul Familiei, respectiv :

- efectuarea de anchete sociale la cererea instanțelor judecătorești, poliției în cazuri penale, ori acțiuni civile de divorț și încredințare minori ;
- încuviințarea de acte juridice ale copiilor;
- numirea unui curator special, în cazul conflictelor de interese

Important de reținut:

Referatul de anchetă socială, folosit ca probă în măsurile de protecție luate asupra unui copil trebuie efectuată întotdeauna de persoane cu pregătire psihosociologică și pedagogică și nu de medici, contabili, învățători etc., persoane care compun colectivul de sprijin din cadrul Primăriilor. Pentru reglementarea juridică a diverselor aspecte legate de exercitarea drepturilor părintești este necesar să fie oferite informații complete, de către persoane cu pregătire de specialitate, aceste informații fiind esențiale pentru magistrat în vederea luării celei mai adecvate măsuri pentru copil.

• **Direcția generală de asistență socială și protecție a copilului** (numită în continuare DGASPC). Este instituție publică, cu personalitate juridică, înființată în subordinea consiliului județean, respectiv a consiliului local al sectorului municipiului București, prin comasarea serviciului public de asistență socială și a serviciului public specializat pentru protecția copilului de la nivelul județului, respectiv al sectoarelor municipiului București, prin preluarea, în mod corespunzător, a atribuțiilor și funcțiilor acestora. Regulamentul de organizare și funcționare a DGASPC este aprobat de către Consiliile județene, respectiv consiliile locale ale sectoarelor municipiului București, prin hotărâre, pe baza prevederilor regulamentului-cadru aprobat prin HG nr. 1434/2004, modificată.

Atribuțiile DGASPC, prevăzute în regulamentul-cadru, se completează cu alte atribuții, în funcție de caracteristicile sociale ale unităților administrativ-teritoriale și ale subdiviziunilor administrativ-teritoriale ale municipiului București.

Activitatea DGASPC în domeniul protecției copilului este complementară activității desfășurate de SPAS, intervenind în cazul copiilor care au nevoie de protecție în afara familiei, în situațiile de abuz, neglijare sau exploatare și/sau atunci când se impune acordarea de servicii specializate.

Pentru o înțelegere mai exactă a rolului fiecăreia din cele două instituții ne raportăm la următoarele criterii :

-DGASPC este instituția care lucrează în principal cu copiii separați de părinții săi pentru care trebuie să se ia sau s-a luat o măsură de protecție specială, iar serviciile publice de asistență socială lucrează cu copiii expuși riscului de separare de părinții lor.

- DGASPC are ca arie de acoperire întregul județ iar SPAS orașul sau comuna.

DASPC îndeplinește următoarele atribuții principale, în domeniul protecției drepturilor copilului:

- ◆întocmește raportul de evaluare inițială a copilului și familiei acestuia și propune stabilirea unei măsuri de protecție specială;

- ◆monitorizează trimestrial activitățile de aplicare a hotărârilor de instituire a măsurilor de protecție specială a copilului;

- ◆identifică și evaluează familiile sau persoanele care pot lua în plasament copilul;

- ◆monitorizează familiile și persoanele care au primit în plasament copii, pe toată durata acestei măsuri;

- ◆identifică, evaluează și pregătește persoane care pot deveni asistenți maternali profesioniști, în condițiile legii; încheie contracte individuale de muncă și asigură formarea continuă de asistenți maternali profesioniști atestați; evaluează și monitorizează activitatea acestora;

- ◆acordă asistență și sprijin părinților copilului separat de familie, în vederea reintegrării în mediul său familial;

- ◆reevaluează, cel puțin o dată la 3 luni și ori de câte ori este cazul, împrejurările care au stat la baza stabilirii măsurilor de protecție specială și propune, după caz, menținerea, modificarea sau încetarea acestora;

- ◆îndeplinește demersurile vizând deschiderea procedurii adopției interne pentru copiii aflați în evidența sa;

- ◆identifică familiile sau persoanele cu domiciliul în România care doresc să adopte copii; evaluează condițiile materiale și garanțiile morale pe care acestea le prezintă și eliberează atestatul de familie sau de persoană aptă să adopte copii;

- ◆monitorizează evoluția copiilor adoptați, precum și a relațiilor dintre aceștia și părinții lor adoptivi; sprijină părinții adoptivi ai copilului în îndeplinirea obligației de a-l informa pe acesta că este adoptat, de îndată ce vârsta și gradul de maturitate ale copilului o permit

- ◆coordonează și sprijină activitatea autorităților administrației publice locale din județ în domeniul asistenței sociale și protecției copilului;

- ◆coordonează și sprijină activitatea autorităților administrației publice locale din județ în domeniul asistenței sociale și protecției copilului;

- ◆colaborează cu organizațiile neguvernamentale care desfășoară activități în domeniul asistenței sociale și protecției copilului sau cu agenți economici prin încheierea de convenții de colaborare cu aceștia;

Conducerea DGASPC este asigurată de Directorul executiv și Colegiul Director.

În structura DGASPC se organizează servicii de tip rezidențial, ca servicii de protecție specială a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi.

Studiu de caz :

Pe rolul instanței este în curs de desfășurare un proces penal în care inculpatul MI este acuzat de viol de către partea vătămată SB. La termenul de administrare a probei cu martori se prezintă minorul AV, nepotul inculpatului la familia căruia era găzduit inculpatul și vecin cu partea vătămată, în vârstă de 10 ani. La una din întrebările avocatului părții vătămate copilul declară că știe despre inculpat că este violent deoarece a exercitat și exercită în continuare și asupra sa violențe sexuale.

Cum trebuie să reacționeze grefierul de ședință imediat după terminarea ședinței ?

În temeiul art.85 al.3 din Legea nr. 272/2004 conform căroră,:

„Angajații instituțiilor publice sau private care, prin natura profesiei, intră în contact cu copilul și au suspiciuni asupra unui posibil caz de abuz, neglijare sau rele tratamente au obligația de a sesiza de urgență direcția generală de asistență socială și protecția copilului”, grefierul, cu sau fără consultarea magistratului este obligat să anunțe DGASPC de la domiciliul copilului pentru luarea măsurii plasamentului.

Conducerea DGASPC este asigurată de Directorul executiv și Colegiul Director.

În structura DGASPC se organizează servicii de tip rezidențial, ca servicii de protecție specială a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi.

• **Comisia pentru protecția copilului** funcționează în subordinea consiliului județean și, respectiv, a consiliului local al municipiului București, ca organ de specialitate al acestora, fără personalitate juridică.

Comisia desfășoară o activitate decizională privind încadrarea copiilor cu dizabilități într-un grad de handicap și, după caz, orientarea școlară a acestora, stabilirea unor măsuri de protecție specială a copiilor și atestarea asistenților maternali profesioniști.

Măsurile de protecție specială se stabilesc de către Comisie în situația în care există acordul părinților, pentru:

- copilul care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija părinților din motive neimputabile acestora;

- copilul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și care nu răspunde penal.

Responsabilitățile specifice prevăzute de Legea nr. 272/2004 pentru instituții cu atribuții în protecția copilului, pot fi grupate conform schemelor următoare:

DIRECȚIA GENERALĂ DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI PROTECȚIA COPILULUI

INTERVENȚIE	TRIBUȚII	LEGEA272
ADANDON/PĂRĂSIRE	Semnează procesul-verbal de constatare a părăsirii copilului	11.2
ABUZ	Verifică și soluționează toate sesizările privind cazurile de abuz și neglijare	92.a
	Asigură prestarea serviciilor specializate pentru nevoile copiilor victime ale abuzului sau neglijării și ale familiilor acestora	92.b
	Are drept de acces, pentru verificarea situațiilor de abuz, în sediile persoanelor juridice, precum și la domiciliul persoanelor fizice care au în îngrijire sau asigură protecția unui copil	93
ÎNREGISTRARE A NAȘTERII	Asigură consilierea și sprijinirea mamei în vederea realizării demersurilor legate de întocmirea actului de naștere	11.4
	Transmite SPAS dosarul în vederea înregistrării nașterii	11.5
DECĂDEREA PĂRINȚILOR DIN EXERCITIUL DREPTURILOR PĂRINTEȘTI	Sesizează instanța judecătorească în situația în care consideră că sunt întrunite condițiile pentru decăderea, totală sau parțială, a părinților din exercitiul drepturilor părintești	36.3
MĂSURI DE PROTECȚIE SPECIALĂ	Solicită instanței judecătorești stabilirea măsurii plasamentului	61.2
	Stabilește plasament în regim de urgență	65.1
	Sesizează instanța judecătorească în termen de 48 ore de la stabilirea plasamentului în regim de urgență de către directorul DGASPC	66.1
	Verifică trimestrial împrejurările care au stat la baza stabilirii măsurilor de protecție specială	68.1
	Sesizează CPC sau după caz instanța judecătorească, dacă împrejurările care au stat la baza stabilirii măsurii de protecție s-au schimbat	68.2
	Urmărește modul în care sunt puse în aplicare măsurile de protecție specială, dezvoltarea și îngrijirea copilului pe perioada aplicării măsurii.	69.1
	Desemnează persoana pentru asistarea copilului refugiat	73.3
	Susține interesele copilului refugiat fără părinți	73.1
	Gestionează cheltuielile pentru plata salariilor și a indemnizațiilor asistenților maternali și cele legate de aplicarea prevederilor Legii nr. 326/2003	120

	Întocmește și prezintă instanței judecătorești raportul referitor la copil, în toate cazurile care privesc aplicarea Legii nr. 272/2004	130.1
	Are obligația de a întocmi planul individualizat de protecție	54.1
PLANUL DE SERVICII	La nivelul Municipiului București se realizează de către DGASPC	35.2
PLAN INDIVIDUALIZAT DE PROTECȚIE	Are obligația întocmirii planului individualizat	54.1
TELEFONUL COPILULUI	Înființează în mod obligatoriu telefonul copilului pentru semnalarea cazurilor de abuz și neglijare	91.2
TUTELA	Evaluează persoana sau familia care urmează a fi tutore	41.2

SERVICIUL PUBLIC DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ

INTERVENȚIE	ATRIBUȚII	LEGE A 272/2004
ABANDON/PĂRĂSIRE	Realizează demersurile pentru înregistrarea nașterii	12.1
ABANDON ȘCOLAR	la măsuri în vederea reintegrării școlare dacă copiii se sustrag procesului de învățământ	87.3
DREPTURI ȘI OBLIGAȚII PĂRINTEȘTI	Urmărește evoluția dezvoltării copilului, precum și modul în care părinții își exercită drepturile și își îndeplinesc obligațiile, la încetarea măsurilor de protecție	70
ÎNREGISTRAREA NAȘTERII	Are obligația de a obține dispoziția de stabilire a numelui și prenumelui copilului în 5 zile	11.6
	Transmite DGASPC actul de înregistrare a nașterii copilului	11.7
	Realizează demersurile pentru înregistrarea nașterii pentru copilul găsit, părăsit	12
PLANUL DE SERVICII	Întocmește și aplică planul de servicii	35.1

COMISIA PENTRU PROTECȚIA COPILULUI

INTERVENȚIE	ATRIBUȚII	LEGEA 272/2004
MĂSURI DE PROTECȚIE SPECIALĂ	Stabilește măsura de protecție specială când există acordul părinților	61.1

INSTANȚA JUDECĂTOREASCĂ

INTERVENȚIE	ATRIBUȚII	LEGEA 272/2004
ASCULTAREA PĂRINȚILOR	Hotărăște cu privire la exercitarea drepturilor părintești, în caz de neînțelegeri, după ascultarea ambilor părinți	31.2
DREPTURI ȘI OBLIGAȚII PĂRINTEȘTI	Soluționează neînțelegerile între părinți cu privire la exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor	31.3
	Este singura autoritate competentă să se pronunțe cu privire la: <ul style="list-style-type: none"> - persoana care exercită drepturile și îndeplinește obligațiile părintești; - modalitățile în care se exercită drepturile și se îndeplinesc obligațiile părintești; - decăderea din drepturile părintești; - redarea exercițiului drepturilor părintești 	38
MĂSURI DE PROTECȚIE SPECIALĂ	Stabilește măsura de protecție specială când nu există acordul părinților	61.2

	Stabilește măsurile de protecție specială în situația în care copilul care a împlinit 14 ani refuză să-și dea consimțământul	53.3
	Stabilește măsura plasamentului la cererea DGASPC și în situația în care nu există acordul părinților	61.2
	Stabilește cuantumul contribuției lunare a părinților la întreținerea copiilor în situația în care s-a stabilit o măsură de protecție specială pentru copil	63
	Decide cu privire la menținerea sau înlocuirea plasamentului în regim de urgență și cu privire la exercitarea drepturilor părintești	64.3
	Dispune măsura supravegherii specializate	67.2
	Decide modificarea sau încetarea măsurii de protecție specială dacă împrejurările s-au modificat	68.2
RELAȚII PERSONALE COPII	Poate limita relațiile copilului cu bunicii, frații și surorile, sau cu alte persoane alături de care copilul s-a bucurat de viața de familie, dacă există motive temeinice	14.3
	Poate limita exercitarea dreptului de a menține relații personale și contacte directe cu ambii părinți	16.2
TUTELA	Instituie tutela	40.1 40.2 42.1

ORGANELE DE POLIȚIE

INTERVENȚIE	TRIBUȚII	LEGEA 272/2004
ABANDON/PĂRĂSIRE	Desemnează persoanele responsabile cu demersurile în vederea stabilirii identității	9.2
ABUZ	Este obligată să sprijine reprezentanții DGASPC pentru verificarea situațiilor privind cazurile de abuz	93
ÎNREGISTRAREA NAȘTERII	Este obligată să întreprindă verificări specifice privind identitatea mamei și să comunice rezultatul acestor verificări în termen de 30 zile	11.3
	Semnează procesul-verbal de constatare a părăsirii copilului	11.2

Granița dintre responsabilitatea locală și cea județeană trebuie să fie văzută ca fiind una flexibilă și permeabilă, în care rolul fiecăruia este complementar. Obiectivul comun este protecția și bunăstarea copiilor și în mod specific prevenirea abuzului și a separării copilului de părinți. Munca împreună este o premisă a bunei practici.

Informații utile pot fi găsite accesând www.copii.ro, aici în secțiunea protecție specială-DGASPC, se găsește **Harta direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului.**

• **Organisme private (ONG)**

Organizațiile neguvernamentale sunt un partener recunoscut pe piața serviciilor sociale din România. Parteneriatele locale dezvoltate în acești ultimi ani arată recunoașterea expertizei ONG și o preocupare crescută a autorităților de a fructifica această expertiză.

Referitor la parteneriatul "autorități – organisme private" trebuie ca fiecare să-și asume rolul propriu, statul trebuie să-și asume cea mai mare parte din serviciile oferite în domeniul protecției copilului iar ONG-urile să ocupe locul de furnizor de servicii suplimentar sau complementar statului și să-și continue rolul de inovator în ceea ce privește tipurile de servicii dar și în stabilirea unui indicator de calitate.

În prezent cantitatea sprijinului financiar sau a implicării financiare a autorităților în proiecte, alături de organizațiile neguvernamentale, este semnificativ.

O organizație neguvernamentală independentă are o mai mare libertate în negocierea și încheierea parteneriatelor cu instituții naționale-locale dar și cu media și mediul de afaceri.

În avantajul organizației este și faptul că este structură instituțională suficient de flexibilă pentru a se adapta rapid nevoilor identificate atât din perspectiva serviciilor pe care le oferă cetățenilor cât și din perspectiva provocărilor cu care se confruntă organizația.

De asemenea, ONG - ul poate și trebuie să dezvolte o politică de atragere și implicare a voluntarilor în activitățile sale ceea ce duce la satisfacerea nevoii de implicare cât mai largă a comunității în realizarea nevoilor copilului.

Pentru îndeplinirea obiectivelor sale, o organizație neguvernamentală atrage mai multe surse de finanțare (buget de stat, sponsorizări, donații, 2%, proiecte de finanțare, desfășurarea de activități economice etc., iar surse de finanțare multiple înseamnă servicii independente și de calitate oferite copilului.

ONG-urile pot înființa, organiza și dezvolta următoarele tipuri de servicii:

- servicii de zi;
- servicii de tip familial;
- servicii de tip rezidențial.

Pentru acordarea acestor servicii trebuie să îndeplinească următoarele condiții generale:

- să fie înființate conform legii;
- să fie acreditate ca furnizor de servicii sociale de către Ministerul Muncii Familiei și Egalității de Șanse;
- să obțină licența de funcționare care se acordă de ANPDC.

Furnizorii de servicii sociale acreditați, precum și serviciile sociale acordate de aceștia se înregistrează în registrul electronic unic, organizat la nivel național pe baza ordinului ministrului muncii, solidarității sociale și familiei.

Asigurarea calității serviciului social se realizează prin respectarea standardelor generale și specifice de calitate, aprobate prin ordin al ministrului muncii, solidarității sociale și familiei.

Respectarea standardelor de calitate este supusă unui proces de evaluare și monitorizare conform metodologiei aprobată prin hotărâre a Guvernului.

Finanțarea serviciilor sociale din sursele publice se face pe principiile concurenței și al eficienței.

Este important pentru grefier să cunoască instituțiile publice și private care acționează în domeniul protecției minorului având în vedere că toate acțiunile în acest domeniu se soluționează cu celeritate. Ori îndeplinirea acestui deziderat depinde în mare măsură de îndeplinirea corectă, cu rapiditate și precădere a procedurii de citare.

4. MĂSURI DE PROTECȚIE A MINORILOR

Reglementările juridice au ținut întotdeauna seama de situația specială a copilului determinate de vulnerabilitatea și nevoia sa de ocrotire. În special în trecut regimul legal aplicabil minorității avea ca fundament concepția potrivit căreia copiii trebuie "supuși" protecției exercitate de reprezentanții lor legali. În mod tradițional, în dreptul privat, această protecție a minorilor a fost reglementată, în principal, sub două aspecte: incapacitatea minorului și ocrotirea părintească.

În epoca modernă, ca efect al schimbării concepției cu privire la drepturile omului, copilul încetează să mai fie considerat "obiect" de protecție și devine participant la viața socială, inclusiv la cea juridică. Copilul este titular al drepturilor fundamentale ale omului în aceeași măsură ca și adultul, deși nu are gradul de maturitate necesar. Pentru aceasta este necesară sprijinirea și asistarea lui pentru exercitarea drepturilor fundamentale care îi revin. Noua concepție cu privire la protecția copilului a fost exprimată la nivel internațional prin adoptarea Convenției O.N.U. cu privire la drepturile copilului, iar în dreptul intern a fost transpusă prin adoptarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului.

Aplicarea principiului nediscriminării nu exclude o discriminare pozitivă. De aceea copilul trebuie să se bucure de o protecție specială care să permită garantarea interesului său superior. Art. 46 din Constituția României prevede că copii și tinerii trebuie să se bucure de un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor.

Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului reprezintă, am putea spune, un adevărat cod al protecției copilului întrucât garantează drepturile acestuia nu doar în familie ci și în ceea ce privește alte drepturi și libertăți civile, sănătatea, bunăstarea copilului, educația, activitățile recreative și culturale, protecția specială a copilului lipsit temporar sau definitiv de ocrotirea părinților săi, protecția copiii refugiați și protecția copiilor în caz de conflict armat, protecția copilului care a săvârșit o faptă penală și nu răspunde penal, protecția copilului exploatat. Această lege generală urmează a se completa cu dispoziții cuprinse în legi speciale (de exemplu Codul Familiei, Codul Muncii, Legea învățământului, etc.)

Legea nr. 272/2004 se constituie deci ca o lege cadru, care devine normă generală în materia protecției copilului, asigurând aplicarea principiilor acestei materii tuturor domeniilor în care produce efecte.

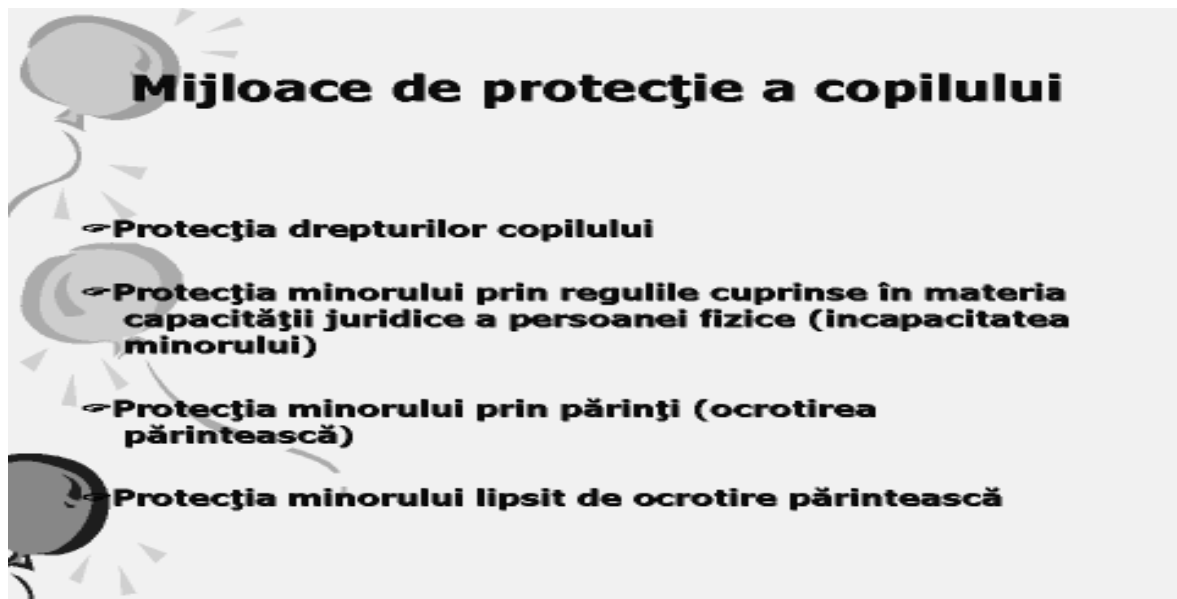
Un rol deosebit revine grefierului și în special grefierului de ședință care pentru a asigura protecția, garantarea și respectarea drepturilor minorului trebuie să dea dovadă de profesionalism, de o bună pregătire teoretică și practică fiind prima persoană cu care copilul, aflat în una din procedurile prevăzute de lege, vine în contact.

4.1. Protecția drepturilor copilului

4.1.1. Mijloace de protecție a copilului

Copilul este titularul drepturilor fundamentale garantate de Constituția României și de actele juridice internaționale la care România este parte. Legea nr. 272/2004 consacră numai aspecte particulare rezultate din situația specială a copilului, determinate de vârsta sa fragedă.

Protecția copilului prin mijloace de drept privat cuprinde următoarele aspecte:

4.1.2. Drepturi ale copiilor

Legea garantează copilului următoarele drepturi:

⌘ **Dreptul la identitate**

Prin identitatea persoanei fizice se înțelege individualizarea acesteia în raporturile juridice, prin urmare determinarea poziției sale în viața juridică.

Statele se obligă să respecte drepturile copilului de a-și păstra identitatea, cetățenia, numele și relațiile de familie.

Art. 8 alin.1 din Convenția O.N.U cu privire la stabilirea și păstrarea identității pune accent pe trei elemente ale identității copilului: cetățenie, nume, relații de familie.

Dreptul la identitate cuprinde și dreptul la nume, dreptul de a dobândi o cetățenie, dreptul de a-și cunoaște părinții și de a fi ocrotit, îngrijit, crescut de aceștia

Identitatea persoanei este o instituție complexă care interesează toate raporturile juridice în care persoana apare ca titulară de drepturi și obligații.

În acest sens preluând dispozițiile Convenției, art. 8 și următoarele din Legea nr.272/2004 prevăd în mod expres dreptul copilului de a fi înregistrat imediat după nașterea sa. Înregistrarea imediat după naștere prezintă o importanță deosebită pentru copil întrucât se concretizează ca prima recunoaștere de către societate a existenței sale ca persoană. Începând cu acest moment autoritățile iau cunoștință de existența sa, este recunoscut de către stat și i se creează un statut legal.

STUDIU DE CAZ

O.C. provine dintr-o relație de concubinaj,și, în anul 1996 când a fost găsit pe raza comunei X s-a decis instituționalizarea într-un centru de plasament. În prezent , se află în plasament într-o locuință protejată a fundației Z. Locuința protejată este un apartament închiriat.

Copilul a fost preluat din centrul de plasament fără carte de identitate , deși de 7 luni împlinise vârsta de 14 ani.

Pentru întocmirea cărții de identitate s-a apelat la secția de poliție , unde au fost întâmpinate dificultăți deoarece personalul nu era informat cu privire la legislația în vigoare privind actele de identitate ale copiilor aflați într-o formă de protecție. Atât ofițerul de serviciu , cât și șeful Biroului de evidență informatizată a persoanei au refuzat eliberarea actului de identitate motivând că hotărârea de plasament era emisă în anul 2003, iar data solicitării era februarie 2005.

Deși în Hotărârea de plasament se stabilise domiciliul copilului la adresa la care funcționa locuința protejată, poliția a cerut și acordul proprietarului iar acesta a refuzat.

După 4 vizite la aceeași secție de poliție și explicații îndelungate copilului i s-a eliberat o carte de identitate provizorie, pe o perioadă de un an.

Ce drepturi ale copilului au fost încălcate?

Răspuns:

A fost încălcat dreptul identitate, dreptul la nume, dreptul la asistență medicală, educație, etc.. Lipsa înregistrării poate fi considerată un motiv de discriminare.

⌘ **Dreptul la relații personale cu familia sa**

Copilul are fundamental nevoie de relații personale cu familia sa. Putem considera că acesta este unul dintre cele mai importante drepturi ale copilului. Familia este un element esențial al determinării identității copilului. Convenția europeană a drepturilor omului garantează în art. 8 dreptul la viața privată și de familie. În jurisprudența Curții Europene a Drepturilor omului se reține că aceasta cuprinde și dreptul unui părinte și al copilului său de a menține și dezvolta relații personale. Acest drept poate fi restrâns doar pentru motive serioase, dacă această restrângere este necesară pentru protejarea interesului superior al copilului.

© **Titularii dreptului la relații personale**

Conform art. 14 din Legea nr.272/2004, copilul are dreptul de a menține relații personale cu următoarele categorii de persoane:

↳ părinții. Copilul are drept la relații personale cu părinții săi dar și părinții săi în egală măsură beneficiază de acest drept.

↳ rudele care alcătuiesc familia sa de drept. Copilul are dreptul la relații personale cu membrii familiei sale de drept: frați, surori, bunici, unchi, etc.

↳ familia de fapt. Datorită relațiilor de afecțiune dezvoltate, persoanele care fac parte din familia sa de fapt (cea lângă care copilul s-a bucurat de viața de familie) au dreptul la relații personale cu acesta.

↳ Alte persoane față de care copilul a dezvoltat atașament

Relațiile cu ceilalți membri ai familiei nu se bucură de aceeași protecție ca relațiile cu părinții. Conform art. 14 alin. 2 și 3 din Legea nr.272/2004 "copilul are dreptul de a-și cunoaște rudele și de a întreține relații personale cu acestea, precum și cu alte persoane alături de care copilul s-a bucurat de viața de familie, în măsura în care nu contravine interesului superior al copilului. Părinții sau un alt reprezentant legal al copilului nu pot împiedica relațiile personale ale acestuia cu bunicii, frații, surorile ori alte rude alături de care copilul s-a bucurat de viața de familie, decât în cazurile în care instanța decide că există motive temeinice de natură a primejdui dezvoltarea fizică, psihică, intelectuală sau morală a copilului.

Relațiile personale pot fi clasificate în:

➤relații personale directe care potrivit legii se realizează prin întâlniri ale copilului cu părintele lui sau cu altă persoană care are potrivit legii dreptul la relații cu copilul, vizitarea copilului la domiciliul acestuia, găzduirea copilului, pe perioade determinate de părintele său sau de altă persoană la care copilul nu locuiește în mod frecvent.

➤relații personale care se pot realiza prin comunicare - corespondența de exemplu: telefon, poșta electronică.

➤relații personale care presupun transmiterea de informații copilului cu privire la persoanele care potrivit legii au dreptul de a menține relații personale cu el și transmiterea de informații despre copil. Textul legii face expres referire la fotografii și evaluări medicale sau școlare.

STUDIU DE CAZ

Copilul P.R. în vârstă de 6 ani a fost găsit de către asistenții sociali cerșind pe străzile unui oraș italian. P.R. era murdar, cu haine inadecvate anotimpului, flămând. În urma investigațiilor se pare ca a ajuns în Italia însoțită de părinții săi. Autoritățile sociale au dispus imediat internarea copilului într-o instituție de protecție a copiilor și efectuarea unei anchete sociale la domiciliul familiei copilului din România. În ciuda faptului că bunicii copilului aveau o situație materială excelentă și și-au exprimat disponibilitatea de a primi și îngriji copilul, autoritățile italiene au inclus copilul pe lista copiilor adoptabili în Italia. Bunicii copilului au făcut numeroase demersuri de a vedea copilul și au întreprins două deplasări în Italia pentru a depune mărturie în cadrul procesului ce viza custodia nepotului lor, dar nu au reușit nici măcar să vadă copilul.

Ce drepturi ale copiilor au fost încălcate?

Răspuns:

Au fost încălcate: dreptul copilului la relații personale și contact direct cu persoane care fac parte din familia sa, dreptul la repatriere.

⌘ Dreptul copilului la protejarea imaginii sale publice, a vieții intime, private și de familie

Potrivit art. 16 din Convenție nici un copil nu va fi supus unei imixiuni arbitrare sau ilegale în viața sa privată, în familia sa ori în corespondența sa, precum și nici unui fel de atac ilegal la onoarea și reputația sa. Conform art. 26 alin 1 din Constituția României autoritățile publice respectă și ocrotesc viața intimă, familială și privată.

STUDIU DE CAZ

În comunitatea Z au fost identificate 3 cazuri de copii infestați cu HIV, cu vârsta cuprinsă între 8 și 14 ani. Pentru a sensibiliza comunitatea și a declanșa o campanie de strângere de fonduri, un ziarist din cadrul comunității scrie în ziarul local un articol despre cei trei copii fără a avea acordul părinților și publică fotografii cu aceștia. Nici unul dintre copii nu cunoștea nimic despre starea sănătății lor.

Ce drepturi ale copiilor au fost încălcate?

Răspuns:

S-a încălcat dreptul copilului la protejarea imaginii sale publice, a vieții intime, private și de familie, dreptul de a avea cunoștință despre orice situație care îl privește și în legătura cu care poate să își exprime opinia.

În mod special copiii instituționalizați sunt în egală măsură titulari ai acestor drepturi autoritățile publice fiind obligate să ia măsuri pentru ca standardele cu privire la serviciile speciale să impună inclusiv crearea unor spații care să permită desfășurarea vieții intime și private. Potrivit Legii 504/2002, cu modificările ulterioare un rol special în respectarea acestui drept revine și Consiliului Național al Audiovizualului.

⌘ **Dreptul copilului la libertate de exprimare**

Potrivit art. 13 din Convenție copilul are dreptul la libertate de exprimare, acest drept cuprinde libertatea de a căuta, a primi și de a difuza informații și idei de orice natură, indiferent de frontiere, sub formă scrisă, orală, tipărită, artistică ori prin alte mijloace, la alegerea copilului. Restrângerea acestui drept poate fi admisă dacă este expres prevăzută în lege și absolut necesar pentru: respectarea drepturilor sau reputației altora sau pentru protejarea securității naționale, a ordinii publice, a sănătății publice sau bunelor moravuri.

Legea prevede expres în sarcina anumitor subiecte de drept, obligații care permit ca promovarea dreptului la libertatea de exprimare să fie efectivă. În acest sens părinții sau după caz reprezentanții legali ai copilului, persoanele care au în plasament copilul și persoanele care prin natura funcției promovează și asigură respectarea drepturilor copilului au obligația de a le asigura informații, explicații și sfaturi în funcție de vârsta și gradul de înțelegere al acestora precum și de a le permite să-și exprime punctul de vedere, ideile și opiniile.

STUDIU DE CAZ

Irina, în vârstă de 10 ani, se află într-o casă de tip familial. Ea provine dintr-o tip familial. Ea provine dintr-o familie cu 4 copii și a fost singura adusă în acest loc în urmă cu 3 luni. Nu s-a discutat acest fapt cu ea înainte de a fi luată din familie. Părinții datorită situației materiale precare nu au vizitat-o niciodată. Instructorul a constatat că Irina a început să sustragă diverse obiecte. Irina a fost pedepsită fără a se verifica motivul care a determinat schimbarea sa comportamentală.

Ce drepturi ale copilului au fost încălcate?

Răspuns:

Au fost încălcate: dreptul copilului la libertate de exprimare, dreptul de a fi îngrijită, crescută și educată de părinții săi, dreptul de a avea legături cu părinții săi firești.

⌘ **Dreptul copilului capabil de discernământ de a-și exprima opinia asupra oricărei probleme care îl privește**

Acest drept nu înseamnă protecția dreptului copilului de a hotărî singur în aceleași condiții ca și adultul, ci numai dreptul de a fi implicat în orice procedură care îl privește.

Este de reținut rolul important al grefierului care intră în contact cu copiii care sunt chemați în fața instanțelor de judecată ca părți sau martori. Copiii trebuie tratați cu respect și simpatie. Poziția pe care trebuie să o abordeze grefierul nu va fi cea de superioritate ci cea a unui funcționar care contribuie la înfăptuirea actului de justiție având în vedere interesul superior al minorului, în așa fel încât procesul juridic să se desfășoare cu celeritate, pentru a nu produce traume unui copil și așa traumatizat de situația în care se găsește. Comunicarea trebuie să se bazeze pe relații de recunoaștere și apreciere, în funcție de caracterul individual al fiecărui copil, de dreptul acestuia de a participa la luarea oricărei decizii care îl privește iar atunci când este necesar nu ezitați să contribuiți la îmbunătățirea situației acestuia, având în considerare capacitățile în continuă dezvoltare și resursele individuale.

⌘ **Libertatea de gândire, conștiință și religie**

Art.25 din Lege prevede că, copilul are dreptul la libertate de gândire, de conștiință și de religie. Părinții pot îndruma copilul potrivit propriilor convingeri în alegerea unei religii ținând seama de opinia, vârsta și de gradul de maturitate al acestuia, fără însă a-l putea obliga să adere la o anumită religie sau la un anumit cult religios. Religia copilului care a împlinit 14 ani nu poate fi schimbată fără consimțământul acestuia; copilul care a împlinit vârsta de 16 ani are dreptul să-și aleagă singur religia. Persoanele în îngrijirea cărora se afla copilul care beneficiază de îngrijire specială, sunt obligate să se abțină de la orice acțiuni menite să influențeze convingerile religioase ale copilului.

⌘ Libertatea de asociere în structuri formale și informale și libertatea de întrunire pașnică în limitele prevăzute de lege

Art.15 din Convenție prevede că „statele părți recunosc drepturile copilului la libertatea de asociere și la libertatea de întrunire pașnică”.

⌘ Dreptul la identitate al copilului aparținând unei minorități

Conform art.27 din Lege, copilul aparținând unei minorități naționale, etnice, religioase sau lingvistice are dreptul la viață culturală proprie, la declararea apartenenței sale etnice, religioase, la practicarea propriei sale religii, precum și dreptul de a folosi limba proprie în comun cu alți membri ai comunității din care face parte.

⌘ Dreptul la respectarea individualității și personalității

Conform art.28 din Lege, copilul are dreptul la respectarea personalității și individualității sale și nu poate fi supus pedepselor fizice sau altor tratamente umilitoare sau degradante. Măsurile de disciplinare a copilului nu pot fi stabilite decât în acord cu demnitatea copilului, nefiind permise sub nici o formă pedepsele fizice ori acelea care se afla în legătură cu dezvoltarea fizică, psihică sau care afectează starea emoțională a copilului.

⌘ Dreptul la sănătate

Copilul are dreptul de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate pe care o poate atinge și de a beneficia de serviciile medicale și de recuperare pentru asigurarea realizării efective a acestui drept.

⌘ Dreptul copilului la un nivel de trai care să permită dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială

Responsabilitatea de a asigura în limita posibilităților cele mai bune condiții de viață necesare creșterii și educării copiilor, revine în primul rând părinților conform art.44 alin.2 din Lege.

⌘ Dreptul de a beneficia de asistență socială și de asigurări sociale

Copilul are dreptul de a beneficia de asistență socială și de asigurări sociale conform legii, în funcție de resursele și de situația în care se află acesta și persoanele în întreținerea cărora se găsește. În cazul în care părinții nu pot asigura din motive independente de voința lor satisfacerea nevoilor minime ale copilului, statul, sub forma unor prestații financiare în natură, precum și sub forma unor servicii, este obligat, în condițiile legii să asigure acestora sprijin corespunzător.

⌘ Drepturile speciale ale copiilor cu handicap

Copilul cu handicap are dreptul la îngrijire specială adaptată nevoilor sale. Aceasta trebuie să asigure dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială a copiilor cu handicap. Organele speciale ale administrației centrale și autoritățile administrației publice locale sunt obligate să inițieze programe și să asigure resursele necesare dezvoltării serviciilor destinate satisfacerii nevoilor copiilor cu handicap și ale familiilor acestora în condițiile în care să le garanteze demnitatea, să le favorizeze autonomia și să le faciliteze participarea activă la viața comunității.

⌘ Dreptul la educație

Copilul are dreptul de a primi o educație care să-i permită dezvoltarea în condiții nediscriminatorii a aptitudinilor și personalității sale. Copilul care împlinind vârsta de 14 ani poate cere încuviințarea instanței judecătorești de a-și schimba felul învățăturii și al pregătirii profesionale.

STUDIU DE CAZ

MO are trei ani și provine dintr-o familie dezorganizată. A fost înscris la un centru de zi, deoarece mama muncea și nu avea cine să îl îngrijească. Asistentul social al centrului de zi a identificat o grădiniță cu program prelungit urmând ca toate costurile pentru grădiniță să fie plătite de fundație. Când mama s-a prezentat pentru înscriere și a trebuit să plătească, a specificat că banii sunt de la o fundație. Din acel moment directorul nu a mai fost de acord să primească copilul, pe motiv că nu mai sunt locuri.

Ce drepturi ale copilului au fost încălcate ? Există o cauză de discriminare pe care o puteți constata?

Răspuns:

Toți copiii au dreptul de a beneficia de o educație indiferent de nivelul de trai al părinților, de familia din care provine, etc. În cazul de mai sus s-a încălcat acest drept, precum și dreptul copilului la nediscriminare.

⌘ **Dreptul la odihnă și vacanță**

Copilul trebuie să beneficieze de timp suficient pentru odihnă și vacanță, să participe în mod liber la activități recreative proprii vârstei sale și la activități culturale, artistice și sportive din comunitate.

⌘ **Alte drepturi ale copilului**

Deși legea 272/2004 nu face expres referire la alte drepturi, copilul este titularul drepturilor fundamentale prevăzute de actele interne și internaționale la care România este parte.

4.1.3. Beneficiarii dispozițiilor Legii 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor minorului

- a. *copiii cetățeni români aflați pe teritoriul României*
- b. *copiii cetățeni români aflați în străinătate*
- c. *copiii fără cetățenie aflați pe teritoriul României*
- d. *copiii care solicită sau beneficiază de o formă de protecție în condițiile reglementărilor legale privind statutul și regimul refugiaților în România*
- e. *copiii cetățenilor străini aflați pe teritoriul României, în situații de urgență constatate, în condițiile legii 272/2004 de către autoritățile publice române competente*

Actul normativ analizat, protejează copilul, adică persoana care nu a împlinit vârsta de 18 ani și nu a dobândit capacitate deplină de exercițiu

Cele două condiții trebuie îndeplinite cumulativ. Femeia minoră căsătorită, dobândind capacitate deplină de exercițiu, nu intră sub incidența acestei legi.

4.2. Protecția minorului prin regulile instituite în materia capacității juridice a persoanei fizice (incapacitatea minorului)

Deși persoana umana se bucură de capacitate de folosință încă de la naștere în anumite condiții chiar de la data concepției pe perioada minorității, aceasta, datorită lipsei de discernământ cauzată de vârsta fragedă, nu are capacitatea de a-și exercita drepturile și de a-și îndeplini obligațiile săvârșind acte juridice (capacitate deplină de exercițiu). De aceea, potrivit art.42 din C.p.c. „persoanele care nu au exercițiul drepturilor lor, nu pot sta în judecată decât dacă sunt reprezentate, asistate ori autorizate în chipul arătat în legile sau statutele care rânduiesc capacitatea sau organizarea lor”.

Legea 272/2004 aduce modificări în ceea ce privește capacitatea minorului, garantând:

- a. dreptul copilului capabil de discernământ de a-și exprima opinia asupra oricărei probleme care îl privește.
- b. dreptul copilului de a depune singur plângeri referitoare la încălcarea drepturilor sale fundamentale.

Art.29 din Lege care consacră expres acest drept, este o inovație în materia exercițiului drepturilor minorului. Conform celor mai sus arătate, persoana cu capacitate de exercițiu restrânsă poate face plângere cu încuviințarea persoanelor prevăzute de legea civilă. Excepția prevăzută de legea 272/2004 este supusa unei duble limitări:

- excepția se referă numai la plângerile referitoare la drepturile fundamentale ale copilului

- excepția se referă numai la depunerea acestor plângeri în continuare, reprezentarea sau asistarea sunt guvernate de regulile speciale din materia dreptului procesual. Potrivit art.44 di C.p.c. în caz de urgență, dacă persoana lipsită de capacitate de exercițiu a drepturilor civile nu are reprezentant legal se va putea numi un curator special care să o reprezinte până la numirea reprezentantului legal. De asemenea, instanța va putea numi un curator special în caz de conflicte de interese între reprezentant și reprezentat. Dispozițiile se aplică și în cazul persoanelor cu capacitate de exercițiu restrânsă. Conform art.29 alin.2 din Lege, copilul trebuie informat asupra drepturilor sale și asupra modalităților de exercitare a acestora.

Conform art.24 din Lege, copilul are dreptul de a fi ascultat. Este obligatorie ascultarea copilului care a împlinit vârsta de 10 ani. Cu toate acestea poate fi ascultat copilul care nu a împlinit vârsta de 10 ani dacă autoritatea competentă apreciază că audierea lui este necesară pentru soluționarea cauzei. Acest drept conferă copilului dreptul de a cere și de a primi orice informație pertinentă, de a fi ascultat, de a-și exprima opinia și de a fi informat asupra consecințelor pe care le poate avea opinia sa, dacă este respectată, precum și asupra consecințelor oricărei decizii care îl privește.

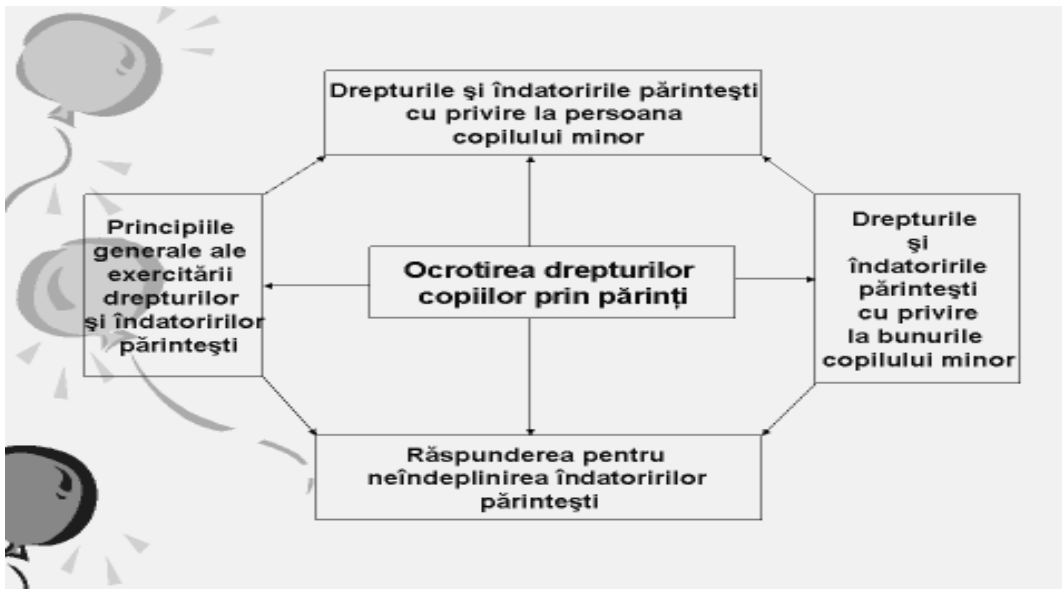
Copilul are dreptul de a fi ascultat indiferent dacă el a introdus acțiunea sau aceasta numai îl afectează. Copilul poate fi ascultat în modalități diferite, în funcție de situația sa și de materia în cauză: direct, prin reprezentant persoană fizică sau reprezentant al unei instituții specializate. Dreptul de a fi ascultat nu se confundă cu dreptul copilului de a consimți la anumite acte. De exemplu, legea adopției prevede dreptul copilului care a împlinit 10 ani de a consimți la adopție.

4.3. Ocrotirea minorului prin părinți

⌘ Drepturile părintești

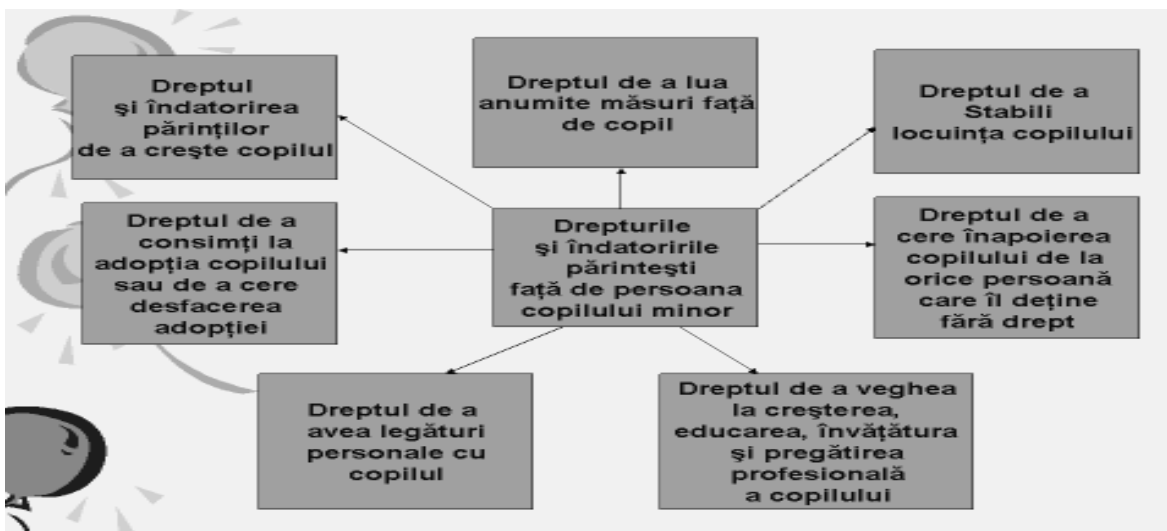
Conform legii 272/2004, exercitarea drepturilor părintești trebuie să aibă în vedere interesul superior al copilului și să asigure bunăstarea materială și spirituală a copilului, în special prin îngrijirea acestora, prin menținerea relațiilor personale cu ei, prin asigurarea creșterii, educării și întreținerii sale, precum și prin reprezentarea sa legală și administrarea patrimoniului său.

Calitatea de părinte de părinte cu atitudine pozitivă poate fi reprezentată prin patru tipuri de activități parentale: îngrijire ca răspuns la nevoile copilului, structurare pentru delimitarea comportamentului adecvat de comportamentul neadecvat, recunoașterea și răspunsul la experiențele și nevoile copilului, împuternicire(control) asupra propriului comportament pentru influențarea comportamentului altor persoane. Grefierul poate ajuta părintele să dezvolte un comportament pozitiv prin acordarea de îndrumări în vederea satisfacerii nevoilor copiilor, îndrumarea către servicii sau autorități competente care să îi ajute ori de câte ori sunt solicitați. Grefierul trebuie să fie atent la tonul pe care îl folosește, să manifeste respect față de demnitatea părinților și față de eforturile pe care le fac pentru a îngrijii copii.

☛ Drepturile și îndatoririle părintești față de persoana copilului

☛ Drepturile părintești

☛ Obligațiile părintești

Copilul trebuie crescut în condiții care să permită dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială. Pentru aceasta, art.32 din Lege, arată că părinții sunt obligați:

- să supravegheze copilul
- să coopereze cu copilul și să îi respecte viața intimă, privată și demnitatea
- să informeze copilul despre toate actele și faptele care l-ar putea afecta și să ia în considerare opinia acestuia
- să întreprindă toate măsurile necesare pentru realizarea dreptului copilului lor
- să coopereze cu persoane fizice și persoane juridice care exercită atribuții în domeniul îngrijirii, educării și formării profesionale a copilului.

☛ Drepturile și îndatoririle părintești cu privire la bunurile copilului minor

Părinții au următoarele drepturi cu privire la bunurile copilului lor minor:

- dreptul și îndatorirea de a administra bunurile copilului – art.105 alin.1 din Codul familiei
- dreptul și îndatorirea de a reprezenta pe minor în actele civile ori de a-i încuviința aceste acte. Acesta se exercită în conformitate cu regulile generale ale dreptului civil din materia incapacității minorului

↪ **Neînțelegerile dintre părinți cu privire la exercitarea drepturilor și obligațiilor părintești**

În situația apariției unor neînțelegeri între părinți cu privire la exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părintești, instanța judecătorească, după ascultarea ambilor părinți, hotărăște potrivit interesului superior al copilului. Considerăm că efect al adoptării acestor dispoziții au fost abrogate implicit articolele din Codul familiei cu privire la competența autorității tutelare în ceea ce privește dreptul de a hotărî în situațiile în care exista neînțelegeri între părinți privind exercitarea drepturilor părintești.

STUDIU DE CAZ

Alin în vârstă de 7 ani a fost încredințat spre creștere și educare mamei, în urma divorțului. Tatălui i s-a acordat dreptul de a petrece fiecare week-end împreună cu fiul său, și de a veghea la creșterea și educarea sa. La un moment dat, la câteva luni după divorț mama lasă copilul în grija unor prieteni și se recăsătorește plecând în străinătate. Tatăl ia copilul la domiciliul său și se ocupă în continuare de creșterea și educarea acestuia. Mama revine în țară după o vreme, ia copilul pentru două ore în parc, dar în fapt pleacă cu el în străinătate fără știința și acordul tatălui.

Ce drepturi au fost încălcate?

Răspuns:

A fost încălcat dreptul minorului de a avea legături personale cu ambii părinți. Mama trebuia să aducă la cunoștință tatălui că va lua copilul în străinătate. Nu a fost respectat dreptul de a avea legături stabile și de durată cu ambii părinți.

⌘ **Separarea copilului de părinții săi**

Conform dispozițiilor art.33 din legea 272/2004, copilul nu poate fi separat de părinții săi sau de unul dintre ei împotriva voinței acestora, cu excepția cazurilor prevăzute expres și limitativ de lege, sub rezerva revizuirii judiciare și numai dacă este în interesul superior al copilului.

Orice separarea a copilului de părinții săi, precum și orice limitarea a exercițiului drepturilor părintești, trebuie precedată de acordarea sistematică a serviciilor și prestațiilor prevăzute de lege, cu accent deosebit pe informarea corespunzătoare a părinților, consilierea acestora, terapie sau mediere, acordate în baza unui plan de serviciu public de asistență socială.

Când există motive temeinice de a suspecta că viața și securitatea copilului sunt primejduite în familie, reprezentanții serviciului public de asistență socială ori după caz ai direcției generale de asistență socială și protecția copilului de la nivelul sectoarelor municipiului București, au dreptul să viziteze copilul la locuința lui și să informeze despre felul în care acesta este îngrijit, despre sănătatea și dezvoltarea lui fizică, educarea, învățătura, pregătirea profesională, acordând la nevoie îndrumările necesare. Dacă în urma acestor vizite se constată că dezvoltarea copilului este primejduită, serviciul public de asistență socială, este obligat să sesizeze de îndată direcția generală de asistență socială și protecția copilului în vederea luării măsurilor necesare.

⌘ **Încredințarea minorului unui dintre părinți**

Legea 272/2004 nu reglementează expres această situație, dar din redactarea art.33 rezultă posibilitatea separării copilului de unul dintre părinți, împotriva voinței acestuia, cu respectarea cumulativă a următoarelor condiții: să fie vorba de cazuri expres și limitativ prevăzute de lege, sub rezerva revizuirii judiciare și numai dacă acest lucru este în interesul superior al copilului. Conform art.42 alin.1 din Codul familiei, instanța judecătorească va hotărî odată cu pronunțarea divorțului, căruia dintre părinți îi vor fi încredințați copiii minori. În acest scop, instanța va asculta pe părinți și autoritatea tutelară, pe minorii care au împlinit 10 ani, și ținând seama de interesele copiilor, va hotărî pentru fiecare dintre copii, căruia dintre părinți să-i fie încredințată. Aceste dispoziții privind încredințarea minorilor, se aplică și în cazul

desființării căsătoriei – art.24 alin.2 din Codul familiei și a încredințării copilului dinafara căsătoriei a cărei filiație a fost stabilită față de ambii părinți, art.65 din Codul familiei.

Legea 272/2004 modifică dispozițiile din Codul familiei cu privire la încredințarea minorului în sensul că aceasta se va dispune numai în situația în care unul dintre părinți o solicita, și măsura este în interesul minorului – art.33. Dacă aceste condiții nu sunt îndeplinite, părinții continuă să exercite împreună drepturile și îndatoririle părintești, indiferent de relațiile dintre ei. Părintele căruia i s-a încredințat copilul, exercită cu privire la acesta, drepturi părintești, art.43 alin.1. Părintele căruia nu i s-a încredințat copilul, păstrează dreptul de a avea legături personale cu acesta, precum și de a veghea la creșterea, educarea, învățătura și pregătirea lui profesionala, art.43 alin.4 Codul familiei.

De fiecare dată când există neînțelegeri între părinți cu privire la exercitarea drepturilor și îndatoririlor părintești, instanța judecătorească, după ascultarea ambilor părinți, va hotărî potrivit interesului superior al copilului.

În cazul schimbării împrejurărilor, la cererea oricăruia dintre părinți sau a copilului care a împlinit vârsta de 14 ani autorități tutelare sau unei instituții de ocrotire instanța de judecătorească va putea lua măsurile privind drepturile și obligațiile personale sau patrimoniale dintre părinți și copiii lor minori

⌘ Decăderea din drepturile părintești

În cazul neîndeplinirii culpabile a obligațiilor părintești, părintele este sancționat cu decăderea din drepturile părintești. Astfel, conform art.109 din Codul familiei „dacă sănătatea sau dezvoltarea fizică a copilului este primejduită prin felul de exercitare a drepturilor părintești, prin purtare abuzivă sau prin neglijență gravă în îndeplinirea îndatoririlor de părinte, ori dacă educarea, învățătura sau pregătirea profesională a copilului nu se face în spirit de devotament față de România, instanța judecătorească, la cererea autorității tutelare, va pronunța decăderea părintelui din drepturile părintești. Citarea părinților și a autorității tutelare este obligatorie” . Decăderea din drepturile părintești nu scutește pe părinte de a da întreținere copilului. Potrivit art.111 din Codul familiei, autoritatea tutelară, este autorizată să permită părintelui decăzut din drepturile părintești să păstreze legături cu copilul, afară numai dacă prin aceste legături, creșterea, educarea, învățătura sau pregătirea profesională a copilului ar fi primejduită.

Instanța va reda părintelui decăzut din drepturile părintești exercițiul acestor drepturi dacă au încetat împrejurările care au dus la decădere.

STUDIUL DE CAZ

- În cazul decăderii din drepturile părintești a ambilor părinți cine va exercita drepturile părintești?
 - A) Autoritatea tutelară
 - B) DGASPC
 - C) Președintele consiliului județean
 - D) Se instituie tutela
- În cazul decăderii părinților din drepturile părintești aceștia păstrează dreptul de a consimți la adopția copilului lor?
 - A) Da
 - B) Nu
- În cazul decăderii din drepturile părintești, părinții :
 - A) Păstrează o parte din obligațiile părintești.
 - B) Nu mai au obligații părintești

RĂSPUNSURI:

1-D, 2-A, 3-A

5. PROTECȚIA SPECIALĂ ȘI ALTERNATIVĂ A MINORULUI

5.1. Protecția specială a copilului lipsit temporar sau definitiv de ocrotirea părinților săi

Noțiune - Protecția specială a copilului reprezintă ansamblul măsurilor, prestațiilor și serviciilor destinate îngrijirii și dezvoltării copilului lipsit temporar sau definitiv de ocrotirea părinților săi sau a celui care în vederea protejării intereselor sale nu poate fi lăsat în grija acestora.

5.1.1. Durata

Conform legii, copilul beneficiază de protecție specială până la dobândirea capacității depline de exercițiu.

La cererea tânărului, exprimată după dobândirea capacității depline de exercițiu, dacă își continuă studiile într-o formă de învățământ de zi, protecția specială, se acorda în condițiile legii pe toată durata continuării studiilor fără a depăși însă vârsta de 26 de ani.

Tânărul care a dobândit capacitate deplină de exercițiu și a beneficiat de o măsură de protecție specială dar nu-și continuă studiile și nu are posibilitatea revenirii în propria familie, fiind confruntat cu riscul excluderii sociale, beneficiază la cerere, pe o perioadă de 2 ani de protecție specială în scopul facilitării integrării sociale.

În cazul în care se face dovada că tânărului i s-a oferit un loc de muncă și/sau o locuință iar acesta le-a refuzat ori le-a pierdut din motive imputabile lui în mod succesiv, cele mai sus arătate nu sunt aplicabile.

5.1.2. Servicii de protecție specială

Serviciile de protecție specială cu atribuții în materie, se împart în următoarele categorii

- servicii de zi
- servicii de tip familial
- servicii de tip rezidențial

5.1.3. Beneficiari

De măsurile de protecție specială instituite de legea 272/2004 beneficiază:

BENEFICIARI

- copilul ai cărui părinți sunt decedați necunoscuți, decăzuți din exercițiul drepturilor părintești sau cărora li s-a aplicat pedeapsa interdicției drepturilor părintești, puși sub interdicție, declarați pe cale judecătorească morți sau dispăruți când nu a putut fi instituită tutela
- copilul care în vederea protejării intereselor sale nu poate fi lăsat în grija părinților din motive neimputabile acestora
- copilul abuzat sau neglijat
- copilul găsit sau copilul abandonat de către mamă în unitățile sanitare
- copilul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și care nu răspunde penal

5.1.4. Categori

- plasamentul
- plasamentul în regim de urgență
- supravegherea specială

5.1.5. Stabilire și aplicare

Măsurile de protecție specială a copilului se stabilesc și se aplică în baza planului individualizat de protecție. Acesta se întocmește și se revizuieste în conformitate cu normele metodologice elaborate și aprobate de autoritatea națională pentru protecția drepturilor minorului. Măsurile de protecție

specială a copilului care a împlinit vârsta de 14 ani se stabilesc numai cu consimțământul acestuia. Când refuză să își dea consimțământul, măsurile se stabilesc numai de către instanța

judecătorească care în situații temeinic motivate, poate trece peste refuzul acestuia de a-și exprima consimțământul față de măsura propusă.

Direcția are obligația de a întocmi planul individualizat de protecție imediat după primirea cererii de instituire a unei măsuri de protecție specială sau imediat după ce directorul Direcției generale de asistență socială și protecție a copilului a dispus plasamentul în regim de urgență.

La stabilirea obiectivelor planului, se acorda prioritate integrării copilului în familie sau dacă aceasta nu este posibilă, plasamentului copilului în familia extinsă. Obiectivele planului, se stabilesc cu consultarea obligatorie a părinților și a membrilor familiei largite care au putut fi identificați.

Planul individualizat de protecție poate prevedea plasamentul copilului într-un serviciu de tip rezidențial numai în cazul în care nu a putut fi instituita tutela ori nu a putut fi dispus plasamentul la un asistent maternal sau la o altă persoană sau familie.

5.1.6. Dreptul la acțiune în justiție

Părinții precum și copilul care a împlinit vârsta de 14 ani au dreptul să atace în instanță măsurile de protecție specială, beneficiind de asistență juridică gratuită în condițiile legii.

STUDIUL DE CAZ

Pentru un tânăr care își continuă studiile la zi măsurile de protecție specială prevăzute de Legea nr. 272/2004 pot subzista până la:

- A) până la terminarea studiilor dar fără a depăși 25 de ani
- B) până la terminarea studiilor dar fără a depăși 26 de ani

Răspuns: B

5.1.7. Dreptul copilului față de care a fost luată măsura de protecție socială de a menține relații cu alte persoane

Copilul față de care a fost dispusă o asemenea măsură, are dreptul de a menține relații cu alte persoane, dacă acestea nu au o influență negativă asupra dezvoltării sale fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale.

5.1.8. Dreptul copilului față de care a fost luată măsura de protecție socială de a menține relații cu alte persoane

Copilul față de care a fost dispusă o asemenea măsură, are dreptul de a menține relații cu alte persoane, dacă acestea nu au o influență negativă asupra dezvoltării sale fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale.

5.2. Analiza măsurilor de protecție specială

5.2.1. Plasamentul

Definiție-Plasamentul copilului constituie o măsură de protecție specială, având caracter temporar care poate fi dispusă, în condițiile legii 272/2004 după caz la:

- † o persoana sau familie
- † un asistent maternal
- † un serviciu de tip rezidențial, prevăzut de lege, licențiat în condițiile acesteia

⌘ Condiții

Persoana sau familia care primește copilul în plasament, trebuie să aibă domiciliul în România și să fie evaluată de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului cu privire la garanțiile morale și condițiile materiale pe care trebuie să le îndeplinească pentru a primi un copil în plasament.

Plasamentul copilului care nu a împlinit vârsta de 2 ani poate fi dispus numai la familia extinsă sau substitutivă, plasamentul acestuia într-un serviciu de tip rezidențial fiind interzis. Cu titlu de excepție, se poate dispune un asemenea plasament în situația în care acesta prezintă handicapuri grave, cu dependență de îngrijiri în serviciile de tip rezidențial specializate.

STUDIU DE CAZ

Ion în vârstă de 6 ani locuiește într-o singură cameră, în condiții improprii (fără geamuri, fără apă curentă cu un singur pat) împreună cu bunica și mama care se prostituează. Copilul este dat în plasament unui asistent maternal profesionist. Ion mai are un alt frate mai mare care este dat în plasament unui alt asistent maternal profesionist care se opune contactului dintre frați precum și vizitelor făcute de bunică. Mama își vizitează copiii în prezența asistentului maternal de la DGASPC.

Considerați că au fost respectate scopurile pentru care se instituie ? Ce drepturi se încalcă ?

Răspuns :

Nu se respectă scopurile instituirii măsurii plasamentului. Frații nu sunt menținuți împreună. Mama nu poate să își exercite drepturile părintești decât sub supraveghere iar celor doi minori le este interzis să aibă legături cu persoane din familia lor. Dreptul copilului de a avea legături cu persoanele față de care este atașat nu a fost respectat.

Scopuri

La stabilirea măsurii se va urmări:

- plasarea copilului cu prioritate, la familia extinsă sau la familia substitutivă
- menținerea fraților împreună
- facilitarea exercitării de către părinți a dreptului de a vizita copilul și de a menține legătura cu acesta

⌘ Organe competente

Măsura plasamentului se stabilește de către comisia pentru protecția copilului (art.61 alin.1) în cazul în care există acordul părinților, în situația :

- ♦ copilului care în vederea protejării intereselor sale nu poate fi lăsat în grija părinților pentru motive neimputabile acestora – art.56 lit.b
- ♦ copilului care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și care nu răspunde penal – art.56 lit.e

Măsura plasamentului se stabilește de către instanța judecătorească (art.61 alin.2) la cererea Direcției generale de asistență socială și protecția minorului în situația:

- ♦ copilului ai căror părinți sunt decedați, necunoscuți, decăzuți din drepturile părintești sau cărora li s-a aplicat pedeapsa interzicerii drepturilor părintești, puși sub interdicție, declarați judecătorește morți sau dispăruți, când nu a putut fi instituită tutela, precum și în situația copilului abuzat sau neglijat și a copilului găsit sau abandonat de către mama în unități sanitare, dacă se impune înlocuirea plasamentului în regim de urgență dispus de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului

- ♦ copilului care în vederea protejării intereselor sale nu poate fi lăsat în grija părinților din motive neimputabile acestora și a copilului care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și care răspunde penal atunci când nu există acordul părinților sau după caz al unuia dintre ei, pentru instituirea acestei măsuri.

☛ Efecte

Drepturile și obligațiile părintești față de copil se mențin pe toata durata măsurii plasamentului dispus de către comisia pentru protecția copilului. Drepturile și obligațiile părintești în situația copilului pentru care instanța a dispus măsura plasamentului sunt exercitate și respectiv îndeplinite de președintele consiliului județean, respectiv de primarul sectorului municipiului București. Părinții decăzuți din drepturile părintești, precum și cei cărora li s-a aplicat pedeapsa interzicerii drepturilor părintești, păstrează dreptul de a consimți la adopția copilului lor.

Modalitatea de exercitare și îndeplinire a drepturilor și obligațiilor părintești cu privire la persoana și la bunurile copilului, se stabilește de către instanța judecătorească în următoarele situații:

- ☞ copilul care în vederea protejării intereselor sale nu poate fi lăsat în grija părinților din motive neimputabile acestora
- ☞ copilul abuzat sau neglijat
- ☞ copilul găsit sau copilul abandonat de către mamă în unitățile sanitare
- ☞ copilul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și care nu răspunde penal

Pe toată durata plasamentului, domiciliul copilului se află după caz la persoana, familia, asistentul maternal sau serviciul de tip rezidențial. Cu ocazia luării măsurii, se va stabili și cuantumul contribuției lunare a părinților la întreținerea acestuia.

5.2.2. Plasamentul în regim de urgență

Definiție - Plasamentul în regim de urgență este o măsură de protecție specială cu caracter temporar care se stabilește în situația copilului abuzat sau neglijat, precum și în situația copilului găsit sau a celui abandonat în unități sanitare.

⌘ Condiții

Persoana sau familia care primește copilul în plasament, trebuie să aibă domiciliul în România și să fie evaluată de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului cu privire la garanțiile morale și condițiile materiale pe care trebuie să le îndeplinească pentru a primi un copil în plasament.

Plasamentul copilului care nu a împlinit vârsta de 2 ani poate fi dispus numai la familia extinsă sau substitutivă, plasamentul acestuia într-un serviciu de tip rezidențial fiind interzis. Cu titlu de excepție, se poate dispune un asemenea plasament în situația în care acesta prezintă handicapuri grave, cu dependență de îngrijiri în serviciile de tip rezidențial specializate.

⌘ Scopuri

La stabilirea măsurii se va urmări:

- plasarea copilului cu prioritate, la familia extinsă sau la familia substitutivă
- menținerea fraților împreună
- facilitarea exercitării de către părinți a dreptului de a vizita copilul și de a menține legătura cu acesta

⌘ Organe competente

Măsura se stabilește de către directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului din unitatea administrativ teritorială în care se află copilul găsit sau cel abandonat de către mama în unități, ori copilul abuzat sau neglijat în situația în care nu se întâmpină opoziție din partea reprezentanților persoanelor juridice, precum și a persoanelor fizice care au în îngrijire sau asigură protecția copilului respectiv.

Măsura se stabilește de către instanță în situația în care reprezentanții persoanelor juridice, precum și a persoanelor fizice care au în îngrijire sau asigură protecția copilului respectiv, refuză sau împiedică în orice mod efectuarea verificărilor de către reprezentanții direcției, iar aceștia stabilesc că exista motive temeinice care să susțină existența unei situații de pericol iminent pentru copil, datorată abuzului și neglijării. Direcția, sesizează instanța judecătorească, solicitând emiterea unei ordonanțe președințiale de plasare a copilului în regim de urgență la persoana, familia, asistentul maternal sau serviciul de tip rezidențial.

În situația plasamentului de urgență dispus de către direcție, aceasta este obligată să sesizeze instanța în termen de 48 de ore de la data la care a dispus această măsură. Instanța va analiza motivele care au stat la baza măsurii adoptate de către direcție, și va pronunța, după caz, menținerea plasamentului în regim de urgență sau înlocuirea acestuia cu măsura plasamentului, instituirea tutelei ori reintegrarea copilului în familia sa. Instanța este obligată să se pronunțe și cu privire la exercitarea drepturilor părintești.

Când măsura este dispusă de către instanță, aceasta va pronunța, la sesizarea direcției înlocuirea plasamentului în regim de urgență cu măsura plasamentului, decăderea totală sau parțială din exercițiul drepturilor părintești, exercitarea drepturilor părintești.

STUDIU DE CAZ

În cazul instituirii plasamentului în regim de urgență cine exercită drepturile și îndatoririle părintești referitoare la încheierea actelor juridice?

A)președintele consiliului județean, respectiv primarul sectorului municipiului București

B)persoana la care a fost dat copilul în plasament de urgență

Subliniați răspunsul corect: A)

⌘ Consecințe

Pe toată durata plasamentului în regim de urgență se suspendă de drept exercițiul drepturilor părintești până când instanța va decide cu privire la menținerea sau înlocuirea acestei măsuri și cu privire la exercitarea drepturilor. Pe durata suspendării, drepturile și obligațiile părintești sunt exercitate de persoanele care au primit copilul cu privire la care s-a dispus măsura, iar cele privitoare la bunurile copilului sunt exercitate, respectiv îndeplinite de președintele consiliului județean, respectiv de primarul sectorului municipiului București.

Pe toată durata plasamentului, domiciliul se afla la persoana care îl are în îngrijire.

5.2.3. Supravegherea specializată

Definiție - Măsura supravegherii specializate constă în menținerea copilului în familia sa, sub condiția respectării de către acesta a unor obligații cum ar fi:

- ▶ frecventarea cursurilor școlare
- ▶ utilizarea unor servicii de îngrijire de zi
- ▶ urmarea unor tratamente medicale, consiliere sau psihoterapie
- ▶ interzicerea de a frecventa anumite locuri sau de a avea legături cu anumite persoane

Măsura se dispune față de copilul care a săvârșit o faptă penală și care nu răspunde penal.

DISPUNEREA MĂSURII SUPRAVEGHERII SPECIALIZATE

- În cazul copilului care a săvârșit o faptă penală și care nu răspunde penal, la luarea unei măsuri de protecție (supravegherea specializată sau plasamentul), se va ține seama de:
 - a) Condițiile care au favorizat săvârșirea faptei;
 - b) Gradul de pericol social al faptei;
 - c) Mediul în care a crescut și a trăit copilul;
 - d) Riscul săvârșirii din nou de către copil a unei fapte prevăzute de legea penală;
 - e) Orice alte elemente de natură a caracteriza situația copilului.

⌘ Organe competente

Măsura se dispune de către comisia pentru protecția copilului în cazul în care există acordul părinților sau al reprezentantului legal, iar în lipsa acestui acord de către instanța judecătorească.

5.3. Protecția copiilor refugiați și protecția copiilor în caz de conflict armat

5.3.1. Protecția copiilor refugiați

⌘ Categoriile de copii care beneficiază de protecție și asistență umanitară

Beneficiază de protecție și asistență umanitară corespunzătoare pentru realizarea drepturilor lor următoarele categorii:

Protecția copiilor refugiați

BENEFICIARI:

- ↳ Copiii care solicită obținerea statutului de refugiat
- ↳ Copiii care au obținut statutul de refugiat

FORME DE PROTECȚIE:

- +statutul de refugiat
- +protecția umanitară condiționată
- +protecție umanitară temporară

↳ Copiii care solicită obținerea statutului de refugiat

↳ Copiii care au obținut statutul de refugiat

⌘ Formele de protecție

Copiii menționați mai sus beneficiază de una din următoarele forme de protecție:

- ↳ statutul de refugiat
- ↳ protecția umanitară condiționată
- ↳ protecție umanitară temporară

⌘ Aspecte procedurale

În situația în care copilul solicită statutul de refugiat este neînsoțit de

către părinții săi sau de un alt reprezentant legal, susținerea intereselor acestuia pe parcursul procedurii de acordare a statutului de refugiat se asigură de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului în care rază administrativ – teritorială se află organul teritorial al Ministerului Administrației și Internelor unde urmează a fi depusă cererea.

Cererea pentru acordarea statutului de refugiat al copilului aflat în situația prevăzută mai sus se analizează cu prioritate.

În sensul susținerii adecvate a intereselor copilului, direcția desemnează o persoană cu studii superioare juridice sau de asistență socială din cadrul personalului propriu sau al unui organism privat autorizat, care să susțină drepturile copilului și să participe, alături de acesta, la întreaga procedură de acordare a statutului de refugiat.

În situația în care se constată ca persoana desemnată de către direcție nu își îndeplinește corespunzător obligația de apărare a intereselor copilului sau dovedește recredință în îndeplinirea acesteia, Oficiul Român pentru Emigrări poate solicita direcției generale înlocuirea acestei persoane.

Până la soluționarea definitivă și irevocabilă a cererii de acordare a statutului de refugiat, cazarea copiilor se realizează într-un serviciu de tip rezidențial prevăzut de Legea 272/2004 aparținând direcției sau unui organism privat autorizat.

Copii care au împlinit vârsta de 18 ani pot fi cazați și în centrele de primire și cazare aflate în subordinea Oficiului Român pentru Emigrări.

Copii menționați mai sus, cărora li s-a acordat statutul de refugiat, beneficiază de protecția specială a copilului lipsit de ocrotirea părinților săi prevăzută de Legea nr. 272/2004.

În situația în care cererea copilului pentru acordarea statutului de refugiat este respinsă în mod definitiv și irevocabil, direcția generală de asistență socială și protecția copilului sesizează Autoritatea pentru străini și solicită instanței stabilirea plasamentului copilului într-un serviciu de protecție specială.

Măsura plasamentului durează până la returnarea copilului în țara de reședință a părinților ori în țara în care au fost identificați alți membrii ai familiei dispuși să ia copilul.

5.3.2. Protecția copilului în caz de conflict armat

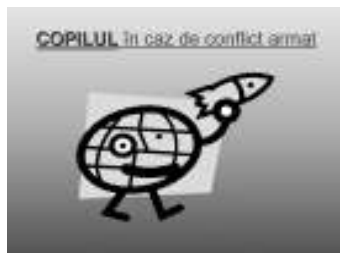
⌘ Copii care beneficiază de protecție și asistență

În condițiile Legii 272/2004, beneficiază de protecție și asistență copiii afectați de conflicte armate.

☛ Interdicția folosirii copilului pentru anumite activități în timpul conflictelor armate

Legea analizată interzice expres folosirea vreunui copil ca spion, călăuză sau curier în timpul conflictelor armate.

☛ Obligații ale instituțiilor statului în caz de conflicte armate

Ca regulă generală, în caz de conflicte armate, instituțiile statului iau măsurile necesare pentru dezvoltarea de mecanisme speciale menite să asigure monitorizarea măsurilor adoptate pentru protejarea drepturilor copilului.

Totodată, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, în colaborare cu Ministerul Administrației și Internelor, cu Ministerul Apărării Naționale precum și cu alte instituții cu atribuții specifice, are obligația de a iniția și de a implementa strategii și programe pentru a asigura demobilizarea copiilor soldați și, respectiv, pentru a remedia efectele fizice și psihice ale conflictelor asupra copilului și pentru promovarea socială a acestuia.

Organele administrației publice centrale menționate mai sus, în colaborare cu Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă și cu Ministerul Educației și Cercetării, vor promova măsurile necesare pentru:

- ↳ educarea în spiritual înțelegerii, solidarității și păcii, ca un proces general și continuu în prevenirea conflictelor
- ↳ educarea și pregătirea copiilor demobilizați, pentru o viață socială activă și responsabilă.

În fiecare județ, președintele consiliului județean sau, după caz, primarul municipiului București are obligația de a înainta direcției generale de asistență socială și protecția copilului, în termen de 24 ore de la inițierea unui conflict armat, o listă completă a tuturor copiilor aflați pe teritoriul respectivei unități administrative – teritoriale, în vederea monitorizării situației acestora.

În cazul acțiunilor de evacuare desfășurate în urma unor conflicte armate, copiilor li se va acorda prioritate. Direcția generală de asistență socială și protecția copilului, în colaborare cu protecția civilă, va lua măsurile necesare pentru a asigura supravegherea copiilor care sunt evacuați de către persoane care își pot asuma responsabilitatea ocrotirii și siguranței lor. Ori de câte ori este posibil, membrii aceleiași familii vor fi cazați împreună.

5.4. Protecția copilului care a săvârșit o faptă penală și nu răspunde penal

5.4.1. Categoriile de măsuri

Pentru copilul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și care nu răspunde penal se poate lua una din următoarele măsuri:

- ⇒ plasamentul
- ⇒ supravegherea specializată

5.4.2. Organele competente

Măsurile de mai sus se dispun la propunerea direcției generale de asistență socială și protecția copilului în a cărei unitate administrativ-teritorială se află copilul, de către Comisia pentru protecția copilului, atunci când există acordul părinților sau a altui reprezentant al copilului, ori, după caz, de instanța judecătorească, atunci când lipsește acest acord.

5.4.3. Criterii de alegere a măsurii

Pentru dispunerea uneia dintre măsurile menționate, organul competent va ține seama de :

- 1) condițiile care au favorizat săvârșirea faptei
- 2) gradul de pericol social al faptei
- 3) mediu în care a crescut și trăit copilul
- 4) riscul săvârșirii din nou a unei fapte prevăzute de legea penală
- 5) orice alte elemente de natură a caracteriza situația copilului

5.4.4. Plasamentul

⌘ Plasamentul în familia extinsă sau în cea substituită

În cazul în care menținerea în familie nu este posibilă sau atunci când copilul nu își îndeplinește obligațiile stabilite prin măsura supravegherii specializate, comisia pentru protecția

copilului sau, după caz instanța de judecată, poate dispune plasamentul acestuia în familia extinsă ori în cea substitutivă, precum și îndeplinirea de către copil a următoarelor obligații:

- ↳ frecventarea cursurilor școlare
- ↳ utilizarea unor servicii de îngrijire de zi
- ↳ urmarea unor tratamente medicale, consiliere sau psihoterapie
- ↳ interzicerea de a frecventa anumite locuri sau de a avea legături cu anumite persoane

Pe toată durata plasamentului, domiciliul copilului se află, după caz, la persoana, familia, asistentul maternal sau serviciul de tip rezidențial care îl are în îngrijire. Comisia pentru protecția copilului sau, după caz, instanța care a dispus plasamentul copilului va stabili, dacă este cazul, și cuantumul contribuției lunare a părinților la întreținerea acestuia, în condițiile stabilite de Codul familiei.

⌘ Plasamentul într-un serviciu de tip rezidențial specializat

În cazul în care fapta prevăzută de legea penală, săvârșita de copilul care nu răspunde penal, prezintă un grad ridicat de pericol social, precum și în cazul în care copilul săvârșește în continuare fapte penale, comisia pentru protecția copilului sau, după caz instanța judecătorească, dispune, pe perioadă determinată, plasamentul copilului într-un serviciu de tip rezidențial specializat.

⌘ Supravegherea specializată

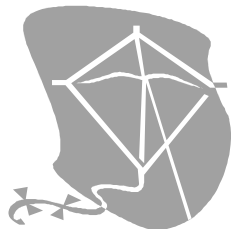
➤ Conținutul măsurii

Măsura supravegherii specializate constă în menținerea copilului în familia sa, sub condiția respectării de către acesta a unor obligații, cum ar fi:

- 1) frecventarea cursurilor școlare
- 2) utilizarea unor servicii de îngrijire de zi
- 3) urmarea unor tratamente medicale, consiliere sau psihoterapie
- 4) interzicerea de a frecventa anumite locuri sau de a avea legături cu anumite persoane

5.4.5. Interzicerea de a se da publicității anumite date

Este interzis să se dea publicității anumite date referitoare la săvârșirea de fapte penale de către copilul care nu răspunde penal, inclusiv date privitoare la persoana acestuia.

5.4.6. Servicii specializate pentru reintegrarea în societate

Pe toată durata aplicării măsurilor destinate copilului care săvârșește fapte penale și nu răspunde penal, vor fi asigurate servicii specializate, pentru a-i asista pe copii în procesul de reintegrare în societate.

5.5. Protecția copilului împotriva exploatării

5.5.1. Aspecte comune

⌘ Dreptul de protecție împotriva exploatării

Copilul are dreptul de a fi protejat împotriva oricăror forme de violență, abuz, rele tratamente sau neglijență.

⌘ Sesizarea organelor competente

Orice persoană fizică sau juridică, precum și copilul pot sesiza autoritățile abilitate de lege să ia măsurile corespunzătoare pentru a-l proteja împotriva oricăror forme de violență, inclusiv violența sexuală, vătămare sau de abuz fizic sau mental, de rele tratamente sau de exploatare, de abandon sau neglijență. Angajații instituțiilor publice sau private care, prin natura profesiei, intră în contact cu copilul și au suspiciuni cu privire la un caz de abuz, neglijență sau rele tratamente au obligația de a sesiza de urgență direcția generală de asistență socială și protecția copilului.

⌘ **Obligația privind readaptarea și reintegrarea copilului**

Părinții copilului sau, după caz, alt reprezentant legal al acestuia, autoritățile publice și organismele private au obligația să ia toate măsurile corespunzătoare pentru a facilita readaptarea fizică și psihologică și reintegrarea socială a oricărui copil care a fost victima oricărei forme de neglijență, exploatare sau abuz, de tortura sau pedeapsă ori tratamente crude, inumane sau degradante.

Persoanele menționate mai sus vor asigura condițiile necesare pentru ca readaptarea și reintegrarea să favorizeze sănătatea, respectul de sine și demnitatea copilului.

5.5.2. Protecția copilului împotriva exploatării economice

⌘ **Dreptul de protecție împotriva exploatării economice** Copilul are dreptul de a fi protejat împotriva exploatării și nu poate fi constrâns la o muncă ce comportă un risc potențial sau care este susceptibilă să îi compromită educația ori să îi dăuneze sănătății sau dezvoltării sale fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale.

⌘ **Reintegrarea școlară**

În situațiile în care copiii de vârstă școlară se sustrag procesului de învățământ, desfășurând munci cu încălcarea legii, unitățile de învățământ sunt obligate să sesizeze de îndată serviciul public de asistență socială. În cazul unor asemenea constatări, serviciul public de asistență socială împreună cu inspectoratele școlare județene și cu celelalte instituții publice competente sunt obligate să ia măsuri în vederea reintegrării școlare a copilului.

⌘ **Obligația de a promova campanii de conștientizare și informare**

Inspekția Muncii, în colaborare cu Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, are obligația de a promova campanii de conștientizare și informare:

- ▶ pentru copii - despre măsurile de protecție de care pot beneficia și despre riscurile pe care le implică cazurile de exploatare economică
- ▶ pentru publicul larg – incluzând educație parentală și activități de pregătire pentru toate categoriile profesionale care lucrează cu și pentru copii, pentru a-i ajuta să asigure copiilor o reală protecție împotriva exploatării economice
- ▶ Pentru angajatori sau potențialii angajatori

5.5.3. Dreptul de protecție împotriva consumului de droguri

Copilul are dreptul de a fi protejat împotriva folosirii ilicite de stupefiante și substanțe psihotrope.

⌘ **Interdicția vânzării de solvenți copiilor**

Este interzisă vânzarea de solvenți copiilor, fără acordul părintelui ori al altui reprezentant legal.

STUDIU DE CAZ

Sunteți grefier arhivar. Este mai sunt 10 minute până la ora la care se termină programul cu publicul. La registratură se prezintă o mama agitată cerând ajutor întrucât fiul său în vârstă de 14 ani a fost sechestrat de o persoană căruia îi era datoare bani întrucât este consumator de droguri.

Cum reacționați?

Ce ar trebui să facă un grefier arhivar pentru a acționa respectând atât legislația internațională cât și legislația națională?

Răspuns:

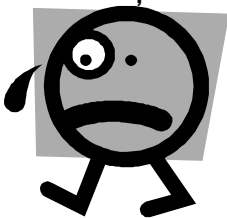
O va îndruma de urgență către organele competente luând în acest sens legătura telefonic cu acestea.

⌘ Noțiuni

Prin **abuz** asupra copilului “se înțelege orice acțiune voluntară a unei persoane” care se află într-o relație de răspundere, încredere sau de autoritate față de acesta, prin care este periclitată viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului.

Prin “**neglijarea copilului**” se înțelege omisiunea, voluntară sau involuntară a unei persoane care are responsabilitatea creșterii, îngrijirii sau educării copilului de a lua orice măsură subordonată acestei responsabilități, fapt care pune în pericol viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului.

⌘ Interdicții

Sunt interzise aplicarea pedepselor fizice sub orice formă, precum și privarea copilului de drepturile sale de natură să pună în pericol viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului, atât în familie cât și în orice instituție care asigură protecția, îngrijirea și educarea copiilor.

De asemenea, în instituțiile publice sau private, precum și în serviciile de tip rezidențial, publice sau private, care asigură protecția, creșterea, îngrijirea sau educarea copiilor, este interzisă angajarea persoanei împotriva căreia a fost pronunțată o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni.

⌘ Sesizare

Orice persoană care, prin natura profesiei sau ocupației sale, lucrează direct cu un copil și are suspiciuni în legătură cu existența unei situații de abuz, sau de neglijare a acestuia este obligată să sesizeze serviciul public de asistență socială sau direcția generală de asistență socială și protecția copilului în a cărei rază teritorială a fost identificat cazul respectiv. Pentru semnalarea cazurilor de abuz sau de neglijare a copilului, la nivelul fiecărei direcții generale de asistență socială și protecția copilului se înființează obligatoriu telefonul copilului, al cărui număr va fi adus la cunoștință publicului.

⌘ Obligațiile direcției generale de asistență socială și protecția copilului

În vederea asigurării protecției speciale a copilului abuzat sau neglijat, direcția generală de asistență socială și protecția copilului este obligată:

- ♦ să verifice și să soluționeze toate sesizările privind cazurile de abuz și neglijare, inclusiv cele venite din partea asistenților familiari
- ♦ să asigure prestarea serviciilor specializate pentru nevoile copiilor victime ale abuzului sau neglijării și ale familiilor acestora

⌘ Aspecte procedurale

Pentru verificarea sesizărilor privind cazurile de abuz și neglijare a copilului, reprezentanții direcției au drept de acces, în condițiile legii, în sediile persoanelor juridice, precum și la domiciliul persoanelor fizice care au în îngrijire sau asigură protecția unui copil. Pentru efectuarea acestor verificări, organele de poliție au obligația să sprijine reprezentanții direcției. Reprezentanții persoanelor juridice, precum și persoanele fizice care au în îngrijire sau asigură protecția unui copil sunt obligate să colaboreze cu reprezentanții pentru soluționarea sesizărilor.

În situația în care, în urma verificărilor efectuate, reprezentanții direcției stabilesc că există motive temeinice care să susțină existența unei situații de pericol iminent pentru copil, datorată abuzului și neglijării, și nu întâmpină opoziție din partea reprezentanților persoanelor juridice sau a persoanelor fizice care au în îngrijire sau asigură protecția unui copil, directorul direcției instituie măsura plasamentului în regim de urgență, potrivit procedurii legale.

În situația în care persoanele menționate mai sus refuză sau împiedică în orice mod efectuarea verificărilor de către reprezentanții direcției, iar aceștia stabilesc că există motive temeinice care să susțină existența unei situații de pericol iminent pentru copil, datorată abuzului și neglijării, direcția sesizează instanța judecătorească, solicitând emiterea unei ordonanțe președințiale de plasare a copilului în regim de urgență la o persoană, la o familie, la un asistent maternal sau într-un serviciu de tip rezidențial, licențiate în condițiile legii.

În termen de 48 ore de la data executării ordonanței președințiale prin care s-a dispus plasamentul în regim de urgență, direcția sesizează instanța judecătorească pentru a decide cu privire la: înlocuirea plasamentului în regim de urgență cu măsura plasamentului, decăderea totală sau parțială din exercițiul drepturilor părintești, precum și cu privire la exercitarea drepturilor părintești.

În cazul procesului prevăzut se poate administra, din oficiu, ca probă, declarația scrisă a copilului referitoare la abuzul sau neglijența la care a fost supus. Declarația copilului poate fi înregistrată, potrivit legii, prin mijloace tehnice audio-video. Înregistrările se realizează în mod obligatoriu cu asistența unui psiholog.

Acordul copilului este obligatoriu pentru realizarea înregistrării declarației sale.

Dacă instanța judecătorească apreciază necesar, îl poate cita pe copil, pentru a-l audia. Audierea are loc numai în Camera de consiliu, în prezența unui psiholog și numai după o prealabilă pregătire a copilului în acest sens.

În cazul în care abuzul sau neglijarea a fost săvârșite de către persoane care, în baza unui raport juridic de muncă sau de altă natură, asigurau protecția, creșterea îngrijirea sau educația copilului, angajatorii au obligația să sesizeze de îndată organele de urmărire penală și să dispună îndepărtarea persoanei respective de copiii aflați în îngrijirea sa

5.5.4. Protecția copilului împotriva răpirii sau oricăror forme de traficare

Ministerul Administrației și Internelor și Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, în colaborare cu Ministerul Educației și Cercetării sunt obligate să efectueze demersurile necesare pentru adoptarea tuturor măsurilor legislative, administrative și educative destinate asigurării protecției efective împotriva oricăror forme de trafic intern sau internațional al copiilor, în orice scop sau sub orice formă, inclusiv de proprii părinți. Mecanismele și organismele implicate sunt prezentate în anexă.

5.6. Protecția copilului împotriva altor forme de exploatare

5.6.1. Dreptul la protecție împotriva oricărei forme de exploatare

Copilul are dreptul la protecție împotriva oricărei forme de exploatare.

5.6.2. Obligații ale instituțiilor și autorităților publice

Instituțiile și autoritățile publice, potrivit atribuțiilor lor, adoptă reglementări specifice și aplică măsuri corespunzătoare pentru prevenirea, între altele :

- 1) transferului ilicit și a nereturnării copilului
- 2) încheierii adopțiilor naționale ori internaționale, în alte scopuri decât interesul superior al copilului
- 3) exploatării sexuale și a violenței sexuale
- 4) răpirii și traficării de copii în orice scop și sub orice formă
- 5) implicării copiilor în conflictele armate
- 6) dezvoltării forțate a talentelor copiilor în dauna dezvoltării lor armonioase, fizice și mentale
- 7) exploatării copilului de către mass – media
- 8) exploatării copilului în cadrul unor cercetări ori experimente științifice

5.7. Protecția copilului victimă sau martor

⌘ În vederea alinierii la standardele impuse de legislația internațională, România a adoptat Legea nr. 21/2004. Scopul legii îl constituie așa cum este reținut în chiar art., protecția victimelor împotriva infracțiunii.

Protecția se realizează prin măsuri care pot fi grupate în patru categorii:

- ✓ Informarea victimelor infracțiunii cu privire la drepturile acestora
- ✓ Consilierea psihologică
- ✓ Asistența judiciară
- ✓ Compensația financiară de către stat a victimelor infracțiunii

⌘ Traficul de ființe umane și de copii în general a devenit o afacere globală care aduce venituri uriașe pentru traficanți și pentru „sindicatul” crimei organizate.

România a ratificat protocolul privind prevenirea, reprimarea, și pedepsirea traficului de persoane, în special a femeilor și copiilor, adițional la Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate, adoptat la New York la 15 noiembrie 2000, ratificată de România prin Legea nr. 565/2002. Legea nr. 678/2001 prevede o procedură specială privind instrumentarea și judecarea cauzelor în care sunt implicate victime minore ale traficului de persoane. Judecarea cauzelor privind judecarea cauzelor privind traficul de victime minore și a pornografiei infantile prin derogarea de la principiul publicității, conform art. 24 se va face în ședințe de judecată care nu sunt publice.

Potrivit art.26 alin 4 minorilor victime ale infracțiunilor prevăzute în lege li se acordă protecție și asistență juridică în raport de vârsta lor, printre măsurile prevăzute amintim: ocrotirea vieții private și identității, dreptul la recuperare fizică, psihologică, socială, protecția fizică a victimelor traficului de persoane pe perioada procesului, cazarea temporară la cerere în centre de asistență și protecția victimelor, traficului de persoane Prin Legea nr. 211 din 2004, victimele traficului de persoane beneficiază de consilierea juridică gratuită.

Prin Hotărârea nr. 1295 din 13.08.2004 a Guvernului României a fost aprobat Planul național de acțiune pentru prevenirea și combaterea traficului de copii pe anul 2004-2005 având pentru prima dată o serie de obiective cum sunt cele legate de protecția, reabilitarea și reintegrarea socială a victimelor.

⌘ Legea nr. 217 din 2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie consacră din nou protejarea victimelor și în special a minorilor prin măsuri de păstrare a confidențialității, prin măsuri de protecție psihologică a acestora în timpul instrumentării cauzelor. Agenției Naționale pentru protecția Familiei îi revin o serie de atribuții privitoare la instruirea autorizarea și coordonarea activității profesionale a personalului implicat, înființarea de adăposturi și linii telefonice de urgență pentru victimele violenței în familie, înființarea de centre de recuperare, etc.

⌘

Copilul se poate simți mai confortabil dacă anterior ședinței de judecată grefierul de ședință se preocupă de aranjarea sălii de judecată, prin aranjarea mobilierului în așa fel încât să se creeze o apropiere de completul de judecată pentru a nu da senzația de distanță, răceală, etc. În sala de judecată ar fi util a fi postate pe perete postere care descriu fazele unei ședințe de judecată reprezentată la nivelul de înțelegere a unui copil, care să furnizeze informații vizuale cu privire la rolul fiecărui participant la ședință astfel încât copilul să poată deduce rolul și scopul procesului la care ia parte. Grefierul poate pregăti copilul prin explicarea rolului fiecărui participant a indicării modului în care se aranjează mobilierul sălii de judecată și motivul acestei aranjări.

⌘ Curtea Europeană a evidențiat în repetate rânduri că un proces trebuie adaptat vârstei gradului de maturitate, capacităților emoționale și intelectuale ale copiilor. În prezent se urmărește asigurarea unei baze materiale care să permită audierea martorului minor utilizând tehnică IT care să îl protejeze de contactul direct cu făptuitorul asistat fiind de o persoană care să îi furnizeze asistența corespunzătoare.

5.8. Măsuri de protecție alternativă

Orice copil care este lipsit temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi sau care în vederea protejării intereselor sale nu poate fi lăsat în grija acestora, are dreptul la protecția alternativă.

Protecția alternativă include instituirea:

- a. tutela
- b. curatela
- c. adopția

5.8.1 Tutela minorului

Codul familiei, consacră tutelei minorului dispozițiile art.113-141.

⌘ Noțiune

Tutela minorului reprezintă ansamblul dispozițiilor legale prin care copilul care este lipsit temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi sau care în vederea protejării intereselor sale nu poate fi lăsat în grija acestora, este ocrotit de către tutore.

Pentru minor, instituirea tutelei reprezintă un mijloc de ocrotire, în vreme ce pentru tutore ea reprezintă o sarcină.

STUDIU DE CAZ

Care sunt actele normative care reglementează în prezent instituția tutelei?

- A) numai Legea nr. 272/2004
- B) Codul familiei și Legea nr. 272/2004
- C) Codul civil

Răspuns: B

⌘ Caractere juridice

* Este o sarcină socială. Caracterul social al tutelei rezultă din faptul că ea este menită să suplinească ocrotirea părintească, protecția minorului fiind o chestiune de interes general.

* Este o sarcină legală. Această trăsătură rezidă din faptul că legea stabilește: instituirea tutelei, cazurile de deschidere, procedura de numire a tutorelui, conținutul ocrotirii prin tutela, încetarea tutelei.

* Este o sarcină în principiu obligatorie. Cel numit tutore nu poate refuza tutela decât în cazurile expres prevăzute de lege.

* Este o sarcină în principiu gratuită. Instanța judecătorească însă, ținând seama de munca depusă în administrarea averii și de starea materială a minorului și a tutorelui, va putea acorda acestuia din urma o remunerație, care nu va putea depăși 10% din veniturile bunurilor minorului. Ulterior, aceasta remunerație va putea fi modificată sau chiar suprimată.

* Este o sarcină strict personală. Tutela este instituită în considerarea persoanei tutorelui, care trebuie să o exercite personal, iar nu prin reprezentare. Caracterul intuitu personae al tutelei, nu exclude posibilitatea ca pentru un act juridic determinat, tutorele să împuternicească o altă persoană; el nu are însă posibilitatea să dea un mandat general pentru toate actele minorului.

⌘ Principii

* Principiul generalității. Tutela se instituie ori de câte ori un minor este lipsit de ocrotire părintească sau de ocrotire părintească exercitată în mod necorespunzător, afară de cazurile în care s-a recurs la o altă formă de protecție alternativă.

* Principiul exercitării tutelei exclusiv în interesul minorului. Acest principiu este prevăzut de art.114 din Codul familiei.

* Principiul independenței patrimoniale dintre minor și tutore. Acesta rezultă din coroborarea dispozițiilor art.125 și art.106 din Codul Familiei. Minorul nu are vreun drept asupra bunurilor tutorelui, după cum nici tutorele nu are vreun drept asupra bunurilor minorului.

* Principiul controlului permanent exercitat de către autoritatea tutelară asupra ocrotirii minorului prin tutelă. Potrivit art.136 din Codul familiei, autoritatea tutelară trebuie să exercite un control efectiv și continuu asupra modului în care tutorele își îndeplinește îndatoririle sale cu privire la minor. În îndeplinirea acestei atribuții, autoritatea tutelară colaborează cu organele administrației publice și cu instituțiile de ocrotire.

⌘ **Instituirea tutelei minorului**

↪ **Cazuri**

Coroborând dispozițiile art.113 din Codul familiei cu cele ale art.40 alin.1 din legea 272/2004, rezultă ca tutelă ca măsură de protecție alternativă a copilului se instituie în situația în care ambii părinți sunt decedați, necunoscuți, decăzuți din exercițiul drepturilor părintești, sau li s-a aplicat pedeapsa interzicerii drepturilor părintești, puși sub interdicție, declarați pe cale judecătorească morți sau dispăruți, precum și în cazul în care, la încetarea adopției, instanța hotărăște că este în interesul minorului instituirea unei tutele.

↪ **Sesizarea instanței judecătorești**

Art.115 din Codul familiei face referire la „înștiințarea autorității tutelare” de către o categorie largă de persoane și instituții:

- ✦ persoanele apropiate minorului, precum și administratorii și locatorii casei unde locuiește minorul
- ✦ serviciul de stare civilă și biroul notarului public
- ✦ instanțele judecătorești, parchetele și poliția
- ✦ organele administrației publice, organizațiile obștești, instituțiile de ocrotire, precum și orice alta persoană

Obligația trebuie îndeplinită de îndată de la data la care au aflat de existența minorului lipsit de îngrijire părintească.

⌘ **Condițiile cerute pentru tutore**

Pot fi tutori persoanele fizice inclusiv soțul și soția împreună care au domiciliul în România și care nu se află în vreunul dintre cazurile de incompatibilitate prevăzute de lege. Conform art.117 din Codul familiei nu pot fi tutore.

- a) minorul sau cel pus sub interdicție;
- b) cel decăzut din drepturile părintești sau declarat incapabil de a fi tutore;
- c) cel căruia i s-a restrâns exercițiul unor drepturi politice sau civile, fie în temeiul legii, fie prin hotărâre judecătorească, precum și cel cu rele purtări;
- d) cel lipsit, potrivit legii speciale, de dreptul de a alege și de a fi ales deputat;
- e) cel care, exercitând o altă tutelă, a fost îndepărtat din aceasta;
- f) cel care, din cauza intereselor potrivnice cu ale minorului, nu ar putea îndeplini sarcina tutelei.

Sarcina tutelei poate fi refuzată doar de către persoanele enumerate limitativ de art.118 alin.2 din Codul Familiei:

- ↪ cel care a împlinit vârsta de 60 ani
- ↪ femeia însărcinată sau mama unui copil mai mic de 8 ani
- ↪ cel care crește și educa 2 sau mai mulți copii
- ↪ cel care exercită o alta tutelă sau curatelă
- ↪ cel care, din cauza bolii, a infirmității, a îndeletnicirii, a depărtării domiciliului de locul unde se află bunurile minorului sau din alte motive întemeiate, nu ar putea să îndeplinească această sarcină.

⌘ Deși art.124-129 din legea nr.272/2004 fac referire doar la cauzele privind stabilirea măsurilor de protecție specială de procedură prevăzute în capitolul 11 la art.124-131, trebuie aplicate inclusiv în ceea ce privește tutela.

Persoana care urmează să fie tutore trebuie evaluată de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului cu privire la garanțiile morale și condițiile materiale pe care trebuie să le îndeplinească pentru a primi un copil în îngrijire. Competența este direcția de la domiciliul persoanei sau familiei, acordându-se prioritate membrilor familiei extinse a copilului.

Instanța judecătorească numește cu prioritate ca tutore o rudă sau un afin, ori un prieten al familiei copilului. Persoana fizică, care urmează a fi tutore, este numită pe baza prezentării de către direcție a raportului de evaluare a acestuia. Propunerea se face ținând seama de relațiile personale, de apropierea domiciliilor, precum și de opinia copilului.

⌘ Drepturile și îndatoririle tutorelui

⌘ **Referitoare la persoana minorului**, în principiu, conținutul tutelei este identic cu cel al ocrotirii părintești, tutorele are:

drept	↪ dreptul și îndatorirea de a îngriji, crește și educa minorul
	↪ dreptul de a stabili locuința minorului
	↪ dreptul de a cere înapoierea copilului de la orice persoană care îl deține fără
actele	↪ dreptul și îndatorirea de a-l reprezenta pe minor, ori după caz, de a-i încuviința
	↪ dreptul de a consimți la adopția copilului ai cărui părinți firești sunt decedați, necunoscuți, declarați morți sau dispăruți ori puși sub interdicție

◀ Referitoare la bunurile minorului

Sub aspect patrimonial, drepturile și îndatoririle tutorelui diferă în funcție de vârsta minorului. În cazul minorului lipsit de capacitate de exercițiu, tutorele are obligația de a administra bunurile minorului și de a-l reprezenta în actele juridice. Actele juridice de gestiune a patrimoniului copilului se împart în:

* acte care ar putea fi încheiate liber de către tutore în numele și pe seama minorului (acte de conservare și administrare)
* acte care pot fi încheiate numai cu încuviințarea prealabilă a autorității tutelare (acte de dispoziție și alte acte asimilate acestora)
* acte interzise tutorelui (contracte de donație și cereri prin care se garantează obligația altuia, etc.)

În cazul minorului care a împlinit vârsta de 14 ani, el își va exercita singur drepturile și își va executa tot astfel obligațiile cu încuviințarea tutorelui.

Actele de dispoziție nu pot fi încheiate fără încuviințarea tutorelui, iar pentru actele care l-ar putea prejudicia este nevoie și de încuviințarea prealabilă a autorității tutelare.

⌘ Încetarea tutelei

Funcția tutorelui încetează în următoarele situații:

* moartea tutorelui
* îndepărtarea de la tutelă care intervine atunci când tutorele:
↪ săvârșește un abuz
↪ se face vinovat de neglijență gravă sau săvârșirea unor fapte care-l fac nevrednic de a fi tutore
↪ nu-și îndeplinește mulțumitor sarcina
↪ se ivește una din situațiile de excludere de la tutelă
* înlocuirea tutorelui la cererea sa
* numirea altui tutore în cazul punerii sub interdicție a minorului

Tutela încetează în următoarele cazuri:

- ✿ minorul aflat sub tutela, dobândește capacitate deplină de exercițiu (fie prin ajungerea la majorat, fie prin căsătorie)
- ✿ minorul moare sau este declarat judecătorește mort
- ✿ a încetat situația care a impus instituirea tutelei

⌘ Răspunderea tutorelui

Tutorele răspunde din punct de vedere juridic, penal, administrativ, civil sau prin aplicarea de sancțiuni de drept al familiei care constau în îndepărtarea de la tutelă.

5.8.2. Curatela minorului

Curatela minorului este mijlocul juridic temporar și subsidiar de ocrotire a acestuia, reglementat de dispozițiile art.152-157 din Codul familiei.

⌘ Natura juridică

Curatela este o varietate a tutelei, fiind calificată drept o tutelă ad-hoc. În consecință, îi sunt aplicabile în esența regulile tutelei minorului.

⌘ Instituirea curatelei minorului

- când există contrarietate de interese între părinte ori tutore și minor - art.132 și art.105 din Codul familiei
- când până la numirea sau înlocuirea tutorelui unui minor este nevoie de o perioadă mai îndelungată și se impune luarea unor măsuri provizorii - art.139 din Codul familiei
- până la soluționarea cererii de punere sub interdicție a minorului - art.146 din Codul familiei
- când din cauza bolii ori din alte motive, părintele sau tutorele, este împiedicat să îndeplinească un anumit act în numele minorului pe care îl reprezintă sau ale cărui acte le încuviințează - art.152 lit. c din Codul familiei

⌘ Procedura

Față de dispozițiile 154 din Codul familiei, curatela minorului se instituie de autoritatea tutelară de la domiciliu minorului, din oficiu sau la cererea oricăreia dintre persoanele menționate la art.115 din Codul familiei.

Potrivit art.44 din C.p.c. „în caz de urgență, dacă persoana fizică, lipsită de capacitate de exercițiu a drepturilor civile nu are reprezentat legal, instanța la cererea părții interesate va putea numi un curator special care să o reprezinte până la numirea reprezentantului legal, potrivit legii. De asemenea instanța va putea numi un curator special în caz de conflict de interese între reprezentant și cel reprezentat sau când o persoană juridică, chemată să stea în judecată nu are reprezentant legal.

Dispozițiile alin.1 se aplică în mod corespunzător și persoanelor cu capacitate de exercițiu restrânsă.

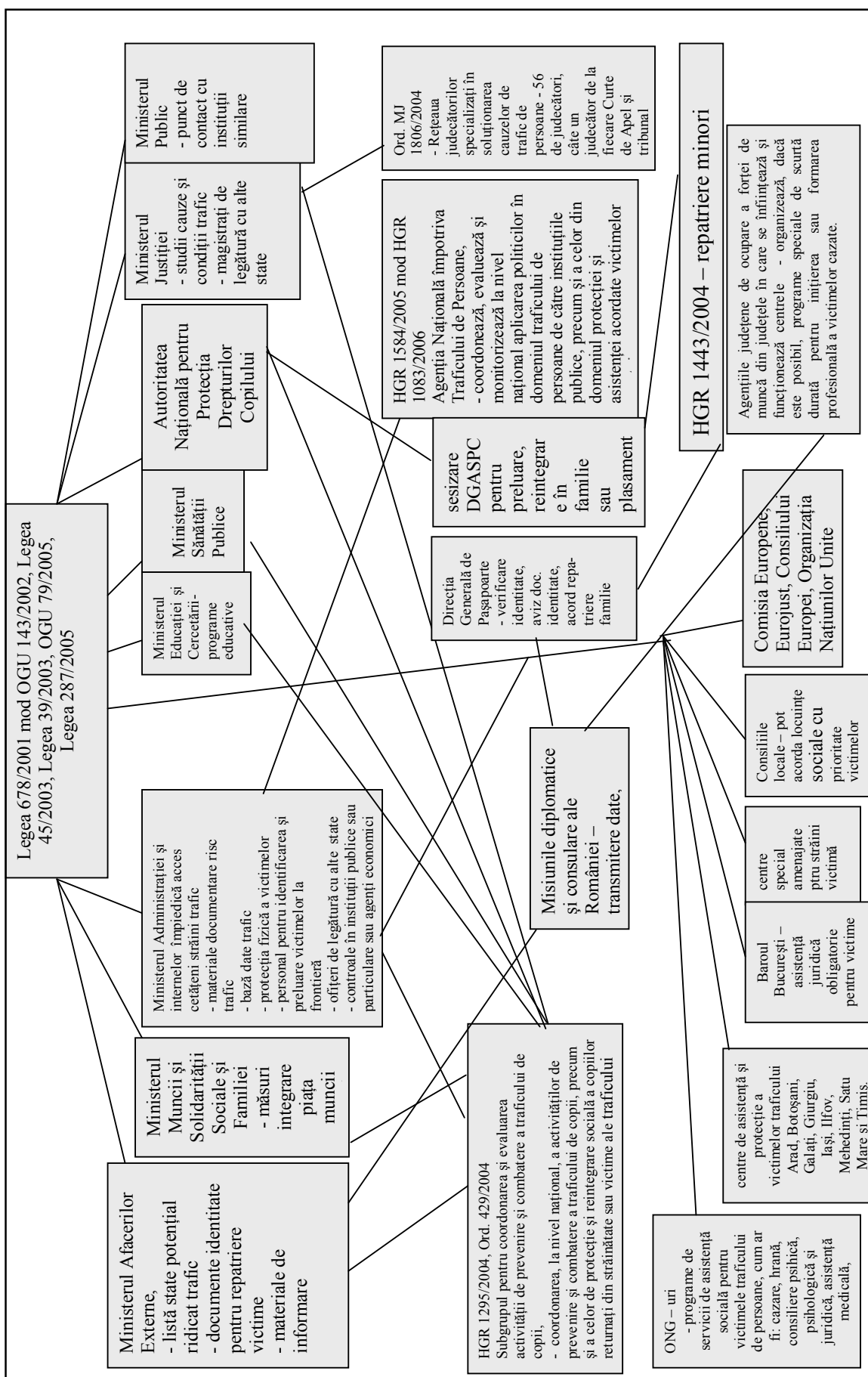
Numirea acestor curatori se va face de instanța competentă să hotărască asupra cererii de chemare în judecată.”

⌘ Drepturile și îndatoririle curatorului.

Ocrotirea minorului prin curatelă se realizează prin reprezentarea acestuia dacă nu a împlinit vârsta de 14 ani, și prin încuviințarea actelor sale juridice dacă are capacitate de exercițiu restrânsă.

⌘ Curatela încetează

Curatela încetează dacă au încetat cauzele care au determinat instituirea ei sau odată cu încetarea incapacității ori restrângerii capacității de exercițiu. Curatorul poate cere înlocuirea sa numai după împlinirea unui termen de 3 ani de la numire.

6. ADOPTIA

6.1. Noțiuni, definiție, principii, condiții și efecte

6.1.1. Noțiuni

În prezent adopția în țara noastră este reglementată de o legislație modernă care pune accent pe respectarea și garantarea drepturilor copilului. Pentru o abordare mai facilă a problematicii adopției începem prin explicarea unor termeni și expresii așa cum sunt prevăzute în Legea nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției, astfel:

- **adoptat** - persoana care a fost sau urmează să fie adoptată;
- **adoptator** - persoana care a adoptat sau dorește să adopte;
- **adopție internă** - adopția în care atât adoptatorul sau familia adoptatoare, cât și adoptatul au domiciliul în România;
- **adopție internațională** - adopția care, în condițiile Legii nr.273/2004, nu este adopție internă;
- **atestat** - documentul care face dovada capacității de a adopta rezultate din îndeplinirea garanțiilor morale și condițiilor materiale necesare dezvoltării depline și armonioase a personalității copilului;
- **Convenția de la Haga** - Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale, încheiată la Haga la 29 mai 1993 și ratificată de România prin Legea nr. 84/1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 298 din 21 octombrie 1994;
- **Lege** - Legea nr.273/2004 privind regimul juridic al adopției;
- **copil** - persoana care nu a împlinit vârsta de 18 ani sau nu a dobândit capacitate deplină de exercițiu, în condițiile legii;
- **direcția(DGASPC)** - direcția generală de asistență socială și protecția copilului, instituție publică, cu personalitate juridică, înființată în subordinea consiliilor județene, respectiv consiliilor locale ale sectoarelor municipiului București, în condițiile legii;
- **familie adoptatoare** - soțul și soția care au adoptat sau doresc să adopte;
- **familie** - părinții și copiii aflați în întreținerea acestora;
- **familie extinsă** - părinții, copilul și rudele firești ale acestuia, până la gradul IV inclusiv; - familie substitutivă - persoanele, altele decât cele care aparțin familiei extinse, care, în condițiile legii, asigură creșterea și îngrijirea copilului;
- **Oficiu (O.R.A)** - organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, înființat prin reorganizarea Comitetului Român pentru Adopții, cu atribuții de supraveghere și coordonare a activităților referitoare la adopție;
- **părinte firesc** - persoana față de care copilul are stabilită filiația firească, în condițiile legii;
- **planul individualizat de protecție (P.I.P.)** - documentul prin care se realizează planificarea serviciilor, prestațiilor și măsurilor de protecție specială a copilului, pe baza evaluării psihosociale a acestuia și a familiei sale, în vederea integrării copilului care a fost separat de familia sa, într-un mediu familial stabil permanent, în cel mai scurt timp posibil;
- **stat primitor** - statul în care domiciliază adoptatorul sau familia adoptatoare în cazul adopției internaționale și în care se deplasează adoptatul în urma încuviințării adopției

6.1.2. Definiție

Potrivit art.1 din Legea 273/2004 : ” **Adopția este operațiunea juridică prin care se creează legătura de filiație între adoptator și adoptat, precum și legături de rudenie între adoptat și rudele adoptatorului.** ”

Adopția este o măsură specială de protecție a copilului care se ia numai dacă părinții nu doresc să-și crească propriul copil sau se dovedește că nu sunt capabili să-și îndeplinească responsabilitățile de părinte.

La rândul său persoana/familia adoptatoare își doresc foarte mult să devină părinți, dorință pe care nu și-o pot îndeplini din motive independente de voința lor. În conformitate cu noile reglementări legislative dorințele familiilor potențial adoptatoare se analizează în măsura în care corespund nevoilor și interesului superior al copilului.

6.1.3. Principii.

Următoarele principii trebuie respectate, în mod obligatoriu, la luarea măsurii de protecție a copilului prin adopție:

a) principiul interesului superior al copilului;

În înțelegerea acestui principiu avem în vedere că măsura adopției unui copil intervine numai dacă profesioniștii consideră că aceasta este cea mai bună soluție pentru acesta și nu pentru că există familii în căutarea unui copil.

Dacă în trecut părinții dețineau un adevărat "drept de proprietate" asupra copiilor, prin adoptarea Convenției cu privire la drepturile copilului de aproape toate statele lumii, această concepție a devenit istorie, fiind regândită prin intervenția statului în reglementarea politicilor de protecție a copilului.

b) principiul creșterii și educării copilului într-un mediu familial;

Familia împlinește nevoia copilului de siguranță. Pentru o dezvoltare armonioasă a personalității sale, copilul trebuie să crească într-un mediu familial, într-o atmosferă de dragoste și înțelegere.

c) principiul continuității în educarea copilului, ținându-se seama de originea sa etnică, culturală și lingvistică;

Adopția este considerată ca soluție alternativă doar pentru copiii din sistemul de protecție care nu au putut fi reintegrați în familie sau integrați în familia extinsă.

În actuala reglementare juridică adopția internațională a copilului care are domiciliul în România poate fi încuviințată într-o singură situație : când adoptatorul sau unul dintre soții familiei adoptatoare care domiciliază în străinătate este bunicul copilului pentru care a fost încuviințată deschiderea procedurii adopției interne;

d) principiul informării copilului și luării în considerare a opiniei acestuia în raport cu vârsta și gradul său de maturitate;

Legea nu prevede care este cel mai bun moment pentru a-i spune copilului că este adoptat. Practic este întotdeauna o experiență tulburătoare și dureroasă pentru un copil, la vârsta adolescenței, să afle că este adoptat. Sentimentul lui de siguranță asupra propriei vieți poate fi afectat ani de zile.

Prin urmare este indicat ca părinții adoptivi să-l informeze pe copil despre adopție la o vârstă cât mai fragedă dar într-o formă cât mai simplă, conform gradului său de înțelegere, de obicei atunci când pune întrebări.

e) principiul celerității în îndeplinirea oricăror acte referitoare la procedura adopției.

Acest principiu se reflectă în legislație privind întreaga perioadă de desfășurare a procedurii de adopție. În ultima perioadă s-a dezvoltat un sistem viabil al adopției naționale dar funcționarea eficientă a acestuia implică colaborarea permanentă între profesioniștii și formarea inițială și continuă a acestora.

6.1.4. Condiții

Condițiile de fond ale adopției sunt prevăzute în art. 5-18 din Lege. Pentru încheierea valabilă a adopției aceste condiții trebuie să fie îndeplinite cumulativ.

- Adopția nu poate fi încheiată fără manifestarea de voință a următoarelor persoane implicate în procesul de adopție:

a) consimțământul adoptatorului/familiei adoptatoare. Manifestarea de voință a celor care doresc să adopte intră în sfera juridicului odată cu înregistrarea cererii în vederea obținerii atestatului, la direcție. Această voință materializată se reactualizează în momentul depunerii cererii la direcție prin care solicită încredințarea unui anumit copil în vederea adopției acestuia și produce efectele juridice specifice adopției odată cu exprimarea consimțământului la încuviințarea adopției unui anumit copil, în fața instanței de judecată. Legea reglementează expres următoarele situații juridice cu privire la consimțământ:

- persoana care adoptă poate fi necăsătorită sau căsătorită. În acest din urmă caz adoptator este doar soțul care își exprimă voința în acest sens. Consimțământul cerut celuilalt soț are în vedere doar acordul său cu privire la adopția încheiată de soțul-adoptator și nu manifestarea de voință proprie la adopția unui copil;

- dacă soțul soțului-adoptator este , declarat, în condițiile legii dispărut, pus sub interdicție, precum și dacă se află, din orice împrejurare, în imposibilitate de a-și manifesta voința, consimțământul acestuia nu mai este necesar;

b) *consimțământul părinților biologici și/sau a altui reprezentant legal.*

Consimțământul părinților biologici ai copilului sau, după caz, al tutorelui se dă în fața instanței odată cu soluționarea cererii de deschidere a procedurii de adopție, fiind valabil numai după 60 de zile de la data nașterii copilului, înscrisă în certificatul de naștere. Poate fi revocat în 30 de zile de la data luării acestuia.

Consimțământul părinților biologici ai copilului sau, după caz, al tutorelui trebuie să fie exprimat liber, necondiționat, după o pregătire prealabilă cu privire la consecințele adopției, în special asupra încetării legăturilor de rudenie ale copilului. Direcția în a cărei rază teritorială locuiesc părinții firești sau, după caz, tutorele este obligată să asigure consilierea și informarea acestora înaintea exprimării de către aceștia a consimțământului la adopție și să întocmească un raport în acest sens.

Sunt reglementate expres următoarele situații cu privire la exprimarea consimțământului părinților biologici/reprezentant legal:

- dacă unul dintre părinții firești este decedat, necunoscut, declarat, în condițiile legii, mort sau dispărut, pus sub interdicție, precum și dacă se află, din orice împrejurare, în imposibilitate de a-și manifesta voința, consimțământul celuilalt părinte este suficient. Consimțământul părinților firești ai copilului nu este necesar dacă ambii se găsesc în oricare dintre aceste situații. În acest din urmă caz va fi cerut consimțământul reprezentantului legal;

- părintele sau părinții decăzuți din drepturile părintești sau cărora li s-a aplicat pedeapsa interzicerii drepturilor părintești păstrează dreptul de a consimți la adopția copilului. În această situație este cerut, în mod obligatoriu și consimțământul reprezentantului legal al copilului;

- în mod excepțional, instanța judecătorească poate trece peste refuzul părinților firești sau, după caz, al tutorelui de a consimți la adopția copilului, dacă se dovedește, prin orice mijloc de probă, că aceștia refuză în mod abuziv să-și dea consimțământul la adopție și instanța apreciază că adopția este în interesul superior al copilului, ținând seama și de opinia copilului care a împlinit 10 ani, cu motivarea expresă a hotărârii în această privință;

- consimțământul părinților biologici ai majorului ce urmează să fie adoptat nu este cerut.

- consimțământul părinților biologici/reprezentantului legal va fi exprimat în fața instanței de judecată, cu o singură excepție : în cazul adopției copilului de către soțul părintelui său, situație în care consimțământul va fi exprimat în fața notarului public.

c) *consimțământul celui ce urmează să fie adoptat.*

Adopția nu va putea fi încuviințată fără consimțământul copilului care a împlinit vârsta de 10 ani. Copilul cu vârsta de 10 ani sau mai mare își va exprima consimțământul în fața instanței judecătorești, în faza încuviințării adopției.

Anterior exprimării consimțământului, direcția în a cărei rază teritorială domiciliază copilul îl va consilia pe acesta, ținând seama de vârsta și de maturitatea sa, în special asupra consecințelor adopției și ale consimțământului său la adopție, și va întocmi un raport în acest sens.

Consimțământul majorului ce urmează să fie adoptat se dă tot în fața instanței judecătorești.

Sunt necesare și următoarele **precizări** cu privire la exprimarea consimțământului la adopție:

- persoana bolnavă psihic, indiferent dacă a fost pusă sub interdicție sau nu, nu poate exprima un consimțământ valabil la adopție, nici în perioadele de luciditate și nici dacă face parte din familia lărgită a minorului;

- consimțământul poate fi exprimat personal sau prin mandatar cu procură specială;

- consimțământul la adopție se exprimă separat de fiecare persoană;

• Adopția să se încheie în interesul superior al copilului. Interesul superior al copilului trebuie avut în vedere în toate fazele procesului de adopție cât și ulterior, în situațiile în care se solicită desfacerea sau constatarea nulității acesteia.

- Diferența de vârstă dintre adoptator și adoptat trebuie să fie de 18 ani. Pentru motive temeinice instanța judecătorească poate încuviința adopția și în cazul în care diferența de vârstă este mai mică dar în nici o situație mai puțin de 15 ani.

- Cel ce urmează să fie adoptat să nu fi împlinit vârsta majoratului civil.

Excepție: poate fi adoptată și persoana majoră dacă adoptatorul/familia adoptatoare a crescut-o în timpul minorității sale.

- În cadrul procedurii de adopție se urmărește ca frații să nu fie separați decât dacă această separare ar fi în interesul lor superior.

- Adopția între soți sau foști soți ori de către același adoptator/familie adoptatoare este interzisă.

- Adopția între frați este interzisă.

- Persoanele cu boli psihice și handicap mental nu pot adopta.

- Adoptatorul sau familia adoptatoare trebuie să îndeplinească garanțiile morale și condițiile materiale necesare dezvoltării depline și armonioase a personalității copilului.

Îndeplinirea acestor garanții și condiții rezultă din atestatul eliberat în faza procedurii administrative a adopției.

- Atât copilul cât și majorul nu poate fi adoptat de mai mulți adoptatori nici simultan, nici succesiv cu următoarele excepții :

- când adoptatorii sunt soți și soție.

- când adoptatorul sau ambii soți adoptatori au decedat; în acest caz, adopția anterioară se consideră desfăcută pe data rămânerii irevocabile a hotărârii judecătorești de încuviințare a noii adopții;

- când adopția anterioară a încetat din orice alt motiv.

- Adopția nu poate fi încuviințată decât după ce copilul a fost încredințat o perioadă de 90 de zile persoanei sau familiei care dorește să-l adopte, astfel încât instanța să poată aprecia asupra relațiilor de familie viitoare. De la această regulă sunt două excepții: în cazul adopției unui copil de către soțul părintelui acestuia și în cazul adopției majorului.

De asemenea nu este necesară încuviințarea în vederea adopției în cazul în care copilul se află deja în îngrijirea celui/celor ce urmează să-l adopte , într-o formă legală, de peste 90 de zile.

- Atât copilul ce urmează să fie adoptat cât și persoana/familia adoptatoare trebuie să fie luate în evidența Oficiului.

Oficiul are obligația de a întocmi și de a ține la zi Registrul național pentru adopții care să conțină datele referitoare la adoptatorul sau familia adoptatoare, române și străine, precum și cele referitoare la copiii pentru care a fost deschisă procedura adopției interne, pentru cei pentru care a fost pronunțată o hotărâre judecătorească de încredințare în vederea adopției, de încuviințare a adopției sau de declarare a nulității acesteia.

6.1.5. Efecte

Adopția produce efecte numai de la data rămânerii irevocabile a hotărârii judecătorești prin care a fost încuviințată.

Prin adopție se stabilesc filiația între adoptat și cel care adoptă, precum și legături de rudenie între adoptat și rudele adoptatorului. Adoptatorul are față de copilul adoptat drepturile și îndatoririle părintelui firesc față de copilul său iar adoptatul are față de adoptator drepturile și îndatoririle de orice natură pe care le are o persoană față de părinții săi firești.

Adoptatul dobândește prin adopție numele adoptatorului, fiind eliberat un nou act de naștere al copilului, în care adoptatorii vor fi trecuți ca fiind părinții săi firești. Vechiul act de naștere se va păstra, menționându-se pe marginea acestuia întocmirea noului act.

Pentru motive temeinice instanța poate încuviința și schimbarea prenumelui adoptatului, copilul cu vârsta 10 ani sau mai mare fiind ascultat în acest sens.

În momentul stabilirii filiației prin adopție, rudenii firească dintre adoptat și descendenții săi, pe de o parte, și părinții săi firești și rudele acestora, pe de altă parte, încetează, cu excepția adopției copilului de către soțul părintelui firesc sau adoptiv, caz în care încetarea raporturilor de rudenie se aplică numai în raport cu părintele firesc și rudele părintelui firesc care nu este căsătorit cu adoptatorul.

Impedimentul la căsătorie izvorât din rudenie există, potrivit legii, atât între adoptat și descendenții acestuia, pe de o parte, și rudele sale firești, pe de altă parte, cât și între adoptat și descendenții acestuia, pe de o parte, și persoanele cu care a devenit rudă prin efectul adopției, pe de altă parte.

Copilul va fi informat că este adoptat, de îndată ce vârsta și gradul de maturitate o permit. Datele părinților biologici nu va fi dezvăluită decât după dobândirea capacității depline de exercițiu. În mod excepțional aceste date pot fi cunoscute și înainte dar numai pentru motive medicale. În ambele cazuri relațiile pot fi obținute în urma unei cereri adresate instanței judecătorești.

6.2. Procedura obligatorie înainte de adopție

Atunci când planul individualizat de protecție al copilului prevede ca finalitate adopția internă, managerul de caz anunță serviciul de adopție în vederea transferării cazului. Serviciul de adopție asigură luarea în evidență a copiilor al căror plan individualizat de protecție stabilește ca finalitate adopția internă.

Reamintim că înainte ca PIP să propună ca finalitate adopția, este obligatoriu să se realizeze activități privind atingerea celorlalte două obiective:

Am detaliat toate aceste activități și proceduri deoarece instanța de judecată poate solicita direcției oricare dintre aceste documente pentru a-și forma convingerea privind necesitatea deschiderii procedurii adopției.

ACTIVITĂȚI

Reintegrarea copilului în familie

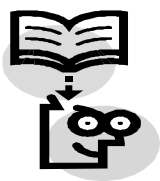
- a) evaluarea situației care a determinat stabilirea unei măsuri de protecție specială;
- b) verificarea existenței actelor de identitate ale copilului și inițierea măsurilor prevăzute de lege pentru întocmirea lor, în situația în care se constată inexistența acestora;
- c) identificarea și contactarea părinților copilului;
- d) acordarea de consiliere și sprijin tatălui care nu a recunoscut inițial copilul și care ulterior își exprimă această dorință;
- e) evaluarea situației socioeconomice și morale a părinților;
- f) consilierea părinților și informarea acestora asupra existenței la nivel local a serviciilor de suport, precum și asupra posibilităților legale de sprijin financiar sau material;
- g) informarea periodică a părinților asupra locului unde se execută măsura de protecție specială, precum și asupra condițiilor în care pot menține relațiile personale cu copilul; acordarea de sprijin în realizarea acestui drept; organizarea și facilitarea de întâlniri periodice între copil și părinți;
- h) informarea părinților asupra posibilității redării de către instanța judecătorească a exercițiului drepturilor părintești, precum și asupra condițiilor redării, în situația în care acestora le-a fost limitat exercițiul drepturilor părintești sau au fost decăzuți din drepturile părintești.

Integrarea copilului în familia lărgită.

- a) identificarea și contactarea rudelor firești ale copilului până la gradul al IV-lea inclusiv;
- b) evaluarea situației socioeconomice și morale a rudelor identificate;
- c) consilierea rudelor asupra posibilităților de luare spre creștere și îngrijire a copilului și informarea acestora asupra existenței la nivel local a serviciilor de suport, precum și asupra posibilităților legale de sprijin financiar sau material;
- d) informarea rudelor identificate asupra locului unde se execută măsura de protecție specială a copilului, precum și asupra condițiilor în care se pot menține relații personale cu acesta;
- e) organizarea și facilitarea de întâlniri între copil și rudele identificate;
- f) solicitarea adresată fiecărei rude identificate și care a împlinit vârsta majoratului de a-și exprima opinia cu privire la disponibilitatea de a lua spre creștere și îngrijire proprie copilul, precum și opinia asupra posibilității adopției copilului de către o altă persoană. Opiniile exprimate se consemnează în scris.

Documente care trebuie întocmite și care atestă efectuarea acestor demersuri sunt:

- a) raportul sau, după caz, fișa de evaluare psihosocială inițială a copilului și familiei sale;
- b) raportul de evaluare detaliată a situației copilului în context sociofamiliar;
- c) rapoartele de evaluare a situației socioeconomice și morale a părinților și rudelor identificate;
- d) documentele care atestă toate evaluările efectuate în cadrul etapei de evaluare detaliată;
- e) rapoartele privind vizitarea copilului de către părinți și rude, precum și cele care consemnează exercitarea altor modalități de menținere a relațiilor cu copilul;
- f) documentele care atestă efectuarea demersurilor legate de identificarea și contactarea părinților și rudelor copilului (adresele formulate în atenția acestora, a organelor de poliție, primăriei de domiciliu, rapoartele de anchetă socială la domiciliul părinților sau al rudelor etc.);
- g) documentele care atestă monitorizarea planului individualizat de protecție (rapoartele de monitorizare, rapoartele de reevaluare, rapoartele de revizuire, planurile revizuite etc.);
- h) notificările formulate în atenția părinților sau a rudelor copilului, vizând informarea acestora asupra locului unde se execută măsura de protecție specială a copilului, precum și asupra modului în care pot menține relații personale cu acesta;
- i) referatele sau notele întocmite cu ocazia consilierii părinților și rudelor copilului;
- j) documentele care consemnează opinia rudelor copilului cu privire la reintegrarea acestuia în familia lărgită.

6.3. Faza judecătorească privind deschiderea adopției

În termen de 30 de zile din momentul în care dosarul copilului a fost transferat către Serviciul Adopție, având ca finalitate a PIP adopția, Direcția va sesiza instanța judecătorească în vederea deschiderii procedurii de adopție.

Această procedură nu se aplică în cazul adopției majorului și nici în cazul adopției copilului de către soțul părintelui/adoptatorului.

La cererea Direcției vor fi anexate următoarele documente:

- certificat de naștere al copilului
- raport de anchetă psihosocială
- PIP, având ca finalitate adopția
- dispoziția primarului sau hotărâre judecătorească în cazul instituirii tutelei
- dovezi privind demersurile efectuate de Direcție pentru reintegrarea copilului în familie sau integrare în familia lărgită.

Aceste documente au fost enumerate în Capitolul 2, pct. 2.1.

Pentru luarea consimțământului părinților biologici la adopție, aceștia vor fi citați la domiciliul indicat de Direcție. În cazul în care acesta nu mai corespunde, nefiind îndeplinită procedura de citare, considerăm că se impune verificarea domiciliului la Serviciul Public pentru Evidența Persoanelor, prin adresă. În funcție de răspunsul primit, citarea se va face la noua adresă sau prin publicitate, potrivit dispoz. art. 95 C. proc. civ.

Copilul de 10 ani sau mai mare va fi ascultat de instanță după o prealabilă pregătire a acestuia, fiind citat cu această mențiune reprezentantul legal.

6.3.1. Situații practice

Declararea unui copil ca fiind adoptabil întâmpină unele greutăți izvorâte din părăsirea copilului de către mamă încă de la nașterea acestuia în condițiile unei atitudini negative a societății față de mamele singure, lipsa unei educații adecvate sau starea materială precară. În multe din cazurile de adolescente însărcinate, familiile acestora le trimit în altă localitate, pentru a nu se afla în mica comunitate faptul că fiica lor va avea un copil nelegitim, într-un moment neașteptat. În plus mama copilului încearcă să rămână într-un anonim complet.

În astfel de situații, în cele mai multe cazuri finalitatea în PIP este adopția. În deschiderea procedurii adopției copilului, atât în faza administrativă cât și judecătorească, apar dificultăți rezultate din:

- Contactarea părinților biologici și a familiei lărgite a copilului. Dacă părinții sunt necunoscuți este necesară intervenția poliției pentru identificarea acestora. Această procedură este, de cele mai multe ori, fără rezultate, dacă nu este rapidă.

În cazul părinților necunoscuți demersurile privind reintegrarea copilului în familie sau integrarea în familia lărgită cât și raportul privind consilierea acestora sunt excluse.

Consimțământul la adopție, în astfel de situații, este dat de reprezentantul legal, stabilit prin hotărârea prin care s-a luat măsura plasamentului sau instituirea tutelei.

- Citarea părinților biologici în faza deschiderii procedurii adopției la instanță. Deși Legea prevede că în cazul în care părinții sunt necunoscuți consimțământul acestora nu mai este cerut, dar instanțele dispun citarea acestora în cazul în care la internarea în spital pentru naștere mama și-a dat un nume și un domiciliu, având în vedere dispoz. art. 23 din lege. Uneori aceste date declarate de mamă sunt false alteleori nu mai corespund realității. Apreciem că în condițiile în care părinții copilului nu figurează în certificatul de naștere, nu trebuie citați, întrucât organele de poliție au efectuat deja verificări pentru stabilirea identității acestora, iar citarea este de natură a împiedica soluționarea cu celeritate a cauzei.

STUDIU DE CAZ

ROMÂNIA

TRIBUNALUL PENTRU MINORI ȘI FAMILIE.....	
Sediul	
	DOSAR nr. / /

SENTINTA CIVILA NR
Ședința Camerei de Consiliu din data de
Președinte
Grefier

Pe rol fiind soluționarea acțiunii civile formulată de reclamanta **Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului** în contradictoriu cu pârâta ____, având ca obiect Legea nr. 273/2004.

La apelul nominal făcut în ședință publică se prezintă consilier juridic pentru reclamanta Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului și pârâta ____, lipsă fiind pârâta _____.

S-a făcut referatul cauzei, după care,

Instanța acordă cuvântul la probe.

Reprezentanta în instanță a reclamantei solicită admiterea probei cu înscrisurile depuse la dosar respectiv certificatul de naștere al copilului, plan individualizat de protecție, raport de evaluare detaliată, raport de vizită, sentința civilă nr., Adresă către Primăria ____, Note de discuții, Dispoziția nr. __, Hotărârile CPC ____ nr. __ Sentința civilă nr., declarația mamei copilului.

Reprezentantul Parchetului arată că solicită admiterea probei cu înscrisurile aflate la dosar.

În conformitate cu dispozițiile art. 167 Cod procedură civilă, instanța încuviințează pentru reclamantă proba cu înscrisurile depuse la dosar.

Reclamanta arată că nu mai are alte cereri de formulat și probe de administrat.

Nemaifiind alte cereri de formulat și probe de administrat, instanța constată cauza în stare de judecată, în conformitate cu dispozițiile art. 150 Cod procedură civilă, declară dezbaterile închise și acordă cuvântul în fond.

Reclamanta solicită instanței admiterea acțiunii așa cum a fost formulată și în consecință solicită deschiderea procedurii adopției interne potrivit art. 22 al. 2 și 3 din Legea 273/2004, suspendarea drepturilor și obligațiilor părintești ale mamei naturale a copilului ____ și delegarea exercițiului drepturilor și obligațiilor părintești. Consiliului Județean _____.

Reprezentantul Parchetului, solicită instanței admiterea acțiunii așa cum a fost formulată de reclamanta Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului _____.

TRIBUNALUL

Constată că prin cererea de chemare în judecată formulată de reclamanta Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului _____ în contradictoriu cu pârâta ____ s-a solicitat deschiderea procedurii adopției interne pentru copilul ____, potrivit art. 22 alin. 2, 3 din Legea 273/2004, suspendarea drepturilor și obligațiilor părintești ale mamei copilului potrivit art. 23 alin. 3 lit. a din Legea 273/2004 și delegarea exercițiului drepturilor și obligațiilor părintești Consiliului Județean _____ potrivit art. 23 alin. 3 lit. b din Legea 273/2004.

În motivarea cererii se arată că acest copil provine dintr-o relație ocazională a mamei și nu are paternitatea recunoscută. Copilul a fost abandonat în maternitate, de unde a fost internat în Centrul de Plasament _____. Ulterior, pentru copil s-a instituit măsura de plasament la asistent maternal profesionist, iar în anul 2004, datorită faptului că minora a fost declarată judecătorește abandonată, s-a înlocuit măsura de plasament cu cea de încredințare. În octombrie 2004 copilul a fost încredințat în vederea adopției familiei _____, însă adopția nu s-a finalizat deoarece au intervenit probleme grave în cadrul cuplului, care nu au mai făcut posibilă menținerea unui mediu familial stabil și cald pentru _____. Astfel, prin sentința civilă nr. a Tribunalului pentru Minori și Familie ____ s-a respins cererea de încuviințare a adopției. Pentru copil s-a luat apoi măsura plasamentului în regim de urgență, înlocuit cu plasament familial la ____, care dorește și adopția minorei. Ultimul domiciliu cunoscut al mamei este în ____, adresă unde nu a mai putut fi găsită. De altfel, ____ a afirmat că nu este mama naturală a minorei și niciodată nu a arătat atașament și interes pentru aceasta. În anul 2004 copilul a fost declarat judecătorește abandonat. Din declarațiile unchiului matern al copilului rezultă că atât mama, cât și bunica maternă a ____ sunt plecate la muncă în străinătate. Singurele rude din țară, familia ____, nu doresc că ia copilul în plasament sau să îl adopte.

În probațiune au fost depuse la dosar înscrisuri.

Analizând actele și lucrările dosarului, instanța reține următoarele:

Copilul ___s-a născut la data de 17.05.1996, și este fiica lui___, tatăl său fiind necunoscut. Acest copil a fost instituționalizat datorită faptului că a fost abandonat de mama lui în maternitate.

Instanța constată faptul că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de Legea nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției, pentru deschiderea procedurii de adopție a copilului___, după cum urmează :

Mama copilului a fost legal citată la ultimul domiciliul cunoscut, la ușa instanței și prin publicitate într-un ziar pentru termenul anterior de judecata celui la care s-a rămas în pronunțare. Pe citație s-a menționat faptul că este chemată în fața instanței la termenul de judecată din data de pentru a comunica dacă își exprimă consimțământul cu privire la adopția copilului. Mama nu s-a prezentat în instanță pentru a-și exprima consimțământul la adopția copilului, dar instanța, în condițiile art. 13 din Legea nr. 273/2004, apreciază că adopția este în interesul superior al. Instanța are în vedere și mențiunile raportului de evaluare potrivit căruia mama nu și-a vizitat copilul niciodată pe perioada instituționalizării.

Deși Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului _____ a făcut demersuri pentru reintegrarea minorului în familie, atât în cea restrânsă, cât și în cea lărgită, acestea au eșuat, deoarece mama copilului nu s-a interesat de situația acestuia după naștere, iar rudele copilului nu și-au exprimat dorința de a reintegra copilul în familie.

Conform demersurilor făcute de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului _____, mama copilului este plecată în străinătate astfel că nu a putut fi întocmit raportul prevăzut de art. 14 din Legea nr. 273/2004.

Planul individualizat de protecție și raportul de evaluare detaliată stabilesc necesitatea adopției interne a copilului.

Deși Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului _____ a făcut demersuri pentru reintegrarea minorului în familie, atât în cea restrânsă, cât și în cea lărgită, acestea au eșuat, deoarece mama copilului nu s-a interesat de situația acestuia după naștere, iar rudele copilului nu și-au exprimat dorința de a reintegra copilul în familie.

Conform demersurilor făcute de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului _____, mama copilului este plecată în străinătate astfel că nu a putut fi întocmit raportul prevăzut de art. 14 din Legea nr. 273/2004.

Planul individualizat de protecție și raportul de evaluare detaliată stabilesc necesitatea adopției interne a copilului

Având în vedere că mama copilului nu și-a exprimat consimțământul la adopție, dar instanța a găsit că sunt aplicabile dispozițiile art. 13 din Legea 273/2004, adopția fiind în interesul superior al copilului, instanța în baza art. 23 alin. 1 și 2 din aceeași lege, va admite cererea formulată de reclamanta Direcția Generală de Asistența Socială și Protecția Copilului _____ în contradictoriu cu pârâta, și în consecință va încuviința deschiderea procedurii adopției interne a minorei.

Va dispune suspendarea exercițiului drepturilor și obligațiilor părintești ale mamei naturale a copilului, în baza art. 23 alin.3 lit. a din Legea 273/2004.

Va dispune delegarea exercițiului drepturilor și obligațiilor părintești Consiliului Județean _____, în baza art. 23 alin.3 lit. b din Legea 273/2004.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

ÎN NUMELE LEGII,

H O T Ă R Ă Ș T E :

Admite cererea formulată de reclamanta Direcția Generală de Asistența Socială și Protecția Copilului_____ în contradictoriu cu pârâta, și în consecință:

Încuviințează deschiderea procedurii adopției interne a copilului, născut la data de 17.05.2003, fiica lui natural și, CNP.

Dispune suspendarea exercițiului drepturilor și obligațiilor părintești ale mamei naturale a copilului____, în baza art. 23 alin.3 lit. a din Legea 273/2004.

Dispune delegarea exercițiului drepturilor și obligațiilor părintești Consiliului Județean____, în baza art. 23 alin.3 lit. b din Legea 273/2004.

Definitivă.

Cu drept de recurs în termen de 15 zile de la comunicare.

Pronunțată în ședință publică astăzi

PREȘEDINTE

GREFIER

ÎNTREBĂRI

- Identificați ce mențiuni obligatorii lipsesc din sentință pe care grefierul a omis să le dactilografieze ?
- Ce fel de nulitate pot atrage lipsa acestor mențiuni și cu ce efecte juridice ?
- Pot fi suplinite aceste mențiuni cum și prin ce instituție juridică?
- Identificați și alte mențiuni eronate.
- Ce efecte pot produce?
- Ce norme de procedură au fost încălcate?
- Ce drepturi ale minorului au fost încălcate?

Răspuns :

Nu a fost menționată participarea obligatorie a procurorului. Lipsa mențiunii atrage nulitatea absolută a încheierii care se poate însă acoperii verificând în caietul grefierului dacă procurorul a participat la ședință și îndreptând din oficiu încheierea.

Mama copilului nu a fost legal citată neexistând nici o dovadă că s-a procedat la aflarea domiciliului din străinătate, sau că deși au fost făcute demersuri nu a fost posibil identificarea acestuia. Viciul se poate invoca de persoana care are interes. Lipsa consimțământului mamei atrage vicierea pentru lipsă de consimțământ procedurii adopției, consimțământul dat în formă autentică fiind obligatoriu.

Persoana vătămată și reprezentantul Ministerului Public pot declara recurs în termen legal invocând nelegala citare.

Nu a fost respectat principiul interesului superior al copilului. A fost încălcat încălcând dreptul minorului de a fi ascultat în orice problemă care îl privește, nefiind ascultat în camera de consiliu.

6.4. Adoptator sau familie adoptatoare

Pot adopta doi soți sau o singură persoană. Persoana care adoptă poate fi căsătorită , caz în care numai unul din soți devine adoptator, sau necăsătorită. Persoanele cu boli psihice și handicap mintal nu pot adopta, indiferent că sunt sau nu puși sub interdicție.

Persoanele cu capacitate deplină de exercițiu pot adopta fără deosebire de sex, naționalitate, rasă sau religie. Vârsta maximă a adoptatorului nu este limitată, urmând a fi avută în vedere doar la analiza scopului adopției.

Persoana/familia care dorește să adopte trebuie să îndeplinească și condițiile privind domiciliul, diferența de vârstă și garanțiile morale și materiale , condiții analizate mai sus (secțiunea 1.4).

6.4.1. Evaluare

Evaluarea persoanei/familiei adoptatoare începe după depunerea unei cereri, în acest sens, la direcția din raza teritorială de domiciliu. Odată cu depunerea cererii și a actelor necesare susținerii acesteia, reprezentantul Serviciului Adopție este obligat să informeze solicitantul cu privire la:

- a) etapele procedurii de adopție;
- b) serviciile/grupurile de suport care activează în comunitate;
- c) procedura de evaluare și pregătire în vederea obținerii atestatului;
- d) termenul de soluționare a cererii privind evaluarea;
- e) dreptul de a solicita reevaluarea și de a contesta rezultatul acesteia în cazul neacordării atestatului.

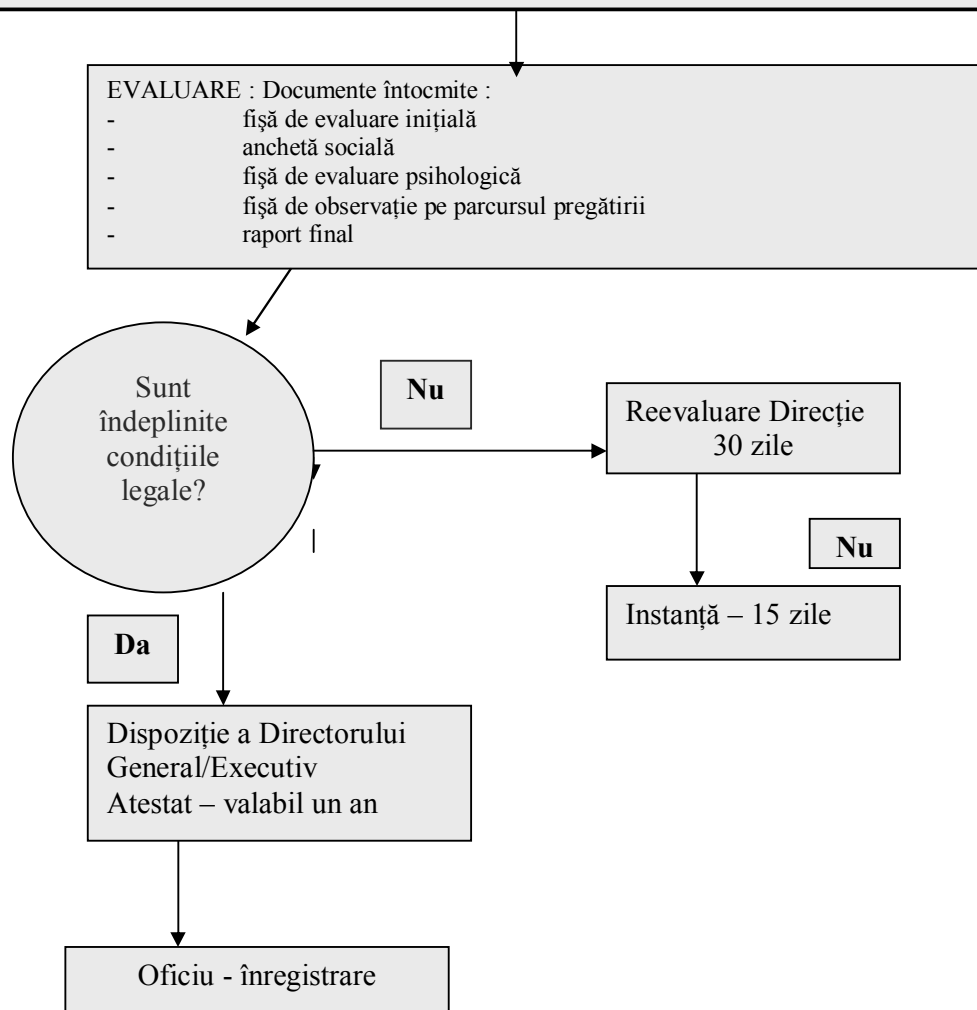
Procesul de evaluare include trei componente :

- evaluarea sociala ;
- evaluarea psihologică,
- pregătirea pentru asumarea, în cunoștință de cauză, a rolului de părinte /familie adoptatoare.

6.4.2. Procedura de evaluare în vederea obținerii atestatului de persoană/familie adoptatoare

CERERE:

- copie B.I./C.I., copie legalizată de pe certificatul de naștere, căsătorie/hotărâre de divorț, copie legalizată de pe titlul de proprietate sau alt titlu care să ateste dreptul de folosință a locuinței, certificat de cazier judiciar, certificat medical tip Ministerul Sănătății, cu semnătura și parafa fiecărui medic specialist, și adeverințe de venit;
- certificatul de cazier judiciar al persoanelor cu care locuiește solicitantul;
- caracterizări de la ultimul loc de muncă (minimum două pentru fiecare persoană/membru al cuplului conjugal);
- certificat medical privind starea de sănătate a celorlalte persoane cu care domiciliază solicitantul;
- declarație pe propria răspundere a persoanei/fiecărui membru al cuplului conjugal, dată în fața notarului public, că nu au fost decăzuți din drepturile părintești;
- declarație privind motivația de a adopta și așteptările persoanei/familiei în legătură cu vârsta, sexul și situația psihosociomedicală a copilului pe care doresc să îl adopte;
- declarație privind indicarea motivelor pentru care unul dintre soți nu dorește să adopte, în cazul în care cererea este formulată numai de către unul dintre soți și celălalt nu se asociază la cerere.

Obținerea atestatului în vederea adopției nu este necesară în două situații:

- cazul adopției copilului de către soțul părintelui firesc;
- cazul adopției majorului.

6.5. Încredințarea copilului în vederea adopției

În termen de 30 de zile de la data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care s-a încuviințat deschiderea procedurii adopției interne, direcția în a cărei rază teritorială se află domiciliul copilului efectuează demersurile necesare identificării celui mai potrivit adoptator sau celei mai potrivite familii adoptatoare pentru copil.

Au prioritate la adopția copilului :

- rudele din familia extinsă a acestuia, cu excepția situației în care cel ce urmează a fi adoptat și potențialul adoptator sunt frați;
- tutorele , asistentul maternal profesionist sau altă persoană în grija căruia se află copilul și față de care a dezvoltat relații de atașament.

Dacă nu există solicitări din partea acestor persoane sau familii , direcția în a cărei rază teritorială se află domiciliul copilului efectuează demersuri în vederea identificării pe raza sa administrativ-teritorială a unei persoane sau familii atestate și aflate în evidența Oficiului.

Dacă, după expirarea termenului de 30 de zile de la rămânerea definitivă și irevocabilă a hotărârii privind deschiderea adopției, direcția în a cărei rază teritorială se află domiciliul copilului nu a identificat o persoană sau o familie adoptatoare dintre persoanele indicate mai sus solicită Oficiului ca în termen de 5 zile să-i transmită lista centralizată la nivel național a persoanelor sau familiilor adoptatoare atestate și înscrise în Registrul național pentru adopții.

Alegerea adoptatorului sau a familiei adoptatoare potrivite pentru copil se face în termen de 60 de zile de la primirea listei centralizate, de către direcția în a cărei rază teritorială se află domiciliul copilului, ținând cont de interesul superior al acestuia, informațiile cuprinse în atestatul adoptatorului și, respectiv, de evoluția situației copilului până la acea dată. Selectarea adoptatorului sau a familiei adoptatoare se notifică, în termen de 3 zile, direcției de la domiciliul acestora. În urma procesului de selecție, direcția de la domiciliul copilului verifică și constată compatibilitatea acestuia cu adoptatorul sau cu familia adoptatoare.

Determinarea compatibilității se realizează luându-se în considerare nevoile copilului, dorințele și opiniile exprimate de acesta, acordându-le importanța cuvenită. Interesul superior al copilului trebuie luat în considerare cu prioritate.

Încredințarea în vederea adopției se dispune de către instanța judecătorească de la domiciliul copilului pentru o perioadă de 90 de zile.

Încredințarea în vederea adopției nu este necesară în următoarele cazuri

- a) pentru adopția persoanei majore;
- b) pentru adopția copilului de către soțul părintelui firesc sau adoptiv;
- c) pentru adopția copilului pentru care a fost deschisă procedura adopției interne și acesta a fost plasat la adoptator sau la familia adoptatoare, iar măsura plasamentului durează de cel puțin 90 de zile;
- d) pentru adopția copilului de către tutorele său, dacă au trecut cel puțin 90 de zile de la data instituirii tutelei.

Prin hotărârea judecătorească privind încredințarea în vederea adopției instanța va dispune și cu privire la :

- domiciliul copilului, care va fi stabilit la persoana sau familia căreia i-a fost încredințat ;
- efectuarea actelor obișnuite necesare exercitării drepturilor și îndeplinirii obligațiilor părintești, cu excepția celor care conduc la încheierea unui act juridic, se va stabili în sarcina persoanei sau familiei căreia copilul i-a fost încredințat ;

Dreptul de a reprezenta copilul în actele juridice sau, după caz, de a încuviința actele pe care acesta le încheie, precum și dreptul de a administra bunurile copilului se vor exercita de către consiliul județean sau local al sectorului municipiului București în a cărui rază teritorială domiciliază persoana sau familia căreia i-a fost încredințat copilul în vederea adopției.

Dreptul de administrare poate fi delegat, în mod excepțional, către persoana sau familia căreia i s-a încredințat copilul pentru efectuarea unor acte speciale, în interesul copilului, care vor fi expres menționate în cuprinsul documentului prin care se acordă delegarea. Pe perioada încredințării în vederea adopției evoluția legăturilor firești dintre copil și persoana/familia adoptatoare va fi monitorizată de direcția de la domiciliul persoanei/familiei adoptatoare , care va întocmi rapoarte bilunare în acest sens.

Dacă pe durata perioadei de încredințare în vederea adopției direcția în a cărei rază teritorială domiciliază adoptatorul sau familia adoptatoare constată neadaptarea copilului cu persoana sau familia adoptatoare ori existența oricăror alte motive de natură să împiedice finalizarea procedurii de adopție, sesizează de îndată instanța judecătorească, în vederea revocării sau, după caz, prelungirii măsurii încredințării.

Dispozițiile privind procedura de judecată a cererilor referitoare la încredințare se aplică în mod corespunzător și în cazul cererilor referitoare la revocare sau prelungirea măsurii încredințării. Hotărârea prin care instanța de fond dispune revocarea sau prelungirea încredințării este executorie de drept.

În cazul în care instanța judecătorească dispune revocarea măsurii încredințării, direcția este obligată să reia procedura de găsire a unei persoane/familie adoptatoare pentru copil.

6.6. Încuviințarea adopției

STUDII DE CAZ

1. Adopția internă parcurge doar:

- a) faza judiciară
- b) faza administrativă
- c) faza administrativă și judiciară

2. Care este instanța competentă a încuviința adopția

- a) Judecătoria
- b) Tribunalul
- c) Curtea de Apel
- d) Inalta Curte de Casație și Justiție

Subliniați răspunsurile corecte

3. Reclamanții SM și SN au solicitat instanței de judecată să dispună desfacerea adopției lui DN. În motivarea acțiunii, reclamanții au arătat că sunt părinții firești ai copilului adoptat și că acesta a revenit la domiciliul reclamanților în urma deteriorării relațiilor acestuia cu părinții adoptatori. Părinții adoptatori au solicitat respingerea acțiunii ca nefondată.

Întrebări

Este admisibilă o asemenea acțiune?
Care este instanța competentă să soluționeze cauza?

Răspuns:

Este admisibilă acțiunea prin care se dorește restabilirea situației anterioare adopției ori de câte ori scopul pentru care a fost realizată nu a fost atins. Interesul superior al copilului are prioritate. Instanța competentă să soluționeze cauza este tribunalul conform dispozițiilor Legii 273/2004.

ÎNCUVIINȚAREA ADOPTIEI

Copil pentru a luat o măsură de protecție specială	Copil adoptat de soțul părintelui	Adopția majorului
Competență	Tribunalul în raza căruia domiciliază copilul.	
<p>- Părți</p> <p>- Sesizare</p>	<p>Direcția Adoptator/familie adoptatoare Procurorul</p> <p>Direcția sau adoptator/familie adoptatoare ● cererea prelungeste de drept încredințarea în vederea adopției</p>	<p>Adoptator Părinții firești Direcția Procurorul</p> <p>Adoptator</p>
Probe	<p>a) certificat naștere copil și adoptator/familie adoptatoare în copie legalizată; b) certificatul medical privind starea de sănătate a copilului și a adoptatorului/familiei adoptatoare; c) atestatul valabil; d) hotărârea judecătorească irevocabilă de încredințare în vederea adopției; e) certificatul de căsătorie al adoptatorului /familiei adoptatoare în copie legalizată; f) cazierul judiciar al adoptatorului sau, după caz, al fiecărui membru al familiei adoptatoare; g) raport de anchetă socială h) consimțământul copilului peste 10 ani i) decizie de conformitate ORA</p>	<p>a)certificat naștere copil și adoptator în copie legalizată b) certificatul medical privind starea de sănătate a copilului și a adoptatorului; c) certificatul de căsătorie al adoptatorului în copie legalizată; d) cazierul judiciar al adoptatorului; e) consimțământul soțului care este deja părinte adoptator sau al soțului părinte firesc prin declarație notarială și a celuilalt părinte firesc dat în fața instanței f)consimțământul copilului peste 10 ani g)raport de anchetă socială h) raport consiliere consecințe adopție</p>
Aspecte procedurale comune	<p>- se soluționează în primă instanță cu celeritate, în procedură necontencioasă, cu excepția cazurilor prev. de lege. - cererile sunt scutite de taxe de timbru (mai puțin privind legalizarea hotărârii) - complet specializat - cameră de consiliu - participare procuror - instanța poate administra orice probe - hotărârea instanței poate fi atacată numai cu recurs, care suspendă executarea - în baza hotărârii irevocabile, se emite un nou certificat de naștere al adoptatului și se face mențiune pe cel vechi</p>	

6.7. Încetarea adopției

Adopția încetează prin desfacere sau ca urmare a declarării nulității acesteia.

6.7.1. Desfacerea adopției

Conform Legii 273/2004 există un singur caz de desfacere a adopției, cel prevăzut de art. 55 raportat la art.7 al.3 lit.a. Conform acestor dispoziții legale adopția încetează în cazul în care adoptatorul/familia adoptatoare au decedat și a fost încuviințată o nouă adopție. În acest caz, adopția anterioară se consideră desfăcută pe data rămânerii irevocabile a hotărârii judecătorești de încuviințare a noii adopții. Prin urmare Legea nu prevede posibilitatea introducerii unei cereri de desfacere a adopției ci, eventual o acțiune în constatarea desfacerii adopției dacă este necesar și justificat prin prisma interesului.

6.7.2. Nulitatea adopției

Adopția este lovită de nulitate, dacă a fost încheiată în alt scop decât cel al ocrotirii interesului superior al copilului sau cu încălcarea oricăror condiții de fond sau de formă prevăzute de lege. Aceste condiții le-am enumerat la cap. 1.4 din prezenta lucrare. Ceea ce aduce nou relativ la adopție noua Lege este derogarea de la dreptul comun privind nulitatea actelor juridice în sensul menținerii adopției dacă aceasta este în interesul adoptatului la data soluționării cererii de nulitate.

Astfel, instanța va putea respinge cererea de declarare a nulității adopției, dacă va constata că menținerea adopției este în interesul celui adoptat.

Acțiunea în declararea nulității adopției aparține oricărei persoane interesate. După dobândirea de către adoptat a capacității depline de exercițiu, acțiunea aparține numai acestuia.

Cauzele privind declararea nulității adopției se judecă cu citarea:

- adoptatorului/familiei adoptatoare;
- adoptatului care a dobândit capacitate deplină de exercițiu;
- direcției în a cărei rază teritorială se află domiciliul copilului sau, în cazul adopțiilor internaționale, a Oficiului.

Copilul care a împlinit vârsta de 10 ani va fi întotdeauna ascultat.

Dacă adopția a încetat ca urmare a declarării nulității acesteia:

- adoptatul redobândește numele de familie avut înainte de încuviințarea adopției.
- părinții firești ai copilului redobândesc drepturile și îndatoririle părintești dacă instanța nu decide instituirea tutelei sau a altor măsuri de protecție specială a copilului, în condițiile legii.

6.8. Adopția internațională

6.8.1. Definiție

Conform Legii adopția internațională este adopția care, în conformitate cu dispozițiile Legii nr.273/2004, nu este adopție internă.

Ne reamintim că adopția este internă doar în situația în care atât adoptatorul/familia adoptatoare cât și adoptatul au domiciliul în România.

Prin urmare în toate celelalte cazuri adopția este internațională. Astfel, putem întâlni următoarele situații:

© Adoptatul are domiciliul în străinătate, iar adoptatorul/familia adoptatoare are domiciliul în România. Într-o astfel de situație adopția urmează regimul juridic prevăzut de art. 30 - 33 din Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat, respectiv:

- condițiile de fond ale adopției sunt stabilite de legea națională a adoptatorului și a celui ce urmează a fi adoptat cât și, cumulativ, condițiile care sunt obligatorii pentru ambii stabilite de fiecare dintre cele două legi naționale;
- condițiile de fond cerute soților care adoptă împreună cât și în cazul adopției copilului celui alt soț sunt cele stabilite de regimul juridic aplicabil căsătoriei lor;
- condițiile de formă ale adopției sunt cele prevăzute de legea locului încheierii;
- efectele adopției precum și relațiile dintre adoptator și adoptat sunt cele prevăzute în legea națională a adoptatorului iar în cazul adopției consimțite de soți este aplicabilă legea care reglementează efectele căsătoriei lor;

- desfacerea adopției este supusă aceleași legi privind efectele adopției;
- nulitatea adopției este supusă, pentru condițiile de fond legii aplicabile acestora, iar pentru condițiile de formă, legii locului încheierii adopției. În cazul declarării nulității sau anulării adopției, copilul care nu a împlinit vârsta de 18 ani este considerat că nu a fost niciodată cetățean român, dacă domiciliază în străinătate sau dacă părăsește țara pentru a domicilia în străinătate.

În cazul desfacerii adopției copilul care nu a împlinit vârsta de 18 ani pierde cetățenia română pe data desfacerii adopției, dacă acesta domiciliază în străinătate sau dacă părăsește țara pentru a domicilia în străinătate;

- Conform legii cetățeniei cetățenia română se dobândește de către copilul cetățean străin sau fără cetățenie prin adopție, dacă adoptatorii sunt cetățeni români, iar adoptatul nu a împlinit vârsta de 18 ani. În cazul în care numai unul dintre adoptatori este cetățean român, cetățenia adoptatului minor va fi hotărâtă, de comun acord, de către adoptatori. În situația în care adoptatorii nu cad de acord, instanța judecătorească competentă să încuviințeze adopția va decide asupra cetățeniei minorului, ținând seama de interesele acestuia. În cazul copilului care a împlinit vârsta de 14 ani este necesar consimțământul acestuia. Dacă adopția se face de către o singură persoană, iar aceasta este cetățean român, minorul dobândește cetățenia adoptatorului.

© Adoptatul are domiciliul în România iar adoptatorul sau unul dintre soții din familia adoptatoare domiciliază în străinătate. Într-o astfel de situație adopția urmează regimul juridic prevăzut de art.39 – art.49 din Lege.

6.8.2. Condiții

- conform Legii adopția copilului care are domiciliul în România poate fi încuviințată numai dacă adoptatorul sau unul din soții familiei adoptatoare este bunicul copilului pentru care a fost încuviințată deschiderea procedurii adopției interne;
- adoptatorului/familiei adoptatoare i-a fost eliberat atestatul privind condițiile de eligibilitate pentru adopție și este apt/aptă să adopte în condițiile prevăzute de legea statului primitor;
- nu există alte rude, până la gradul IV, în familia copilului care doresc să-l adopte; copilul a fost declarat adoptabil conform Legii;
- există garanția că adoptatul are posibilitatea să intre și să locuiască permanent în statul primitor;
- adoptatul va beneficia în țara străină de garanțiile și normele echivalente acelor existente în cazul unei adopții naționale;
- adoptatorul sau familia adoptatoare a beneficiat de consilierea necesară în vederea adopției în statul primitor;
- este asigurată urmărirea evoluției copilului după adopție pe o perioadă de cel puțin 2 ani;
- sunt asigurate servicii postadopție pentru copil și familie în statul primitor.

În cazul adopției internaționale Oficiul este autoritatea centrală și organ de specialitate al administrației publice centrale care aduce la îndeplinire toate obligațiile prevăzute de lege în faza prealabilă încuviințării adopției de către instanța de judecată cât și urmărirea postadopție pe perioada de 2 ani.

În realizarea adopției internaționale se percepe o taxă unică și fixă reprezentând contravaloarea cheltuielilor ocazionate de efectuarea de către Oficiul Român pentru Adopții a tuturor serviciilor aferente îndeplinirii procedurii de adopție internațională pe teritoriul României.

7. COMPETENȚA ÎN CAUZELE CU COPII

7.1. Competența în materia dreptului comun

Când o persoană dorește să declanșeze un proces trebuie să determine care este jurisdicția competentă să soluționeze procesul.

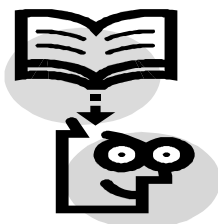
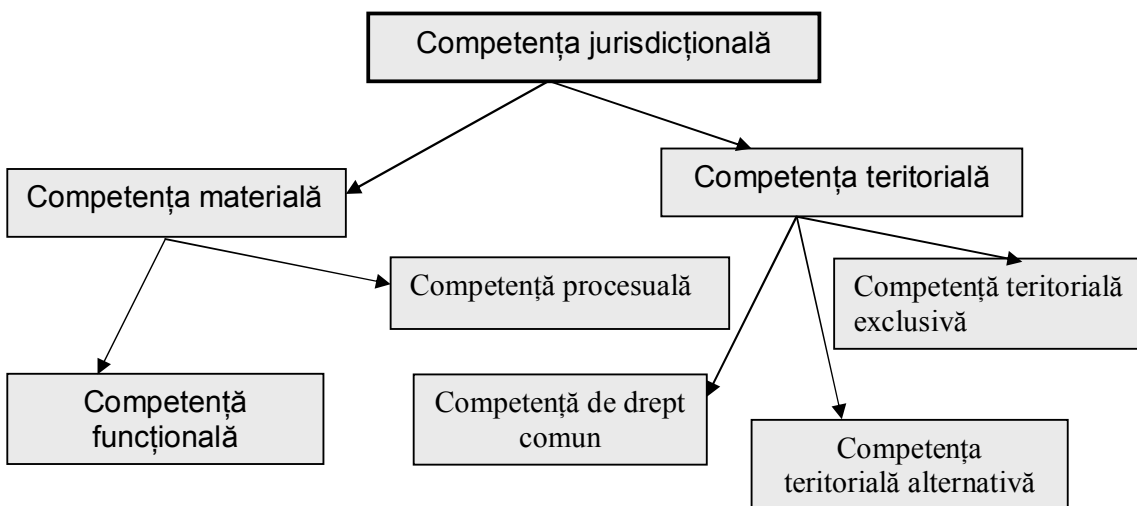
Art. 126 alin. 1 din Constituția României prevede că „justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite prin lege”. Conform art. 3 din Legea nr. 303/2004 privind organizarea judecătorească “competența organelor judiciare și procedura judiciară sunt stabilite de lege”.

Noțiune - Competența este definită ca fiind aptitudinea recunoscută de lege unei instanțe judecătorești sau unui organ de jurisdicție ori cu activitate jurisdicțională de a soluționa o anumită pricină.

Competența se clasifică în **competență generală** și **competență jurisdicțională** după cum ne raportăm la organe din același sistem sau la organe din sisteme diferite.

Competența se poate clasifica în funcție de caracterul normelor care le reglementează în **competență în absolută** și **competență relativă**.

7.1.1. Competența materială sau de atribuțiune a instanțelor judecătorești

Este acea formă a competenței prin care se delimitează sfera de activitate a diferitelor categorii de instanțe care fac parte din sistemul nostru judiciar. Norme de competență materială se întâlnesc atât în Codul de procedură civilă, cât și în Legea de organizare judiciară

⌘ **Competența materială a judecătorilor**

Conform art.1 Cod procedură civilă, judecătorii judecă :

1. - în primă instanță, toate procesele și cererile, în afară de cele date prin lege în competența altor instanțe;
2. - plângerile împotriva hotărârilor autorităților administrației publice cu activitate jurisdicțională și ale altor organe cu astfel de activitate, în cazurile prevăzute de lege;
3. - în orice alte materii date prin lege în competența lor;

Textul enunțat consacră **principiul plenitudinii de jurisdicție** a judecătorilor.

Potrivit art.1 pct.3 Cod proc. civ. judecătorii judecă și „în orice alte materii date prin lege în competența lor”.

Exemplificăm unele situații expres consacrate de Codul de procedură civilă.

- ☛ cererile pentru asigurarea dovezilor(art.236 C.pr.civ.);
- ☛ cererile de îndreptare a erorilor materiale strecurate în propriile hotărâri(art.281 C.pr.civ.);
- ☛ cererile pentru completarea hotărârii pronunțate(art.281¹ C.pr.civ.);
- ☛ contestațiile în anulare privind propriile hotărâri [art.319 alin.(1) C.pr.civ.];
- ☛ cererile de revizuire privitoare la propriile hotărâri [art. 323 alin.(1) C.pr.civ.];

⌘ **Competența materială sau de atribuțiune a tribunalelor**

Competența materială a tribunalelor este stabilită de art. 2 din Codul de procedură civilă.

Tribunalele au o competență de fond, una de control judiciar - apel si recurs – și o competență diversă.

Tribunalele soluționează în fond următoarele categorii de litigii:

„...b) procesele și cererile în materie civilă al căror obiect are o valoare de peste **5 miliarde lei**, cu excepția cererilor de împărțeaală judiciară, a cererilor în materie succesorală, a cererilor neevaluabile în bani și a cererilor provenind din materia fondului funciar, inclusiv cele de drept comun, petitorii sau, după caz, posesorii, formulate de terții vătămați în drepturile lor prin aplicarea legilor în materia fondului funciar...

g) cererile pentru încuviințarea , nulitatea sau desfacerea adopției;

h) cererile pentru repararea prejudiciilor cauzate prin erori judiciare săvârșite în procesele penale;

i) cererile pentru recunoașterea, precum și cele pentru încuviințarea executării silite a hotărârilor date în țări străine;”

Competența de fond sau în primă instanță a tribunalelor în materie civilă este o competență de excepție. Dacă avem în vedere însă anumite categorii de litigii, cum ar fi adopția, vom constata că tribunalele au o competență de drept comun.

Competența tribunalelor, ca instanțe de apel, este stabilită în **art. 2 pct.2 C. proc. civ.** Potrivit acestui text, **tribunalele judecă „apelurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii în primă instanță”.**

Potrivit **art.2 pct.3 C. proc. civ. tribunalele judecă „recursurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii, care, potrivit legii, nu sunt supuse apelului”.**

Tribunalele le este recunoscută, conform dispozițiilor art.2 pct. 3 C.pr.civ. și o **competență diversă**, judecând „**în orice alte materii date prin lege în competența lor**”. În această categorie intră în primul rând cauzele care au ca obiect soluționarea unor **incidente privitoare la competența sau compunerea instanței sesizate**. Menționăm în acest sens competența tribunalelor de soluționare a următoarelor categorii de cauze:

- conflictele de competență dintre judecătorie și un organ cu activitate jurisdicțională (art. 22 C.pr.civ.);

- cererile privind recuzarea tuturor judecătorilor de la o judecătorie sau de recuzare atunci când din cauza recuzării nu se poate forma completul de judecată [art.30 alin (2) C.pr.civ.];

- cererile de strămutare de la o judecătorie din raza teritorială a acelu tribunal pentru motive de rudenie sau de afinitate [art.39 alin.(1) C.pr.civ.];

Tribunalele soluționează ca instanță de control căile extraordinare de atac de retractare îndreptate împotriva propriilor hotărâri: contestația în anulare si revizuirea art.319 alin.1 și art. 323 alin 1 C.pr.civ.

Tribunalele au competența de a soluționa și alte cereri, cum sunt cele privitoare la : contestațiile la titlu, în cazul în care hotărârea ce constituie titlul executoriu a fost pronunțată de către tribunal. Există și dispoziții legale consacrate în legi speciale și care le conferă tribunalelor competența de a soluționa anumite categorii de cauze. În această categorie menționăm, cu titlu exemplificativ cele prevăzute de Legea nr. 272/2004.

⌘ **Competența materială sau de atribuțiune a curților de apel**

Competența materială a curților de apel este reglementată în art.3 C.pr.civ. Potrivit acestui text, Curțile de apel au o **competență de fond, o competență de control judiciar și o**

competență diversă. În primă instanță, competența curților de apel a fost circumstanțiată la litigiile de contencios administrativ.

Potrivit art.3 pct.1 C.pr.civ, curțile de apel judecă, **în primă instanță**, „procesele și cererile în materie de contencios administrativ privind actele autorităților și instituțiilor centrale”.

Potrivit art.3 pct.2 C.pr.civ., ca **instanță de apel**, curțile judecă „apelurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de tribunale în primă instanță”. Prin urmare, curțile de apel au o competență limitată în materie de apel, respectiv doar în privința hotărârilor pronunțate în primă instanță de către tribunale.

Curțile de apel au și **competența de a exercita controlul judiciar prin intermediul căii de atac a recursului**. Potrivit art.3 pct.3 C.proc.civ., curțile de apel judecă ca instanțe de recurs „recursurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de tribunale în apel sau împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de tribunale, care potrivit legii, nu sunt supuse apelului, precum și în orice alte cazuri expres prevăzute de lege „.

Curțile de apel au și o **competență diversă**, astfel cum precizează în mod expres art.3 pct.4 C.proc.civ., judecând „**în orice alte materii date prin lege în competența lor**”. Pot fi incluse în această categorie cererile privitoare la :

- soluționarea conflictelor de competență dintre două tribunale pe raza aceleiași curți de apel,
- soluționarea conflictelor de competență dintre o judecătorie și un tribunal din raza aceleiași curți de apel, dar din circumscripția unor tribunale diferite
- soluționarea cererilor de strămutare bazate pe motiv de rudenie sau afinitate ;
- soluționarea cererilor de recuzare a tuturor judecătorilor de la un tribunal din circumscripția aceleiași curți de apel, precum și a doi sau mai mulți judecători de la un tribunal din raza sa teritorială atunci când din cauza recuzării completul de judecată nu se poate forma.

De asemenea, curțile de apel au și competența de a soluționa **căile extraordinare de atac de retractare** îndreptate împotriva propriilor hotărâri, respectiv **contestația în anulare și revizuirile** . Curțile de apel au competența și în ceea ce privește **contestațiile la executare**. Curțile de apel au competența de a soluționa contestațiile la executare în legătură cu înțelesul, întinderea și aplicarea dispozitivului hotărârii ce se execută, în acele cazuri în care ele au pronunțat hotărârea respectivă.

Curțile de apel au de asemenea, competența de a soluționa cererile de îndreptare a propriilor hotărâri(art.281 C. pr.civ.) și de completare a acestora (art.282² C. pr.civ.).

Curțile de apel își extind competența și asupra altor **cauze expres date prin lege în competența lor**. Așa este ,de pildă, cazul soluționarea cererilor privitoare la înregistrarea birourilor notariale din raza teritorială a curților respective (art. 18 alin.1 din Legea nr.36/1995).

⌘ **Competența materială sau de atribuțiune a Înaltei Curți de Casație și Justiție**

Competența instanței supreme este determinată de funcțiile speciale ale unei instanțe aflate în vârful ierarhiei sistemul nostru judiciar. Așa cum este firesc, aceste funcții trebuie să fie concentrate asupra **îndrumării instanțelor judecătorești** pentru aplicarea și interpretarea corectă a legii în opera de înlăptuire a justiției. Acest lucru se realizează pe **calea recursului în interesul legii și a recursului**.

Potrivit art.21 din Legea 304/2004 privind organizarea judiciară „**Secția civilă și de proprietate industrială, Secția penală, Secția comercială și Secția contencios administrativ și fiscal ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, judecă recursurile împotriva hotărârilor pronunțate de curțile de apel și a altor hotărâri, în cazurile prevăzute de lege**”.

Art.23 al.2 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară statuează că : „**Secțiile Înaltei Curți de Casație și Justiție soluționează și recursurile declarate împotriva hotărârilor nedefinitive sau a actelor judecătorești, de orice natură, care nu pot fi atacate pe nici o altă cale, iar cursul judecații a fost întrerupt în fața curților de apel** „.

Prin urmare, art.23 alin.2 din Legea 304/2004 privind organizarea judiciară extinde competența instanței supreme și asupra recursurilor îndreptate împotriva „actelor judecătorești ,de orice natură „. Exercițarea recursului este condiționată în acest caz de : imposibilitatea atacării pe orice cale a actelor judecătorești respective și de întreruperea cursului judecații în fața curților de apel.

Înalta Curte de Casație și Justiție are **plenitudinea de jurisdicție în materia căii extraordinare de atac a recursului în interesul legii.**

Instanța supremă **nu mai are însă competența de a soluționa și calea de atac a recursului în anulare**, art.4 pct.3 C.proc.civ. fiind abrogat prin dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr.58/2003.

Potrivit **art. 4. alin.1** - Curtea Supremă de Justiție judecă: “recursurile declarate împotriva hotărârilor curților de apel și a altor hotărâri, în cazurile prevăzute de lege”;

Instanța supremă are și o **competență diversă**, care este recunoscută prin prevederile art.4 pct. 4 C.proc.civ. Potrivit acestei dispoziții procedurale instanța supremă are competențe de a soluționa unele cereri referitoare la realizarea unei bune administrări a justiției.

În această categorie pot fi incluse următoarele categorii de cereri

- cererile privitoare la soluționarea conflictelor de competență dintre două curți de apel;
- cererile privitoare la soluționarea conflictelor de competență dintre două tribunale pe raza teritorială a unor curți de apel diferite;
- cererile privind soluționarea conflictelor de competență dintre un tribunal și o curte de apel, dintre o judecătorie și o curte de apel;
- cererile privitoare la soluționarea conflictelor de competență dintre două judecătoria din circumscripția teritorială a unor tribunale și curți de apel diferite;
- cererile privitoare la soluționarea conflictelor de competență dintre o curte de apel și un alt organ cu activitate jurisdicțională;
- cererile privitoare la strămutarea procesului civil de la o curte de apel la o altă curte de apel pentru motive de rudenie sau afinitate;
- cererile de strămutare a procesului civil întemeiate pe motive de bănuială legitimă și de siguranță publică;
- cererile pentru delegarea altei instanțe (art.23 C.proc.civ.).

Există și alte dispoziții procedurale care atribuie instanței supreme competența de a soluționa unele cereri sau căi de atac. Cu titlu exemplificativ enumerăm următoarele cauze:

- cererile pentru îndreptarea propriilor hotărâri;
- contestațiile la titlu, adică cele în legătură cu înțelesul, întinderea și aplicarea dispozitivului hotărârii ce se execută;
- soluționarea cailor extraordinare de atac de retractare (contestația în anulare și revizuirea) exercitate împotriva propriilor lor hotărâri;
- recursurile împotriva hotărârilor pronunțate, în materie disciplinară, de către secțiile Consiliului Superior al Magistraturii (art.49 alin.2 din Legea 317/2004);

Secțiile instanței supreme sunt acelea care soluționează, în raport cu competența fiecăreia, **cererile de strămutare**, pentru motivele prevăzute în codurile de procedură și conflictele de competență, în cazurile prevăzute de lege. Ele au însă și competența de a soluționa, în temeiul aceluiași text, și „orice alte cereri prevăzute de lege”.

Înalta Curte de Casație și Justiție are, în prezent, și competența de a soluționa unele cereri în Secții Unite. Potrivit art.25 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, competența Secțiilor Unite are ca obiect:

- a) judecarea recursurilor în interesul legii;
- b) soluționarea în condițiile prezentei legi, a sesizărilor privind schimbarea jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție;

c) sesizarea Curții Constituționale pentru controlul constituționalității legilor înainte de promulgare”.

Înaltei Curți de Casație și Justiție îi revine și un important rol în promovarea și aplicarea dreptului comunitar. O asemenea atitudine este necesară odată cu integrarea României în Uniunea Europeană, dată de la care deciziile Curții Europene de Justiție au devenit obligatorii.

7.1.2. Competența teritorială a instanțelor judecătorești

Pentru a cunoaște instanța căreia trebuie să ne adresăm pentru soluționarea unei cauze civile concrete este necesar să stabilim și sub aspect teritorial care dintre instanțele judecătorești de același grad are căderea de a soluționa o cauză civilă.

În acest scop trebuie să recurgem la normele de competență

teritorială. Prin intermediul normelor de competență teritorială se realizează o delimitare de atribuții pe linie orizontală între diferitele instanțe judecătorești de același grad. Iar în raport de criteriile folosite distingem între următoarele forme de competență teritorială:

- **competența teritorială generală;**
- **competența teritorială alternativă;**
- **competența teritorială excepțională;**
- **competența teritorială convențională;**

⌘ Competența teritorială generală

Competența teritorială generală este acea formă a competenței teritoriale care instituie regula potrivit căreia cererea de chemare în judecată se adresează instanței din circumscripția teritorială în care își are domiciliul pârâtul.

Această regulă își are originea încă în dreptul roman, de unde a fost preluată ulterior și de legislațiile procesuale moderne. Jurisconsultii romani au exprimat aceasta regulă prin maxima: Actor sequitur forum rei.

Regula actor sequitur forum rei se fundamentează, în primul rând pe o idee de echitate, aceea ca la inițierea procesului nu se știe cine are dreptate, fapt pentru care este firesc ca reclamantul să se deplaseze la instanța de la domiciliul pârâtului. Pe de altă parte, pârâtul are de partea sa prezumția că nu datorează nimic reclamantului.

De principiu normele legale care reglementează competența teritorială au **caracter dispozitiv**, părțile putând deroga de la ele în mod expres sau tacit. Există și situații în care normele de procedură stabilesc care reguli de competență au **caracter imperativ**.

În legislația noastră procesuală, regula actor sequitur forum rei este statornicită în art.5 C.proc.civ.

Competența teritorială a instanței de la domiciliul pârâtului este atrasă numai dacă pârâtul are domiciliul în țară. În ipoteza în care domiciliul pârâtului se află în străinătate sau domiciliul său din țară nu este cunoscut competența va fi instanța de la reședința din țară a acestuia. Pentru ipoteza în care nici reședința pârâtului din țară nu este cunoscută, art.5 C.proc.civ. stabilește competența instanței de la domiciliul sau, reședința reclamantului.

Norma juridică înscrisă în art.5 C.proc.civ. are valoarea unei norme de drept comun în materia competenței teritoriale. Toate celelalte forme ale competenței teritoriale nu constituie decât derogări de la principiul enunțat.

Competența teritorială generală este determinată de domiciliul pârâtului de la data intentării cererii de chemare în judecată. Schimbările ulterioare ale domiciliului sau reședinței nu pot avea nici un efect asupra competenței determinate inițial.

Noțiunea de „domiciliu” la care se refera art.5 C.proc.civ. semnifică „domiciliul” pe care o persoană și l-a stabilit în fapt în localitatea în care trăiește și își desfășoară activitatea profesională. O normă particulară în acest sens se regăsește în art.6 C.proc.civ.. Potrivit acestui text : „ Când pârâtul, în afară de domiciliul său, are în chip statornic o îndeletnicire profesională ori una sau mai multe așezări agricole, comerciale sau industriale, cererea se poate face și la instanța locului acelor așezări sau îndeletniciri, pentru obligațiile patrimoniale și care sunt născute sau care urmează să se execute în acel loc”.

Principiul consacrat de art.5 C.proc.civ. este adaptat în mod corespunzător de legiuitor și pentru acțiunile îndreptate împotriva persoanelor juridice. În acest sens art.7 alin(1) C.proc.civ. dispune că cererea împotriva unei persoane juridice de drept privat se face la instanța sediului ei principal. Potrivit aceluiași text, cererea poate fi introdusă și la instanța locului unde persoana juridică de drept privat are reprezentanța, dar numai „ pentru obligațiile ce urmează a fi executate în acel loc sau care izvorăsc din acte încheiate prin reprezentant sau din fapte săvârșite de acesta”

⌘ Competența teritorială alternativă

Competența teritorială alternativă este acea formă a competenței care consacră dreptul reclamantului de a alege între două sau mai multe instanțe deopotrivă competente.

Cazurile de competență teritorială alternativă sunt precizate în art.9-11 C.proc.civ.

Art.10 C.proc.civ. determină opt cazuri de competență teritorială alternativă, situații în care, pe lângă instanța de la domiciliul pârâtului, mai sunt competente și alte instanțe, în cazul de față interesând:

....

6. în cererile împotriva unei femei căsătorite, care are reședința obișnuită deosebită de aceea a soțului, instanța reședinței femeii;*)

7. în cererile făcute de ascendenți sau descendenți pentru pensie alimentară, instanța domiciliului reclamantului;

8. în cererile ce izvorăsc dintr-un fapt ilicit, instanța în circumscripția căreia s-a săvârșit acel fapt.

⌘ **Competența teritorială excepțională sau exclusivă**

Competența teritorială excepțională este aceea care determină capacitatea unei instanțe judecătorești de a soluționa în exclusivitate anumite cauze civile.

Situațiile care atrag o competență teritorială excepțională sunt precizate în art. 13-16 C.proc.civ. Aceste dispoziții procedurale consacră o competență teritorială excepțională în acțiunile privitoare printre altele în materie de moștenire.

Rațiunea principală a competenței teritoriale excepționale, statornicite în art.14 C.proc.civ., constă în faptul că toate operațiunile legate de procedura succesorală se îndeplinesc în circumscripția teritorială a ultimului domiciliu al defunctului. Norma de competență rescrisă în art.14 C.proc.civ. are marele merit de a concentra la o singură instanță toate acțiunile privitoare la o moștenire.

⌘ **Competența teritorială convențională sau facultativă**

Competența teritorială convențională sau facultativă este aceea care conferă părților posibilitatea de a stabili, prin acordul lor competența unei anumite instanțe în soluționarea unui litigiu concret. În mod obișnuit, alegerea de competență se produce înainte de ivirea unui litigiu, adică odată cu încheierea actelor juridice de drept substanțial (convențiilor), când printre alte stipulații se pot înscrie și clauze privitoare la instanța competentă să soluționeze eventualele litigii dintre părți.

Alegerea de competență este posibilă numai dacă sunt întrunite următoarele condiții :

- concretizarea în forma scrisă a acordului dintre părți privitoare la alegerea de competență;

- determinarea expresă a instanței competente;

- instanța aleasă de părți să nu fie necompetentă absolut.

Alegerea de competență se poate face în interesul ambelor părți sau numai în favoarea uneia dintre ele. Această împrejurare este importantă și în ceea ce privește determinarea condițiilor în care se poate reveni asupra alegerii de competență. Prin urmare, ori de câte ori alegerea de competență a fost stabilită în interesul ambelor părți asupra alegerii făcute nu se poate reveni decât printr-un acord bilateral în sens contrar celui inițial.

În cazul în care competența a fost aleasă în favoarea exclusivă a pârâtului acesta poate renunța la beneficiul ei. În ipoteza în care alegerea de competență a fost făcută în interesul reclamantului acesta are posibilitatea de a promova acțiunea la instanța aleasă prin convenție sau la orice altă instanță competentă potrivit legii(art. 5-6 Cod proc.civ. și art.10 C.proc.civ.).

⌘ **Competența absolută și competența relativă**

Competența absolută este consacrată prin norme imperative și de la care părțile nu se pot abate în nici un mod. Dimpotrivă, competența relativă este aceea care se întemeiază pe reguli care nu prescriu norme obligatorii pentru părți sau pentru instanță.

Nerespectarea dispozițiilor legale privitoare la competența instanțelor judecătorești atrage după sine necompetența acestora.

Necompetența absolută a instanțelor judecătorești prezintă următoarele trăsături:

- poate fi invocată de oricare dintre părți, de procuror și de instanță din oficiu;
- poate fi invocată în orice fază a procesului civil, inclusiv în faza controlului judiciar;

- părțile nu pot deroga în nici un mod de la regulile de competență absolută.

Necompetența relativă prezintă următoarele particularități:

- poate fi invocată numai de partea în favoarea căreia a fost creată acea normă de competență;

- poate fi invocată numai în limine litis, respectiv numai prin întâmpinare sau cel mai târziu la prima zi de înfățișare;

- părțile pot conveni, expres sau tacit, să deroge de la normele competenței relative.

Necompetența este de ordine publică în următoarele cazuri:

„1)- când pricina nu este de competența instanțelor judecătorești;

2)- când pricina nu este de competența unei instanțe de alt grad;

3)- când pricina este de competența unei instanțe de același grad și părțile nu o pot înlătura”.

Dispozițiile art.15 C.proc.civ. se coroborează în mod corespunzător cu cele statuate în art.19 C.proc.civ., în sensul ca acestea din urmă stabilesc cazurile în care părțile nu se pot abate de la regulile competenței teritoriale. În acest sens art.19 C.proc.civ. precizează că părțile pot conveni ca „pricinile privitoare la bunuri să fie judecate de alte instanțe decât acelea care potrivit legii, au competența teritorială, afară de cazurile prevăzute de art.13,14,15 și 16”.

Reguli privitoare la caracterul normelor de competență:

- competența instanțelor judecătorești față de competența altor organe cu atribuții jurisdicționale - competența generală - este întotdeauna absolută;

- competența materială sau de atribuțiune este absolută, o instanță judecătorească superioară neavând dreptul de a soluționa o cauză dată în competența unei instanțe de grad inferior și nici invers;

- competența teritorială a instanțelor judecătorești este, în principiu, relativă;

- competența teritorială excepțională are un caracter absolut.

7.1.3. Întinderea competenței instanței sesizate. Prorogarea de competență

⌘ Întinderea competenței instanței sesizate

După ce instanță a fost sesizată cu o cerere de chemare în judecată, care, potrivit legii, este de competența sa, se pune problema de a ști care este întinderea acestei competente. Astfel, există unele situații în care necesitatea rezolvării complete și unitare a pricinii impune instanței să se pronunțe și asupra apărărilor paratului, a incidentelor procedurale ivite în cursul procesului ori a unor alte cereri, chiar dacă, în mod obișnuit acestea nu ar intra în competența sa. În vederea stabilirii întinderii competenței instanței sesizate urmează a fi aplicate două principii.

Primul din ele, consacrat de literatura și practica judiciară, este acela că “judecătorul acțiunii este și judecătorul excepției”, ceea ce înseamnă că instanța sesizată de reclamant și competentă să judece cererea sa, se va pronunța și asupra mijloacelor de apărare a părâtului, chiar dacă acele mijloace ar cere soluționarea unei chestiuni prealabile care nu ar intra în competența sa.

Cel de al doilea principiu este “accesoriul urmează soarta principalului”; instanța sesizată cu cererea reclamantului este competentă, de regulă, să se pronunțe asupra tuturor incidentelor privind procedura de judecată, suspendarea și stingerea acesteia

⌘ Prorogarea de competență

Prorogarea competenței intervine în cazul în care o instanță competentă să soluționeze cererea cu care a fost sesizată de către reclamant devine competentă să judece și alte cereri care în mod obișnuit nu intră în competența sa.

Prorogarea competenței poate interveni:

- ☛ în temeiul legii (prorogare legală),
- ☛ al unei hotărâri judecătorești (prorogare judecătorească),
- ☛ în temeiul convenției părților (prorogare convențională sau voluntară).

☞ Prorogarea legală

Prorogarea legală intervine în cazurile expres prevăzute de lege, și anume de art.9, art. 17 și art. 164 C.p.c.

Art.9 stabilește că, în cazul coparticipării procesuale pasive, reclamantul poate introduce cererea la domiciliul oricăruia dintre pârâți. O dată ce una dintre instanțe a fost sesizată, ea devine competentă să soluționeze litigiul și în raport cu pârâții care domiciliază în circumscripțiile altor instanțe;

Art. 17 prevede că cererile accesorii și incidentale sunt în căderea instanței competente să judece cererea principală;

Conexitatea, prevăzută de art.164 și 165 c.p.c, presupune existența a doua sau mai multe pricini ce se află înaintea aceleiași instanțe sau a unor instanțe diferite, dar de același grad, în care sunt aceleași părți, sau chiar împreună cu altele, și al căror obiect sau cauza au între ele o strânsă legătură. Conexarea este posibilă numai dacă nu se încalcă normele de ordine publică în materie de competență.

☞ Prorogarea judecătorească

Prorogarea judecătorească a competenței intervine în temeiul unei hotărâri judecătorești, pronunțată în temeiul unui text de lege care îndreptățește instanța să pronunțe o hotărâre ce are drept consecință judecarea unei cereri de o instanță care, în mod normal, nu ar fi competentă în următoarele cazuri:

- a) strămutarea pricinilor (art.37- 40 C.pr.civ.).
- b) delegarea unei alte instanțe (art.23 c.p.c, în cazul când, din pricina unor împrejurări excepționale, instanța competentă este împiedicată un timp îndelungat să funcționeze);
- c) administrarea unor dovezi prin comisie rogatorie (art. 169 alin ultim c.p.c.)
- d) admiterea recursului și trimiterea spre rejudecare la o altă instanță decât cea care a judecat fondul, dar de același grad(art. 312 alin. 5 c.p.c)
- e) recuzarea tuturor judecătorilor unei instanțe sau recuzarea mai multor judecători astfel încât să nu se mai poată constitui completul de judecată (art.33 c.p.c.

☞ Prorogarea convențională (voluntară)

Prorogarea convențională a competenței intervine în cazul unei înțelegeri a părților, în acele situații în care legea permite părților să deroge de la regulile de competență pe care le stabilește, deci în cazul competenței teritoriale reglementate de norme de ordine privată.

Prorogarea convențională a competenței poate rezulta din inserarea în contractul încheiat de părți a unei clauze atributive de competență sau printr-o convenție separată. Convenția se poate face și verbal, în fața instanței de judecată alese, care va lua act de înțelegerea părților în încheierea de ședință.

7.1.4. Necompetența instanței. Excepția de incompetență și conflictele de competență

În practică există situații când după sesizarea instanței de judecată părțile contestă competența de soluționare a litigiului de către instanța deja investită.

Când se contestă competența în cursul judecății, deci înainte de a fi fost pronunțată o hotărâre în primă instanță, **mijlocul procedural de invocare a necompetenței instanței este excepția.**

Excepția de necompetență se invocă în mod diferit, în funcție de caracterul absolut sau relativ al competenței, deci după cum norma de competență ce se pretinde că a fost încălcată este de ordine publică sau privată.

Excepția de necompetență absolută poate fi invocată de oricare dintre parte, chiar și de instanța din oficiu, în orice stare a pricinii, chiar și cu ocazia dezbaterii fondului.

Excepția de necompetență relativă poate fi invocată numai de părât prin întâmpinare, sau, dacă aceasta nu este obligatorie, până la primul termen de judecată.

Excepția de necompetență este o excepție de procedură care se soluționează înainte de cercetarea fondului. Aceasta trebuie pusă în mod obligatoriu în discuția părților.

Dacă instanța respinge excepția, va pronunța o încheiere interlocutorie care poate fi atacată de părți odată cu fondul pricinii.

În cazul în care instanța va admite excepția de necompetență, va fi obligată să stabilească instanța sau organul cu activitate jurisdicțională competent, pronunțând o sentință prin care se declină competența de soluționare a cauzei în favoarea acestuia.

Sentința de declinare se poate ataca cu recurs în termen de 5 zile de la pronunțare. Hotărârea își produce efectele de la data rămânerii irevocabile a acesteia, după această dată, prin grija greferului care întocmește o adresă de înaintare, dosarul urmând a fi trimis de urgență instanței indicate ca fiind competentă. În cazul în care calea de atac este exercitată chiar de partea care a cerut și a obținut declinarea cauzei, dosarul poate fi trimis de îndată (art. 158 alin.3 și 4), pentru a se evita tergiversarea inutilă a cauzei.

Conflictele de competență se ivesc în situațiile în care două sau mai multe instanțe judecătorești sau alte organe cu activitate jurisdicțională se consideră deopotrivă competente să soluționeze o pricină (conflict pozitiv) sau, dimpotrivă, se consideră toate necompetente și își declină reciproc competența (conflict negativ)

Art.21 c.p.c. prevede că instanța în fața căreia s-a ivit conflictul de competență va suspenda din oficiu orice altă procedură și va înainta dosarul instanței în drept să hotărască asupra conflictului.

Conflictele de competență dintre instanțele judecătorești, pozitive sau negative, se rezolvă pe calea regulatorului de competență, de către instanța superioară comună instanțelor aflate în conflict. Instanța competentă să judece conflictul de competență va hotărâ în camera de consiliu, fără citarea părților. După ce va verifica existența conflictului de competență, va stabili instanța competentă. Potrivit art. 22 alin.5 c.p.c., hotărârea prin care se rezolvă conflictul de competență poate fi atacată cu recurs, în termen de 5 zile de la comunicare.

Hotărârea prin care s-a pronunțat regulatorul, devenită irevocabilă, are putere de lucru judecat, astfel încât instanța căreia i se trimite dosarul este obligată să soluționeze pricina.

7.2. Competența în raport cu legea specială

7.2.1. Competența generală

7.2.1.1. Competența în materia exercitării drepturilor și îndatoririlor părintești

➤ **Conform art. 31 alin (3) din Legea nr. 272/2004** - În cazul existenței unor neînțelegeri între părinți cu privire la exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părintești, instanța judecătorească, după ascultarea ambilor părinți, hotărăște potrivit interesului superior al copilului.

➤ **Potrivit art. 42. C. fam.** - Instanța judecătorească va hotărâ, odată cu pronunțarea divorțului, căruia dintre părinți vor fi încredințați copiii minori. În acest scop, instanța va asculta părinții și autoritatea tutelară și, ținând seama de interesele copiilor, pe care de asemenea îi va asculta dacă au împlinit vârsta de zece ani, va hotărâ pentru fiecare dintre copii, dacă va fi încredințat tatălui sau mamei.

Pentru motive temeinice, copiii pot fi încredințați unor rude ori unor alte persoane, cu consimțământul acestora, sau unor instituții de ocrotire.

Totodată, instanța judecătorească va stabili contribuția fiecărui părinte la cheltuielile de creștere, educare, învățatură și pregătire profesională a copiilor.

Învoiala părinților privitoare la încredințarea copiilor și la contribuția fiecărui părinte la cheltuielile de creștere, educare, învățatură și pregătire profesională a acestora va produce efecte numai dacă a fost încuviințată de instanța judecătorească.

➤ **Conform art. 43. C. Fam.** - Părintele divorțat, căruia i s-a încredințat copilul, exercită cu privire la aceasta drepturile părintești.

Când copilul a fost încredințat unei alte persoane sau unei instituții de ocrotire, instanța judecătorească va stabili care dintre părinți va exercita dreptul de a-i administra bunurile și de a-l reprezenta sau de a-i încuviința actele. Persoana sau instituția de ocrotire socială căreia i s-a încredințat copilul va avea față de acesta numai drepturile și îndatoririle ce revin părinților privitor la persoana copilului. Dispozițiile art. 108 se aplică prin asemănare.

Părintele divorțat, căruia nu i s-a încredințat copilul, păstrează dreptul de a avea legături personale cu acesta, precum și de a veghea la creșterea, educarea, învățătura și pregătirea lui profesională.

➤ **Art. 44. din C. Fam.** - În cazul schimbării împrejurărilor, la cererea oricăruia dintre părinți sau a copilului, dacă acesta a împlinit vârsta de paisprezece ani, a autorității tutelare sau a vreunei instituții de ocrotire, instanța judecătorească va putea modifica măsurile privitoare la drepturile și obligațiile personale sau patrimoniale între părinții divorțați și copii.

Modificarea măsurilor luate potrivit dispozițiilor art. 42 alin. 1 și 2 se va face cu paza cerințelor prevăzute de acele dispoziții.

➤ **Potrivit art. 107. C. Fam.** - Copilul minor este întreținut de părinții săi.

Dacă minorul are un venit propriu, care nu este îndestulător, părinții au obligația să asigure condițiile necesare pentru creșterea, educarea, învățătura și pregătirea sa profesională.

În caz de neînțelegere, întinderea obligației de întreținere datorată de părinți minorului, felul și modalitățile executării precum și contribuția fiecăruia dintre părinți, se vor stabili de instanța judecătorească cu ascultarea autorității tutelare.

➤ **Potrivit art. 112 C. Fam.** - Instanța judecătorească va reda părintelui decăzut din drepturile părintești exercițiul acestor drepturi, dacă au încetat împrejurările care au dus la decădere, astfel încât, prin redarea acestor drepturi, creșterea, educarea, învățătura, pregătirea profesională și interesele patrimoniale ale copilului nu mai sunt în primejdie.

Acțiunile întemeiate pe dispozițiile codului familiei privind tăgada paternității, stabilirea filiației, stabilirea numelui, obligația de întreținere, de creștere și educare etc., (exemplu-Art. 63. - Copilul din afara căsătoriei a cărui filiație a fost stabilită prin recunoaștere sau prin hotărâre judecătorească are, față de părinte și rudele acestuia, aceeași situație ca și situația legală a unui copil din căsătorie.

Art. 64. - Copilul din afara căsătoriei dobândește numele de familie al aceluia dintre părinți față de care filiația a fost mai întâi stabilită.

În cazul în care filiația a fost stabilită ulterior și față de celălalt părinte, instanța judecătorească va putea da încuviințarea copilului să poarte numele acestuia din urmă.

În cazul în care copilul a fost recunoscut în același timp de ambii părinți, se aplică dispozițiile art. 62 alin. 2.

Art. 65. - Dacă filiația copilului din afara căsătoriei este stabilită față de ambii părinți, încredințarea lui, precum și contribuția părinților la cheltuielile de creștere, educare, învățatură și pregătire profesională, se vor hotărî potrivit dispozițiilor art. 42-44 inclusiv, care se aplică prin asemănare.)

7.2.1.2. Competența în materia actelor de stare civilă

În această materie competența aparține serviciilor publice comunitare de evidență a persoanei, comandantului navei sau aeronavei, reprezentanților diplomatici sau consulari ai României ori instanțelor judecătorești.

Conform Legii 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, cu modificările și completările ulterioare instanțelor judecătorești le revin

competențe conform:

- Art. 10. - În cazul în care ofițerul de stare civilă refuză să întocmească un act sau să înscrie o mențiune ce intră în atribuțiile sale, persoana nemulțumită poate sesiza judecătoria în raza căreia domiciliază.
- Art. 21. -(1) Când declarația a fost făcută după trecerea unui an de la data nașterii, întocmirea actului se face în baza hotărârii judecătorești definitive și irevocabile, care trebuie să conțină toate datele necesare întocmirii actului de naștere.
 - (2) Acțiunea se introduce la judecătoria în a cărei rază are domiciliul persoana interesată sau unde are sediul instituția de ocrotire a copilului. În vederea soluționării, instanța solicită poliției verificări pentru stabilirea identității, precum și avizul medicului legist cu privire la vârsta și sexul persoanei al cărei act de naștere se cere a fi întocmit. Judecarea cauzei se face cu participarea procurorului.
 - (3) Dispozițiile alin. (1) și (2) sunt aplicabile în mod corespunzător și în cazul în care nașterea unui cetățean român s-a produs în străinătate, iar declarația de naștere se face în țară.
- Art. 45. - Înscrierea mențiunii de stabilire a filiației pe actul de naștere și, după caz, de căsătorie și de deces se face din oficiu sau la cererea celui interesat, pe baza actului de recunoaștere întocmit potrivit legii sau a hotărârii judecătorești definitive și irevocabile. În situația în care, ulterior, prin hotărâre definitivă și irevocabilă s-a încuviințat purtarea numelui de familie al părintelui față de care s-a stabilit filiația, mențiunea se înscrie și pe actele de naștere ale copiilor minori, iar în cazul copiilor majori, numai la cererea acestora.
- Art. 57. -(1) Anularea, completarea sau modificarea actelor de stare civilă și a mențiunilor înscrise pe acestea se poate face numai în temeiul unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile.
 - (2) În cazul anulării, completării și modificării actelor de stare civilă, sesizarea instanței judecătorești se face de către persoana interesată, de structurile de stare civilă din cadrul serviciilor publice comunitare locale sau județene de evidență a persoanelor ori de către parchet. Cererea se soluționează de judecătoria în a cărei rază teritorială se află domiciliul sau sediul acestora, pe baza verificărilor efectuate de serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor și a concluziilor procurorului.
 - (3) Soluționarea cererilor de anulare, completare și modificare a actelor de stare civilă formulate de cetățenii români cu domiciliul în străinătate și de străini este de competența Judecătoriei Sectorului 1 al municipiului București.

7.2.1.3. Competența cu privire la nume

Competențe în această materie au președintele consiliului județean sau după caz primarul general al municipiului București, Inspectoratul Național pentru Evidența persoanelor ori instanțele judecătorești cum ar fi situațiile prevăzute de:

- **Art. 53.(3) Legea nr. 272/2004** - Măsurile de protecție specială a copilului care a împlinit vârsta de 14 ani se stabilesc numai cu consimțământul acestuia. În situația în care copilul refuză să își dea consimțământul, măsurile de protecție se stabilesc numai de către instanța judecătorească, care, în situații temeinic motivate, poate trece peste refuzul acestuia de a-și exprima consimțământul față de măsura propusă.
- **Art. 64. C. fam.** - Copilul din afara căsătoriei dobândește numele de familie al aceluia dintre părinți față de care filiația a fost mai întâi stabilită.
 - În cazul în care filiația a fost stabilită ulterior și față de celălalt părinte, instanța judecătorească va putea da încuviințarea copilului să poarte numele acestuia din urmă.
 - În cazul în care copilul a fost recunoscut în același timp de ambii părinți, se aplică dispozițiile art. 62 alin. 2.

7.2.1.4. Competența în materia protecției copilului

Potrivit Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului măsurile de protecție specială se stabilesc după caz de către **comisia pentru protecția copilului, de directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului din unitatea administrativ teritorială unde se găsește copilul găsit sau abandonat sau de instanța judecătorească.**

7.3. Competența materială

7.3.1. Competența judecătoreii

Cu titlul de exemplu față de cele mai sus amintite arătăm că judecătoria are competență în materia înregistrării tardive a nașterii, anularea, modificarea, rectificarea sau completarea actelor de stare civilă, stabilirea și contestarea filiației, anularea actelor notariale și soluționarea plângerilor împotriva încheierii prin care s-a respins cererea de îndeplinire a unui act notarial, desfacerea căsătoriei, încredințarea copiilor, stabilire sau modificare plată pensiei de întreținere, stabilire de drepturi de vizitare a minorului sau orice altă modalitate de exercitare a drepturilor părintești și obligații părintești, în cazurile referitoare la tutela și curatela minorului, partajul judiciar, orice alte obligații pentru care nu se prevăd prin dispoziții legale alte competențe.

SPEȚĂ

Rectificarea actelor de stare civilă se face prin:

- a) hotărâre judecătorească
- b) hotărâre a consiliului local
- c) dispoziția șefului serviciului comunitar de evidență a persoanei
- d) prin dispoziția primarului

Subliniați răspunsul corect.

7.3.2. Competența tribunalului

Tribunalul judecă în primă instanță în afara celor înainte amintite și:

➤ Potrivit **art.2 alin 1 lit. g) din codul de procedură civilă** - cererile pentru încuviințarea, nulitatea sau desfacerea adopției;

➤ **Art. 124.din Legea nr. 272/2004** -(1) "Cauzele prevăzute de prezenta lege privind stabilirea măsurilor de protecție specială sunt de competența tribunalului de la domiciliul copilului.

(2) Dacă domiciliul copilului nu este cunoscut, competența revine tribunalului în a cărui circumscripție teritorială a fost găsit copilul".

Ori de câte ori cauza având ca obiect stabilirea unei măsuri de protecție specială ajunge în fața instanței, procedura de judecată se particularizează prin câteva reguli speciale, derogatorii de la dreptul comun, prevăzute de art. 124-131 din Legea nr. 272/2004. Le vom evoca în cele ce urmează, precizând că, deși legiuitorul pare să aibă în vedere strict numai cauzele având ca obiect stabilirea unei măsuri de protecție specială, considerăm că aceleași reguli speciale sunt de urmat în cazul în care se solicită instanței modificarea sau încetarea măsurii hotărâte pe cale judecătorească, precum și atunci când în exercitarea dreptului conferit prin art. 57, părinții copilului sau copilul care a împlinit vârsta de 14 ani, atacă în instanță măsura de protecție specială instituită, subânțelegem de comisia pentru protecția copilului.

➤ **Legea nr. 273/2004 art. 61.** -(1) Instanțele judecătorești române sunt competente să judece cererile prevăzute de prezenta lege dacă cel puțin una dintre părți are domiciliul în România.

(2) Instanțele judecătorești române sunt exclusiv competente să judece procesele privind încuviințarea deschiderii procedurii adopției interne, încredințarea în vederea adopției și încuviințarea adopției dacă cel ce urmează a fi adoptat are domiciliul în România și este cetățean român sau străin fără cetățenie.

(3) Cererile prevăzute de prezenta lege sunt de competența tribunalului în a cărui rază teritorială se află domiciliul adoptatului. Cauzele pentru judecarea cărora nu se poate determina instanța competentă se judecă de Tribunalul București.

➤ **Potrivit art. 142. C. Fam.** care face referire și la incapacitatea minorului - Cel care nu are discernământ pentru a se îngriji de interesele sale, din cauza alienației mintale ori debilității mintale, va fi pus sub interdicție. Pot fi puși sub interdicție și minorii." **Art. 143.** - Interdicția poate fi cerută de autoritatea tutelară, precum și de toți cei prevăzuți în art. 115.

Art. 144. - Interdicția se pronunță de instanța judecătorească, cu concluziile procurorului, și își produce efectele de la data când hotărârea a rămas definitivă. Incapacitatea celui pus sub interdicție nu va putea fi opusă unui al treilea decât de la data transcrierii hotărârii, afară numai dacă cel de-al treilea a cunoscut interdicția pe altă cale. " Procedura de punere sub interdicție este reglementată de **Decretul nr. 32/1954**.

Potrivit **art. 35 din Legea nr. 304/2004** privind organizarea judecătorească, tribunalele de drept comun vor judeca cererile menționate până la înființarea tribunalelor specializate.

Competența tribunalelor, ca instanțe de apel, este stabilită în **art. 2 pct.2 C. proc. civ.**. Potrivit acestui text, **tribunalele judecă „apelurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii în primă instanță”**.

Potrivit art.2 pct.3 C. proc. civ. tribunalele judecă „recursurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii, care, potrivit legii, nu sunt supuse apelului”.

7.3.3. Competența curții de apel este cea arătată mai sus , cu titlul exemplificativ amintim că soluționează **recursurile în cazul divorțului, partajelor judiciare, adopției, etc.**

SPETĂ

Hotărârile Comisiei pentru Protecția Copilului se pot ataca:

- a) la președintele consiliului județean
- b) în contencios administrativ
- c) la tribunal după regulile de procedură prevăzute de Legea nr. 272/2004

Subliniați răspunsul corect.

O chestiune asupra căreia există discuții atât în practică cât și în doctrină este cea legată de instituirea tutelei, ca măsură de protecție alternativă, de către instanța de judecată în cauzele cu minori.

Sub aspect teritorial nu există dubii privind competența. Sub aspect material legislația actuală (art. 40 alin. 2 din Lege) cât și parte din doctrină sunt evazive și menționează doar o sintagmă generică „instanța judecătorească” fără a o determina însă. Există opinii în practică că sub aspect material judecătoria ar fi instanța competentă a institui tutela potrivit art. 1 pct. 1 C.p.c.. Potrivit art. 39 din Lege , tutela este definită de legiuitor ca formă de protecție alternativă alături de alături de adopție și de măsurile alternative. Dacă în cazul adopției legiuitorul a instituit reglementări speciale prin Legea nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției inclusiv în privința instanței competente, în ceea ce privește tutela legiuitorul a reglementat și situațiile și condițiile în care se poate dispune instituirea tutelei chiar în cuprinsul legii nr. 272/2004 prin art. 40, 41, 42 . Cu toate acestea atunci când legiuitorul stabilește competența materială de soluționare a cauzelor ce privesc instituirea măsurilor speciale de protecție alternativă, în art.124 face referire expresă doar la cele privind măsurile de protecție specială, respectiv cele reglementate de art. 55 din Legea 272/2004, altele decât tutela și adopția, ca măsuri de protecție alternativă. Cum dispozițiile referitoare la competență sunt de strictă interpretare și cum legea 272/2004 cuprinde dispoziții exprese în acest sens doar pentru măsurile de protecție specială nu și pentru măsurile de protecție alternativă cum este tutela s-a apreciat în doctrină și practică că judecătoria este instanța competentă să soluționeze cererea de instituire a acestei măsuri.

Un argument suplimentar invocat acela ar simetriei. Cu toate că art. 40 alin. 2 din lege se referă exclusiv la instituirea tutelei, pentru respectarea simetriei juridice sunt de competența judecătoriei unele măsuri ca înlocuirea tutorelui, încetarea tutelei, îndepărtarea de la tutelă a tutorelui, etc.

A doua opinie susține că tribunalul este instanța competentă să soluționeze cauzele care privesc instituirea tutelei ca măsură de protecție alternativă în baza art. 124 alin. 2, art. 40 art. 68 alin. 2 din Legea nr. 272/ 2004 întrucât ar trebui să existe identitate de competență pentru toate măsurile de protecție fie ca sunt alternative sau speciale, ceea ce a urmărit legiuitorul fiind judecarea cu celeritate și cu respectarea anumitor norme de procedură speciale și derogatorii de la normele generale.

8. REGULI DE PROCEDURĂ ÎN CAUZELE CU MINORI

8.1. Dispoziții generale de procedură

8.1.1. Actele de procedură

Se numește act de procedură orice act făcut în cursul și în cadrul procesului civil de către instanța de judecată, de organele auxiliare ale acesteia, de părțile litigante și ceilalți participanți la proces, în legătură cu activitatea procesuală.

Actele procedurale sunt complexe întrucât cuprind sau declanșează activitatea mai multor participanți. Actul de procedură este atât operațiunea juridică cât și înscrisul care constată această operațiune juridică. Distingem următoarele reguli cu privire la îndeplinirea actelor de procedură:

➤trebuie să fie întocmite în formă scrisă

➤trebuie să relateze în chiar conținutul lor că au fost îndeplinite cu respectarea cerințelor legale

Forma scrisă este necesară pentru a se putea dovedi mai ușor existența actului și în același timp asigură conservarea acestuia. De la această regulă există și excepții:

- cererea de recuzare a judecătorului
- mandatul judiciar
- renunțarea la judecată

☞ Clasificarea actelor de procedură

☛ După organele sau persoanele care le întocmesc sau de la care emană, actele procedurale se clasifică în :

a) acte ale părților – cererea de chemare în judecată, întâmpinarea, exercitarea unei căi de atac, etc.

b) acte ale instanței – încheierile de ședință, hotărâri judecătorești, etc.

c) acte ale celorlalți participanți – cererile pentru anularea unei amenzi, făcute de martori sau experți

☛ După modul de efectuare sunt :

a) acte procedurale orale – se efectuează în fața instanței, oral : susținerile părților, depozițiile martorilor; conținutul lor se consemnează în scris

b) acte procedurale scrise – conținutul lor trebuie concretizat de la început în scris : încheierile de ședință, hotărârile judecătorești, etc.

☛ După conținutul lor sunt:

a) acte de procedură care exprimă o manifestare de voință-cererea de chemare în judecată, cererea reconvențională, întâmpinarea, renunțarea, etc.

b) acte de procedură care constată o operațiune procedurală-citația, dovada de comunicare, etc.

☛ După modul de efectuare se pot clasifica în:

a) acte judiciare, care se îndeplinesc în fața instanței-interogatoriul, depoziția de martor, etc.

b) acte extrajudiciare, care se îndeplinesc în cadrul procesului, dar în afara instanței - expertiza, cercetarea locală, etc.

☞ Principalele acte de procedură

În general, în procesul civil, sunt considerate acte de procedură, cererile, citațiile și mandatele, procesele verbale, încheierile și hotărârile judecătorești și toate celelalte acte care se efectuează în cursul procesului.

Cererile în general – constituie mijlocul prin care o persoană fizică sau juridică interesată poate solicita în vederea ocrotirii unor drepturi sau interese proprii sau ale altor persoane. Numeroase și variate, ele pot fi grupate în două categorii :

- **cereri introductive de instanță** – cererile care declanșează activitatea unei instanțe. Pot fi făcute doar de reclamant.

- **cererile incidente**, care se fac după ce procesul a început, pentru a pune în discuția părților noi pretenții sau a lărgi cadrul dezbaterilor. Pot fi făcute atât de reclamant cât și de pârât, precum și de terțe persoane care au interes în proces.

Potrivit art. 82 Cod procedură civilă, indiferent de categoria din care face parte, o cerere trebuie să cuprindă :

- a) arătarea instanței căreia îi este adresată
- b) numele și domiciliul părților și, dacă este cazul, ale reprezentantului lor
- c) obiectul cererii (ceea ce se solicită instanței)
- d) semnătura.

Din punct de vedere al formei orice cerere trebuie făcută în scris.

În cazul în care cererea este făcută de reprezentantul părții, acesta este obligat să facă dovada calității sale (procură, delegație).

8.1.2. Sancțiunile nerespectării dispozițiilor legale prevăzute pentru actele juridice.

Nulitățile

Actele de procedură trebuie întocmite sau aduse la îndeplinire cu respectarea anumitor condiții de formă prevăzute de lege. În cazul nerespectării lor se aplică anumite sancțiuni pentru persoanele care nu au ținut seama de acele dispoziții de sancționare.

Pentru persoane sancțiunile pot fi **disciplinare** (mustrare, avertisment) sau **pecuniare** (amenzi bănești) sau **penale** (pentru săvârșirea unor infracțiuni : luare de mită, mărturie mincinoasă etc.).

Sancțiunile nerespectării dispozițiilor legale prevăzute pentru actele procedurale pot fi:

- nulitatea actului de procedură
- obligația de a completa sau reface actul de procedură îndeplinit cu încălcarea dispozițiilor legale
- obligația de a despăgubi partea vătămată prin încălcarea actului de procedură
- sancțiuni pecuniare
- sancțiuni disciplinare
- sancțiuni specifice-art., 198, 221, 265 C.pr. civ.

☞ Noțiunea de nulitate a actelor procedurale

Nulitatea este sancțiunea care lovește orice act juridic săvârșit fără respectarea dispozițiilor prevăzute de lege pentru validitatea sa, lipsindu-l de eficacitate .

8.1.3. Citarea și comunicarea actelor de procedură

Au menirea să asigure îndeplinirea a două din principiile de bază ale dreptului procesual civil: principiul dreptului la apărare și principiul contradictorialității. Codul de procedură civilă reglementează citarea și comunicarea actelor de procedură civilă prin art.85-100.

Potrivit art.85 C. pr. Civ. judecătorul nu poate hotărî asupra unei cereri decât după citarea sau înfățișarea părților, afară numai dacă legea nu dispune altfel. Art. 107 C.pr. civ. Prevede că președintele va amâna judecarea pricinii ori de câte ori constată că partea care lipsește nu a fost citată cu respectarea cerințelor prevăzute de lege sub sancțiunea nulității.

Din cuprinsul acestor două texte de lege deducem următoarele principii:

- judecata în procesul civil se face cu citarea părților afară de cazul când legea nu dispune altfel
- în procesul civil părțile nu sunt obligate să se înfățișeze la judecată

☞ Citația

Citarea este actul procedural prin care participanții la judecată sunt înștiințați cu privire la existența procesului, a termenelor de judecată și locului unde se va desfășura judecata.

Citarea părților în orice cauză civilă este obligatorie (art. 85 Cod procedură civilă). Legea prevede că instanța are obligația să verifice dacă părțile au fost citate și să amâne judecarea pricinii ori de câte ori constată că partea care lipsește nu a fost citată cu respectarea condițiilor prevăzute de lege, sub pedeapsa nulității (art. 107 Cod procedură civilă). În unele cazuri citarea părților este lăsată la aprecierea instanței, ca de exemplu în materia asigurării dovezilor. Prin

intermediul citației sunt încunoștințați de a se prezenta în fața instanței și alți participanți: martori, experți, traducători, etc.

☞ **Cuprinsul citației**

Potrivit art. 28 Cod procedură civilă, citația trebuie emisă în formă scrisă și să cuprindă mențiunile legale obligatorii. Citația este compusă din două părți:

- citația propriu zisă
- dovada de înmănare

Citația propriu-zisă trebuie să cuprindă o serie de mențiuni, în mod obligatoriu lipsa lor atrăgând nulitatea citației. Aceste mențiuni sunt :

- a) arătarea anului, lunii, zilei și orei de înfățișare
- b) arătarea instanței și a sediului acesteia
- c) parafa șefului instanței și semnătura grefierului.
- d) numele domiciliul și calitatea celui citat

Majoritatea mențiunilor pe care trebuie să le cuprindă procesul verbal de înmănare a citației sunt sancționate în mod expres cu nulitatea în cazul neîndeplinirii (art. 100 al 3 Cod procedură civilă). Face excepție indicarea funcției agentului procedural și a înscrisurilor comunicate odată cu citația.

Dovada de înmănare semnată de cel citat sau procesul verbal încheiat de agentul procedural, în cazul în care cel citat nu a fost găsit, sunt singurele acte cu care se poate face proba că procedura de citare a fost îndeplinită.

☞ **Persoanele cărora li se înmânează citația sunt prevăzute de art. 87 Cpc .**

☞ **Înmănarea citației (art. 90-98 Cod procedură civilă).**

Având în vedere dificultatea situației în care s-ar putea găsi cel citat. Comunicarea citației și a celorlalte acte procedurale se face:

- prin agenții procedurali ai instanței sau prin orice alt salariat al acesteia
- prin agenți sau salariați ai altor instanțe, în ale căror circumscripții se află cel căruia i se comunică actul

Dacă totuși comunicarea nu se poate face în modalitățile arătate mai sus, se va face:

-prin poștă, cu scrisoare recomandată, cu confirmare de primire

-prin alte mijloace care asigură transmiterea textului actului și confirmarea primirii acestuia. În acest caz nu este suficientă confirmarea că s-a făcut transmiterea prin fax, telex, etc., ci este necesar ca la dosar să existe confirmarea primirii actului de către destinatar.

Împreună cu citația, se comunică părților, atunci când este cazul, și acte de procedură, cum ar fi: copie de pe cererea de chemare în judecată și înscrisurile care o însoțesc, cererea modificată de către reclamant la prima zi de înfățișare, copie de pe hotărâre, când aceasta este necesară pentru curgerea termenului de exercitare a unei căi de atac ordinare.

Cu privire la modul unde trebuie înmănată citația, art. 90 Cod procedură civilă stabilește regula că atât înmănarea citației cât și comunicarea celorlalte acte de procedură se face la domiciliul sau reședința celui citat.

În același articol sunt reglementate și unele derogări pentru cazurile când cel citat nu se află la domiciliul său sau la reședința sa.

Art. 92 Cod procedură civilă se ocupă de modul cum trebuie să procedeze agentul pentru a înmăna citația celui în cauză. Se disting trei situații .

În afară de reglementarea generală făcută prin art. 92, Codul de procedură civilă reglementează și unele cazuri speciale privind modul de citare a unor anume categorii de persoane.

Exemplu: citarea persoanei care participă în proces prin reprezentant. Persoanele incapabile vor fi citate prin reprezentanții lor legali, potrivit art. 86 pct. 6 Cod procedură civilă. În cazul în care persoanei incapabile nu i s-a numit un reprezentant și există urgență, la cererea părții interesate se va numi un curator special care să o reprezinte până la numirea reprezentantului său legal. Într-un asemenea caz, citarea se face prin acest curator, potrivit art. 44 și 98 pct. 6 al 2 Cod procedură civilă.

Tot printr-un curator special vor fi citați și moștenitorii care preiau poziția procesuală a autorului lor până la intervenirea lor în proces (art. 87 Cod procedură civilă).

În cazul în care una dintre părți participă la proces printr-un reprezentant convențional, aceasta poate cere ca actele de procedură, inclusiv citarea să se facă la domiciliul reprezentantului.

3) citarea persoanelor care se află în străinătate. Membrii corpului diplomatic și oficiilor consulare române, cetățeni români, trimiși ca funcționari în organizații internaționale, precum și membrii lor de familie vor fi citați prin Ministerul Afacerilor Externe.

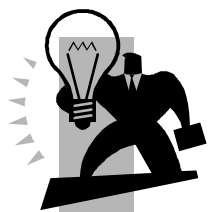
Ceilalți cetățeni români aflați în străinătate în interes de serviciu, vor fi citați prin organele centrale care i-au trimis sau în subordinea cărora se afla cei care i-au trimis. Persoanele aflate în străinătate în orice alte ocazii, dacă au domiciliul sau reședința cunoscută și, prin tratate ori convenții internaționale nu se prevede o altă procedură, vor fi citate la această adresă, printr-o scrisoare recomandată. Recipisa de primire a scrisorii la poștă este dovada de înmănare.

Dacă aceste persoane au în țară un mandatar cunoscut, va fi citat și acesta (art. 87 pct. 8 Cod procedură civilă).

☞ **Citarea persoanelor care nu au domiciliu cunoscut**

Persoanele care nu au domiciliu cunoscut vor fi citate prin publicitate.

Procedura citării prin publicitate se face la cererea reclamantului care trebuie să invedereze instanței că a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a afla domiciliul pârâtului.

☞ **Locul citării**

Înmânarea citației și a tuturor actelor de procedură se face la domiciliul sau reședința celui citat, sau oriunde când cel citat primește citația, așa cum prevede art. 90 Cod procedură civilă.

Înmânarea citațiilor și a tuturor actelor de procedură, în cazurile prevăzute de art. 87 pct. 1,2,3,5,7 precum și cele prevăzute de art. 90 al 3,4,5 și 6, atunci când actul urmează a fi înmănat unui avocat sau notar public, se poate face funcționarului sau persoanei însărcinate cu primirea corespondenței, care și-a arătat clar numele și prenumele, calitatea, și a semnat dovada (art. 91 Cod procedură civilă). Nu este necesară aplicarea ștampilei. Citația și celelalte acte de procedură se înmânează personal celui citat, care va semna dovada de primire. (art. 92 Cod procedură civilă).

Dacă cel citat, este găsit la domiciliu, dar refuză să primească citația sau, primind-o, nu vrea ori nu poate să semneze dovada de primire, agentul îi va lăsa citația sau, în cazul refuzului de primire, o va afișa pe ușa locuinței acestuia, încheind despre acestea proces-verbal. Dacă există mențiunea că s-a comunicat actul prin afișare, dar nu se arată la ce adresă s-a făcut afișarea, și nici motivele pentru care s-a procedat în acest mod, comunicarea este lovită de nulitate.

Dacă cel citat nu este găsit la domiciliu, agentul va înmâna citația unei persoane din familie, sau în lipsa acesteia, oricărei persoane care locuiește cu cel citat, cu excepția persoanelor sub 14 ani sau a persoanelor lipsite de judecată. Persoana care primește citația va semna dovada de primire. Dacă aceste persoane nu vor sau nu pot să semneze, agentul le lasă citația și încheie proces verbal.

Dacă persoanele respective nu vor să primească citația sau agentul nu găsește pe nimeni la domiciliul celui citat, va afișa citația pe ușa celui citat și încheie proces verbal. Simpla mențiune făcută în procesul verbal că s-a afișat citația pe ușa locuinței, fără a se arăta și apartamentul, face ca, în cazul imobilelor cu mai multe etaje și apartamente, procedura de citare să fie considerată nulă, deoarece nu se poate verifica dacă afișarea s-a făcut pe ușa locuinței proprii celui citat.

Dacă cel citat locuiește la hotel, sau într-o clădire cu mai multe apartamente și nu este indicat numărul camerei sau apartamentului, agentul va înmâna citația administratorului sau portarului sau celui care în mod obișnuit îl înlocuiește, sau dacă aceștia refuză să o primească, va afișa citația pe ușa principală a clădirii și va încheia proces verbal.

În cazul persoanelor juridice, procedura de citare, și nici comunicarea altor acte de procedură nu este posibilă prin afișare, cu excepția cazurilor în care se refuză primirea sau dacă se constată la două termene consecutive, lipsa oricăror persoane la sediul acestora (art. 92/1 Cod procedură civilă).

Proba îndeplinirii procedurii de citare se face numai cu dovada de primire sau procesul verbal, nefiind posibile alte probe. Dovezile de înmănare trebuie să existe la dosar

În ce privește procedura de citare a părților cu domiciliul în străinătate, trebuie respectate prevederile Legii nr. 189/2003 privind asistența juridică internațională în materie civilă și comercială, cu modificările și completările ulterioare, precum și de

Regulamentul (CE) Nr. 1348/2000 a Consiliului din 29.05.2000 referitor la remiterea actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și comercială (Regulamentul European de Notificare).

☞ **Darea și luarea termenului în cunoștință**

În principiu, comunicarea actelor de procedură se face la domiciliul sau reședința celui citat. De la acest principiu art.153 Cod procedură civilă, face următoarea derogare: *"Partea care a fost prezentă la înfățișare ea însăși sau prin mandatar nu va mai fi citată în tot cursul instanței, fiind presupus că cunoaște termenul următor",*

Art.153 prevede însă și 3 cazuri excepții în care luarea termenului în cunoștință nu operează fiind necesară o nouă citare. Aceste cazuri sunt:

a. cazul redeschiderii judecătii după ce a fost suspendată sau amânată fără termen; art.155 și 245 Cod procedură civilă

b. cazul repunerii cauzei pe rol după închiderea dezbaterilor art.151 Cpc.

c. cazul în care s-a încuviințat chemarea părții la interogator .

Termenele care au fost date în cunoștința părților sau pentru care au fost emise citațiile nu pot fi preschimbate decât printr-o nouă citare a părților și numai pentru motive temeinice – art. 153 al.3 Cpc.

☞ **Preschimbarea termenului**

Se poate face numai pentru motive temeinice și cu citarea părților, în termen scurt, în camera de consiliu. Preschimbarea termenului se face de către completul de judecată, dacă procesul a început, iar dacă nu a avut loc nici o ședință de judecată, cererea va fi soluționată de către președintele instanței, vicepreședintele, președintele de secție sau judecătorul care îl înlocuiește.

☞ **Termen în care trebuie înmănată citația**

Potrivit art.89 Cpc citația va fi înmănată sub pedeapsa nulității părții cu cel puțin 5 zile înaintea termenului de judecată. Dacă partea, personal sau prin mandatar, se înfățișează, orice viciu de procedură se acoperă. În acest caz partea are dreptul să ceară amânarea dacă nu i s-a înmănat citația în termen, împrejurare care se va consemna în încheierea de ședință. Citarea prin publicitate se face prin afișarea citației la ușa instanței cu cel puțin 15 zile înaintea termenului de judecată. În pricinile urgente acest termen poate fi scurtat până la 5 zile - art. 95 al.2 și 3.

Nerespectarea acestui termen este așa după cum prevede textul sub sancțiunea nulității.

Alte dispoziții legale privind procedura citării. Potrivit art.97 din Codul de procedură civilă , actele de procedură nu pot fi îndeplinite în zilele de sărbătoare legală decât în cazuri grabnice și cu încuviințarea prealabilă a președintelui instanței.

☞ **Mandatul de aducere**

Este un act de procedură prin care instanța de judecată cere organului de stat (poliția) să aducă înaintea sa pe martori sau experți care refuză să se prezinte în urma citării obișnuite .

☞ **Comunicarea actelor de procedură**

Codul de procedură civilă prevede necesitatea comunicării următoarelor acte de procedură:

a.copiile de pe cererile depuse în fața instanței

b.copiile de pe înscrisurile depuse drept mijloc de probă

c.interogatoriu pentru persoanele juridice .

d.copiile de pe hotărârile judecătorești .

e.încunoștiințarea debitorului prin somație sau comandament că s-a pornit împotriva sa o executare silită.

8.1.4. Termenele procesuale

☞ **Noțiune**

Prin termene în sens procesual se înțelege durata de timp stabilită de lege sau de judecător înlăuntrul căruia trebuie îndeplinit ori dimpotrivă este oprit a face un anumit act de procedură .

☞ **Rolul și importanța**

Termenele procedurale au rolul de a stimula părțile în

valorificarea drepturilor lor procesuale (proponerea probelor , exercitarea căilor de atac, etc), de asemenea, de a sancționa întârzierii care ar da naștere la incertitudini în desfășurarea normală a procesului.

☞ **Suspendarea și întreruperea termenelor de procedură**

Suspendarea și întreruperea termenelor de procedură sunt cauzele legale de modificare a cursului termenului de procedură.

Suspendarea termenului de procedură presupune oprirea curgerii acestuia pe durata existenței unor situații limitativ prevăzute de lege, la sfârșitul cărora termenul își reia cursul. În calculul termenului se socotesc două perioade cea care se scurge până la apariția cauzei de suspendare și cea care urmează încetării acesteia.

Termenele procesuale pot fi suspendate ca de exemplu:

-potrivit art.250 cursul perimării este suspendat pe toată perioada cât durează împrejurările datorită cărora părțile sunt puse în situația de a nu mai putea continua judecata.

Întreruperea termenelor de procedură are ca efect înlăturarea perioadei consumate înainte de ivirea cauzei de întrerupere, iar după încetarea acesteia începe să curgă un nou termen cu aceeași durată cu cea a termenului inițial.

Termenele pot fi întrerupte în următoarele cazuri:

a.când partea care trebuia să facă actul de procedură au mandatarul său moare înainte de expirarea termenului în acest caz după cum se precizează în materialul recursului - art.301- termenul se întrerupe și începe să curgă din nou după ce se face o nouă comunicare pe numele moștenitorilor.

b.când partea a fost împiedicată să îndeplinească actul de procedură în termen datorită unor împrejurări mai presus de voința sa (forța majoră) în acest caz actul se va îndeplini în termen de 15 zile de la încetarea împiedicării –art.103 al.2.

☞ **Calcularea termenelor procesuale**

Potrivit art.101 termenul procesual se calculează pe ani, luni , zile și an.

Termenele fixate pe ani, luni sau săptămâni se sfârșesc în ziua anului, lunii sau săptămânii, corespunzător zilei de plecare, adică zilei în care termenul a început să curgă. Termenul de 1 lună care a început în aceeași zi se sfârșește la 10 februarie, iar cel de 1 săptămână început în ziua de luni se sfârșește în săptămâna următoare în aceeași zi.

O situație aparte o comportă termenele statornicite pe luni care încep să curgă de la 29, 30 sau 31 a unei luni și care se sfârșește într-o lună care nu au o asemenea zi. În asemenea cazuri termenul se socotește împlinit în ultima zi a acelei luni, se exceptează termenul de 1 lună început la 31 ianuarie și sfârșit la 28,29 februarie- art. 101 al.4.

Termenele fixat pe zile se socotesc întotdeauna pe zile libere în calculul termenului neintrând nici ziua când a început nici ziua când s-a sfârșit termenul – art.101 al.1.

Termenul de 5 zile pentru declararea recursului în materie de ordonanță președințială, dacă părții i s-a făcut comunicarea pe 1 iulie, ea poate depune recursul și în ziua de 7 iulie deoarece în calculul termenului nu intră nici ziua în care i s-a făcut comunicarea nici ziua în care se sfârșește termenul.

În ceea ce privește termenul stabilit pe ore reprezintă o situație simplă și nu comportă nici o discuție aparte, subliniem în legătură cu aceste termene dispozițiile cuprinse în alin.2 art.101 Cpc care prevăd că termenele statornicite pe ore încep să curgă de la miezul nopții zilei următoare .

În legătură cu calcularea termenelor procesuale se pune problema termenului care se sfârșește într-o zi de sărbătoare legală sau când serviciul este suspendat. Potrivit art.101 al. ultim Cpc în acest caz termenul se va prelungi până la sfârșitul primei zile de lucru următoare.

Această dispoziție este de aplicare generală în sensul că se referă de o parte la toate termenele fixate pe ani, luni , zile sau ore. **Data de la care încep să curgă termenele procesuale**

În această privință, art.102 Cpc prevede că „**termenele încep să curgă de la data comunicării actului**„. În cazul în care legea prevede în mod expres un alt moment se va lua ca punct de plecare a termenului faptul precizat. Așa de exemplu, în materia conflictului de competență, a ordonanței președințiale date cu citarea părții sau în cazul perimării se prevede în mod expres că termenul de recurs curge de la pronunțarea hotărârii.

În alte cazuri legea stabilește ca punct de plecare a termenelor data afișării anumitor acte: în materia executării silite – art.504 Cpc prevede că vânzarea de imobile nu se poate face decât după 5 zile din ziua fișării ultimelor afișe (publicații).

Punctul de împlinire este acela în care termenul își produce efectul încetând posibilitatea de a mai exercita dreptul în vederea căruia termenul a fost acordat, sau născându-se dreptul de a îndeplini anumite acte de procedură.

☞ **Sanțiunea nerespectării termenelor procesuale**

Nerespectarea termenelor procesuale atrage după caz sanțiunea decăderii, perimării, prescripției sau a nulității actului. Alte sanțiuni aplicabile. Sunt și cele disciplinare sau cele pecuniare.

☞ **Decăderea**

Potrivit art.103 al.1 Cpc „**Neexercitarea oricărei căi de atac și neîndeplinirea oricărui alt act de procedură în termenul legal atrage decăderea afară de cazul când legea dispune altfel sau când partea dovedește că a fost împiedicată printr-o împrejurare mai presus de voința ei**”. Decăderea este o sanțiune procedurală care constă în pierderea dreptului privitor la declanșarea unei cai de atac sau la îndeplinirea unui act de procedură ce nu a fost exercitat în termenul prevăzut de lege.

Invocarea decăderii se face pe cale de excepție în cursul judecății. Dacă partea face dovada celor dispuse de art.103, termenul de decădere se întrerupe începând să curgă un nou termen. Acesta se face prin cererea de repunere în termen și se solicită de partea interesată instanței care are competența să verifice respectarea termenului respectiv.

Decăderea lipsește actul de procedură de efecte în ce privește funcția sa procedurală. Dacă actul cuprinde manifestări de voință, declarații sau constatări de fapt, acestea își vor produce efectele.

☞ **Nulitatea**

Nerespectarea termenului poate atrage și nulitatea actului. Astfel când legea impune ca un act să fie îndeplinit într-un anumit interval de timp-cazul termenului imperativ- a înțeles pe de o parte să sancționeze partea pentru neglijență dacă nu respectă termenul impus prin decăderea din dreptul de a mai putea face actul iar pe de altă parte să lipsească actul de efectele sale juridice dacă acesta a fost totuși făcut. De exemplu recursul făcut peste termenul legal atrage sanțiunea respingerii lui ca tardiv introdus.

☞ **Perimarea**

Perimarea reprezintă sanțiunea ce intervine în cazul nerespectării cerinței de continuitate și celeritate a procesului civil. Art. 248 Cpc stabilește că orice cerere de chemare în judecată, cale de atac ordinară sau extraordinară se perimă de drept chiar împotriva incapabililor, dacă a rămas în nelucrare din vina părții timp de 1 an. În materie comercială termenul este de 6 luni.

Partea nu se socotește în culpă dacă actul de procedură trebuia îndeplinit din oficiu.

Cursul perimării se suspendă pe timpul cât dăinuiește suspendarea cauzei pronunțată de instanță în cazurile prevăzute de art. 244 Cpc precum și în alte cazuri stabilite de lege, dacă suspendarea nu se datorează lipsei de stăruință a părții.

☞ **Prescripția**

Este o sanțiune de drept material, prin care se pierde dreptul la acțiune ca urmare a neexercitării în cadrul termenului de prescripție.

☞ **Sanțiuni disciplinare**

Pentru nerespectarea termenelor procedurale pot fi aplicate și sanțiuni disciplinare judecătorului sau personalului auxiliar de specialitate. Aceștia din urmă îi pot fi aplicate și sanțiuni pecuniare altele decât cele prevăzute de codul muncii printre acestea numărându-se cele prevăzute de codul civil pe care le vom aborda în continuare.

8.1.5. Amenzile judecătorești, despăgubirile civile și cheltuielile de judecată

☞ Amenzile judecătorești și despăgubirile civile

Pentru buna desfășurare a activității judiciare legea dă posibilitate instanței de judecată să aplice în anumite situații sancțiunea cu caracter pecuniar. Despăgubirile civile pot fi acordate când cel care cu rea intenție a pricinuit amănarea judecării sau executării silite, la cerea părții interesate de către instanța de judecată.

Aplicarea amenzii se face de către instanță prin încheiere executorie care se comunică celui obligat dacă măsura a fost dipuă în lipsa acestuia. Împotriva măsurii, în termen de 15 zile se poate formula cerere de reexaminare prin care se solicită revenirea asupra măsurii aplicate și exonerarea sau reducerea amenzii sau despăgubirii. Instanța se pronunță asupra cererii de reexaminare prin încheiere irevocabilă, dată în camera de consiliu și pronunțată în ședință publică.

☞ Cheltuielile de judecată

Art.274 prevede că partea care cade în pretenții va fi obligată la cerere să plătească cheltuieli de judecată. Reclamantul poate pretinde și obține de la pârât cheltuieli de judecată numai dacă i se admite acțiunea în caz contrar el va fi obligat să plătească cheltuielile pe care le-a pricinuit pârâtului prin acțiunea sa.

Așa cum rezultă din art.274 în cuprinsul cheltuielilor de judecată intră taxa de timbru, plata experților, despăgubirile martorilor, onorariul avocaților.

Taxa de timbru se plătește de regulă de către reclamant ea poate fi plătită și de către pârât atunci când introduce o cerere reconvențională sau exercită o cale de atac.

Plata experților reprezintă onorariul fixat de către instanță pentru munca pe care aceștia o depun în vederea lămuririi cauzei.

Despăgubirile martorilor reprezintă cheltuielile avansate de partea care a propus, cu transportul, precum și plata zilelor pierdute, onorariile avocaților reprezintă retribuția muncii avocaților de către partea care îi angajează pentru susținerea apărării sale.

Alte cheltuieli de exemplu: costul deplasării instanței la fața locului, deplasarea părților în vederea judecării, procurarea diferitelor acte etc.

În Codul de procedură civilă găsim reglementate câteva situații speciale astfel, art.275 Cpc reglementează situația în care pârâtul nu poate fi obligat la plata cheltuielilor de judecată. Textul prevede că pârâtul care a recunoscut la prima zi de înfățișare pretențiile reclamantului nu va putea fi obligat la plata cheltuielilor de judecată afară numai dacă a fost pus în întârziere înainte de chemarea în judecată. Această dispoziție se întemeiază pe ideea de culpă procesuală a reclamantului care nu a folosit înaintea deschiderii procesului somația sau notificarea către pârât.

O altă situație specială este aceea a compensării cheltuielilor de judecată, reglementată de art.276 Cpc. Textul conține 2 ipoteze :

a. situația când pretențiile care formează obligația acțiunii au fost admise numai în parte.

b. situația când au fost admise cererile ambelor părți compensarea cheltuielilor poate fi totală când cheltuielile rămân în sarcina fiecăruia din părțile care le-a suportat și parțială când una din părți are dreptul la restituirea numai în parte a cheltuielilor suportate.

Ultima situație specială se referă la stabilirea cheltuielilor de judecată în cauza coparticipării procesuale. Într-un asemenea caz art.277 prevede că stabilirea cheltuielilor de judecată se face în mod legal proporțional sau solidar în raport de poziția din proces.

8.2. Procedura înaintea primei instanțe

Conform dispozițiilor art. 109 Cpc oricine pretinde un drept împotriva unei persoane trebuie să facă o cerere îndreptată înaintea instanței competente. În cazurile anume prevăzute de lege sesizarea instanței competente se face numai după îndeplinirea unei proceduri prealabile, în condiții stabilite de lege. Dovada îndeplinirii procedurii prealabile se atașează cereri de chemare în judecată.

8.2.1. Cererea de chemare în judecată

Reprezintă actul procesual prin care reclamantul își formulează pretențiile împotriva pârâtului și cu care sesizează instanța de judecată în vederea soluționării conflictului ivit. Potrivit art. 112 Cod procedură civilă, ea trebuie să cuprindă :

1) numele, domiciliul sau reședința părților. Aceasta este necesar pentru identificarea lor și pentru faptul de a se ști unde trebuie îndeplinite actele de procedură;

2) calitatea juridică în care părțile stau în judecată;

3) obiectul cererii și valoarea lui, după prețuirea reclamantului atunci când aceasta este posibilă. Obiectul cererii îl constituie pretențiile reclamantului față de pârât și poate fi: o sumă de bani, restituirea unui bun, anularea unui contract, etc. Este necesar ca obiectul pricinii să fie determinat în bani, când este posibil. Acest lucru este necesar pentru:

a) fixarea limitelor procesului

b) constituirea unui element necesar al dispozitivului hotărârii

c) se poate face individualizarea acțiunii

d) determinarea în anumite cazuri a competenței materiale și teritoriale a instanței.

Determinarea obiectului cererii și evaluarea lui prezintă importanță și pentru determinarea taxelor de timbru și a stabilirii cheltuielilor de judecată. Obiectul cererii trebuie să fie licit și posibil.

4) arătarea motivelor de fapt și de drept pe care se întemeiază cererea. Arătarea motivelor de fapt constă în relatarea succintă a faptelor din care reclamantul își deduce pretențiile față de pârât. Motivele de drept cuprind indicarea de către reclamant a temeiului juridic pe care își bazează pretențiile.

5) arătarea dovezilor pe care se sprijină fiecare capăt de cerere. Indicarea mijloacelor cu care reclamantul tinde să-și dovedească pretențiile sale este necesar pentru cunoașterea de către instanță a faptelor care au generat conflictul. Pe de altă parte, indicarea de către reclamant a dovezilor este necesară și pentru a da posibilitatea pârâtului să-și pregătească apărarea. În acest sens, reclamantul va trebui să alăture la cerere copii certificate de pe înscrisurile de care înțelege să se servească, în atâtea exemplare câți pârâți sunt în proces, și câte o copie pentru instanță.

6) semnătura - ultima condiție impusă de art. 112 Cod procedură civilă este semnătura reclamantului, care reprezintă acordul reclamantului la cuprinsul cererii

⌘ **Sanțiunile neîndeplinirii condițiilor prevăzute de art. 112 Cod procedură civilă**

Când se face cercetarea elementelor pe care trebuie să le cuprindă cererea de chemare în judecată, va trebui să se facă distincția între elementele esențiale ale cererii, față de alte mențiuni mai puțin importante. Potrivit art. 113 Cod procedură civilă sunt considerate elemente esențiale numele părților, obiectul și semnătura, lipsa acestora fiind sancționată cu nulitatea acțiunii.

Sub aspectul aplicării sancțiunii în cazul lipsei elementelor menționate mai sus, textul art. 133 Cod procedură civilă face următoarea distincție :

a) lipsa numelui părților și a obiectului cererii este sancționată cu nulitatea cererii, fără a mai intra în cercetarea fondului. Instanța nu va putea acorda în asemenea cazuri un termen în vederea completării unor asemenea lipsuri.

b) lipsa semnăturii va atrage nulitatea cererii numai dacă nu a fost complinită în tot cursul judecătii. Potrivit art. 133 al 2 Cod procedură civilă, reclamantul va putea suplini această lipsă în unul din următoarele două moduri: dacă este prezent în ședința în care lipsa semnăturii a fost invocată, va semna cererea, iar în cazul în care reclamantul lipsește la această ședință, instanța va amâna dezbaterile și-l va invita pe reclamant să semneze cererea, cel mai târziu până la termenul următor.

Dacă din cuprinsul cererii de chemare în judecată lipsesc celelalte elemente, cum sunt arătarea domiciliului părților, calitatea lor juridică, atunci când nu stau în nume propriu, motivele de fapt și de drept ori arătarea dovezilor, reclamantul va putea cere instanței de judecată un termen pentru întregirea sau modificarea cererii. Dacă până la acest termen reclamantul nu

completează lipsurile cererii sale, se va aplica sancțiunea corespunzătoare fiecărei lipse în parte. Astfel :

a)neindicarea domiciliului părților nu produce nici o consecință în afară de cazul în care pentru una dintre părți s-a produs prin acest fapt o vătămare. Așa de exemplu, dacă în cererea de chemare în judecată nu s-a indicat domiciliul exact al pârâtului, dar acesta a putut totuși să fie citat, neregularitatea se acoperă și nu atrage o sancțiune cu privire la valabilitatea cererii.

b)constatarea lipsei calității juridice procesuale a părților va fi sancționată cu anularea cererii.

c)nearătarea motivelor de fapt și de drept pe care reclamantul își întemeiază cererea de chemare în judecată duce la decăderea acestuia din dreptul de a le mai putea invoca în cursul instanței. La prima zi de înfățișare instanța, la cerere, va putea acorda un nou termen de judecată pentru completarea acestor lipsuri.

d)neindicarea dovezilor în cursul cererii de chemare în judecată va duce, de asemenea, la decăderea reclamantului din dreptul de a le mai putea propune în afară de cazul în care instanța, apreciind , îi va acorda reclamantului, la prima zi de înfățișare, un termen în acest sens sau când necesitatea administrării unor probe rezultă din dezbateri și partea interesată nu o putea prevedea.

La cererea de chemare în judecată se vor alătura atâtea copii de pe cerere câți pârâți sunt. Dacă mai mulți pârâți au un singur reprezentant sau dacă pârâtul are mai multe calități juridice, se va comunica o singură copie de pe acțiune și de pe înscrisuri și se va înmâna o singură citație.

Art.114 Cpc prevede că la primirea cererii de chemare în judecată președintele sau judecătorul care îl înlocuiește va verifica dacă aceasta întrunește cerințele prevăzute de lege. Când este cazul, reclamantului i se pune în vedere să completeze sau să modifice cererea și să depună, potrivit alin. 2 art.112 și art 113, cererea și copii certificate de pe toate înscrisurile pe care își întemeiază cererea. Reclamantul va completa cererea de îndată. Atunci când completarea nu este posibilă, cererea se va înregistra și i se va acorda reclamantului un termen scurt. În cazul în care cererea a fost primită prin poștă, reclamantului i se vor comunica în scris lipsurile ei, cu mențiunea că, până la termenul acordat, urmează să facă completările sau modificările necesare.

Acordarea termenului potrivit alin. 2 se face, în toate cazurile, cu mențiunea că neîndeplinirea în acest termen a obligațiilor privind completarea sau modificarea cererii poate atrage suspendarea judecării potrivit dispozițiilor art.155 ind.1Cpc.

Dacă obligațiile privind completarea sau modificarea cererii nu sunt îndeplinite în termenul prevăzut la alin. 2, suspendarea judecării se pronunță prin încheiere potrivit dispozițiilor 339 Cpc.

În procesele în care, sunt mai mulți reclamânți sau pârâți, președintele instanței, ținând cont de numărul foarte mare al acestora, de necesitatea de a asigura desfășurarea normală a activității de judecată, cu respectarea drepturilor și intereselor legitime ale părților, va putea dispune reprezentarea lor prin mandatar și îndeplinirea procedurii de comunicare a actelor procesuale numai pe numele mandatarului, la domiciliul sau sediul acestuia. Reprezentarea se va face, după caz, prin unul sau mai mulți mandatar, persoane fizice sau persoane juridice, dispozițiile art. 68 și art. 114 ind. 1 Cpc fiind aplicabile în mod corespunzător.

Președintele, de îndată ce constată că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru cererea de chemare în judecată, fixează termenul de judecată pe care, sub semnătură, îl dă în cunoștință reclamantului prezent sau reprezentantului acestuia. Celelalte părți vor fi citate potrivit legii.

Termenul de judecată va fi stabilit astfel încât de la data primirii citației pârâtul să aibă la dispoziție cel puțin 15 zile pentru a-și pregăti apărarea, iar în procesele urgente, cel puțin 5 zile.

Dacă pârâtul locuiește în străinătate, președintele va putea fixa un termen mai îndelungat. Prin citație pârâtul va fi informat că are obligația de a-și alege domiciliul în România, unde urmează să i se facă toate comunicările privind procesul. În cazul în care pârâtul nu se conformează acestei obligații, comunicările se vor face prin scrisoare recomandată, recipisa de predare la poșta română a scrisorii, în cuprinsul căreia vor fi menționate actele ce se expediază, ținând loc de dovadă de îndeplinire a procedurii.

De asemenea, în condițiile legii, președintele va putea încuviința, prin încheiere executorie, măsuri asigurătorii, precum și măsuri pentru asigurarea dovezilor ori pentru constatarea unei situații de fapt.

8.2.2. Întâmpinarea

Întâmpinarea este actul procesual prin care pârâtul răspunde în scris la pretențiile formulate de reclamant, arătând totodată și apărările sale. Cuprinsul ei este reglementat de art. 115 Cod procedură civilă, care prevede că , pe lângă numele părților, domiciliul și obiectul litigiului, întâmpinarea trebuie să cuprindă :

- 1) excepțiile de procedură pe care pârâtul le indică față de cererea reclamantului
- 2) răspunsurile la toate capetele de fapt și de drept ale cererii
- 3) dovezile cu care se apără pârâtul împotriva fiecărui capăt de cerere
- 4) semnătura.

Potrivit art. 117 Cod procedură civilă, în caz de coparticipare procesuală pasivă, pârâții pot răspunde printr-o singură întâmpinare.

Întâmpinarea trebuie să cuprindă :

1. excepțiile de procedură ce pârâtul ridică la cererea reclamantului;
2. răspunsul la toate capetele de fapt și de drept ale cererii;
3. dovezile cu care se apără împotriva fiecărui capăt de cerere; când va cere dovada cu martori, pârâtul va arăta numele și locuința lor;
4. semnătura.

Sanțiunea nedepunerii întâmpinării în termen este decăderea pârâtului din dreptul de propune probe și de a invoca excepții în afara celor de ordine publică. Întâmpinarea se depune cel mai târziu ce cel puțin 5 zile înainte de termenul de judecată stabilit-art. 118 al.2și art. 114 ind. 1 alin 2 Cpc. În cazul în care pârâtul nu este reprezentat sau asistat de avocat, președintele îi va pune în vedere, la prima zi de înfățișare, să arate excepțiile, dovezile și toate mijloacele sale de apărare despre care se va face vorbire în încheierea de ședință; instanța va acorda, la cerere, un termen pentru pregătirea apărării și depunerea întâmpinării.

8.2.3. Cererea reconvențională

Este cererea pe care o face pârâtul atunci când are și el pretenții împotriva reclamantului (art. 119 Cod procedură civilă). Pentru exercitarea acesteia, art. 119 al 1 Cod procedură civilă cere ca pretențiile pârâtului față de reclamant să aibă legătură cu cererea sau cu mijlocul de apărare ale reclamantului; cererea reconvențională fiind o acțiune propriu-zisă trebuie să cuprindă și să îndeplinească din punct de vedere al formei, condițiile prevăzute de lege pentru cererea de chemare în judecată.

Cererea reconvențională trebuie depusă odată cu întâmpinarea sau cel mai târziu odată cu prima zi de înfățișare. Când reclamantul și-a modificat cererea de chemare în judecată, cererea reconvențională se va depune cel mai târziu până la termenul ce se va încuviința pârâtului, spre acest sfârșit.

8.3. Părțile în procesul civil

8.3.1. Noțiunea de „parte” și poziția părților în procesul civil

Devin părți, în procesul civil persoanele care exprimă interese contrare, în sensul că cel puțin una dintre ele pretinde că are de realizat un drept împotriva celeilalte sau celorlalte, care au nesocotit acest drept.

În procesul civil partile litigante sunt în mod firesc și subiecte ale raportului juridic dedus judecății. Au calitate de părți în procesul civil titularii drepturilor și obligațiilor ce formează conținutul raportului juridic de drept substanțial. Pentru a participa la activitatea judiciară este necesară doar afirmarea unui interes propriu în confruntarea cu o altă persoană fizică sau juridică.

Persoana care solicită protecția instanței pentru apărarea unui drept sau interes legitim poartă denumirea de *reclamant*.

Persoana chemată să răspundă pentru pretinsa încălcare a dreptului se numește *pârât*.

☞ Coparticiparea procesuală

☛ Noțiunea de coparticipare procesuală

Legislația noastră procesuală permite ca mai multe persoane să fie reclamante sau pârâte în cadrul unui proces civil. **Situația în care procesul civil se desfășoară între mai mulți reclamanți și părți poartă denumirea de coparticipare sau liticonsorțiu procesual**

☛ Formele coparticipării procesuale

➔ după poziția părților, coparticiparea procesuală poate fi activă, pasivă sau mixtă.

❖ **Coparticiparea procesuală activă** este prezentă atunci când mai mulți reclamanți acționează în judecată, prin aceeași cerere, un singur pârât.

❖ **Coparticiparea este pasivă** atunci când un singur reclamant își îndreaptă pretențiile sale împotriva mai multor pârâți într-o singură cerere de chemare în judecată.

❖ Dacă mai mulți reclamanți acționează în judecată, prin aceeași cerere, pe mai mulți pârâți, ne aflăm în prezența unei **coparticipări(liticonsorțiu) mixt sau reciproc**.

➔ după momentul în care se formează se distinge între:

❖ coparticiparea procesuală inițială și

❖ coparticiparea procesuală ulterioară.

➔ în funcție de rolul voinței părților în formarea sa, coparticiparea procesuală poate fi

❖ facultativă sau

❖ necesară.

☛ Efectele coparticipării procesuale

Potrivit art.98 C.proc.civ.: „ Actele de procedură, apărările și concluziile unuia dintre reclamanți sau pârâți nu pot folosi nici pãgubi celorlalți „.

Actele de procedură îndeplinite numai de unii dintre ei sau termenele încuviințate numai unora dintre ei pentru îndeplinirea actelor de procedură folosesc și celorlalți.

☞ Condițiile pentru a fi parte în procesul civil

O persoană fizică sau juridică poate deveni parte în procesul civil dacă îndeplinește unele condiții privitoare la: capacitatea procesuală de folosință, calitatea procesuală și la justificarea unui interes.

☛ Capacitatea procesuală de folosință

În procesul civil poate fi parte doar persoana capabilă de a avea drepturi și obligații procesuale, dacă numai persoana care se bucură de capacitate procesuală de folosință.

Prevederile art.41 și 42 C.proc.civ. fac distincție între capacitatea procesuală de folosință(capacitatea de a fi parte) și capacitatea procesuală de exercițiu(capacitatea de a sta în judecată). Potrivit art.41 C.pr.civ. : „ Orice persoană care are folosința drepturilor civile poate să fie parte în judecată”. Rezultă că o persoană fizică sau juridică poate deveni parte în judecată în calitate de reclamant, pârât, intervenient etc.

☛ Calitatea procesuală

Prin noțiunea de calitate juridică procesuală înțelegem atât îndreptățirea unei anumite persoane de a reclama în justiție, cât și obligația unei alte persoane de a răspunde față de pretențiile ridicate împotriva sa. Legitimarea procesuală reprezintă o condiție ce trebuie să fie îndeplinită în orice proces civil, indiferent de obiectul acestuia.

Persoana care dobândește calitate procesuală ca urmare a transmiterii acesteia, va prelua procedura în starea în care aceasta s-a aflat în momentul introducerii sale în proces. Prin urmare, activitatea procesuală urmează să se continue în contradictoriu cu noul titular al drepturilor sau obligațiilor.

☛ Afirmarea unui drept

Orice acțiune civilă presupune existența unui drept subiectiv care să fie valorificat. Pentru a beneficia de protecție juridică, dreptul respectiv trebuie să fie recunoscut de lege, să fie actual (să nu fie supus unui termen sau condiție) și să fie exercitat cu bună credință.

☛ Justificarea unui interes

Potrivit art.111 C.proc.civ.: „Partea care are interes poate să facă cerere pentru constatarea existenței sau inexistenței unui drept”.

Interesul reprezintă o condiție de ordin subiectiv care se analizează atât în persoana celui care acționează în justiție, cât și în persoana adversarului acestuia.

Interesul nu reprezintă altceva decât folosul practic material sau moral pe care-l urmărește cel ce promovează acțiunea.

Interesul afirmat în justiție trebuie să fie legitim, personal, născut și actual.

☞ **Reprezentarea părților în procesul civil**

Reprezentarea constituie o instituție cunoscută atât în dreptul privat cât și în dreptul procesual.

Prin reprezentare se desemnează situația în care o persoană numită reprezentant îndeplinește actele procedurale în numele și interesul altei persoane care este parte în procesul civil. Actele procedurale îndeplinite de către reprezentant se răsfrâng întotdeauna asupra părții principale adică asupra persoanei reprezentate. Legislația noastră procesuală cunoaște două forme principale ale reprezentării judiciare: reprezentarea legală sau necesară și reprezentarea convențională sau voluntară. Reprezentarea legală operează doar în cazurile anume prevăzute de lege.

Reprezentarea legală a părților în procesul civil

Reprezentarea judiciară legală are loc în cazul persoanelor fizice lipsite de capacitatea de exercițiu, în cazul persoanelor juridice, precum și în alte împrejurări expres prevăzute de lege. Astfel, potrivit legii, minorii care nu au împlinit vârsta de 14 ani vor fi reprezentați, în procesul civil de părinții lor, iar în lipsa lor de tutorele desemnat de autoritatea tutelară.

În situația în care o persoană lipsită de capacitate de exercițiu nu are reprezentant legal și există urgență, la cererea părții interesate, va fi numit un curator special cu sarcina de a-l reprezenta pe cel lipsit de capacitate.

Potrivit art.35 din Decretul 31/1954 persoană juridică „își exercită drepturile și își îndeplinește obligațiile prin organele sale”. Actele juridice îndeplinite de organele persoanei juridice, în limitele puterilor ce le-au fost conferite, sunt actele persoanei juridice înseși”.

În fața instanței de judecată reprezentanții persoanelor fizice sau juridice au obligația de a-și justifica calitatea de reprezentant. Astfel, părinții își vor justifica calitatea prin prezentarea actelor corespunzătoare de stare civilă, tutorele sau curatorul prin înfățișarea actului de numire.

Reprezentanții persoanelor juridice își vor justifica calitatea prin indicarea actului de numire sau, după caz, a actului prin care a primit în mod expres împuternicirea de a reprezenta în justiție.

☞ **Reprezentarea judiciară convențională**

Reprezentarea convențională este folosită frecvent în procesul civil. Părțile litigante recurg frecvent la serviciile unui terț în vederea apărării intereselor în justiție. Adesea, în favoarea unui atare opțiuni pledează argumente deduse din necesitatea realizării unei apărări calificate, respectiv printr-un profesionist al dreptului. Art. 67 lin.(1) C.pr.civ. prevede : „ Părțile pot să exercite drepturile procedurale personal sau prin mandatar”.

8.4. Procedura înainte de judecată. Ședințele și poliția lor

8.4.1. Activitatea premergătoare ședinței de judecată

☞ **Introducerea cererii**

Legat de introducerea cererii de chemare în judecată, Codul de procedură civilă și Regulamentul de ordine interioară a instanțelor judecătorești, aprobat prin Hotărârea nr. 159/2004 a Consiliului Superior al Magistraturii, stabilesc următoarele reguli :

-la cererea de chemare în judecată se vor alătura atâtea copii de pe cerere câți pârâți sunt.Textul este de strictă interpretare.

Dacă cererea de chemare în judecată este trimisă prin poștă, curier ori fax, se va depune la registratura instanței, unde în aceeași zi primește dată certă, după care este predată președintelui instanței spre rezolvare, având atașat și plicul sau, după caz, dovada modului în care a fost trimisă (art. 96 al 1 din Regulament).

Cererea de chemare în judecată, care este prezentată de justițiabili sau de reprezentanții lor, inclusiv avocați, președintelui instanței sau judecătorului de serviciu, primește dată certă la prezentarea ei, prin aplicarea ștampilei de intrare a instanței respective, iar după rezolvare va fi predată arhivarului registrator spre înregistrare (art. 96 al 5 din Regulament).

Potrivit art. 114 al 1 Cod procedură civilă, „la primirea cererii de chemare în judecată președintele sau judecătorul care îl înlocuiește va verifica dacă aceasta întrunește cerințele prevăzute de lege, adică dacă este timbrată corespunzător și dacă a fost formulată cu respectarea cerințelor art. 112 Cod procedură civilă.

Potrivit alineatului 2 al textului, reclamantul va completa cererea de îndată. Atunci când completarea nu este posibilă, cererea se va înregistra și i se va acorda reclamantului un termen scurt. În cazul în care cererea a fost primită prin poștă, reclamantului i se vor comunica în scris lipsurile ei, cu mențiunea ca, până la termenul acordat, urmează să facă completările sau modificările necesare. De asemenea, pârâții trebuie să depună dovada mandatului, chiar dacă nu formulează întâmpinare, caz în care dovada mandatului se va depune în termenul prevăzut la art. 114/1 al 2 Cod procedură civilă.

Potrivit art. 114/1 al 1 Cod procedură civilă, de îndată ce constată că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru cererea de chemare în judecată, președintele fixează termenul de judecată pe care, sub semnătură, îl dă în cunoștință reclamantului prezent sau reprezentantului acestuia. Celelalte părți vor fi citate.

Întrucât textul nu mai face referire la judecătorul care îl înlocuiește pe președinte, trebuie să se recunoască și judecătorului posibilitatea de a fixa primul termen de judecată . Aceasta se va face în sistem aleatoriu.

Pe de altă parte, art. 56 al 1 din Legea nr. 304/2004, privind organizarea judiciară, prevede că repartizarea cauzelor pe complete de judecată se face în mod aleatoriu, în sistem informatizat.

În aplicarea acestui text, art. 98 al 3 din Regulament dispune că dosarele repartizate pe complete în mod aleatoriu vor fi preluate de președintele sau de unul dintre judecătorii completului de judecată, care va lua măsurile necesare în scopul pregătirii judecării, astfel încât să se asigure soluționarea cu celeritate a cauzelor înregistrate.

Reclamantul care are termen în cunoștință încă de la primirea cererii, nu va mai fi citat în tot cursul judecării la acea instanță (art. 153 al 1 Cod procedură civilă), dar numai dacă el sau reprezentantul său au semnat pentru a confirma cunoașterea termenului. În lipsa semnăturii, chiar dacă cererea de chemare în judecată nu a fost trimisă prin poștă, este necesară citarea reclamantului.

Primul termen de judecată se fixează astfel încât de la data primirii citației, pârâțul să aibă la dispoziție cel puțin 15 zile, iar în pricinile urgente, cel puțin 5 zile

Dacă pârâțul locuiește în străinătate, se va putea fixa un termen mai lung. Prin citație pârâțul va fi informat că are obligația să-și aleagă domiciliul în România unde urmează să i se facă toate comunicările privind procesul. După fixarea termenului, prin aceeași rezoluție, președintele va dispune să se comunice pârâțului, o dată cu citația, copii de pe cerere și de pe înscrisuri, punându-i-se în vedere obligația de a depune la dosar întâmpinare cel mai târziu cu 5 zile înainte de termenul stabilit pentru judecată (art. 114/1 al 2 Cod procedură civilă).

Sub rezerva dezbaterei la prima zi de înfățișare, odată cu fixarea termenului, dacă s-a solicitat prin cerere, președintele poate dispune citarea pârâțului la interogatoriu, alte măsuri pentru administrarea probelor, precum și orice alte măsuri pentru desfășurarea procesului potrivit legii (art. 114/1 al 5 Cod procedură civilă).

☞ Constituirea dosarului

În condițiile art. 96 al 2 din Regulamentul de ordine interioară a instanțelor judecătorești, după rezoluția președintelui, actele de sesizare primesc număr din registrul general de dosare. Acest număr este numărul de dosar sub care se vor înregistra toate cererile depuse ulterior, precum și corespondența depusă în legătură cu pricina respectivă.

Cererea se va înregistra în :

-opisul alfabetic în care se trec numele și prenumele părților din dosar, inclusiv ale celor introduse ulterior în proces, precum și numărul dosarului (art. 86 pct. 2 din Regulament)

-registru informativ, în care se menționează, pentru fiecare dosar trecut în ordinea numerică, primul termen de judecată și termenele ulterioare, data ieșirii dosarului din arhivă și persoana căreia i s-a predat, data reintrării dosarului în arhivă, numărul și data sentinței, deciziei sau încheierii, după caz, și soluția pe scurt, data trimiterii dosarului la alte instanțe, la parchete sau alte autorități și data revenirii dosarului, conexării sau atașării dosarului la alt dosar (art. 86 pct. 4 din Regulament)

-registru de termene al arhivei, în care se trec toate dosarele pe termenele de judecată fixate, consemnându-se numărul și data înregistrării lor (art. 86 pct.5 Regulament)

După înregistrarea cererii în aceste registre se face înregistrarea statistică și se formează dosarul.

Pe coperta dosarului se va menționa denumirea instanței, secția, completul de judecată, numărul dosarului, numele părților, obiectul pricinii, termenele de judecată, numărul și data hotărârii, inițialele judecătorului însărcinat cu redactarea hotărârii, indicele statistic și poziția din registrul de executări.

Înainte de a fi puse la dispoziția justițiabililor sau predate pentru ședința de judecată, dosarele trebuie să aibă toate filele cusute și numerotate.

În cazul în care dosarul urmează a fi înaintat la instanța de apel sau recurs ori la altă autoritate sau se depune în conservare, se va proceda la șnuruirea definitivă și aplicarea ștampilei, iar pe fața interioară a ultimei coperte arhivarul va certifica numărul filelor în cifre și, în paranteză, în litere.

Pentru o manipulare mai ușoară a dosarelor se pot forma două sau mai multe volume.

☞ **Repartizarea dosarului.**

Conform art. 56 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, repartizarea cauzelor pe complete se face în mod aleatoriu, în sistem informatizat.

Cauzele repartizate unui complet de judecată nu pot fi trecute altui complet decât în condițiile prevăzute de lege.

În condițiile art. 98 al 2 din Regulament, astfel cum a fost modificat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 71/9 martie 2005, repartizarea cauzelor se va efectua în sistem informatic prin programele MJREP sau ECRIS.

Potrivit art. 98 al 2/1 din Regulamentul de ordine interioară a instanțelor judecătorești, în cazul în care repartizarea în sistem informatic nu se poate aplica, repartizarea cauzelor se efectuează prin metoda sistemului ciclic.

Conform art. 98/1, prin metoda sistemului ciclic, fiecare complet de judecată primește un număr cu începere de la completul 1, fiind cuprinse în numerotare și completele specializate.

Dosarele, în ordinea înregistrării, sunt preluate de persoana sau persoanele desemnate, potrivit art. 98/2 al 1, care vor repartiza câte un dosar, în ordine, completelor stabilite conform alin.1. Aceeași regulă se aplică la repartizarea cauzelor către completele specializate.

☞ **Aspecte comune ce privesc la repartizarea aleatorie**

Regulamentul de ordine interioară a instanței prevede în art 93-103 că pentru aplicarea criteriului aleatoriu, dosarele se înregistrează în ordinea sosirii la instanță și se repartizează în ordine, în funcție de numărul de înregistrare, de persoana sau persoanele desemnate anual de președintele instanței, cu avizul colegiului de conducere.

Pentru aplicarea criteriului aleatoriu, completele se vor constitui la începutul fiecărui an. Modificarea numărului completelor de judecată sau schimbarea judecătorilor care le compun se va putea realiza doar pentru motive obiective, în condițiile legii.

După repartizarea pe complete a cauzelor, doar completul de judecată poate să dispună asupra măsurilor ce se impun pentru desfășurarea procesului potrivit legii.

Incidentele procedurale referitoare la componența completelor de judecată se vor soluționa cu respectarea normelor de procedură și a normelor de repartizare aleatorie a cauzelor.

Incidentele procedurale referitoare la componența întregului complet de judecată, cum sunt incompatibilitatea, recuzarea sau abținerea, se vor soluționa de completul cu numărul imediat următor, care judecă în aceeași materie. Dacă în materia respectivă nu există decât un singur complet de judecată, incidentele procedurale referitoare la întregul complet vor fi soluționate de completul imediat următor, indiferent de materia în care judecă.

Dacă în urma soluționării incidentelor procedurale prevăzute la alin. (5) art. 98 se constată că, din motive legale, completul nu este în măsură să judece cauza, dosarul se repartizează completului cu numărul imediat următor față de cel indicat inițial, care judecă în aceeași materie. Dacă în materia respectivă nu există decât un singur complet de judecată, cauza va fi soluționată de completul imediat următor, indiferent de materia în care judecă.

În situația în care incidentele procedurale se referă la o parte din membrii completului de judecată, soluționarea acestora se va efectua de către un complet constituit prin includerea judecătorului sau judecătorilor stabiliți prin planificarea de permanență, pe materii, realizată cel puțin semestrial. Completul de judecată astfel constituit va păstra cauza pentru judecată, în situația în care, în urma soluționării incidentelor procedurale, se va stabili că judecătorul sau judecătorii cu privire la care s-au invocat incidentele procedurale nu pot participa la judecarea cauzei.

În caz de absență compunerea completului de judecată se va realiza prin participarea judecătorilor din planificarea de permanență, desemnați conform alin. (7), întocmindu-se în acest sens un proces-verbal. (alin.8)

Incidentele procedurale, altele decât cele prevăzute la alin. (4) - (7), ivite în cursul procesului vor fi soluționate cu respectarea continuității completului de judecată, în condițiile legii, precum și a normelor privind repartizarea aleatorie în cazul în care nu se poate aplica principiul continuității. (alin.9)

Pentru repartizarea aleatorie a cauzelor urgente, atât în materie penală, cât și în materie civilă, se vor respecta programele informatice sau, după caz, metoda sistemului ciclic privind repartizarea aleatorie pentru completele specializate. (alin.10)

Toate modificările aduse componenței completului de judecată ori repartizării dosarelor în condițiile prezentului regulament vor fi evidențiate în programele informatice de repartizare aleatorie. În situația în care programele informatice nu permit asemenea evidențe, se va ține un registru special pentru evidențierea acestor modificări, sub semnătura persoanei sau persoanelor desemnate cu repartizarea aleatorie a cauzelor. (alin.11)

Încheierile și procesele-verbale încheiate în procedura repartizării aleatorii a cauzelor vor fi păstrate în mape separate. (alin.12)

Neluarea măsurilor necesare aplicării normelor criteriului aleatoriu de repartizare a cauzelor sau încălcarea acestor norme atrage răspunderea disciplinară a persoanelor vinovate, în condițiile legii. (alin.13).

Această listă este folosită de judecătorii din complet pentru a consemna, la rubrica „observații”, problemele de fapt și de drept pe care le-au constatat atunci când au studiat ședința. La rubrica „măsurii” se înscriu, după caz, concluziile părților sau ale reprezentanților lor asupra excepțiilor procesuale sau asupra fondului precum și mențiunea că dosarul a rămas în pronunțare.

Grefierul completează condica de ședință în care, potrivit art. 86 pct. 6 din Regulament, trece, separat, pe fiecare complet, dosarele din ședința respectivă, în ordinea înscrisă în lista cauzelor. De asemenea, verifică dacă au sosit la instanță și s-au atașat la dosare dovezile de înmânare ori de comunicare a citațiilor și a celorlalte acte de procedură, precum și relațiile și actele solicitate de președinte sau dispuse de instanța de judecată.

Verifică legalitatea îndeplinirii procedurilor de citare sau de comunicare atașate la dosar. Potrivit art. 96 al 4 din Regulament, dovezile de comunicare a procedurilor se primesc la registratura instanței, sub semnătură, după care se predau arhivarului care le atașează la dosar, făcând mențiune despre aceasta pe conceptul de citare.

Informează pe președintele completului de judecată despre deficiențele constatate pentru a se lua măsurile necesare, după care predă dosarele completului de judecată.

Art. 100 al 3 din Regulament stabilește că președintele instanței (deci nu al completului) asigură procurorului de ședință, părților, reprezentanților părților, avocaților și celorlalte persoane prevăzute de lege posibilitatea consultării din timp a dosarelor. De vreme ce acești participanți la judecată pot să consulte dosarele „din timp”, înseamnă că în cele două zile de când grefierul ia dosarele de la arhivă, acestea trebuie să rămână la dispoziția completului de judecată.

☞ Întocmirea și afișarea listelor de ședință

După efectuarea verificărilor preliminare, grefierul selectează dosarele cu arestați, precum și cele în care judecata se face, potrivit legii, de urgență, pentru a fi înscrise pe listă cu întâietate.

În cazul ședințelor de judecată în care sunt repartizate cauze penale și cauze civile, se întocmește o singură listă de ședință, arătându-se distinct cauzele penale și cauzele civile.

Pe lista cauzelor civile, de asemenea, se dă întâietate cauzelor cu arestați, urmate de cauzele în care legea prevede că judecata se face de urgență, cum ar fi:

-judecarea contestației la executare, care se face de urgență și cu precădere (art. 402 al 1 Cod procedură civilă)

-ordonanța președințială se judecă de urgență și cu precădere (art. 581 al 3 Cod procedură civilă)

-judecata de urgență a cererii de sechestră judiciar (art. 600 al 1 Cod procedură civilă).

La judecătoria se ține seama, la includerea pe listă, de faza procesuală în care se află cauza, trecându-se distinct pricinile aflate în primă instanță, de cele aflate în reexaminare.

La tribunale și curți de apel se arată distinct cauzele aflate în judecată în primă instanță, în apel și în recurs.

În fiecare segment al listei, întocmită în modul arătat, dosarele se înscriu în ordinea cronologică a înregistrării lor.

Pe lista de ședință, indiferent de stadiul în care se află pricina, aceasta este individualizată prin numele sau denumirea părților, numărul de dosar, data înregistrării, data înregistrării și obiectului ei.

În ceea ce privește primul nume, acesta va fi cel al persoanei care a sesizat instanța (reclamant, contestator, revizuent). Dacă mai multe persoane au sesizat instanța prin aceeași cerere, grefierul poate alege să treacă pe listă numele celui care a fost înscris primul în actul de sesizare sau poate opta pentru criteriul alfabetic. La fel procedează și pentru înscrierea pe listă a numelui (denumirii) pârâtului (intimat, debitor, etc).

Lista de ședință se întocmește în suficiente exemplare, dintre care unul se predă arhivei, un exemplar se afișează la ușa sălii de dezbateri, două exemplare se pun la dispoziția părților și reprezentanților lor în sală, un exemplar se păstrează de către grefier pentru a se completa în timpul dezbaterilor, iar câte un exemplar se predă președintelui completului de judecată și fiecărui judecător în parte, precum și magistraților-consultanți și procurorului, dacă este cazul.

Conform art. 125 al 1 Cod procedură civilă un termen de cel puțin o oră înainte de începerea ședinței pentru afișarea listei de ședință la ușa sălii de dezbateri, iar Regulamentul privind organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești, aprobat prin ordinul ministrului justiției nr. 125/C/17.1.2000, dispune, în art. 98, afișarea listei cauzelor cu 24 ore înaintea termenului de judecată. Între cele două dispoziții nu există nici o contradicție, urmând a fi respectat termenul de 24 de ore prevăzut de Regulament.

☞ Pregătirea lucrărilor și dosarelor din lista de ședință

Grefierul de ședință preia dosarele de la arhivă cu cel puțin 48 de ore înaintea ședinței de judecată, pe baza registrului de termene, semnând pentru primirea dosarelor în acest registru.

De îndată grefierul verifică dacă termenul de judecată fixat în dosarele preluate corespunde cu data pentru care pregătește ședința. De asemenea, verifică dacă toate aceste dosare sunt repartizate aceluiași complet de judecată și la sala de dezbateri pentru care se pregătește.

Deosebit de importantă este :

-activitatea de verificare a îndeplinirii dispozițiilor luate la înregistrarea cauzelor precum și la termenul anterior, respectiv dacă sunt cusute și numerotate la dosar dovezile de înmânare a citațiilor, de comunicare a cererilor de chemare în judecată, apelului, recursului, etc., și dacă au sosit răspunsurile și documentațiile solicitate anterior;

-verificarea îndeplinirii procedurilor de citare a părților, martorilor, experților, fiind necesar să se stabilească data la care s-a predat sau afișat citația, precum și mențiunile arătate în procesul verbal, care constituie dovada de îndeplinire a procedurii de citare.

☞ Rolul grefierului de ședință

În condițiile art. 101 din Regulament, grefierul va fi prezent în sala de ședință cu jumătate de oră înainte de începerea ședinței de judecată, pentru a pune la dispoziție dosarele spre consultare. Acesta se îngrijește de atașarea la dosare a ultimelor acte de procedură sau a corespondenței sosite la registratură.

După începerea ședinței de judecată, procurorul, părțile, reprezentanții sau avocații acestora pot studia dosarele numai cu încuviințarea președintelui de complet, după o prealabilă verificare a identității și calității.

Grefierul de ședință asigură prezența la ușă a aprodului sau, după caz, verifică buna funcționare a instalațiilor de înregistrare și amplificare, pentru apelul persoanelor chemate în fața instanței de judecată.

Grefierul de ședință anunță publicului din sală intrarea judecătorilor.

8.4.2. Poliția ședinței.

Completul de judecată este prezidat prin rotație de unul dintre membrii acestuia (art. 55 al 2 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară), completele fiind stabilite la începutul anului de către colegiile de conducere, care trebuie să urmărească asigurarea continuității acestuia.

Potrivit art. 128 al 1 Cod procedură civilă, președintele deschide, suspendă și ridică ședința. Durata suspendării va fi anunțată și afișată pe ușa sălii de ședință prin grija grefierului.(art.104 alin 8 din Regulament).

Președintele completului este cel care, în baza art. 122 Cod procedură civilă exercită poliția ședinței, putând lua măsuri pentru păstrarea ordinii și buneii cuviințe.

În exercitarea acestui drept :

a) dacă nu mai este loc în sala de ședință, președintele poate înlătura pe cei ce ar veni mai târziu sau pe cei ce depășesc numărul locurilor.

b) nimeni nu poate fi lăsat să intre cu arme în sala de ședință, afară numai dacă le poartă în vederea serviciului ce îndeplinește în fața instanței.

c) acei care iau parte la ședință sunt obligați să aibă o purtare cuviincioasă. Acel ce vorbește instanței trebuie să stea în picioare. Președintele poate încuviința excepții de la această îndatorire.

d) pot fi îndepărtați din sală minorii și persoanele care s-ar înfățișa într-o ținută necuviincioasă.

Potrivit art. 123 Cod procedură civilă dacă printre cei dacă printre cei îndepărtați din sală ar fi vreuna din părți, înainte de închiderea dezbaterilor, aceasta va fi chemată în sală și, sub pedeapsa de nulitate, i se vor pune în vedere toate faptele esențiale. Instanța nu are această obligație dacă partea îndepărtată din sală a fost asistată de un avocat care a rămas mai departe în sală.

e) președintele poate chema la ordine orice persoană care tulbură mersul dezbaterilor. Dacă această chemare rămâne fără rezultat, el poate obliga pe tulburător să părăsească sala și la nevoie va da ordin să fie scos din sală.

f) dacă în cursul ședinței se săvârșește o faptă penală, se aplică dispozițiile din Codul de procedură penală., respectiv art. 299 Cod procedură penală, potrivit căruia președintele constată săvârșirea faptei prevăzută de legea penală și îl identifică pe făptuitor. Procesul verbal întocmit se trimite procurorului. Instanța, dacă este cazul poate dispune arestarea preventivă a învinuitului, iar președintele emite un mandat de arestare a acestuia. Despre luarea acestei măsuri se face mențiune în încheierea de ședință. Cel învinuit este trimis de îndată procurorului împreună cu procesul-verbal și cu mandatul de arestare.

g) președintele poate să ordone îndepărtarea tuturor persoanelor din sală, dacă altfel nu se poate păstra ordinea.

Conform art. 101 al 7 din Regulament, filmarea, fotografierea sau înregistrarea în incinta instanței sau în sălile de ședință se face numai cu acordul conducătorului Biroului de Informare și Relații Publice, respectiv al președintelui de complet, care poate stabili limitele în care să se desfășoare aceste activități. În vederea aducerii la cunoștință publicului, aceste prevederi se afișează în loc vizibil.

☞ Referatul grefierului de ședință

Apelul părților și al celorlalți participanți la judecată se face, obligatoriu, la ușa sălii de ședință, de un aprod sau, prin instalația de amplificare, de grefierul de ședință.

După strigarea cauzei și apelul părților, grefierul de ședință face oral referatul cauzei, prezentând pe scurt obiectul pricinii și stadiul în care se află judecata acesteia, comunică modul în care s-a îndeplinit procedura de citare a persoanelor chemate la proces și dacă s-au îndeplinit celelalte măsuri dispuse de instanță la termenele anterioare. (art.104 alin 10 din Regulament.). Apelul implică precizarea numelui și prenumelui părții și a calității sale procesuale.

Referatul este obligatoriu pentru toate cauzele. El constituie – prin formă și conținut – o componentă a solemnității ședinței, punctează stadiul judecării pricinii, pune în valoare rolul grefierului în proces.

Referatul va fi conceput anterior ședinței de judecată, odată cu pregătirea acesteia de către grefier. Conținutul referatului va fi redat integral în cuprinsul încheierii de ședință (și nu doar enunțul privind prezentarea lui).

☞ Desfășurarea ședinței de judecată

Părțile pot cere schimbarea rândului, dacă împlicinații având pricini fixate înaintea lor nu se împotrivesc.

La începutul ședinței de judecată părțile prezente sau reprezentate pot cere instanței amânarea pricinilor care nu sunt în stare de judecată, dacă aceste cereri nu provoacă dezbateri, toate părțile sunt legal citate și solicită amânarea sau în cauză s-a solicitat judecata în lipsa (art. 104 alin 11 din Regulament).

La cererea părților dosarul va putea fi lăsat la urmă, fixând o anumită oră, când dosarul va fi strigat din nou. În cazul în care nici una din părți nu se prezintă la strigarea cauzei, dosarul va fi lăsat la sfârșitul ședinței când, după o noua strigare, în ordinea listei, se va proceda conform dispozițiilor procedurale. Pentru motive temeinice, președintele poate dispune luarea cauzelor într-o altă ordine decât cea înscrisă pe lista de ședință.(art. 104 alin.13 din Regulament)

Grefierul de ședința anunța publicului din sală intrarea judecătorilor.

Derularea ședinței de judecată implică momente procesuale precis reglementate de Codul de procedură civilă a căror succesiune legală este obligatoriu a fi transpusă în practică, respectiv: încercarea de împăcare a părților, examinarea excepțiilor de procedură, administrarea probelor, dezbateri fondului pricinii.

Dezbateri fiecărei cauze începe cu apelul părților pe care îl face grefierul de ședință.

Președintele va da cuvântul mai întâi reclamantului și apoi pârâtului. Această ordine este rezultatul aplicării principiului consacrat și în art. 1169 Cod Civil potrivit căruia cel ce face o propunere înaintea judecării trebuie să o dovedească.

Acest principiu impune ca cel care a făcut o afirmație să și-o susțină în fața instanței cu prioritate față de cei cărora le este opusa. De aceea ordinea înscrisă în art. 128 alin 2 C. pr. Civ. va fi schimbată ori de câte ori pârâtul va invoca o excepție de procedură, situație în care acesta își va susține excepția iar reclamantul va vorbi ulterior pentru a răspunde acesteia.

În caz de trebuință, președintele poate acorda cuvântul de mai multe ori, putându-l margini în timp de fiecare dată.

În fața primei instanțe judecătorești au datoria să încerce împăcarea părților, scop în care ei pot solicita înfățișarea personală a părților, chiar dacă acestea sunt reprezentate. În ipoteza în care acestea se împacă judecătorul va constata condițiile împăcării în cuprinsul hotărârii pe care o va da (art. 131 alin 2 cod. pr. civ.). Hotărârea se pronunță fără drept de apel. (art. 273 cod pr. civ.)

Examinarea excepțiilor de procedură și administrarea probelor constituie etape procesuale de mare complexitate, cea din urma implicând de cele mai multe ori o mai mare durată de timp. Ambele etape, ca de altfel întreaga procedură a înfățișării părților în fața instanței presupune publicitatea dezbaterilor asupra tuturor aspectelor invocate, respectarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor procesuale de către părți. Publicitatea ședințelor de judecată nu înseamnă doar prezența fizică a participanților sau a celorlalte persoane care asistă la proces în sala de ședință ci dreptul acestora de a-și expune public și oral cererile, susținerile și apărările.

STUDIU DE CAZ

ROMÂNIA

JUDECĂTORIA	
Sediul	
	DOSAR nr. / /

INCHEIERE

Ședința publică din data de
 Instanța compusă din
 Președinte –judecător _____
 Grefier - _____

Cu participarea _____ - procuror în cadrul Parchetului de pe lângă Judecătoria Brașov

Pe rol fiind soluționarea cauzei civile având ca obiect “înregistrare tardivă a nașterii” privind pe petenta _____ în contradictoriu cu intimata PRIMĂRIA MUNICIPIULUI _____.

La apelul nominal făcut în ședință publică se prezintă petenta personal, lipsă fiind reprezentantul intimitei.

Procedura de citare este legal îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei, după care:

Petenta, întrebată fiind, învederează instanței faptul că nu este în măsura să depună la dosarul cauzei certificatul medical constatator al născului viu și solicită instanței acordarea unui nou termen de judecată pentru a face demersurile necesare în vederea obținerii respectivului înscris.

Reprezentanta Ministerului Public, având cuvântul, arată ca nu se opune cererii de amânare a judecării cauzei formulată de petentă și solicită instanței emiterea unei adrese către Spitalul de Obstetrica și Ginecologie _____ pentru a se comunica certificatul medical constatator al născului viu.

JUDECĂTORIA:

Pentru a se emite adresă către Spitalul de Obstetrica și Ginecologie _____ în vederea comunicării certificatului medical constatator al născului viu _____, precum și pentru a se depune de către petenta copie de pe certificatul său de naștere și de pe actul de identitate, urmează să se acorde un nou termen de judecată, sens în care

DISPUNE:

Amână judecarea cauzei la data de _____, dată pentru când petenta are termen în cunoștință, urmând să se citeze intimata.

Se emite adresă către _____ pentru a se comunica certificatul medical constatator al născului viu.

Pune în vedere petentei să depună la dosarul cauzei copie de pe certificatul său de naștere, precum și de pe actul de identitate.

Dată și citită în ședință publică astăzi _____.

PREȘEDINTE

GREFIER

TERMEN DE JUDECATĂ : _____, sala _____, ora _____

tc.petenta - _____

cit. intimata -PRIMĂRIA MUNICIPIULUI _____

Principiul oralității este aplicabil tuturor instanțelor și pe întreaga durată a procesului pentru că asigură contradictorialitatea efectivă a dezbaterilor; se dezbate oral regularitatea procedurii de citare, motivele de amânare a judecării, excepțiile procedurale cererile de probe, administrarea unora dintre probe (depozițiile martorilor, interogatoriul persoanelor fizice, lămuririle expertului), concluziile asupra fondului pricinii judecate, etc

Formularea în scris a apărărilor este de multe ori obligatorie (ex: întâmpinarea – art. 115, 118 cod procedura civila) însă forma scrisă a acestora nu poate substitui dreptul părților de a face și expuneri orale asupra aceluiași aspecte, tocmai în virtutea acestui principiu.

STUDIU DE CAZ

ROMÂNIA

TRIBUNALUL PENTRU MINORI ȘI FAMILIE Sediul	
	DOSAR nr./...../.....

INCHEIERE

Ședința publică din data de _____
Președinte
Grefier

Pe rol fiind soluționarea acțiunii civile formulată de reclamanta **Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului** în contradictoriu cu pârâții _____ și _____ având ca obiect Legea nr. 272/2004.

La apelul nominal făcut în ședință publică se prezintă consilier juridic _____ pentru reclamanta Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, lipsă _____

Procedura de citare legal îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei, după care,

Reprezentanta reclamantei solicită acordarea unui nou termen de judecată față de lipsa minorului _____.

Reprezentanta Parchetului, având cuvântul, față de lipsa copilului de la acest termen de judecată solicită acordarea unui nou termen în vederea audierii acestuia în ședință publică.

TRIBUNALUL

Având în vedere necesitatea audierii în _____ a minorului _____ născut la data de _____, urmează a acorda un nou termen de judecată, sens în care,

DISPUNE

Amână judecarea cauzei pentru data de _____, dată la care se vor cita pârâții _____ la adresele indicate prin acțiune și pârâta _____ cu mențiunea să prezinte în instanță minorul în vederea audierii acestuia în ședință publică.

Menține dispozițiile încheierii anterioare și pe cale de consecință pune în vedere reprezentantei în instanță a reclamantei ca la termenul de judecată acordat să depună la dosarul cauzei declarația pârâtei _____ bunica maternă, prin care să se menționeze dacă este de acord cu instituirea măsurii de plasament la aceasta.

Dată și citită în ședință publică azi _____.

PREȘEDINTE

GREFIER

TERMEN DE JUDECATA – _____, sala _____, ora 9.00

- t.c. – reclamanta – **DIRECȚIA GENERALĂ DE ASISTENȚA SOCIALĂ ȘI PROTECȚIA COPILULUI** _____ –
cj. _____
- cit. – pârâții – _____

Întrebări

La termenul anterior de judecata s-a dispus citarea pârâților. La dosar nu există procedurile de citare a acestora. Ședința de judecată s-a desfășurat cu participarea procurorului.

1. Având în vedere cele mai sus arătate menționați ce încălcări ale normelor de procedura civilă ați identificat?

2. Pot fi îndreptate aceste încălcări ale normelor de procedură civilă? Arăți ce instituții de drept sunt incidente în cauză.

Răspuns

1. Nu a fost menționat că la ședință a participat reprezentantul Parchetului. Viciul se poate acoperii prin încheiere de îndreptare de eroare materială a încheierii de ședință.
2. Deși se menționează că procedura de citare este legal îndeplinită pârâții nu au termen în cunoștință iar la dosar nu există dovezile de citare. Pentru acoperirea lipsei de procedură este necesară citarea pârâților la termenul următor de judecată, deoarece dacă acest lucru nu s-a făcut în ședință publică viciul nu poate fi acoperit ulterior ședinței.
3. Audierea minorului se va efectua obligatoriu în cameră de consiliu și nu în ședință publică.

Omisiunea instanței de a da părților posibilitatea pentru a dezbate oral orice element care poate să influențeze soluția se sancționează cu nulitatea hotărârii.

Susținerile orale ale părților și dispozițiile instanței se consemnează în caietul de note de către grefierul de ședință și vor fi redată în încheierea de ședință, respectiv în practica

hotărârii (art. 104 alin. 15-18, Regulament).

Sușinerile părților se pot concretiza și în concluzii scrise (art.146 cod pr. Civ.) pe care părțile le pot depune. Acestea constituie o facultate a părților, chiar atunci când sunt cerute de către instanță, au un rol complementar față de dezbaterile orale și de aceea nu pot constitui motiv pentru suprimarea sau cenzurarea excesivă a concluziilor orale ale părților, ceea ce ar echivala cu o încălcare nepermisă a principiului oralității procesului civil.

8.5. Reguli speciale de procedură în cauzele cu minori

Ori de câte ori cauza având ca obiect stabilirea unei măsuri de protecție specială ajunge în fața instanței, procedura de judecată se particularizează prin câteva reguli speciale, derogatorii de la dreptul comun, prevăzute de art. 124-131 din Legea nr. 272/2004. Deși legiuitorul pare să aibă în vedere strict numai cauzele având ca obiect stabilirea unei măsuri de protecție specială, considerăm că aceleași reguli speciale sunt de urmat în cazul în care se solicită instanței modificarea sau încetarea măsurii hotărâte pe cale judecătorească, precum și atunci când în exercitarea dreptului conferit prin art. 57, părinții copilului sau copilul care a împlinit vârsta de 14 ani, atacă în instanță măsura de protecție specială instituită, subînțelegem de comisia pentru protecția copilului.

Cu privire la măsura de protecție specială a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi, urmează să hotărască, în funcție de cauza de dificultate a copilului, precum și, în unele dintre ipoteze, în funcție de existența sau lipsa acordului părinților în ceea ce privește instituirea măsurii sau de atitudinea cooperantă sau, dimpotrivă, opoziția persoanelor care au în îngrijire ori asigură protecția copilului, fie comisia pentru protecția copilului, fie direcția generală de asistență socială și protecția drepturilor copilului prin directorul său, fie instanța de judecată. Comisia pentru protecția copilului sau, după caz, instanța care a dispus luarea măsurii de protecție specială are competența să dispună modificarea, sau după caz încetarea măsurii.

Instanța competentă este tribunalul de la domiciliul copilului sau, dacă domiciliul copilului nu este cunoscut, tribunalul în a cărui circumscripție teritorială a fost găsit copilul (art.124).

Obligația de a sesiza instanța în vederea instituirii uneia dintre măsurile de protecție specială, este în sarcina **direcției generale de asistență socială și protecția copilului** (a se vedea art. 61 alin. (2) în materie de plasament, art. 66 alin. (1) și art. 94 alin. (3) în materie de plasament în regim de urgență, art.67 alin. (2) în materie de supraveghere specială). Aceeași direcție este obligată să sesizeze instanța în vederea modificării sau încetării măsurii, iar părinții sau un alt reprezentant legal al copilului, precum și copilul au dreptul de a solicita instanței modificarea sau ridicarea măsurii (art.68).

În acord cu principiul celerității în luarea oricărei decizii cu privire la copil, **în regim de urgență, cu citarea reprezentantului legal al copilului, a direcției generale de asistență socială și protecția copilului și cu participarea obligatorie a procurorului.**

Termenul de judecată nu pot fi mai mari de 10 zile. Părțile sunt legal citate dacă citația le-a fost înmănată cu cel puțin o zi înaintea termenului de judecată. (art.125).

Audierea copilului care a împlinit 10 ani este obligatorie, însă poate fi ascultat și copilul mai mic de 10 ani, dacă instanța apreciază că aceasta este necesară pentru soluționarea cauzei; în toate cazurile, opinia copilului ascultat va fi luată în considerare și i se va acorda importanța cuvenită, ținând seama de vârsta și gradul său de maturitate.

Potrivit art. 24 alin. (3), dreptul de a fi ascultat conferă copilului posibilitatea de a cere și de a primi orice informație pertinentă, de a fi consultat, de a își exprima opinia și de a fi informat asupra consecințelor pe care le poate avea opinia sa, dacă este respectată, precum și asupra consecințelor oricărei decizii care îl privește.

În cazul copilului abuzat sau neglijat poate fi administrată, din oficiu, **proba prin declarația scrisă a copilului sau prin declarația înregistrată prin mijloace tehnice audio-video cu consimțământul copilului și cu asistența obligatorie a unui psiholog.** **Audierea copilului** este posibilă - nu obligatorie, chiar dacă are peste 10 ani; dacă instanța consideră necesară **audierea copilului, aceasta poate avea loc numai în camera de consiliu, în prezența unui psiholog și numai după o prealabilă pregătire a copilului** (art. 95).

Direcția generală de asistență socială și protecția copilului de la domiciliul copilului sau în a cărei rază teritorială a fost găsit copilul, **întocmește și prezintă instanței raportul referitor la copil**, care va cuprinde, potrivit precizărilor din art. 130 alin. (1), date referitoare la personalitatea, starea fizică și mentală a copilului; antecedentele sociomedicale și educaționale ale copilului; condițiile în care acesta a crescut și a trăit; propuneri privind persoana, familia sau serviciul de tip rezidențial în care ar putea fi plasat copilul; orice alte date referitoare la creșterea și educarea copilului de natură să contribuie la soluționarea cauzei.

În cadrul proceselor având ca obiect stabilirea, înlocuirea sau încetarea măsurilor de protecție specială a copilului care a săvârșit o faptă penală și care nu răspunde penal, se va întocmi **un raport și din partea serviciului de reintegrare și supraveghere de pe lângă instanța judecătorească [art. 130 alin. (2)].**

Instanța pronunță o hotărâre în ziua în care au luat sfârșit dezbaterile; în situații deosebite, pronunțarea poate fi amânată cel mult două zile (art. 126). Hotărârea instanței de fond este definitivă și executorie; trebuie redactată și se comunică părților în termen de cel mult 10 zile de la pronunțare (art. 127).

Termenul de recurs este de 10 zile de la data comunicării hotărârii, art.128.

Aceste reguli speciale se completează în mod corespunzător cu prevederile Codului de procedură civilă (art. 129).

În ceea ce privește regulile de procedură speciale în cadrul adopției prevăzute de Legea nr. 273/2004 schematic pot fi redade astfel:

DISPOZIȚII PROCEDURALE COMUNE

- Competență – tribunalul de la domiciliul adoptatului (art.61 alin.3)
- Cererile sunt scutite de plata taxei judiciare de timbru (art.62)
- Soluționare cu celeritate (art.62)
- Complete specializate, în camera de consiliu (art.53 alin.1)
- Participarea procurorului (art.53 alin.1)
- Ascultarea copilului care a împlinit 10 ani este obligatorie în etapa deschiderii procedurii și cea a încredințării în vederea adopției (art.64 alin.2)
- Hotărârile nu sunt supuse apelului (art.61 alin.4)

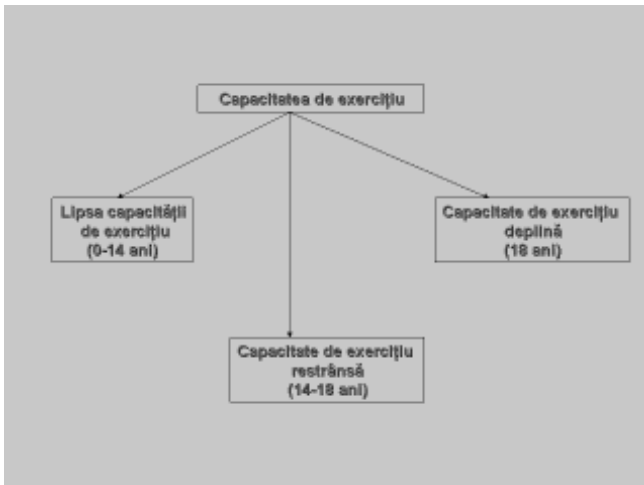
8.5.1. Audierea în cadrul proceselor civile și penale

În cadrul proceselor civile, copilul este audiat în prezența părintelui, a reprezentantului legal sau, dacă nu are reprezentant legal, în prezența reprezentantului instanței tutelare ori a unui alt reprezentant desemnat de către instanța de judecată să îi apere drepturile.

În cazul copilului abuzat sau neglijat, în cadrul procesului, se poate administra ca probă, declarația scrisă a copilului, referitoare la abuzul sau neglijarea la care a fost supus. Declarația copilului poate fi înregistrată, potrivit legii, prin mijloace tehnice audio-video. Înregistrarea se realizează în mod obligatoriu cu asistența unui psiholog. Acordul copilului este obligatoriu pentru realizarea înregistrării declarației sale.

Dacă instanța judecătorească apreciază necesară audierea copilului, aceasta poate avea loc numai în camera de consiliu, în prezența unui psiholog și numai după o pregătire a copilului în acest sens. În procesele penale, este obligatorie audierea copiilor în prezența unui apărător din oficiu sau ales.

Dacă fapta a cărei victimă a fost copilul îi poate afecta imaginea sau intimitatea, copilul poate fi audiat de către completul de judecată separat, în Camera de Consiliu. Declarația copilului care nu a împlinit vârsta de 14 ani este luată în considerare de către completul de judecată în procesele penale, având în vedere existența și a altor probe puse la dispoziție de către organele de urmărire penală.

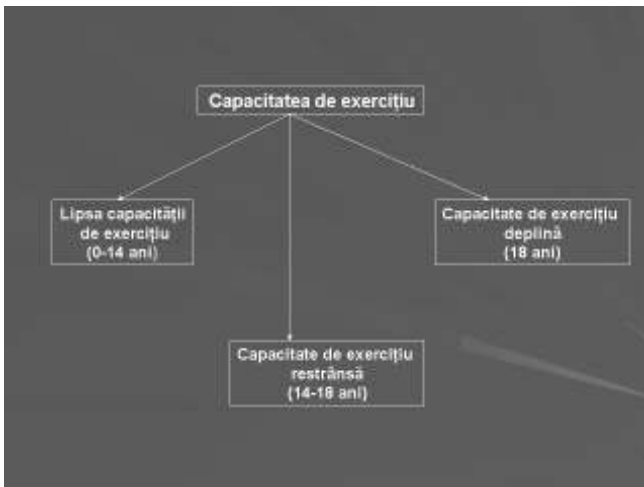

8.5.2. Plângerile și solicitările adresate instanțelor judecătorești sau altor autorități, fără încuviințarea părinților

În orice procedură judiciară sau administrativă care îl privește, copilul are dreptul de a fi ascultat. Solicitățile adresate altor autorități se pot face de către copil, fără încuviințarea părinților sau altor ocrotitori legali, de la vârsta de 16 ani. Între 14 și 16 ani, solicitările se fac numai cu încuviințare. Având în vedere faptul că minora căsătorită devine majoră la data căsătoriei, aceasta poate adresa solicitări și plângeri fără încuviințarea altor

persoane.

Dorim să subliniem faptul că, între principalele atribuții ale direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului se regăsește și determinarea poziției copilului capabil de discernământ cu privire la măsura de ocrotire propusă pentru el, cu asigurarea cunoașterii de către copil a situației sale de drept și de fapt. În același timp, este stipulată de lege acordarea, pentru copilul capabil de discernământ, de asistență și sprijin în exercitarea dreptului său la libera exprimare a opiniei (art.24 din Legea 272/2004 pentru protecția și promovarea drepturilor copilului).

Ca urmare, orice plângere sau solicitare poate fi adresată de copilul capabil de discernământ Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului. Copilul, indiferent de vârstă, poate sesiza autoritățile referitor la modul în care este tratat de familie sau în cadrul procesului instructiv-educativ. Pedepsele fizice sau alte tratamente umilitoare sau degradante sunt interzise de lege atât în familie cât și în școală.

Copilul are dreptul de a contesta modalitățile și rezultatele evaluării școlare și de a se adresa în acest sens conducerii unității de învățământ. Copilul poate sesiza direcția de asistență socială și protecție a copilului în cazul tratamentelor violente, abuzurilor, relexor tratamentelor sau neglijări. Declarația scrisă sau înregistrată a copilului, cu acordul acestuia, constituie probă în cadrul procesului.

8.5.3. Consilierea legală fără consimțământul părinților

Decretul nr.31/1954 conferă copilului care a împlinit 14 ani o capacitate juridică de exercițiu restrânsă, constând în încheierea de către acesta a unor acte juridice „cu încuviințarea prealabilă a părinților sau a tutorelui” (art.9). Copilul de 14 ani poate adresa o plângere către autorități referitoare la violarea domiciliului, deschiderea corespondenței, percheziție, interceptarea convorbirilor telefonice, arestare.

Pentru copiii care nu au împlinit această vârstă, plângerea va fi introdusă de către părinți sau tutori. Copilul are dreptul să depună singur plângeri referitoare la încălcarea drepturilor sale fundamentale (Legea 272/2004 pentru protecția și promovarea drepturilor copilului, art.29 alin.1).

8.5.4. Procedura divorțului

Sediul materiei îl găsim în art. 607-619 c.pr.civ.

Potrivit art. 36 C. fam. căsătoria se poate desface prin divorț.

Există două forme de desfacere a căsătoriei:

- prin acord
- pentru motive temeinice.

Cartea a VI –a din Codul de procedură civilă reglementează divorțul, stabilind reguli derogatorii de la dreptul comun sub aspectul:

- competenței (art.607)
- a cererii de divorț și a cererii de desfacere a căsătoriei formulate de pârât (art.608-610 și art. 612)
- a procedurii de judecată (art.613-618)
- a căilor de atac (art.619)

În măsura în care anumite aspecte ale procedurii nu sunt reglementate în mod special, aceste norme *urmează a fi completate cu normele dreptului comun.*

⌘ Instanța competentă material

Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară a introdus o prevedere nouă în procedura divorțului, stipulând că, în soluționarea unor cereri de desfacere a căsătoriei, competența materială de prima instanță revine *tribunalului de minori și familie.*

Până la înființarea tribunalelor specializate, care vor prelua cauzele de competența tribunalului în domeniile în care se înființează (art. 35 alin.3), în cadrul instanțelor de drept comun vor funcționa *secții sau complete specializate*

⌘ Instanța competentă teritorial

Art. 607 Cod procedură civilă prevede o competență teritorială specială în materia divorțului.

Textul stabilește următoarele **reguli** referitoare la competența teritorială:

1. *Cererea de divorț este de competența judecătorei în circumscripția căreia se afla cel din urmă domiciliu comun al soților.*

Nu are relevanță dacă soțul nu mai locuiește la domiciliul comun, ci trebuie doar ca el să locuiască în circumscripția judecătorei în care se afla cel din urmă domiciliu comun al soților

2. *Dacă soții nu au avut domiciliu comun sau dacă nici unul dintre soti nu mai locuiește în circumscripția instanței în care au avut cel din urmă domiciliu comun cererea va fi adresată judecătorei de la domiciliul sau reședința soțului pârât.*

Regula este în acest caz cea a competenței de drept comun.

3. *Dacă soțul pârât are domiciliul sau reședința în străinătate, este competentă judecătoria în raza căreia domiciliul reclamantului.*

Instanțele enumerate de art. 607 C.pr.civ nu sunt toate deopotrivă competente și deci reclamantul nu are posibilitatea de opțiune, ci el trebuie să intenteze acțiunea în ordinea și condițiile prevăzute de lege. În materie de divorț competența este stabilită prin *norme imperative*, fiind așadar **absolută**.

Art. 611 C.pr.civ dispune că cererea referitoare la *pensia de întreținere* se face la judecătoria investită cu cererea de divorț, chiar dacă între timp s-au ivit schimbări cu privire la domiciliul părților.

⌘ Sesizarea instanței

Acțiunea de divorț are un *caracter strict personal*, astfel încât poate fi introdusă numai de soți.

Datorită acestui caracter acțiunea nu poate fi introdusă de *procuror* în temeiul art. 45 alin.1 C.pr.civ., și *nici nu poate fi continuată de moștenitori* în cazul decesului unuia dintre soți pe parcursul soluționării cauzei. În acest caz căsătoria încetează prin deces și dosarul de divorț se închide. *Interzisul judecătoresc* poate să introducă acțiunea în momentele de luciditate, în caz contrar o incapacitate de exercițiu s-ar transforma în incapacitate de folosință.

⌘ Cererea de divorț

În condițiile art. 612 alin 1-3 C.pr.civ. , cererea de divorț va cuprinde, pe lângă mențiunile prevăzute de lege pentru cererea de chemare în judecată, **numele copiilor minori** născuți din căsătorie sau care se bucură de situația legală a copiilor născuți din căsătorie. Dacă nu sunt copii minori se va face arătare despre aceasta. La cerere se anexează un extract de căsătorie și câte un extract de naștere al copiilor minori.

Aceste cerințe au un **caracter imperativ**, astfel încât instanțele judecătorești nu vor putea da curs acelor cereri care nu cuprind elementele și anexele menționate.

Conform art. 612 alin.4 C.pr.civ., cererea de divorț, însoțită de înscrisurile doveditoare, se va prezenta *personal* de către reclamant *președintelui judecătoriei*. În consecință, cererea nu poate fi depusă prin reprezentant, prezența reclamantului fiind obligatorie la depunerea cererii.

⌘ Taxa de timbru

Cererea de divorț este supusă taxei de timbru, în funcție de temeiul de drept invocat(art. 38 alin.1,2 sau 3 C.fam.) și de faptul dacă reclamantul nu realizează venituri sau acestea sunt inferioare salariului minim brut pe țară(art. 7 lit.a și b din Legea nr. 146/1997).

⌘ Fixarea termenului

Președintele instanței, primind cererea de divorț va da reclamantului sfaturi de împăcare și, în cazul în care acesta stăruie în cererea sa, va fixa termen pentru judecarea pricinii.

⌘ Cererea reconvențională

Soțul pârât poate solicita și el, prin cerere reconvențională, desfacerea căsătoriei, aceasta prezentând însă unele aspecte derogatorii față din cererea similară din dreptul comun.

Potrivit art. 608 alin.1, pârâtul poate face cerere reconvențională *până la prima zi de înfățișare*, în ședință publică, pentru *faptele petrecute până la această dată*.

Pentru faptele săvârșite după această dată, soțul pârât va putea face cerere reconvențională *până la sfârșitul dezbaterilor asupra fondului*, în cererea reclamantului. În cazul în care motivele s-au ivit după începerea dezbaterilor la prima instanță și în timp ce judecata cererii se afla în apel, cererea pârâtului va fi făcută direct *la instanța investită cu judecarea apelului*.

În toate cazurile, cererea reconvențională se judecă împreună cu cererea de divorț principală, *nefiind posibilă disjungerea* în condițiile art. 120 alin.2 C.pr.civ.

Neintroducerea cererii reconvenționale în termenele prevăzute de art. 608 și 609 atrage *decăderea soțului pârât* din dreptul de a mai cere desfacerea căsătoriei.

În principiu, formularea cererii reconvenționale nu este obligatorie, aspect care rezultă din art. 617 alin.1 C.pr.civ., care permite instanței să desfacă căsătoria din vina ambilor soți, cu condiția ca aceasta să reiasă din administrarea dovezilor. În lipsă însă a cererii reconvenționale, instanța nu va putea dispune desfacerea căsătoriei, dacă din probele administrare a reieșit doar culpa soțului reclamant în destrămarea relațiilor dintre soți.

⌘ Procedură în fața instanței

© Art. 614 C. pr. civ. dispune ca **în fața instanțelor de fond părțile se vor înfățișa în persoană.**

Rezultă așadar că înaintea instanțelor de fond nici una dintre părți nu va putea cere judecarea cauzei în lipsă, conform art. 242 alin.2 C. pr.civ.

Pe cale de excepție, părțile *pot fi reprezentate* în fața instanțelor de fond, în următoarele situații:

- unul din soți execută o pedeapsă privativă de libertate;
- este împiedecat de o boala gravă;
- este pus sub interdicție;
- are reședința în străinătate.

Fiind prevăzute cu titlu de excepție, aceste situații sunt de **strictă interpretare și aplicare.**

© Prezența obligatorie a reclamantului

Pe lângă obligația părților de a se prezenta personal înaintea instanțelor de fond, amintită mai sus, art. 616 și 619 alin.2 C.pr.civ. impun **reclamantului** cerința de *a se înfățișa pe tot parcursul judecății*, atât în prima instanță, cât și în căile de atac.

Potrivit art. 616 C.pr.civ., dacă la termenul de judecată, în prima instanță reclamantul lipsește nejustificat și se înfățișează numai pârâtul, cererea va fi *respinsă ca nesusținută*.

Dacă nici una din părți nu se prezintă, se va suspenda judecata, în condițiile art. 242 alin.1 pct.2 C.pr.civ.

Art. 619 alin. 2 C.pr.civ. prevede ca *apelul sau recursul* reclamantului împotriva hotărârii **prin care s-a respins cererea va fi respinsă ca nesusținut**, dacă la judecată se prezintă numai pârâtul.

Fiind o normă de excepție, prevederea mai sus citată este de strictă aplicare, astfel încât în cazul în care cererea reclamantului a fost admisă, respingerea ca nesusținut a apelului/recursului nu mai este posibilă.

© **Citarea pârâtului**

Art. 616 ind.1 C.pr.civ. dispune că dacă procedura de chemare a soțului pârât a fost *îndeplinită prin afișare*, iar acesta *nu s-a prezentat la primul termen* de judecată, instanța **va cere dovezi sau va dispune cercetări** pentru a verifica dacă pârâtul își are domiciliul la locul indicat în cerere și, dacă constată că nu domiciliază acolo, va dispune citarea la domiciliul sau, precum și, dacă este cazul, la locul sau de muncă.

În situațiile în care reclamantul invederează că, deși a făcut toate eforturile, nu poate afla domiciliul soțului pârât, președintele va dispune citarea acestuia *prin publicitate*, în condițiile art. 95 C.pr.civ.

Dacă părțile *au copii minori*, instanța va dispune și *citarea autorității tutelare*, spre a fi ascultată în legătură cu încredințarea acestora(art. 42 C. fam.)

© **Publicitatea ședinței de judecată**

Art. 615 alin.1 teza I C.pr.civ. prevede că cererea de divorț se judecă **în ședință publică**.

Prin excepție în teza a II a aceluiași articol se stabilește ca instanța va putea să dispună judecarea **în camera de consiliu**, dacă va aprecia că prin aceasta s-ar asigura o mai bună judecare sau administrare a probelor.

În toate cazurile, **hotărârea se pronunță în ședință publică**.

© **Probele**

Prin derogare de la dreptul comun:

- rudele și afiii până la gradul al treilea inclusiv, cu excepția descendenților, pot fi audiați ca martori, fără a fi nevoie de acordul părții adverse;
- interogatoriul nu poate fi cerut pentru dovedirea motivelor de divorț.

În vederea **încredințării minorilor**, dacă aceștia au implinit vârsta de 10 ani, instanța va proceda la ascultarea acestora, potrivit art. 42 alin.1 C.fam.

Instanța va asculta copilul **minor în camera de consiliu**. Dacă, față de împrejurările cauzei, instanța găsește potrivit, ea va audia minorul fără ca părțile sau alte persoane să fie de față.

Art. 42 C.fam obligă instanța **să asculte și autoritatea** tutelara în cazul în care se pune problema încredințării minorilor. Aceasta își va putea exprima opinia și în scris, printr-o **adresă** prin care, informând instanța cu privire la traiul soților și modul în care sunt îngrijiți copiii să propună măsurile ce trebuie luate în vederea ocrotirii intereselor acestora.

© **Actele de dispoziție ale părților**

- **reclamantul poate renunța la cerere în tot cursul judecății**, chiar dacă pârâtul se împotrivesc. Renunțarea reclamantului nu are nici o înrâurire asupra cererii făcute de pârât. Aceasta înseamnă că în etapa judecății în prima instanță și în apel, reclamantul poate să renunțe la judecarea cererii principale, fără să fie necesar acordul pârâtului. În cazul în care renunțarea intervine însă în cursul judecării recursului, este necesar acordul pârâtului.

- **acțiunea de divorț se va stinge prin împăcarea părților în orice faza a procesului**, chiar dacă intervine în instanța de apel sau de recurs, iar apelul sau recursul nu sunt timbrate conform legii;

- **reclamantul va putea porni o nouă cerere pentru fapte petrecute după împăcare**, și în acest caz se va putea folosi și de faptele vechi(art. 618 alin.3 C.pr.civ.)

© Luarea unor măsuri provizorii pe parcursul judecării divorțului

Art. 613 C.pr.civ. îngăduie să se poată lua, pe tot timpul divorțului, prin ordonanța președintelui, măsuri vremelnice cu privire la:

- încredințarea copiilor minori;
- obligația de întreținere;
- alocația pentru copii;
- folosirea locuinței.

În toate cazurile, măsurile luate sunt valabile doar până la soluționarea procesului de fond privind desfacerea căsătoriei.

© Judecarea unor cereri accesorii

În cadrul procesului de divorț se solicită, de regulă, și soluționarea unor cereri accesorii, precum:

- încredințarea spre creștere și educare a copiilor minori și stabilirea contribuției fiecărui părinte la cheltuielile de creștere, educare, învățatură și pregătire profesională a acestora;
- instanța va lua act de învoiala părților în sensul că, cel care a purtat în timpul căsătoriei numele celui alt soț, să poarte acest nume și după divorț. În cazul în care părțile nu se învoiesc, instanța poate încuviința acest drept dacă există motive temeinice;
- instanța de divorț poate să se pronunțe și cu privire la împărțirea bunurilor comune, la cererea oricăruia dintre soți;
- instanța poate hotărî, la cererea părților, și asupra beneficiului contractului de locațiune.

-

© Hotărârea de divorț

Prin derogare de la dispozițiile art. 261 C.pr.civ., dacă ambele părți solicită aceasta, hotărârea prin care se pronunță divorțul nu se va motiva.

Instanța poate dispune cu privire la divorț:

- desfacerea căsătoriei **din culpa exclusivă a pârâtului**, atunci când din probele administrate a rezultat că este singurul vinovat de vătămarea gravă a raporturilor dintre soți;
- desfacerea căsătoriei **din culpa ambilor soți**, chiar dacă pârâtul nu a făcut cerere reconvențională, dacă din dovezi rezultă culpa amândurora;
- desfacerea căsătoriei **din culpa exclusivă a reclamantei**, dacă pârâtul a introdus cerere reconvențională și din probe rezultă numai vina sa.

-

© Căi de atac

Potrivit art. 619 alin. 1-3 și 5 C.pr.civ., termenul de apel, precum și cel de recurs este de **30 de zile** și curge de la comunicarea hotărârii. Hotărârea dată în materie de divorț nu este supusă revizuirii.

⌘ Divorțul prin acordul părților

Codul familiei stabilește în art. 38 alin 2 condițiile de fond în care se poate dispune desfacerea căsătoriei pe baza acordului părților (să fi trecut mai mult de 1 an de la data încheierii acesteia și să nu existe minori rezultați din căsătorie)

Art. 613 ind. 1 C.pr.civ. reglementează **aspectele de ordin procedural:**

- cererea de divorț *se semnează de ambii soți*;
- atunci când este cazul, în acțiunea de divorț, soții vor stabili și modalitățile în care au convenit să fie soluționate și cererile accesorii divorțului;
- primind cererea de divorț, președintele instanței va verifica acordul soților după care va fixa un *termen de două luni* în ședința publică;
- hotărârea pronunțată este *definitivă și irevocabilă* în ceea ce privește divorțul.

9. PROBELE ÎN CAUZELE CU COPII

9.1. Reguli generale

9.1.1. Noțiuni

Pentru soluționarea unei cauze deduse judecării completul de judecată nu se va putea baza doar pe afirmațiile părților. Aceste afirmații vor trebui dovedite prin probe.

- ◆ În sens larg prin probă se înțelege:
 - ✍ acțiunea de stabilire a existenței sau inexistenței unui fapt;
 - ✍ mijlocul legal prin care se poate stabili faptul ce trebuie dovedit;
 - ✍ rezultatul realizat prin folosirea mijloacelor de probă
- ◆ În sens restrâns prin probă se înțelege:
 - ☛ mijlocul de probă prin care se poate dovedi raportul juridic;
 - ☛ faptul probator adică faptul material care este dovedit prin intermediul mijlocului de probă;

9.1.2. Subiectul, obiectul, sarcina probei

Subiectul probei este judecătorul, probele administrându-se pentru al convinge de spre existența sau inexistența raportului juridic dedus judecării.

Obiectul probei este reprezentat de acele fapte care tind la dovedirea raportului juridic litigios.

Sarcina probei revine celui care face o afirmație în fața instanței de judecată, art.1169 C.civ.

9.1.3. Condiții de admisibilitate a probelor

- proba să fie **legală**, să nu fie interzisă de legea materială sau cea procesuală;
- proba să fie **verosimilă**, să tindă la dovedirea unui fapt real, posibil;
- proba să fie **pertinentă**, să aibă legatură cu obiectul procesului;
- proba să fie **concludentă**, să ducă la rezolvarea cauzei pentru care se administrează.

9.1.4. Propunerea, încuviințarea, administrarea probelor

⌘ Propunerea probelor

Se face prin:

- cererea de chemare în judecată de către reclamant
- prin întâmpinare/cerere reconvențională de către pârât.

Pârâtul fără apărător, care nu a formulat întâmpinare, prezent la primul termen de judecată va formula cereri de probațiune în condițiile art. 118 alin 3 cod pr. civ., oral, la interpelarea instanței. Prin excepție, pot fi propuse probe în afara cererii de chemare în judecată, întâmpinării/cererii reconvenționale sau primei zile de înfățișare în următoarele situații:

- când nevoia dovezii ar reieși din dezbateri și partea nu o putea prevedea;
- când administrarea dovezii nu pricinuiește amânarea judecării
- când dovada nu a fost cerută în condițiile legii, din pricina neștiinței sau lipsei de pregătire a părții, care nu a fost asistată sau reprezentată de avocat.

Instanța poate dispune administrarea probelor pe care le consideră necesare, chiar dacă părțile se împotrivesc, în exercitarea rolului sau activ.

⌘ **Încuviințarea probelor**

Se va face în ședința publică, după dezbaterile cererilor de probe formulate de către toate părțile. În încheierea de ședință se vor menționa cererile de probe formulate, aspectele de fapt asupra cărora s-a solicitat administrarea probelor, opinia fiecăreia dintre părți asupra cererilor de probe formulate de către celelalte părți, dispoziția instanței cu privire la probele admise, aspectele cu privire la care s-au admis probele, măsurile dispuse pentru administrarea probelor, cererile de probe respinse, motivele respingerii acestora.

Încheierea din ședința în care s-au dezbătut probele trebuie să reflecte cu fidelitate rezumatul susținerilor părților astfel încât să se poată verifica respectarea principiului contradictorialității și al oralității dezbaterilor precum și dispozițiile instanței și argumentarea lor astfel încât să se reflecte cu claritate argumentele pentru care unele probe au fost admise altele respinse (ex: caracterul legal, pertinent, concludent , etc.) ca și măsurile de aducere la îndeplinire a acestor dispoziții.

Dacă instanța a încuviințat o probă, nu mai poate reveni asupra ei decât motivat și numai dacă proba a devenit neconcludentă și inutilă.

⌘ **Administrarea probelor**

Ca regulă presupune săvârșirea sa în fața completului investit cu soluționarea pricinii (principiul nemijlocirii), de preferință la același termen, în ordinea statornicității de către judecător cu respectarea principiului contradictorialității. Prin excepție, când administrarea probei urmează să se facă într-o altă localitate, din rațiuni de mai bună administrare a justiției se recurge la procedura comisiei rogatorii (art. 169 alin 2 cod pr. civ).

Dacă o parte renunță la o probă admisă partea adversă poate declara că își însușește proba.

Decăderea din proba a unei părți se poate face numai în situațiile anume prevăzute de lege și pentru motive ce vor fi expuse în încheierea prin care s-a dispus decăderea. Partea decăzută din proba va putea să se apere discutând în fapt și în drept temeinicia susținerii și a dovezilor părții potrivnice.

În cazul adopției internaționale, cererea de încuviințare a adopției va fi însoțită de următoarele acte:

~un raport întocmit de autoritățile competente din statul primitor, cuprinzând informații cu privire la identitatea persoanelor care doresc să adopte, capacitatea și aptitudinea lor de a adopta, situația lor personală, familială, medicală, materială, mediul social, motivele care îi determină să adopte un copil din România, precum și cu privire la copiii pe care ar putea să-i primească spre adopție, concluziile raportului vor fi susținute prin documente eliberate de autoritățile competente din statul primitor. Raportul se depune în original și traducerea legalizată în limba română.

~certificatele de naștere și căsătoriei și actele de identitate ale persoanelor care doresc să adopte, în copie legalizată și însoțite de traducerea lor legalizată în limba română

~raport medical întocmit separat pentru fiecare adoptator - în original și traducerea legalizată în limba română

~certificatul de naștere al copilului în copie legalizată

~certificatul medical privind starea de sănătate a copilului, eliberat de către unitățile publice nominalizate de către direcția de sănătate publică

STUDIU DE CAZ**ROMÂNIA**

TRIBUNALUL PENTRU MINORI ȘI FAMILIE	
Sediul	
	DOSAR nr./...../.....

ÎN C H E I E R E

Ședința Camerei de Consiliu din

Președinte
Grefier

Cu participare procuror din cadrul Parchetului de pe lângă Tribunalul pentru Minori și Familie Brașov.

Pe rol fiind soluționarea cererii formulată de _____ în contradictoriu cu intimata _____ pentru încuviințare adopție

La apelul nominal făcut în ședința Camerei de Consiliu se prezintă pentru petentul _____ și intimata _____.

Procedura îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei după care,

Verificând actele depuse la dosar, instanța constata ca din cuprinsul acestora lipsește consimțământul la adopție dat de mama copilului, intimata _____

Părțile solicită acordarea unui termen în acest sens.

Reprezentanta Ministerului Public nu se opune amânării cauzei.

Instanța acordă părților cuvântul în probațiune.

Potentul solicita proba cu înscrisurile atașate cererii de chemare în judecată.

Intimata este de acord cu proba solicitată de petent.

Reprezentanta Ministerului Public solicită încuviințarea cererii în probațiune formulată de petent.

În temeiul dispozițiilor art.129 alin.5 Cod pr. civilă instanța pune în discuția părților necesitatea efectuării unei anchete sociale și administrării probei testimoniale pentru dovedirea raporturilor dintre petent și fetiță.

Potentul este de acord cu efectuarea unei anchete sociale și solicita audierea martorei _____

Intimata este de acord cu cererile formulate de petent în probațiune și arata ca nu are cereri de formulat.

Reprezentanta Ministerului Public solicita admiterea cererilor în probațiune formulate de petent.

TRIBUNALUL

Având în vedere cererile în probațiune formulate de petent, cereri pe care le apreciază ca fiind pertinente,concludente și utile soluționării cauzei, urmează a le încuviința si pentru administrarea lor a amâna soluționarea cauzei,sens în care

DISPUNE

Amâna judecarea cauzei la data de 2 septembrie 2005 pentru când părțile cunosc termenul.

În temeiul dispozițiilor art.167 Cod procedură civilă încuviințează ca fiind pertinentă, concludentă și utilă soluționării cauzei proba cu înscrisurile atașate cererii de chemare în judecata constând în: copia certificatului de naștere a minorei, certificatul nr. emis de Spitalul de Copii _____ la data de 25.05.2005 privind starea de sănătate a copilului,un raport înregistrat la reclamantă sub nr._____,copia certificatului de naștere al petentului,certIFICATE medicale privind starea de sănătate a petentului și a intimatei, certificatul de cazier judiciar al petentului, copia certificatului de căsătorie al părților,declarația autenticata sub nr.____de BNP _____ privind consimțământul la adopție al petentului.

Dispune efectuarea unei adrese la Autoritatea Tutelara din cadrul Primăriei Municipiului _____ cu solicitarea de a efectua o ancheta sociala la domiciliul părților, anchetă care să cuprindă date privind situația locativă, starea locuinței, situația materială și alte date de natură să caracterizeze familia părților și persoanele acestora.

Încuviințează proba cu martora si pune în vedere părților să indice domiciliul acesteia pentru a fi citată.

Părțile arată că vor prezenta martora personal.

Pune în vedere intimata să depună la dosar consimțământul la adopție dat printr-un act autenticat la notar ,așa cum prevăd dispozițiile art. 15 alin.2 din Legea 273/2004.

Data în ședința Camerei de Consiliu azi

Președinte

Grefier

Termen de judecata la data de-

,sala M ,ora

Tc petentul-

Tc intimata-

⌘ Convențiile asupra probelor

- ☉ Lasă părților posibilitatea de a lărgi sau restrânge regimul probelor stabilite de lege pentru dovedirea raporturilor din ele;
- ☉ Sunt permise dacă nu se încalcă dispozițiile imperative ale legii;
- ☉ Dreptul la convenție asupra probelor își are izvorul în principiul disponibilității ce guvernează procesul civil.

Sunt prevăzute de către:

- art. 189 alin. 2 Cod proc. civ. – părțile pot conveni expres sau tacit să fie ascultate ca martori rudele și afinii până la gradul al III-lea inclusiv și soțul, chiar despărțit;
- art. 1191 alin. 3 Cod civ. – care extinde prin convenție părților admisibilitatea probei cu martori.

⌘ Asigurarea dovezilor

Art. 235 Cod proc. civ. prevede că „Oricine are interes să constate de urgență mărturia unei persoane, părerea unui expert, starea unor lucruri, mobile sau imobile, sau să dobândească recunoașterea unui înscris, a unui fapt ori a unui drept, va putea cere administrarea acestor dovezi dacă este primejdie ca ele să dispară sau să fie greu de administrat în viitor. Cererea poate fi făcută chiar dacă nu este primejdie în întârziere, în cazul când pârâtul

își dă învoirea”.

Art. 236. - (1) prevede că “cererea se va îndrepta, înainte de judecată, la judecătoria în circumscripția căreia se află martorul sau obiectul cercetării, iar în timpul judecății, la instanța care judecă pricina.

(2) Partea va arăta în cerere dovezile a căror administrare o pretinde, faptele ce voiește să dovedească, precum și primejdia întârzierii sau învoirea pârâtului.

(3) Pârâtul nu este obligat să depună întâmpinare. Instanța va hotărî prin încheiere dată în camera de consiliu.

(4) În caz de primejdie în întârziere, instanța va putea încuviința cererea și fără citarea părților.

Art. 237. - Administrarea dovezii va putea fi făcută de îndată sau la termenul ce se va fixa.”

Se soluționează prin încheiere în Camera de Consiliu, executorie împotriva căreia se poate formula recurs în termen de 5 zile de la pronunțare (dacă părțile au fost citate) sau de la comunicare (dacă părțile nu au fost citate).

Dacă cererea s-a făcut pe cale incidentală, încheierea poate fi atacată odată cu fondul.

9.2. Proba cu înscrisuri

9.2.1. Considerații teoretice

Înscrisul constă în orice declarație despre un act sau fapt juridic făcută prin scriere de mână, dactilografare, litografare, imprimare pe hârtie sau pe orice alt material.

- **Înscrisurile autentice** – sunt cele făcute cu solemnitățile cerute de lege, de un funcționar public care are dreptul de a funcționa în locul unde actul s-a încheiat, art. 1171 C.civ. Se bucură de prezumția de validitate. Pot fi investite cu formulă executorie. Exemplu: actele autentice notariale, hotărârile judecătorești, procesele-verbale întocmite de agenții procedurali.

- **Înscrisul sub semnătură privată** – sunt acele înscrisuri care sunt întocmite de părți fără intervenția vreunui organ al statului, semnate de părțile de la care emană.

Uneori legea impune condiții speciale de formă, pentru recunoaștere.

- **Alte înscrisuri** – răboaje, registrele comerciale, cărțile și hârtiile casnice, mențiunea făcută de creditor pe titlul de creanță, scrisorile telegramă.

9.2.2. Administrarea probei cu înscrisuri

Depunerea de înscrisuri de către părți se face alăturat cererii de chemare în judecată, respectiv alăturat întâmpinării/cererii reconvenționale, în atâtea exemplare câte părți sunt, plus un exemplar pentru instanță.

Partea care a depus un înscris în copie certificată, va avea asupra sa originalul înscrisului, pentru comparație.

Înscrisurile depuse de părți rămân dobândite judecării și nu mai pot fi retrase fără învoirea părții potrivnice.

Înscrisurile depuse de părți în original vor putea fi restituite, după depunerea de copii legalizate.

Când partea învederează că partea potrivnică deține un înscris privitor la pricină, instanța poate ordona înfățișarea lui (art. 172 Cod. pr. civ.).

Dacă înscrisul se găsește în păstrarea unei autorități sau altei persoane, instanța va dispune aducerea lui în termenul fixat, cu excepția situațiilor prevăzute de art. 173 și 176 Cod. proc. civ.

9.3. Verificarea de scripte

Presupune două proceduri:

- verificarea de scripte;
- procedura falsului.

9.4. Proba cu martori

9.4.1. Considerații teoretice

Martorii sunt persoane străine de interesele în conflict care relatează în fața instanței despre acte sau fapte privitoare la pricina care se judecă, care pot servi la rezolvarea ei.

Mărturia este declarația orală făcută de o persoană fizică înaintea instanței de judecată, cu privire la un fapt trecut, precis și pertinent despre care are cunoștință personal.

9.4.2. Admisibilitatea probei cu martori

Faptele juridice pot fi probate cu martori.

Nu pot proba cu martori faptele naturale ca nașterea, căsătoria, decesul și nici împotriva unei pretenții legale absolute:

- actele juridice a căror valoare depășește cuantumul prevăzut de legi (250 lei) – **art. 1191 alin. 1 Cod civil**;
- existența contractului verbal de închiriere nepus în practică;
- împotriva unui înscris (**art. 1191 alin. 2 Cod civil**);
- peste cuprinsul unui înscris (art. 1191 alin. 2 Cod civil)

cu unele excepții configurate prin literatura de specialitate și în practica judiciară.

Excepții comune de la regulile prevăzute de art. 1191 alin. 1 și 2 Cod civil

1. Părțile pot conveni ca și în cazurile expuse dovada cu martori să se administreze, art.1191 alin 3 C.civ.;

2. în materie comercială;

3. în dreptul familiei – pentru dovada bunurilor proprii;

4. există un început de dovadă scrisă. Poate avea această valoare juridică și refuzul/absența – fără motive temeinice de a răspunde la interogatoriu.

5. imposibilitatea preconstituirii probei scrise (inclusiv imposibilitatea morală).

6. imposibilitatea conservării probei scrise (cauze de forță majoră).

9.4.3. Administrarea probei cu martori

9.4.3.1. Propunerea martorilor

Sub sancțiunea decăderii din probă, cu excepția cazurilor prevăzute de art. 38 C. proc. civ.:

- reclamantul arată martorii în cererea de chemare în judecată sau cel mai târziu până la prima zi de înfățișare.

- pârâtul indică martorii în întâmpinare sau cel mai târziu până la prima zi de înfățișare.

Art. 186 alin, 2 C. proc. civ. prevede că, dacă proba cu martori a fost încuviințată în cursul judecării, partea este obligată, sub sancțiunea decăderii, să depună lista martorilor în termen de 5 zile de la încuviințare, iar dovada contrară trebuie cerută, sub pedeapsa decăderii, în aceeași ședință dacă amândouă părțile sunt de față (art. 167 alin. 4 C. proc. civ.).

Se indică numele fiecărui martor și locul unde urmează a fi citat.

Instanța poate mărgini numărul martorilor propuși. În temeiul art. 187 C. proc. civ.

În încheierea prin care s-a încuviințat proba cu martori se vor preciza și faptele asupra cărora martorii vor fi ascultați (teza probatorie).

În temeiul art. 186 alin. 3 C. proc. civ., instanța poate dispune înlocuirea martorilor, pentru motive întemeiate. În această situație, martorii vor fi indicați în termen de 5 zile de la încuviințare.

⌘ **Persoanele care pot fi ascultate ca martori**

În principiu orice persoană care are cunoștință despre faptele cauzei poate fi ascultată ca martor în procesul civil.

Art. 189 C. proc. civ. stabilește că nu pot fi ascultați ca martori :

- ➔ rudele și afinii până la gradul III inclusiv ;
- ➔ soțul sau fostul soț ;
- ➔ interzișii și cei declarați de lege incapabili de a mărturisi ;
- ➔ cei condamnați pentru mărturie mincinoasă. Interdicția este absolută pentru ultimele două cazuri.

O altă interdicție este prevăzută de art.190 C. proc. civ. care dispune că. în cauzele privitoare la *starea civilă și la divorț* pot fi audiați martori cei care sunt rude și afini, dar nu și descendenții.

Art. 191 C. proc. civ. stabilește că sunt scutiți de a fi martori :

- Preoții, medicii, moașele, farmaciștii, avocații, notarii publici și alte persoane pe care legea le obligă să păstreze secretul cu privire la faptele încredințate lor în exercițiul profesiei ;
- Funcționarii publici și foștii funcționari publici, asupra împrejurărilor secrete de care au avut cunoștință în această calitate ;
- Cei care prin răspunsurile lor s-ar expune ei înșiși sau ar expune pe vreuna din persoanele arătate în art. 189 la punctele 1 și 2 la o pedeapsă penală sau la disprețul public.

⌘ **Ascultarea propriu zisă**

Președintele, înainte de a lua mărturia, va cere martorilor să arate :

1. numele, îndeletnicirea, locuința și vârsta ;
2. dacă este rudă sau afin cu una din părți și în ce grad ;
3. dacă se află în serviciul uneia din părți ;
4. dacă este în judecată, în dușmănie sau în legături de interes cu vreuna din părți.

Art. 196 C. proc. civ. prevede că fiecare martor va fi ascultat deosebit, cei neascultați neputând fi de față.

Ordinea ascultării martorilor va fi statornicită de președinte, ținând seama și de cererea părților.

După ascultare, martorul rămâne în sala de ședință până la sfârșitul cercetării, afară numai dacă instanța hotărăște altfel.

Martorul nu are voie să citească un răspuns scris de mai înainte ; el se poate folosi însă de însemnări cu încuviințarea președintelui, dar numai cu privire la cifre sau denumiri.

Mărturia se va scrie de grefier, după dictarea președintelui sau a judecătorului delegat, și va fi semnată pe fiecare pagină și la sfârșitul ei de judecător, grefier și martor, după ce acesta a luat cunoștință de cuprins. Dacă martorul nu voiește sau nu poate să semneze, se face vorbire despre aceasta.

Orice adăugiri, ștersături sau schimbări în cuprinsul mărturiei trebuie încuviințate și semnate de judecător, de grefier și martor, sub pedeapsă de a nu fi ținute în seamă, în temeiul art. 198 alin. 2

C. proc. civ.

Locurile nescrise din declarație trebuie împlinite cu linii, astfel încât să nu se poată adăuga nimic.

9.5. Expertiza

9.5.1. Considerații teoretice

Expertiza este un mijloc de probațiune reglementat în art. 201 - 214 C. proc. civ.

9.5.2. Admisibilitatea expertizei

Când pentru lămurirea unor împrejurări de fapt instanța consideră necesar să cunoască părerea unor specialiști, va numi, la cererea părților ori din oficiu, unul sau trei experți, stabilind prin încheiere punctele asupra cărora ei urmează să se pronunțe și termenul în care trebuie să efectueze expertiza, astfel cum prevede art. 201 C. proc. civ.

9.5.3. Administrarea expertizei

Propunerea expertizei se face de părți sau instanța din oficiu poate dispune efectuarea ei.

Proba se încuviințează prin încheiere, se solicită biroului local de expertiză recomandarea unui număr de experți, din care instanța va numi un expert.

Dacă s-a încuviințat expertiza, partea care a propus-o este obligată ca în termen de 5 zile de la încuviințare să depună suma stabilită de instanță ca onorariu provizoriu pentru expertiză.

În încheiere se vor menționa obiectivele la care expertul va trebui să răspundă.

Pentru depunerea jurământului experții vor fi chemați în *camera de consiliu*, îndată după numire, *fără citarea părților*. Instanța va constata depunerea jurământului prin încheiere, în temeiul art. 206 alin. 2 C. proc. civ.

Dacă instanța nu este lămurită prin expertiza făcută, poate dispune întregirea expertizei sau o nouă expertiză. Expertiza contrarie va trebui cerută motivat la primul termen după depunerea lucrării (art. 212 C. proc. civ.).

9.6. Cercetarea la fața locului

9.6.1. Considerații teoretice

Este un act procedural care are ca scop cercetarea în afara instanței a unor probe materiale.

Duce la constatarea nemijlocită a stării și situației unui obiect, a locului și modului de așezare a unor lucruri, a unor bunuri imobile sau mobile netransportabile în instanță.

Partea interesată solicită încuviințarea acestui mijloc de probă, iar instanța, dacă apreciază că proba este concludentă, o admite printr-o *încheiere*, în care se vor arăta punctele în discuție care urmează a fi lămurite la fața locului, și termenul fixat de instanță pentru efectuarea cercetării, la care părțile sunt citate, Art. 215 C. proc. civ. prevede că în încheiere se vor menționa *împrejurările de fapt pentru a căror lămurire a fost încuviințată proba*.

Părțile prezente la admiterea probei iau cunoștință de termenul fixat chiar în ședința de judecată, iar părțile care lipsesc vor fi citate, indicându-se data și locul unde urmează a se prezenta.

9.6.2. Administrarea probei

Instanța poate asculta la fața locului pe martori și experți, care vor fi citați pentru data și locul unde se efectuează cercetarea locală.

Cercetarea efectuată fără citarea părților este lovită de nulitate.

Rezultatul cercetării la fața locului se consemnează într-un proces verbal conținând descrierea operațiilor efectuate la fața locului ; procesul verbal se depune la dosar.

Spre deosebire de cercetarea la fața locului, ancheta socială este efectuată de delegatul autorității tutelare (obligatorie în unele cauze, de ex. încredințarea minorilor sau stabilirea locuinței acestora).

9.7. Interogatoriul

9.7.1. Considerații teoretice

Art. 218 prevede că se va putea încuviința chemarea la interogator, când este privitor la fapte personale, care, fiind în legătură cu pricina, pot duce la dezlegarea ei.

Interogatoriul este mijlocul procedural prin care se poate ajunge la obținerea mărturisirii judiciare. Mărturisirea este un mijloc de probă și un act de dispoziție al părții.

9.7.2. Mărturisirea

Mărturisirea sau recunoașterea este mijlocul de probă prin care o parte confirmă existența unui fapt pe care partea adversă își întemeiază o pretenție sau o apărare, confirmare care produce consecințe juridice împotriva autorului său.

Art. 1204 C. civ. prevede că mărturisirea **poate fi extrajudiciară și judiciară.**

- mărturisirea *extrajudiciară* este cea făcută în afara judecării procesului. Poate fi scrisă sau verbală mărturisirea *judiciară* este cea obținută în cursul judecării, în fața instanței, prin intermediul interogatoriului. Poate fi făcută și spontan, consemnându-se în încheierea de ședință.

⌘ Admisibilitatea mărturisirii

Mărturisirea privește fapte personale, care, fiind în legătură cu pricina, pot duce la dezlegarea ei și se poate referi numai la împrejurări de fapt. Condiții de admisibilitate:

- poate fi făcută numai în legătură cu drepturile de care partea poate să dispună;
- voința celui care face recunoașterea trebuie să fie conștientă și liberă ;
- capacitatea necesară pentru încheierea actelor de dispoziție (minorii și interzișii judecătorești nu pot face mărturisiri valabile) ;
- nu trebuie acceptată de cealaltă parte; este irevocabilă. Poate fi revocată în mod excepțional, pentru eroare de fapt ;
- poate fi făcută de titularul dreptului sau de un mandatar cu procură specială ;
- este expresă ; excepția de la această regulă este prevăzută de art. 225 C. proc. civ. : instanța poate socoti refuzul nejustificat de a răspunde la interogatoriu sau neprezentarea la interogatoriu ca o mărturisire deplină.
- este admisibilă în toate materiile, cu excepția prevăzută de art. 612 C. proc. Civ. care interzice folosirea interogatoriului pentru dovedirea motivelor de divorț. ; art. 31 alin. 2 C. proc. civ.. interzice folosirea interogatoriului ca mijloc de dovadă a motivelor de recuzare.

⌘ Administrarea probei mărturisirii. Interogatoriul

În Codul de procedură civilă este reglementată modalitatea de obținere a mărturisirii la cererea părții potrivnice sau la inițiativa instanței.

Declarațiile spontane se consemnează în încheierea de ședință.

⌘ Propunerea interogatoriului

Reclamantul poate propune proba prin cererea de chemare în judecată, iar pârâtul prin întâmpinare. Partea respectivă va fi citată cu mențiunea de a se prezenta la interogatoriu.

Dacă interogatoriul părții adverse nu s-a solicitat astfel, operează decăderea din probă. Excepțiile de la această regulă sunt prevăzute de art. 138 C. proc. civ. :

- pct. 3 : partea este prezentă, astfel că administrarea probei nu întârzie judecata ;
- pct. 4 : proba nu a fost cerută din cauza lipsei de pregătire a părții.

⌘ Obiectul interogatoriului

- ◆ întrebările privesc chestiuni de fapt ;
- ◆ faptele să fie personale ale părții chemate la interogatoriu ;
- ◆ faptele să fie în legătură cu pricina, putând duce la dezlegarea ei.

⌘ Persoanele care pot răspunde la interogatoriu

Numai părțile din proces pot răspunde la interogatoriu: reclamant, pârât, intervenient chemat în garanție, chemat în judecată întrucât ar putea pretinde aceleași drepturi ca și reclamantul, cel arătat de pârât ca titular al dreptului.

Partea trebuie să se prezinte *personal* în fața instanței, sau mandatar cu împuternicire specială.

Art. 223 alin. 1 C. proc. civ. prevede că partea care are domiciliul în străinătate va putea fi interogată prin cel care o reprezintă în judecată. Interogatoriul va fi comunicat în scris mandatarului, care va depune răspunsul părții dat în cuprinsul unei procuri speciale și autentice.

În ceea ce-i privește pe incapabili, art. 220 C. proc. civ. prevede că interogatoriul se poate lua reprezentanților legali, doar cu privire la actele și faptele săvârșite de ei în această calitate.

Art. 222 C. proc. civ. stabilește că statul și celelalte persoane juridice de drept public, precum și persoanele juridice de drept privat vor răspunde în scris la interogatoriul care li se va comunica. Acesta trebuie semnat de organul care reprezintă persoana juridică în mod valabil. Consilierul juridic nu poate să facă recunoașteri în baza împuternicirii generale, având nevoie de o delegație specială.

În cazul societăților comerciale de persoane, asociații cu drept de reprezentare vor fi citați personal la interogatoriu.

⌘ **Luarea interogatoriului**

Partea care a propus interogatoriul sau instanța din oficiu formulează în scris interogatoriul.

Pe aceeași foaie se consemnează și răspunsurile.

În practică, întrebările sunt trecute în partea stângă a foii, fără a depăși jumătatea acesteia, iar răspunsurile se trec pe jumătatea din dreapta a colii, în ordinea și în dreptul fiecărei întrebări.

Se numerează cu același număr atât întrebarea cât și răspunsul dat la întrebarea respectivă.

Interogatoriul va fi semnat pe fiecare pagină de președinte, grefier, de cel care l-a propus și de partea care a răspuns. Dacă se fac adăugiri, ștersături sau schimbări, acestea vor fi semnate în același mod, sub sancțiunea de a nu fi luate în considerare.

Dacă părțile nu vor sau nu pot să semneze, se va menționa această împrejurare în josul interogatoriului (art. 221 C. proc. civ.).

9.8. Prezumțiile

9.8.1. Definirea noțiunii

Art. 1199 C. civ. definește prezumțiile ca fiind consecințele pe care legea sau magistratul le trage dintr-un fapt cunoscut la un fapt necunoscut.

Prin prezumții nu se dovedește direct faptul probator, ci un alt fapt vecin și conex, din a cărui existență se va trage concluzia cu privire la existența sau inexistența faptului necunoscut care trebuie dovedit.

Sunt probe indirecte, rezultatul a două raționamente :

- din cunoașterea probelor directe rezultă existența în trecut a unui fapt, vecin și conex cu faptul generator de drepturi ;
- din cunoașterea faptului vecin și conex, rezultă existența faptului principal, datorită legăturii de conexitate dintre aceste două fapte.

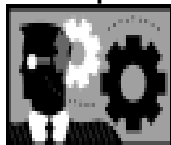
9.8.2. Felurile prezumțiilor

⌘ **Prezumții legale** sunt determinate limitativ de lege - de exemplu puterea lucrului judecat, sau mandatul tacit reciproc între soți. Sunt de două feluri :

- **absolute** - împotriva lor nu este permisă dovada contrară, doar mărturisirea dacă este admisibilă. Dacă nu, aceste prezumții sunt absolute irefragabile - de ex. puterea lucrului judecat ;
- **relative** - împotriva lor se poate face dovada contrară, uneori numai de către anumite persoane - de ex. numai soțul mamei poate combate prezumția de paternitate, prin tăgăduirea paternității, sau numai prin anumite mijloace de probă, sau în anumite condiții.

⌘ **Prezumțiile simple** nu sunt determinate de lege ; judecătorul le trage de la un fapt cunoscut la un fapt necunoscut, din anumite probe sau împrejurări.

9.9. Raportul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului

În litigiile care privesc protecția minorului potrivit Legii 272/2004 art. 130.”

-(1) În toate cauzele care privesc aplicarea prezentei legi, direcția generală de asistență socială și protecția copilului de la domiciliul copilului sau în a cărei rază administrativ-teritorială a fost găsit copilul întocmește și prezintă instanței raportul referitor la copil, care va cuprinde date privind:

- a) personalitatea, starea fizică și mentală a copilului;
- b) antecedentele sociomedicale și educaționale ale copilului;
- c) condițiile în care copilul a fost crescut și în care a trăit;

d) propuneri privind persoana, familia sau serviciul de tip rezidențial în care ar putea fi plasat copilul;

e) orice alte date referitoare la creșterea și educarea copilului, care pot servi soluționării cauzei.

(2) În toate cauzele care privesc stabilirea, înlocuirea ori încetarea măsurilor de protecție specială stabilite de prezenta lege pentru copilul care a săvârșit o faptă penală și nu răspunde penal se va întocmi un raport și din partea serviciului de reintegrare și supraveghere de pe lângă instanța judecătorească.”

STUDIU DE CAZ

ROMÂNIA

TRIBUNALUL PENTRU MINORI ȘI FAMILIE

Sediul

DOSAR nr. / /

ÎNCHEIERE Ședința publică din PREȘEDINTE GREFIER

Cu participare procuror _____ - din cadrul Parchetului de pe lângă Tribunalul pentru Minori și Familie Brașov.

Pe rol fiind soluționarea acțiunii civile formulată de reclamanta Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului _____ în contradictoriu cu pârâții N.M. și M.N., având ca obiect Legea nr.272/2004.

La apelul nominal făcut în ședință publică se prezintă reclamanta Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului _____ prin consilier juridic O.C. ,lipsa fiind pârâții.

Procedura îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei după care,

Se constată depusă la dosar ancheta socială efectuată de Primăria Orașului _____.

Reprezentanta reclamantei depune la dosar raportul de evaluare detaliată, arată că tatăl copilului, pârâtul, a primit o garsoniera _____ și solicită amânarea cauzei pentru efectuarea anchetei sociale la noul domiciliu al tatălui copilului.

Reprezentantul Ministerului Public solicită, de asemenea, amânarea cauzei pentru efectuarea anchetei sociale.

TRIBUNALUL

Având în vedere necesitatea efectuării anchetei sociale la noul domiciliu al tatălui copilului, urmează a amâna soluționarea cauzei, sens în care,

DISPUNE

Amână judecarea cauzei la data de _____, pentru când părțile au termen în cunoștință.

Se va efectua adresa la Autoritatea Tutelara din cadrul Primăriei Municipiului _____ cu solicitarea de a efectua o ancheta socială la domiciliul pârâtului _____ din Municipiul _____, anchetă socială care să cuprindă date privind situația locativă, starea în care se afla locuința, situația materială și alte date de natură să caracterizeze familia pârâtului și persoana acestuia.

Data și citită în ședință publică azi _____.

PREȘEDINTE

GREFIER

TERMEN DE JUDECATĂ – _____, sala M, ora 9,00

t. c. reclamanta - Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Drepturilor Copilului _____ – cj _____

t. c. pârâții-

Subliniați probele care se administrează în proces.

10. COOPERAREA JUDICIARĂ INTERNAȚIONALĂ

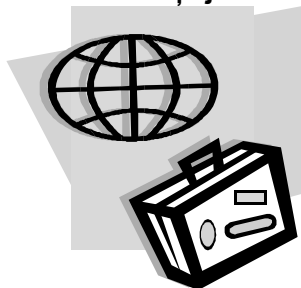
10.1. Cadrul general

În exercitarea dreptului la libera deplasare a persoanelor și bunurilor sunt frecvente situațiile în care copiii se deplasează pe teritoriile altor state pentru realizarea diverselor interese. În cele mai frecvente situații aceștia își însoțesc familiile în scop economic sau turistic dar pot fi și situații în care se deplasează fără părinți: concursuri sportive, pentru studii sau alte concursuri educative.

În situația în care copilul are nevoie de protecție, fiind în afara statului de reședință, se impune luarea unor măsuri de intervenție cât mai rapidă, care poate fi realizată doar printr-o colaborare adecvată între profesioniști.

Raporturile juridice cu element de extraneitate pot fi determinate și de necesitatea soluționării unor probleme rezultate din relațiile de familie.

10.2. Asistența judiciară dintre România și statele ne-membre ale Uniunii Europene

Legea cadru, în dreptul intern, care reglementează asistența juridică în materie civilă și comercială este **Legea nr.189/2003, modificată prin Legea nr.44/2007** care **definește asistența juridică internațională ca fiind ” ansamblul procedurilor de cooperare între autoritățile judiciare române și străine în vederea soluționării unui litigiu, pe tot parcursul desfășurării acestuia.”**

Autoritățile judiciare române abilitate cu aplicarea legii sunt Ministerul Justiției și instanțele judecătorești.

Domeniul aplicării: această lege și dreptul intern român formează dreptul comun în domeniul civil și comercial privind asistența juridică internațională. Prin urmare se va aplica numai dacă :

- ♦ nu există convenții multilaterale la care România este sau va deveni parte, sau
- ♦ nu există convenție bilaterală încheiată între România și statul unde urmează să se intervină.

Menționăm că România a aderat la Convenția privind notificarea și comunicarea în străinătate a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială (adoptată la Haga la 15 noiembrie 1965), prin Legea nr. 124/2003; Convenția privind obținerea de probe în străinătate în materie civilă sau comercială (adoptată la Haga la 18 martie 1970) prin Legea nr. 175/2003; Convenția privind facilitarea accesului internațional la justiție, adoptată la Haga la 25 octombrie 1980, prin Legea nr. 215 din 22 mai 2003; Convenția privind procedura civilă, adoptată la Haga la 1 martie 1954 prin DECRET nr. 81 din 16 martie 1971.

Lista înțelegerilor bilaterale (tratate, acorduri, convenții) privind asistența judiciară în materie civilă și comercială poate fi accesată pe **www.just.ro**.

Dispozițiile legii pot completa situațiile nereglementate de aceste convenții.

Pentru statele cu care România nu are legături convenționale asistența judiciară internațională în materie civilă și comercială **poate fi acordată în baza curtoaziei internaționale**, sub rezerva principiului reciprocității; principiul reciprocității se presupune iar dacă este nevoie dovada acestuia se solicită Ministerului Justiției, care o va stabili prin consultare cu Ministerul Afacerilor Externe.

Sunt reglementate de această lege condițiile în care se efectuează:

♦ **Comunicarea de acte judiciare și extrajudiciare în și din străinătate** Actele judiciare sunt cele care se emit pe parcursul soluționării unui proces : cereri de chemare în judecată, citații, hotărâri, cereri privind căi de atac și alte asemenea comunicări.

Actele extrajudiciare sunt cele care nu emană de la instanțele judecătorești, însă pot fi folosite în cadrul unui proces civil sau comercial.

Modalitatea de comunicare va fi aleasă în funcție de existența și prevederile unei convenții internaționale prin :

- **poștă** , caz în care dovada comunicării este dovada de primire a scrisorii recomandate ;
- **autoritatea centrală competentă**, dovada comunicării este formularul de comunicare, tipărit în limbile franceză, engleză și germană ;
- **misiunii diplomatice sau consulare a României, prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe**, dovada comunicării fiind formularul de comunicare.

Comunicarea actelor din străinătate se va efectua prin intermediul judecătoriei din raza teritorială a domiciliului/sediului destinatarului.

Actele ce urmează a fi comunicate trebuie traduse în limba statului solicitat, în caz contrar destinatarul poate refuza primirea lor.

În practică instanțele române aplică cu prioritate dispoz. Art.87 C.proc.civ relative la citarea celor care se află în străinătate. Este o procedură mai rapidă și folosită cu succes în cazul în care domiciliul celui citat în străinătate este cunoscut iar dovada comunicării confirmă că cel citat are cunoștința de proces.

Însă sunt frecvente situațiile în care apare necesitatea comunicării actelor extrajudiciare ori din dovada îndeplinirii procedurii de citare rezultă că cel citat nu locuiește la domiciliul indicat.

◆ **Obținerea de probe prin comisii rogatorii internaționale**

Comisia rogatorie internațională în materie civilă sau comercială este actul prin care o autoritate judiciară dintr-un stat mandatează o autoritate judiciară din alt stat să îndeplinească, în locul și în numele său, un act judiciar într-un caz determinat.

Poate fi cerută pentru a permite părților să obțină mijloace de probă care sunt destinate unei proceduri în curs sau viitoare. Prin comisii rogatorii se pot cere : audieri de martori sau alte persoane implicate, obținerea de documente, efectuarea de expertize, realizarea unei anchete sau procurarea unor alte acte ori informații necesare pentru soluționarea unui caz determinat.

Cererea de comisie rogatorie conține următoarele mențiuni :

- autoritatea solicitantă;
- autoritatea solicitată;
- identitatea și adresa părților;
- obiectul cauzei, cu un scurt rezumat al faptelor;
- obiectul comisiei rogatorii;
- numele și adresa persoanelor care urmează a fi audiate prin comisie rogatorie;
- întrebările care urmează a fi puse sau faptele în legătură cu care vor fi puse întrebări;
- documentele de examinat;
- precizarea împrejurării dacă depozitia se ia sub jurământ sau numai prin afirmații;
- alte solicitări speciale.

➤ În cazul în care **România este stat solicitant** instanța judiciară română trimite cererea de comisie rogatorie Ministerului Justiției, ca autoritate centrală competentă. După primirea cererii de comisie rogatorie, Ministerul Justiției efectuează controlul de regularitate internațională și transmite cererea de comisie rogatorie direct autorității centrale competente din statul unde urmează a se efectua. Odată îndeplinită, comisia rogatorie este primită de Ministerul Justiției, care o va transmite autorității judiciare române solicitante. Comisia rogatorie devine probă la dosarul cauzei pentru care a fost solicitată, având aceeași valoare ca și când actul judiciar respectiv ar fi fost îndeplinit de către autoritatea judiciară română competentă.

➤ În cazul în care **România este stat solicitat**, Ministerul Justiției transmite cererile de comisii rogatorii judecătoriei în a cărei rază teritorială urmează a se îndeplini cererea. Documentele prin care se constată îndeplinirea comisiei rogatorii se transmit Ministerului Justiției, care le va transmite, pe aceeași cale, autorității solicitante.

Instanța judiciară solicitată îndeplinește comisia rogatorie conform regulilor de procedură din legea română. La cererea autorității judiciare solicitante se poate folosi o procedură specială, cu condiția ca aceasta să nu contravină legislației române. Dacă comisia rogatorie este transmisă unei instanțe judiciare necompetente, aceasta o trimite, din oficiu, autorității competente, notificând Ministerului Justiției această împrejurare. Instanța română va informa autoritatea judiciară solicitantă asupra datei și locului efectuării comisiei rogatorii.

Cu ocazia transmiterii cererii de comisie rogatorie în străinătate, se va solicita comunicarea datei și a locului stabilite pentru efectuarea acesteia.

Cu acordul autorității judiciare solicitate și cu avizul Ministerului Justiției, judecătorii români pot asista la efectuarea comisiilor rogatorii după cum și magistrații străini pot participa la efectuarea comisiei rogatorii în România.

Comisia rogatorie poate fi refuzată în cazul în care:

- executarea acesteia nu intră în sfera de competență a puterii judecătorești;
- executarea acesteia este de natură să aducă atingere suveranității sau siguranței naționale.
- Comisia rogatorie nu va putea fi executată atunci când persoana care urmează a fi audiată nu poate depune mărturie datorită unor interdicții existente în legislația română sau când documentele ce urmează a fi transmise ori expertizate nu pot fi circulate.

În cazul în care comisia rogatorie nu poate fi executată, în tot sau în parte, autoritatea solicitantă va fi informată neîntârziat, prezentându-i-se și motivele neexecutării.

STUDIU DE CAZ:

AN , cetățean român, cu domiciliul în București , solicită stabilirea filiației minorului, în vârstă de 8 luni față de tatăl acestuia, cetățean japonez. Reclamanta susține că la cunoscut pe pârât în urmă cu 3 ani, în Japonia, ca urmare a sejur turistic de o lună la Tokyo. În acea perioadă a fost de câteva ori la el acasă iar pârâtul locuia cu părinții într-un cartier din Tokyo. Ulterior, după reîntoarcerea în România , pârâtul a vizitat-o la București de mai multe ori. Ultima oară, în urmă cu un an și jumătate pârâtul a vizitat-o, petrecând împreună un sejur de o săptămână dar la sfârșitul acestei perioade, ca urmare a unor neînțelegeri au hotărât să se despartă moment din care nu mai știe nimic despre el. A încercat să-l contacteze telefonic, înainte de formularea cererii în justiție dar acesta nu mai răspunde la numărul de telefon cunoscut de ea. Nu poate indica domiciliul pârâtului pentru a fi citat.

Problema de soluționat :

• Unde și prin ce modalitate va fi citat pârâtul ? Se vor putea aplica direct prevederile art. 95 C.proc.civ?

- Considerăm că nu deoarece conform al.1 al acestui articol obligă reclamantul să dovedească că "a făcut tot ce i-a stat în putință" pentru a afla domiciliul pârâtului.
- Pe de altă parte nu poate fi declarat părinte biologic al unui copil un cetățean care nici nu știe că există acest copil și nici nu are cunoștință de proces (este puțin probabil ca pârâtul cetățean japonez să citească Monitorul Oficial sau un ziar din România din moment ce nici nu cunoaște limba română).

• Se va aplica Convenția privind notificarea și comunicarea în străinătate a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială, adoptată la Haga la 15 noiembrie 1965 la care sunt părți și România și Japonia ?

- **Nu**, deoarece art.1 Convenția nu se aplică dacă adresa destinatarului actului nu este cunoscută.

• Putem solicita comisie rogatorie pentru a afla domiciliul pârâtului ?

- **Da**, având în vedere că avem nevoie de procurarea unor informații pentru soluționarea unui caz determinat. Următorul pas este să identificăm temeiul juridic și procedura de urmat. Pentru aceasta, în primul rând, verificăm dacă există un acord bilateral între România și Japonia pe domeniul nostru de interes. Nu avem acord bilateral dar constatăm că ambele state sunt părți ale Convenției cu privire la procedura civilă, Haga 1 martie 1954.

Vom formula comisie rogatorie în baza acestei convenții, care va transmisă pe cale diplomatică.

În relația dintre România și statele care sunt parte la Convenția privind obținerea de probe în străinătate în materie civilă sau comercială, dar cu care au fost încheiate și tratate/convenții bilaterale în domeniul asistenței judiciare în materie civilă sau comercială, transmiterea cererilor de asistență judiciară având ca obiect obținerea de probe prin comisie rogatorie se efectuează:

- fie în baza Convenției de la Haga,
- fie în baza convenției/tratatului bilateral (în funcție de opțiunea statului – parte), dar cu respectarea întocmai a procedurii prevăzute de convenția/tratatul respectiv.

◆ Transmiterea/obținerea de informații asupra dreptului străin

Pot fi două situații:

- Solicitarea de informații privind dreptul intern în materie civilă și comercială, precum și în domeniul procedurii civile și comerciale și al organizării judiciare, pentru cazuri judiciare determinate, de către un organ judiciar al altui stat.

Ministerul Justiției ca autoritatea centrală va formula răspunsul dar poate solicita altui organ competent să formuleze un răspuns adecvat.

Răspunsul, formulat în mod obiectiv și imparțial, va putea fi însoțit de documente complementare, cum ar fi extrase din texte de lege sau din lucrări de doctrină.

Ministerul Justiției va putea refuza să dea curs cererii de informații asupra dreptului român atunci când apreciază că interesele statului român sunt afectate de litigiul care a ocazionat formularea cererii sau că răspunsul ar fi de natură să aducă atingere suveranității ori securității sale.

Solicitare de informații privind dreptul altui stat, la cererea instanțelor judecătorești române, pentru cazuri judiciare determinate.

Cererea de informații asupra dreptului străin emană numai de la o autoritate judiciară și cuprinde:

- denumirea autorității judiciare de la care emană;
- natura și stadiul procesului;
- problemele cu privire la care se cer informații din dreptul unui alt stat, făcându-se o scurtă expunere a contextului în care acestea sunt necesare.

La cerere vor putea fi anexate și unele documente de natură a clarifica înțelesul cererii.

Când cererea nu este formulată de o autoritate judiciară, ci de părțile în litigiu, ea va fi însoțită de o încheiere de admitere a acesteia.

◆ Accesul la justiție al străinului

Persoanele fizice sau juridice străine au dreptul să se adreseze liber și nestânjenit autorităților judiciare române, să formuleze cereri, să introducă acțiuni și să-și susțină interesele în aceleași condiții ca și persoanele fizice sau juridice române.

Este scutită plata oricărei cauțiuni motivată de calitatea de străin ori de lipsa domiciliului ori a sediului pe teritoriul statului român.

Persoanele fizice străine vor beneficia în România de asistență juridică gratuită, în aceleași condiții ca și persoanele fizice române.

Dispozițiile legale privind accesul la justiție a străinului se aplică persoanelor fizice sau juridice străine aparținând statelor cu care România are sau va avea convenții bilaterale cu prevederi în acest sens ori față de care, România este ținută de convenții multilaterale la care este sau va fi parte; pentru alte state aceste dispoziții se aplică numai sub condiția reciprocității.

Pentru reglementarea cooperării juridice internaționale pe domenii specifice, în baza tratatelor/ convențiilor multilaterale sau acordurilor bilaterale încheiate de România cu alte state informațiile necesare pot fi găsite pe www.just.ro – Cooperare judiciară internațională, în format electronic sau la Ministerul Justiției – ca autoritate centrală, pe suport de hârtie.

SPETĂ În cazul Waidmann/Sonntag (21 aprilie 1993, Volker Sonntag v Hans Waidmann, Elisabeth Waidmann și Stefan Waidmann), CEJ a plecat de la următoarea situație de fapt: Thomas Waidmann, elev al unei școli publice din landul Baden-Wuerttemberg a suferit, la data de 8 iunie 1984, în timpul

unei excursii cu școala în Italia, un accident mortal, în munți. Profesorului însoțitor, dl. Volker Sonntag a fost trimis în judecată în fața Tribunalul Penal din Bolzano, pentru ucidere din culpă. Părinții și fratele lui Thomas Waidmann au fost introduși în cauză, la data de 22 septembrie 1986, în calitate de parte civilă împotriva profesorului inculpat, în vederea obținerii, în urma condamnării acestuia a unor despăgubiri pentru paguba cauzată. Încheierea de ședință pronunțată în acest sens, i-a fost notificată debitorului.

La data de 25 ianuarie 1988 a avut loc dezbateră principală, în fața Tribunalului Penal Bolzano. Debitorul a fost reprezentat de un avocat. Prin sentința pronunțată în aceeași zi, debitorul a fost găsit vinovat de ucidere din culpă și a fost condamnat la plata unui avans în valoare de 20 milioane Lire către creditori și la suportarea cheltuielilor de judecată. Sentința a fost comunicată debitorului și a devenit executorie.

CEJ a considerat, în acest context, că acțiunea civilă având ca obiect solicitarea de daune pentru repararea unui prejudiciu cauzat unei persoane, ca urmare a comiterii unei fapte penale, este de natură civilă, chiar dacă a fost exercitată într-o procedură penală. În unele sisteme de drept ale statelor contractante, pretențiile privitoare la repararea unui prejudiciu, cauzat ca urmare a comiterii unei fapte penale, sunt considerate, în general, pretenții civile. Comportamentul unui profesor al unei școli publice, în ceea ce privește supravegherea elevilor într-o excursie organizată de școală nu este considerată, de către legislația majorității statelor membre, ca exercitare a autorității de stat, deoarece acesta nu exercită atribuții care derogă de la regulile aplicabile de la persoanele de drept privat.

Vom analiza, mai jos, doar un domeniu de mare actualitate și important pentru realizarea dreptului copilului la întreținere, sub aspectul colaborării între statele ne-membre ale UE și anume: obținerea pensiei de întreținere în străinătate.

✂ **Convenția privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate, încheiată la New York la 20 iunie 1956** are ca obiect facilitarea unei persoane (creditor), care se găsește pe teritoriul uneia dintre părțile contractante (statul creditorului), să obțină pensia de întreținere la care ea pretinde că are dreptul din partea unei persoane (debitor), care se află sub jurisdicția unei alte părți contractante (Statul debitorului).

Creditorul poate să adreseze o cerere unei autorități transmițătoare a statului unde se află, pentru a obține pensia de întreținere din partea debitorului. Cererea trebuie să fie însoțită de toate documentele pertinente și mai ales, dacă este cazul, de o procură care autorizează instituția intermediară să acționeze în numele creditorului ori să desemneze o persoană împuternicită să acționeze în numele creditorului. Cererea va fi, de asemenea, însoțită de o fotografie a creditorului și, dacă este posibil, de o fotografie a debitorului.

Totodată cererea trebuie să cuprindă:

- numele și prenumele, adresa, data nașterii, cetățenia și profesia creditorului, precum și, dacă este cazul, numele și adresa reprezentantului său legal;
- numele și prenumele debitorului și, în măsura în care creditorul are cunoștință, adresele sale succesive din cursul ultimilor cinci ani, data sa de naștere, cetățenia și profesia sa;
- o expunere detaliată a motivelor pe care se întemeiază cererea, obiectul acesteia;
- orice alte date pertinente privind mai ales resursele și situația familială ale creditorului și debitorului.

Durata și procedurile de soluționare a dosarelor sunt în exclusivitate de competența autorităților străine, iar procedura de exequatur sau de obținere a unei noi hotărâri este supusă legii statului debitorului, inclusiv în materie de drept internațional privat.

România a aderat la Convenție prin Legea nr.26/1991, conform căreia Ministerul Justiției a fost desemnat ca autoritate centrală transmițătoare, iar Baroul de avocați București a fost desemnat ca – instituție intermediară.

→ **Atribuțiile autorității transmițătoare**

În cazul în care debitorul obligat la plata pensiei de întreținere are domiciliul într-unul din statele semnatare ale Convenției și se cunoaște exact acest domiciliu, Ministerul Justiției

transmite, la cererea creditoarei, dosarul pe care aceasta îl întocmește autorității centrale desemnată de statul contractant.

În calitate de autoritate centrală transmițătoare, Ministerul Justiției cooperează cu autoritățile centrale ale celorlalte state părți la Convenție și comunică creditorului din România actele/informațiile primite din străinătate.

→ **Rolul autorității intermediare**

Autoritatea centrală transmițătoare din statul contractant transmite cererea creditorului și actele anexate acesteia, în vederea obținerii pensiei de întreținere de la debitorul cu domiciliul în România, Baroului de avocați București, instituția intermediară competentă să aplice prevederile Convenției.

Acționând în limite puterilor conferite de către creditor, instituția intermediară ia, în numele creditorului, toate măsurile potrivite pentru asigurarea obținerii pensiei de întreținere. În special, ea încheie tranzacții, iar atunci când este necesar intenționează și susține o acțiune privind pensia de întreținere și face demersuri pentru executarea oricărei hotărâri, ordonanțe sau altui act judiciar.

Instituția intermediară ține la curent autoritatea transmițătoare. Dacă ea nu poate acționa, va comunica motivele și va transmite dosarul autorității transmițătoare.

În afara unor dispoziții contrare din convenție, legea care reglementează acțiunile menționate și orice chestiuni conexe este legea statului debitorului, inclusiv în materie de drept internațional privat.

Î→ **În cazul în care legea celor două părți contractante interesate admite comisii rogatorii, sunt aplicabile următoarele dispoziții:**

- tribunalul sesizat cu acțiunea de pensie de întreținere va putea, pentru procurarea de acte sau alte probe, să ceară efectuarea unei comisii rogatorii, fie tribunalului competent al celeilalte părți contractante, fie oricărei alte autorități sau instituții desemnate de partea contractantă, unde urmează a se efectua comisia rogatorie;

- pentru ca părțile să poată asista sau să poată fi reprezentate, autoritatea solicitată este obligată să informeze autoritatea transmițătoare și instituția intermediară interesate, precum și pe debitor, asupra datei și locului unde se va proceda la luarea măsurii solicitate;

- comisia rogatorie să fie efectuată cu toată diligența necesară; dacă ea nu este îndeplinită într-un termen de patru luni, începând din momentul primirii cererii de către autoritatea solicitată, autoritatea solicitantă va trebui să fie informată asupra motivelor neefectuării sau ale întârzierii;

- efectuarea comisiei rogatorii nu va putea să dea loc la rambursarea taxelor sau cheltuielilor, de orice natură ar fi;

- efectuarea comisiei rogatorii nu va putea fi refuzată decât dacă nu se poate stabili autenticitatea documentului sau dacă partea contractantă pe teritoriul căreia comisia ar urma să fie îndeplinită o consideră a fi de natură să aducă atingere suveranității sau securității sale.

Dispozițiile convenției sunt, deopotrivă, aplicabile cererilor privind modificarea hotărârilor judecătorești date în materie de obligații de întreținere.

În domeniul recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate **se mai pot aplica prevederile convențiilor/tratatelor bilaterale încheiate de România cu următoarele state, care sunt în același timp, parte și la Convenția de la New York din 1956 privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate: Algeria, Belgia, Cehia, China, Cuba, Franța, Italia, Maroc, Polonia, Serbia și Muntenegru (prin declarație de succesiune), Slovenia, (prin declarație de succesiune), Slovacia (prin declarație de succesiune), Spania, Tunisia, Turcia, Ungaria.**

În relația dintre România și statele care sunt parte la Convenția de la New York din 1956 privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate, dar cu care au fost încheiate și tratate/convenții bilaterale în domeniul asistenței judiciare în materie civilă sau comercială, transmiterea cererilor de asistență judiciară având ca obiect comunicarea/notificarea unor acte judiciare și extrajudiciare se efectuează:

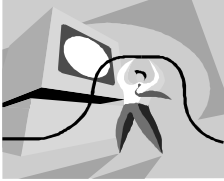
- **fie în baza Convenției de la New York,**

- **fie în baza convenției/tratatului bilateral (în funcție de opțiunea statului – parte),**

dar cu respectarea întocmai a procedurii prevăzute de convenția/tratatul respectiv.

În domeniul recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești în materia obținerii pensiei de întreținere **se mai pot aplica prevederile convențiilor/tratatelor bilaterale încheiate de România cu următoarele state care nu sunt parte la Convenția de la New York: Albania, Coreea de Nord, Egipt, Moldova, Mongolia, Rusia, Siria.**

10.3. Asistența judiciară dintre România și statele membre ale Uniunii Europene

• Introducere

După suprimarea multor frontiere, s-a impus ideea unui "spațiu judiciar european". Inițiativele au fost luate înainte, de către Consiliul Europei, pentru facilitarea cooperării între Statele europene dar abia Tratatul de la Maastricht cel care va integra în 1993 în titlul său VI cooperarea judiciară civilă ca o chestiune de interes comun pentru Statele membre ale Uniunii europene.

Cât despre Tratatul de la Amsterdam, acesta asociază cooperarea judiciară civilă cu libera circulație a persoanelor în cadrul Tratatului CE (noul articol 65), principalul obiectiv al acestui spațiu judiciar european fiind simplificarea cadrului juridic existent în Uniunea europeană.

În trecut, cooperarea judiciară civilă a luat mai ales forma convențiilor.

Începând cu 1957, articolul 293 din tratatul de la Roma prevede posibilitatea pentru Statele membre de a acționa în cadrul Comunității europene pentru simplificarea formalităților la care era supusă recunoașterea și executarea reciprocă ale hotărârilor judiciare.

Convenția de la Bruxelles din 1968, în vigoare între Statele membre, și cea de la Lugano din 1988, stipulată între Statele membre și cele care fac parte din Asociația europeană de liberului schimb (Islanda, Liechtenstein, Norvegia și Suedia), au ca obiect competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială.

În 1980, Convenția de la Roma determină legea aplicabilă obligațiilor contractuale. Aceste convenții vor fi completate în 1995 prin Convenția privind procedurile de insolvență în Comunitate, în 1997 prin Convenția privind comunicarea și notificarea în Statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială, și în 1998, prin Convenția privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială.

Aceste convenții fac obiectul propunerilor ce au fost adoptate în cursul anului 2000.

După aderarea României la Uniunea Europeană, în temeiul art. 249 din Tratat, avem obligația de aplicare directă a legislației U.E.

În domeniul dreptului familiei și protecția minorului considerăm că necesită o scurtă prezentare cooperarea judiciară între statele membre pentru obținerea de probe în materie civilă și comercială; privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materia familială și responsabilității părintești; privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială și privind stabilirea unui titlu executoriu european pentru creanțele necontestate.

• **Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului referitor la competența, recunoașterea și executarea deciziilor în materie matrimonială și în materie de responsabilitate parentală care abrogă regulamentul (CE) nr. 1347/2000.**

Uniunea a reunit într-un singur instrument juridic dispozițiile referitoare la divorț și la responsabilitatea parentală în scopul de a facilita munca judecătorilor și a practicienilor dreptului și de a reglementa exercitarea drepturilor de vizită transfrontaliere. Acest regulament reprezintă de asemenea un pas important în lupta împotriva răpirilor de copii.

◆ Context

Consiliul european de la Tampere a exprimat voința clară a statelor membre de a întări recunoașterea mutuală a deciziilor judiciare, îndeosebi în materie civilă (punctul 34 al concluziilor). Recunoașterea automată a deciziilor trebuia să se realizeze, într-o primă etapă, în sectoare limitate, cum ar fi dreptul familiei, în particular creanțele alimentare și dreptul de vizită.

Conform concluziilor de la Tampere:

→în mai 2000, Consiliul a adoptat regulamentul (CE) nr. 1347/2000, numit Bruxelles II;
→în iulie 2000, Franța a prezentat o inițiativă în ceea ce privește dreptul de vizită transfrontalier al copiilor;
→în septembrie 2001, Comisia a prezentat o propunere în materie de responsabilitate parentală.

Dispozițiile propunerii Comisiei din 20 septembrie 2001 au fost reluate în propunerea prezentului regulament și au fost de atunci în mod formal retrase la 6 iunie 2002. La fel s-a întâmplat și cu inițiativa Franței din iulie 2000.

◆ Termeni-cheie ai actului

▪ Responsabilitate parentală: ansamblul drepturilor și obligațiilor conferite unei persoane fizice sau unei persoane juridice pe baza unei decizii judecătorești, a unei atribuirii de drept deplin sau a unui acord în vigoare, față de persoana sau bunurile unui copil. Ea cuprinde îndeosebi dreptul de încredințare și dreptul de vizită.

▪ Drept de încredințare: drepturile și obligațiile care se referă la îngrijirea copilului și în particular dreptul de a hotărî asupra locului său de reședință.

▪ Drept de vizită: dreptul de a duce copilul pentru o perioadă limitată de timp într-un loc altul decât cel al reședinței sale obișnuite.

▪ Depasare sau non înapoiere ilicită a copilului: răpirea, violarea unui drept de păstrare rezultând dintr-o acțiune judiciară, a unei atribuirii de drept sau a unui acord în vigoare în statul în care copilul își are reședința obișnuită.

Regulamentul vizează să reunească într-un singur document dispozițiile referitoare la divorț și la responsabilitatea parentală * dispunând printre altele, recunoașterea automată a deciziilor referitoare la dreptul de vizită al copiilor *, care făcea parte dintr-o inițiativă a Franței din 2000. Prezentul regulament înlocuiește regulamentul (CE) nr. 1347/2000.

◆ O prioritate: dreptul copilului.

Uniunea consideră ca prioritar dreptul copilului de a menține legături regulate cu fiecare dintre cei doi părinți. În această privință, copilul va avea dreptul de a fi audiat în orice chestiune referitoare la responsabilitatea parentală față de el, având în vedere vârsta și maturitatea sa.

◆ Domeniu de aplicare, definiții și competențe.

Sunt vizate de acest regulament, procedurile civile referitoare la divorț, la separare sau la anularea unei căsătorii, ca și toate chestiunile referitoare la responsabilitatea parentală. Responsabilitatea parentală desemnează ansamblul drepturilor și obligațiilor față de persoana sau de bunurile unui copil. În vederea garantării egalității tuturor copiilor, regulamentul acoperă toate deciziile în materie de responsabilitate parentală, inclusiv măsurile de protecție a copilului, independent de orice legătură cu o procedură matrimonială.

Sunt excluse din domeniul de aplicare, procedurile civile referitoare la obligațiile alimentare care cad sub incidența domeniului de aplicare a regulamentului (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din decembrie 2000, referitoare la competența judiciară, la recunoașterea și executarea deciziilor în materie civilă și comercială.

Sunt de asemenea **excluse** din domeniul de aplicare al regulamentului:

- stabilirea și contestarea filiației;
- decizia asupra adopției și măsurile care o pregătesc, ca și anularea și revocarea adopției;
- numele și prenumele copilului;
- emanciparea;
- încredințările și succesiunile;
- măsurile luate ca urmare a unor infracțiuni penale comise de către copii.

Regulamentul stabilește un sistem complet în materie de competențe.

În ceea ce privește responsabilitatea parentală, competența rezidă, în regulă generală, la jurisdicțiile din statul membru al reședinței obișnuite a copilului. Există totuși o excepție de la această regulă. Astfel, în caz de schimbare licită a reședinței (mutarea) copilului, jurisdicțiile statului membru al vechii reședințe obișnuite a copilului care au pronunțat deja o decizie în

materie de responsabilitate parentală (în particular în ceea ce privește dreptul de vizită) rămân competente sub anumite condiții. În plus, părinții pot accepta ca jurisdicția care a pronunțat divorțul să fie de asemenea competentă pentru a statua asupra chestiunilor de responsabilitate parentală. De asemenea, în anumite condiții, părinții se pot pune de acord pentru a sesiza jurisdicțiile unui alt stat membru cu care copilul are o legătură strânsă, bazată de exemplu, pe naționalitatea copilului.

Atunci când nu se poate determina reședința obișnuită a copilului, sunt competente jurisdicțiile statului membru în care este prezent copilul. Această dispoziție se aplică îndeosebi în cazul copiilor refugiați sau deplasați în străinătate ca urmare a unor tulburări în țările lor de origine. În cazul în care nu se poate determina competența unui tribunal în aplicarea dispozițiilor specifice stabilite de regulament, fiecare stat membru va putea aplica propria legislație națională. În final este posibilă trimiterea cazului înaintea unei jurisdicții mai bine plasate pentru a cunoaște cazul, în circumstanțe excepționale, dacă acest fapt este în interesul superior al copilului.

Jurisdicțiilor le revine să verifice din oficiu dacă sunt competente în termenii prezentului regulament. Atunci când o jurisdicție a unui stat membru este sesizată cu un caz pentru care nu este competentă, aceasta trebuie să se declare din oficiu incompetentă. Dacă se intenționează o procedură contra unui pârât care își are reședința obișnuită într-un alt stat membru, jurisdicțiilor le revine să verifice dacă pârâtul a primit actul introductiv de instanță în timp util pentru a putea să-și pregătească apărarea. În plus, în caz de urgență, jurisdicțiile au posibilitatea să ia măsuri provizorii sau conservative referitoare la persoane și la bunuri.

◆ Reglementări referitoare la răpirile de copii

De asemenea, regulamentul introduce reglementări în materie de răpiri de copii (deplasări sau non înapoiieri ilicite ale copilului). Aceste reglementări au ca obiect contracararea răpirilor de copii în interiorul Uniunii Europene.

În caz de răpire a unui copil, titularul dreptului de încredințare va avea dreptul să facă pe lângă această autoritate centrală o cerere de înapoiere a copilului. De asemenea, el poate sesiza un tribunal în acest scop.

Regula generală de competență stabilește că jurisdicțiile statului membru în care copilul își avea reședința obișnuită înaintea luării, rămân competente și după luare, până când copilul va dispune de o reședință obișnuită într-un alt stat membru (cu încuviințarea oricărei persoane care are dreptul de îngrijire și cu o perioadă minimă de reședință de un an).

Jurisdicția în cauză trebuie să pronunțe o hotărâre în termen de cel târziu șase săptămâni după sesizarea sa. Copilul este audiat în decursul procedurii, cu excepția cazului în care acest fapt apare nepotrivit având în vedere vârsta sau gradul său de maturitate. Înapoierea copilului nu poate fi refuzată dacă persoana care a solicitat înapoierea nu a fost audiată.

Jurisdicțiile statului membru de unde a fost răpit copilul pot doar să refuze înapoierea copilului în cazul în care ar exista un risc grav pentru sănătatea fizică și psihică a copilului (în temeiul articolului 13, punctul b) al convenției de la Haga din 1980). Conform regulamentului, judecătorul trebuie să dispună întoarcerea și în acest caz, dacă s-a stabilit că au fost luate dispozițiile adecvate pentru a se asigura protecția copilului după întoarcerea sa.

Dacă o jurisdicție pronunță o decizie de non înapoiere, ea trebuie să transfere dosarul către jurisdicția competentă a statului membru în care copilul își avea reședința obișnuită înaintea deplasării sale. Această jurisdicție are ultimul cuvânt pentru a decide dacă copilul trebuie să se întoarcă sau nu. Judecătorul trebuie să dea posibilitatea copilului și părților de a fi audiate și de asemenea să țină cont de motivele și de elementele probatoare pe baza cărora primul judecător și-a pronunțat decizia de non înapoiere. Dacă judecătorul din statul membru de origine ajunge la o altă decizie, precum că copilul trebuie să se întoarcă, această decizie este în mod automat recunoscută și executorie în celălalt stat membru, fără ca o declarație care să constate forța executorie („suprimarea unui exequatur”) să fie necesară și fără posibilitatea de a se opune, cu condiția ca judecătorul de origine să fi eliberat un certificat (anexa IV).

◆ **Recunoaștere și executare.**

Reglementările asupra recunoașterii și executării reiau reglementările regulamentului (CE) nr. 1347/2000 ale Consiliului în materie.

În materie de recunoaștere, regulamentul garantează recunoașterea automată a oricărei decizii fără necesitatea unei proceduri intermediare și limitându-se motivele refuzului pentru deciziile în materie matrimonială și în materie de responsabilitate parentală, atunci când:

- recunoașterea este în mod manifest contrară ordinii publice;
- pârâtul este în imposibilitate de a-și pregăti apărarea din cauza unei notificări tardive a actului de introducere de instanță;
- recunoașterea este ireconciliabilă cu o altă decizie.

Pentru deciziile în materie de responsabilitate parentală, există două motive de non recunoaștere adiționale, precum:

- copilul nu a avut posibilitatea de a fi audiat;
- o persoană care susține că decizia împiedică exercitarea responsabilității sale parentale, nu a avut posibilitatea de a fi audiată.

O hotărâre asupra exercitării responsabilității paternale poate fi declarată executorie într-un alt stat membru la cererea unei părți interesate (și, în diferite regiuni ale Regatului Unit, după ce a fost înregistrată în vederea executării sale). Decizia constatând forța executorie poate face obiectul unui recurs.

În ceea ce privește deciziile în materie matrimonială și în materie de responsabilitate parentală, fiecare parte interesată va putea cere jurisdicției competente eliberarea unui certificat din care un formular tip figurează în anexa prezentului regulament (anexa I și anexa II).

Orice decizie privind dreptul de vizită și înapoierea copilului care a fost luată conform dispozițiilor prezentului regulament, va fi în mod automat recunoscută și executată în toate statele membre fără a fi necesar să se recurgă la o procedură oarecare (suprimarea de *exequatur*) cu condiția ca decizia să fie însoțită de un certificat. Un model tip de certificat referitor la dreptul de vizită și la înapoierea copilului este disponibil în anexa prezentului regulament (respectiv anexa III și anexa IV).

Certificatul eliberat cu scopul de a facilita executarea deciziei nu este susceptibil de nici un recurs. Totuși, este posibilă declanșarea unei acțiuni de rectificare, în cazul în care certificatul nu reflectă în mod corect conținutul deciziei.

Procedura de executare este reglementată de dreptul național al statului membru de executare.

Trebuie de asemenea să se distingă decizia care recunoaște dreptul de vizită de modalitățile practice de exercițiu. Judecătorul statului membru de executare poate determina modalitățile practice de exercitare a dreptului de vizită dacă modalitățile necesare nu au fost prevăzute în decizie de către jurisdicțiile celuilalt stat membru în care a fost pronunțată decizia dreptului la vizită. Determinând modalitățile practice, judecătorul trebuie totuși să respecte elementele fundamentale ale deciziei.

◆ **Cooperarea între autoritățile centrale.**

Fiecare stat membru desemnează una sau mai multe autorități centrale care au mai multe sarcini, îndeosebi:

- favorizează schimbul de informații în privința legislațiilor și a procedurilor naționale respective;
- facilitează comunicarea între jurisdicții;
- furnizează asistența sa titularilor responsabilității parentale cu ocazia unei cereri de recunoaștere și de executare a unei decizii;
- favorizează rezolvarea conflictelor între titularii responsabilității parentale prin mijloace alternative cum ar fi medierea.

În aceste privințe, autoritățile centrale se reunesc în mod regulat în cadrul rețelei judiciare europene în materie civilă și comercială.

Orice titular al responsabilității parentale se poate adresa autorității centrale a statului membru în care el sau copilul rezidă în mod obișnuit, pentru a cere asistență gratuită.

Ca regulă generală, regulamentul înlocuiește convențiile existente încheiate între două sau mai multe state membre care se referă la materiile reglementate de regulament. În plus,

regulamentul va prevala față de anumite convenții multilaterale în relațiile dintre statele membre în măsura în care acestea se referă la materii reglementate de regulament, precum: convenția de la Haga din 1961 (lege aplicabilă în materie de protecție a minorilor), convenția de la Luxemburg din 1967 (recunoașterea hotărârilor referitoare la căsătorie), convenția de la Haga din 1970 (recunoașterea divorțurilor), convenția europeană din 1980 (încredințarea copiilor), convenția de la Haga din 1980 (aspecte civile ale răpirii internaționale de copii).

În ceea ce privește legăturile cu convenția de la Haga din 19 octombrie 1996 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea în materie de responsabilitate parentală și a măsurilor de protecție ale copiilor, prezentul regulament se aplică în întregul său atunci când copilul în cauză își are reședința obișnuită pe teritoriul unui stat membru. În plus, reglementările referitoare la recunoaștere și la execuție se aplică atunci când o jurisdicție competentă a unui stat membru ia o decizie, chiar dacă copilul în cauză își are reședința obișnuită pe teritoriul unui stat non membru care este parte contractantă a respectivei convenții.

În plus, sunt aplicabile dispoziții particulare în ceea ce privește:

- relațiile Finlandei și Suediei cu Danemarca, Islanda și Norvegia referitoare la aplicarea convenției din 6 februarie 1931 (numită „convenția nordică asupra căsătoriei”);
- relațiile dintre Sfântul Scaun și Portugalia, Italia și Spania.

◆ Dispoziții finale.

Un comitet format din reprezentanți ai statelor membre asistă Comisia în vederea aplicării regulamentului.

Cel mai târziu la 1 ianuarie 2012 și apoi la fiecare cinci ani, Comisia prezintă Parlamentului european, Consiliului și Comitetului economic și social european, pe baza informațiilor furnizate de statele membre, un raport referitor la aplicarea prezentului regulament, însoțit dacă este cazul, de propunerea vizând adoptarea lui.

Regatul Unit și Irlanda au dorit să participe la aplicarea prezentului regulament. Danemarca nu participă la adoptarea sa și nu este deci supusă aplicării sale.

Regulamentul a intrat în vigoare la 1 august 2004 și se aplică începând cu 1 martie 2005.

◆ Acte de legătură.

Propunerea de regulament a Consiliului, din 17 iulie 2006, care modifică regulamentul (CE) nr. 2201/2003 în ceea ce privește competența și care instituie reglementări referitoare la legea aplicabilă în materie matrimonială [COM (2006) 399 final –].

Având în vedere creșterea numărului căsătoriilor și divorțurilor „internaționale”, Comisia europeană vizează să aplice un cadru juridic clar și complet în materie matrimonială în ceea ce privește securitatea juridică, previzibilitatea, flexibilitatea și accesul la justiție. În acest scop, propunerea prevede, între altele:

- reglementări ale dezacordurilor legilor armonizate în materie de divorț și de separare, ceea ce va permite soților să prevadă ce lege se va aplica procedurii lor matrimoniale;
- o anumită autonomie a părților care pot alege într-o anumită măsură legea aplicabilă și jurisdicția competentă într-o procedură de divorț sau de separare.

Procedura este o urmare a cărții verzi asupra dreptului aplicabil și a competenței în materie de divorț din 14 martie 2005 [PDF].

◆ Pentru informații complementare, puteți consulta următoarele site-uri Internet:

→Comisia europeană, direcția generală justiție, libertate și securitate: Divorț și responsabilitate parentală: recunoașterea mutuală a deciziilor dreptului familiei în întreaga Uniune Europeană (EN);

→Rețeaua judiciară europeană în materie civilă și comercială : ghid practic [PDF] asupra aplicării regulamentului (CE) nr. 2201/2003

• **Regulamentul (CE) nr. 1206/2001 al Consiliului din 28 mai 2001 cu privire la cooperarea între autoritățile de jurisdicție ale Statelor membre în domeniul Obținerii de probe în materie civilă și comercială [Jurnalul oficial L 174 din 27.06.2001].**

Buna funcționare a pieței interne necesită o îmbunătățire, o simplificare și o accelerare a cooperării între Statele membre în domeniul obținerii de probe. Consiliul european, reunit la Tampere pe 15 și 16 octombrie 1999, a reamintit necesitatea de a elabora noi dispoziții de drept procedural în chestiunile transfrontaliere, și mai ales în materia obținerii de probe. Până în prezent, nici un act juridic de constrângere nu este în vigoare între toate Statele membre în domeniul instrumentării. Convenția de la Haga din 1970, privind obținerea de probe în străinătate în materie civilă sau comercială, nu este în vigoare decât între unsprezece State membre. Propunând o transpoziție a principiilor ce stau la baza regulamentului (CE) nr. 1348/2000 (comunicarea și notificarea actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și comercială) în domeniul instrumentării actelor regulament vizează acoperirea acestei lacune.

Regulamentul este aplicabil în materie civilă și comercială atunci când o autoritate de jurisdicție a unui Stat membru solicită:

- autorității de jurisdicție a unui alt Stat membru să înainteze un act;
- să înainteze direct un act de instrumentare într-un alt Stat membru.

Termenul Stat membru desemnează orice Stat membru cu excepția Danemarcei.

Un act de instrumentare poate fi solicitat numai cu scopul de a le permite părților implicate într-o procedură să obțină probe destinate a fi utilizate în procedura respectivă.

Solicitățile sunt în principiu transmise direct de către autoritatea de jurisdicție solicitantă autorității de jurisdicție solicitată. Pentru facilitarea acestei transmiteri, fiecare Stat membru stabilește o listă cu autoritățile de jurisdicție competente pentru a înainta acte judiciare.

Fiecare Stat membru desemnează una sau, în anumite cazuri, mai multe autorități ca entități centrale, responsabile cu:

- furnizarea de informații către autoritățile de jurisdicție;
- soluționarea problemelor de transmitere eventuale;
- trimiterea, în cazuri excepționale, de solicitări străine către autoritățile de jurisdicție competente.

Regulamentul stabilește criterii exacte în ceea ce privește forma și conținutul solicitării. Cererea trebuie prezentată conform formularului tip A care se află în anexa regulamentului. Aceasta trebuie să conțină obligatoriu indicații cum ar: numele și adresa părților, natura și obiectul instanței, actul de instrumentare solicitat. Cererea trebuie formulată în limba sau limbile oficiale ale autorității de jurisdicție solicitată, sau în orice altă limbă pe care Statul membru solicitat a acceptat-o. Cererea și orice altă comunicare sunt transmise prin mijlocul cel mai rapid.

Regulamentul prevede de asemenea modalități precise în ceea ce privește primirea unei cereri, trimiterea unei confirmări de primire, procedura ce trebuie urmată dacă cererea este incompletă, trimiterea unui aviz de întârziere (când autoritatea de jurisdicție solicitată nu este în măsură să execute cererea în termen de 90 de zile de la primirea sa).

În ceea ce privește executarea cererii, autoritatea de jurisdicție solicitată o înaintează aplicând dreptul din Statul membru propriu. Cererea trebuie executată, cel mai târziu, în termen de 90 de zile de la primirea sa. Dacă autoritatea de jurisdicție solicitantă solicită utilizarea unei forme speciale de instrumentare (inclusiv înregistrarea și transcrierea audio și video), autoritatea de jurisdicție solicitată dă curs acestei cereri, cu excepția cazului în care există motive juridice sau practice care se opun.

Executarea unei cereri nu poate fi refuzată decât în următoarele cazuri:

- cererea iese din câmpul de aplicare a regulamentului;
- executarea cererii nu intră în atribuția puterii judiciare;
- cererea nu este completă;
- persoana care face obiectul unei cereri de audiere invocă o dispensă sau o interdicție de a depune mărturie care să fie valabilă.

În cazul unui refuz de executare a unei cereri, autoritatea de jurisdicție solicitată informează autoritatea de jurisdicție solicitantă în termen de 60 de zile de la primirea cererii, prin intermediul unui formular tip H ce figurează în anexa regulamentului.

Reprezentanții autorității de jurisdicție solicitante pot fi prezenți atunci când autoritatea de jurisdicție solicitată înaintea actului juridic solicitat. Același lucru este valabil și pentru părți și, dacă este necesar, pentru reprezentanții lor.

Dacă acest lucru este posibil din punct de vedere tehnic și practic, tehnologiile de comunicare moderne (mai ales videoconferința) sunt folosite pentru a facilita participarea autorității de jurisdicție solicitantă și a părților.

Tratarea unei cereri nu poate determina rambursarea taxelor sau a cheltuielilor, cu excepția cazului în care au fost utilizate forme speciale pentru cererea autorității de jurisdicție solicitantă.

Regulamentul nu se opune încheierii sau menținerii, de către două sau mai multe State membre, de acorduri ce vizează accelerarea sau simplificarea tratării cererilor de acte judiciare.

Statele membre comunică Comisiei toate informațiile utile pentru a asigura punerea în aplicare a regulamentului (lista autorităților de jurisdicție competente sau a entităților de recepție, numele și adresele entităților centrale, mijloacele tehnice care permit primirea cererilor, limbile în care pot fi formulate cererile).

Comisia stabilește și aduce la zi un manual (de asemenea disponibil în versiune electronică) conținând toate informațiile mai sus menționate. Comisia este asistată de către un Comitet.

La fiecare cinci ani, Comisia prezintă un raport privind aplicarea între Statele Membre a prezentului regulament Parlamentului european, Consiliului și Comitetului economic și social.

Regulamentul (CE) nr. 1206/2001 al Consiliului din 28 mai 2001 privind cooperarea între autoritățile de jurisdicție ale Statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială tinde să îmbunătățească, să simplifice și să accelereze cooperarea între autoritățile de jurisdicție ale Statelor membre pentru obținerea și administrarea probelor.

Regulamentul se aplică în toate Statele membre ale Uniunii europene cu excepția Danemarcei. Între Danemarca și celelalte State membre, este aplicabilă Convenția din 1970 privind obținerea probelor în străinătate în materie civilă sau comercială.

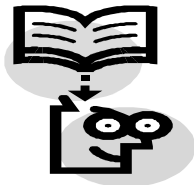
Regulamentul stabilește două sisteme de obținere a probelor între Statele membre:

- notificarea directă a cererilor între autoritățile de jurisdicție;
- obținerea directă a probelor din partea autorității de jurisdicție solicitantă.

Autoritatea de jurisdicție solicitantă este tribunalul în fața căruia sunt angajate instanțele. Autoritatea de jurisdicție solicitată este tribunalul competent al unui alt Stat membru pentru a proceda la un act de instrumentare. Organismul central este responsabil de furnizarea informațiilor și de găsirea soluțiilor în cazul apariției unei dificultăți legate de cerere.

Regulamentul stabilește zece formulare.

ATLASUL pune la dispoziție informații privind aplicarea Regulamentului. Dar este de asemenea un instrument ușor de utilizat care permite completarea formularelor on-line și modificarea limbii utilizate, în caz de necesitate.

• **Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului, din 22 decembrie 2000, privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială [A se vedea actele modificatoare].**

Regulamentul determină competența tribunalelor în materie civilă și comercială. Stipulează că hotărârile date într-un Stat membru sunt recunoscute în celelalte State membre, fără a fi necesară recurgerea la nicio procedură cu excepția unei contestații. Declarația privind forța executorie a unei hotărâri

trebuie dată după un simplu control formal al documentelor furnizate, fără ca autoritatea de jurisdicție să poată să ridice di oficiu unul din motivele de non executare prevăzute de regulament. Regulamentul nu acoperă nici materiile fiscale, vamale sau administrative nici materiile următoare:

- starea și capacitatea persoanelor fizice, regimurile matrimoniale, testamentele, succesiunile;
- falimentele;
- siguranța socială;
- arbitrajul.

◆ Regula generală în materie de competență

Principiul fundamental este că autoritatea de jurisdicție competentă este cea a Statului membru în care acuzatul își are domiciliul, indiferent de naționalitatea sa. Determinarea domiciliului se face conform legii Statului membru al tribunalului înștiințat. Când o parte nu are domiciliul în Statul membru ale căror tribunale sunt înștiințate, judecătorul, pentru a determina dacă aceasta are domiciliul în alt Stat membru, trebuie să aplice legea Statului membru în cauză. Pentru corpuri sociale sau societăți, domiciliul este definit în funcție de locul în care se află sediul lor statuar, al administrației lor centrale sau al principalului lor stabiliment. Pentru trust, domiciliul este definit de judecătorul Statului membru al cărui tribunal este înștiințat; judecătorul aplică regulile dreptului său internațional privat (articolul 60 III).

◆ Atragerea acuzatului într-un alt Stat membru.

În ciuda principiului de bază conform căruia tribunalul competent este cel al Statului membru în care acuzatul are domiciliul, acesta poate fi atras înaintea tribunalelor unui alt Stat membru. Este cazul în cadrul competențelor enumerate de regulament: competența specială, competența în materie de asigurări, contractele de consumatori, contractele individuale de muncă și competențele exclusive.

◆ Competența specială (articolul 5) a tribunalelor înglobează cu titlu de exemplu

- materiile contractuale (în general, tribunalul locului în care obligația a fost sau trebuie executată);
- obligațiile alimentare (în general, tribunalul din locul în care creditorul de alimente are rezidența);
- materiile delictuale (tribunalul locului în care s-a produs fapta provocatoare de daune).

În materie de **asigurări**, agentul de asigurări poate fi atras înaintea tribunalelor statului membru unde are domiciliul, sau într-un alt Stat membru în cazul unor acțiuni intentate de clientul asigurării, asiguratul sau beneficiarul, înaintea tribunalului locului în care solicitantul își are domiciliul. În cazul asigurării de responsabilitate sau al asigurării legată de imobile, agentul de asigurări poate fi atras înaintea tribunalului locului în care s-a produs fapta provocatoare de daune.

Regulamentul prevede de asemenea dispoziții legate de competența privind **contractele încheiate de consumatori**. Consumatorii sunt persoane care încheie un contract pentru o utilizare putând fi considerată ca străină față de activitatea lor profesională cu un profesionist. Toate contractele între consumatori și persoanele ce exercită activități comerciale sau profesionale pe teritoriul comunitar sunt vizate, cu excepția contractelor de transport altele decât cele care combină călătoria și cazarea pentru un preț forfetar. Cu excepția cazurilor de vânzări în rate a obiectelor de mobilier corporale, împrumuturi în rate sau orice altă operație de credit legată de finanțarea unei vânzări de astfel de obiecte, protecția este singura garanție a consumatorului dacă profesionistul exercită activități comerciale sau profesionale la domiciliul său sau care, prin orice mijloc, dirijează aceste activități către Statul membru respectiv. O acțiune intentată de un consumator poate fi prezentată fie înaintea tribunalului Statului membru pe teritoriul unde acuzatul se află, fie înaintea tribunalului Statului membru unde consumatorul (solicitantul) este domiciliat. În cazul în care profesionistul ar intenta o acțiune împotriva consumatorului, aceasta ar putea fi prezentată numai înaintea tribunalelor Statelor membre pe teritoriul cărora este domiciliat consumatorul.

Pe baza unui contract individual de muncă, un muncitor își poate atrage angajatorul fie înaintea tribunalelor Statului membru unde acesta din urmă are domiciliul, fie într-un alt Stat membru înaintea tribunalului locului în care muncitorul își desfășoară de obicei activitatea. Când acesta din urmă nu își desfășoară activitatea în același stat, tribunalul locului în care se află stabilimentul care l-a angajat pe muncitor este competent. Un angajator care nu este domiciliat în Statul membru respectiv, dar care posedă acolo o sucursală, o agenție sau orice alt stabiliment, este considerat ca fiind domiciliul acestuia în Statul membru respectiv. Angajatorul poate iniția o acțiune împotriva muncitorului la domiciliul său.

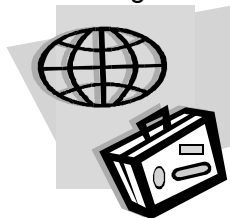
Regulamentul prevede **competențe exclusive** ale tribunalelor fără a ține seama de domiciliu când este vorba despre:

- drepturi reale imobiliare și contracte de închiriere (tribunalul Statului membru în care este situat imobilul este competent);
- validitate, nulitate sau dizolvare de societăți sau corpuri sociale sau decizii ale organelor lor (tribunalul unde corpul social își are sediul);
- validitatea înscrierilor în registrele publice (tribunalul Statului membru unde sunt ținute registrele);
- înscrierea sau validarea brevetelor, mărcilor, design-urilor și modelelor sau drepturi analoge (autoritățile de jurisdicție ale Statului membru pe teritoriul căruia depunerea sau înregistrarea a fost solicitată sau a fost efectuată conform unui instrument comunitar sau unei convenții internaționale);
- executarea hotărârilor (tribunalele Statului membru al locului de executare).

Când părțile, dintre care cel puțin una își are domiciliul pe teritoriul comunitar, au încheiat o convenție ce prevede un acord privind alegerea de for * în cazul unui litigiu, tribunalele determinate de părți sunt competente. Regulamentul prevede anumite formalități cu privire la o asemenea convenție atributivă de jurisdicție: trebui să încheie în scris sau o formă care să fie conformă obiceiurilor stabilite între părți sau, în comerțul internațional, sub o formă conformă unui obicei despre care părțile să aibă cunoștință.

De asemenea, sunt prevăzute reguli în materie de coacuzăți, de cerere în garanție sau de cerere în intervenție, de cerere reconvențională, cât și în cazul unei acțiuni contractuale anexată unei acțiuni în materie de drepturi reale imobiliare.

Regulamentul prevede de asemenea un mecanism de litispendență și de conexitate.

◆ **Recunoaștere și executarea.**

Hotărârile date într-un Stat membru sunt recunoscute în celelalte State membre, fără a fi necesară recurgerea la o procedură complementară. Regulamentul înțelege prin hotărâre orice decizie dată de o autoritate de jurisdicție a unui Stat membru, indiferent de denumirea dată: decizie, sentință, ordonanță sau mandat de executare. Hotărârea străină nu poate în nici un caz să facă obiectul unei revizii în fond.

O hotărâre nu este recunoscută dacă:

- recunoașterea este în mod evident contrară ordinii publice a Statului membru solicitat;
- actul introductiv de instanță nu a fost notificat acuzatului în timp util și astfel încât să se poată apăra;
- este inconciliabilă cu o hotărâre dată între aceleași părți în Statul membru solicitat;
- este inconciliabilă cu o hotărâre dată anterior într-un alt Stat membru sau într-un Stat terț între aceleași părți într-un litigiu având același obiect și aceeași cauză.

Un tribunal poate amâna hotărârea dacă o decizie dată într-un alt Stat membru face obiectul unui recurs ordinar.

Hotărârile sunt executate într-un alt Stat membru după ce au fost declarate executorii la cererea oricărei părți interesate. Părțile pot face recurs împotriva hotărârii legată de cerea de declarare care constată forța executorie.

◆ **Înlocuirea convenției de la Bruxelles din 1968**

Regulamentul este aplicabil în Statele membre ale Uniunii europene. Înlocuiește convenția de la Bruxelles din 1968, aplicabilă între Statele membre înainte de intrarea în vigoare a regulamentului, cu excepția teritoriilor Statelor membre care intră în câmpul de aplicare teritorial al acestei convenții și care sunt excluse din prezentul regulament în virtutea articolului 299 din tratatul CE. Regulamentul enumera o serie de convenții și de tratate care au fost încheiate între Statele membre și care sunt înlocuite prin acest regulament (articolul 69): convenția între Franța și Italia privind executarea sentințelor în materie civilă și comercială din 3 iunie 1930, convenția din 1959 între Polonia și Ungaria privind ajutorul reciproc judiciar etc.

În momentul intrării în vigoare a prezentului regulament, competența judiciară între Danemarca și celelalte State membre continuă să fie administrată de convenția de la Bruxelles din 1968. Această excepție pentru Danemarca se bazează pe protocolul nr. 5 privind poziția Danemarcei din 1997 (Jurnal oficial nr. C 340 din 10.11.1997), anexat la tratatele ce instituie Comunitățile europene și tratatul privind Uniunea europeană. La 19 octombrie 2005,

Comunitatea semnează un acord cu Danemarca extinzând dispozițiile prezentului regulament la această țară. Acordul între Comunitatea europeană și Regatul Danemarcei privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială este aprobat în numele Comunității printr-o decizie a Consiliului din 27 aprilie 2006 (Jurnal oficial L 120 din 05.05.2006). Pentru moment, acordul cu Danemarca nu a intrat încă în vigoare și deci convenția de la Bruxelles continuă să se aplice în această țară.

După cum se prevede în articolul 3 din protocolul privind poziția regatului Unit și republica Irlandei, anexat la tratatul privind UE și la tratatul care instituie Comunitatea europeană, cele două țări mai sus menționate și-au exprimat dorința de a participa la adoptarea și la aplicarea prezentului regulament.

♦ **Termeni-cheie ai actului**

REFERINȚE			
Act	Intrat în vigoare	Termen limită de transpunere în Statele membre	Jurnal oficial
Regulamentul (CE) nr. 44/2001	01.03.2002	-	JO L 12 din 16.01.2001
Acte modificatoare	Intrat în vigoare	Termen limită de transpunere în Statele membre	Jurnal oficial
Regulamentul (CE) nr. 1496/2002	29.08.2002	-	JO L 225 din 22.08.2002
Regulamentul (CE) nr. 1937/2004	17.11.2004	-	JO L 334 din 10.11.2004
Regulamentul (CE) nr. 2245/2004	04.01.2005	-	JO L 381 din 28.12.2004
Acte privind condițiile de aderare la Uniunea europeană pentru Republica Cehă, Republica Estoniană, Republica Cipru, Republica Letonă, Republica Lituaniană, Republica Ungară, Republica Maltei, Republica Polonă, Republica Slovenă, și Republica Slovacă, și adaptările tratatelor pe care este fondată Uniunea europeană	01.05.2004	-	JO L 236 din 23.09.2003

→ Dreptul internațional privat reglementează chestiunile de drept privat (dreptul familiei, drepturile de contracte, etc.) cu un caracter internațional. Dreptul internațional privat este sinonimul părții din dreptul național al Statelor care prescrie ce lege (străină sau națională) trebuie aplicată într-un anumit caz.

→ Alegerea forului este un principiu general al dreptului internațional privat care le permite părților unui contract, în caz de litigiu, să desemneze un tribunal care nu ar fi poate competent în virtutea legăturilor obiective.

♦ **Acte de legătură**

Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în materie parentală (Jurnal oficial L 338 din 23.12.2003).

Acest regulament privește procedurile civile legate de divorț, separarea corpurilor sau anularea unei căsătorii cât și toate chestiunile legate de responsabilitatea parentală. Sunt excluse din câmpul de aplicare al acestui regulament procedurile civile legate de obligațiile alimentare care intră în câmpul de aplicare al prezentului regulament (CE) nr. 44/2001.

Declarația Regatului Unit (Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (Jurnal oficial C13 din 16.01.2001). Documentul nr. 7998/2000 al Consiliului din 19 aprilie 2000 prevede că deciziile date de o autoritate de jurisdicție din Gibraltar trebuie executate direct de o autoritate de jurisdicție sau o altă autoritate însărcinată cu executarea lor într-un alt Stat membru conform dispozițiilor pertinente din prezentul regulament. Conform documentului mai sus menționat, actele ce conțin hotărâri vor fi

autentificate de guvernul Regatului Unit/unitatea de legătură din Gibraltar pentru chestiunile europene ale ministerului Afacerilor externe și a Commonwealth-ului cu baza la Londra (unitatea). În acest scop, autoritatea de jurisdicție din Gibraltar va prezenta cererea necesară unității. Autentificarea va lua forma unei note.

⌘ **LISTA CERTIFICATELOR DE RECUNOAȘTERE MUTUALĂ A HOTĂRĂRILOR**

→ Certificat conform cu articolele 54 și 58 din regulamentul privind hotărârile și tranzacțiile judiciare

→ Certificat conform cu articolul 57, paragraful 4, din regulamentul privind actele autentice

Potrivit Legii nr. 191/2007 pentru aprobarea OUG nr. 119/2006 privind unele măsuri necesare pentru aplicarea unor regulamente comunitare de la data aderării României la Uniunea Europeană, în vederea aplicării Regulamentului nr. 44/2001 cererile pentru recunoașterea, precum și cele pentru încuviințarea executării silite pe teritoriul României a hotărârilor în materie civilă și comercială, pronunțate într-un alt stat membru al Uniunii Europene, în condițiile prevederilor Regulamentului nr. 44/2001, sunt de competența tribunalului. Hotărârea astfel pronunțată poate fi atacată numai cu recurs.

În cazul hotărârilor judecătorești pronunțate în România și pentru care se solicită recunoașterea sau încuviințarea executării într-un alt stat membru al Uniunii Europene, competența de a emite, potrivit art. 54 din Regulamentul nr. 44/2001, certificatul prevăzut în anexa V din același regulament aparține primei instanțe.

În cazul în care, potrivit art. 57 din Regulamentul nr. 44/2001, se solicită recunoașterea sau încuviințarea executării pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene a unui act autentic, executoriu potrivit legii române, competența de a emite certificatul prevăzut în anexa VI din același regulament aparține judecătoriei în a cărei circumscripție se află emitentul actului.

În cazul în care se solicită recunoașterea sau încuviințarea executării pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene a unei hotărâri pronunțate de instanța română, în condițiile legii, pentru încuviințarea unei tranzacții judiciare, competența de a emite, potrivit art. 58 din Regulamentul nr. 44/2001, certificatul prevăzut în anexa V din același regulament aparține acelei instanțe.

Partea interesată se poate adresa direct instanței competente din statul membru al UE pentru recunoașterea și încuviințarea executării silite care se poate afla cu ajutorul atlasului judiciar european.

• Regulamentul (CE) nr. 805/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 aprilie 2004 privind crearea unui titlu executoriu european pentru creanțele necontestate determină crearea unui titlu executoriu european pentru creanțele necontestate, adoptat la 21.04.2004, este aplicabil încă de la 21.10.2005.

Vizează ameliorarea circulației anumitor titluri executorii în materie civilă și comercială în interiorul spațiului judiciar european (mai exact toate Statele membre cu excepția Danemarcei și anumite teritorii submarine franceze, neerlandeze și britanice) permițând ca titlurile privind creanțele numite necontestate, în sensul regulamentului, stabilite într-un Stat membru, să poată fi executate în oricare alt Stat membru fără nici un control în acest Stat de executare, în afara celui care există privind executarea în sine.

Mecanismul prevăzut de regulamentul 805/2004 prevede transmiterea directă a titlurilor executorii care intră în câmpul de aplicare a textului începând cu Statul membru în care au fost emise direct către autoritatea însărcinată cu punerea lor în executare dacă sunt însoțite de un certificat ad hoc eliberat de autoritatea competentă a Statului membru de origine.

În ciuda titlului său, instrumentul nu creează nici un titlu executoriu european, în sensul că nu creează nici un instrument specific, european, care ar fi eliberat conform aceluiași model formal în orice Stat membru la finalul unei proceduri uniforme.

Ceea ce este uniform, este certificatul eliberat în țara de origine a titlului de către o autoritate desemnată ad - hoc, imposibil de disociat de acest titlu național.

Acest certificat constituie, pentru titlul național, un fel de pașaport, care îl autorizează să circule către orice Stat membru unde trebuie să execute și îl așează, în Statul membru respectiv, la egalitate cu orice titlu provenind de la o autoritate competentă națională.

Sunt excluse de această posibilitate (articolul 2).

- chestiunile fiscale, vamale, administrative, și cele care privesc responsabilitatea Statului pentru actele sau omisiunile legate de exercitarea puterii publice;
- starea și capacitatea persoanelor fizice;
- regimurile matrimoniale, testamentele și succesiunile;
- falimentele, concordatele și procedurile analoge;
- siguranța socială;
- arbitrajul.

Din punct de vedere teritorial, toate Statele membre sunt în cauză cu excepția Danemarcei și a anumitor teritorii submarine franceze, neerlandeze și britanice.

În acest câmp, aplicarea regulamentului 805/2004 la titlurile executorii susceptibile de a fi înlocuite nu este obligație: Pentru acestea, părțile interesate păstrează alegerea de a continua să recurgă la procedura simplificată din regulamentul 44/2001 decât să solicite certificarea prevăzută de noul regulament (articolul 27).

Certificarea este emisă de autoritatea competentă din statul membru de origine prin intermediul formularelor uniforme anexate la regulament (anexa I pentru hotărâri – articolul 9, anexa II pentru tranzacții – articolul 24, anexa III pentru actele autentice – articolul 25). Desemnarea autorităților competente trebuie să facă obiectul (articolul 30 punctul 1) unei declarații a fiecărui stat membru către Comisie, prin care se stabilește lista care figurează și în anexa la regulament.

Certificatul eliberat nu are nici o valoare juridică în sine.

Rezultă că eliberarea certificatului nu poate face obiectul unui recurs (articolul 10 punctul 4). În orice caz se deduce din redactarea acestui text că un refuz de acordare a certificării TEE este în schimb susceptibilă de recurs.

Certificatul în sine poate fi numai :

→ **Rectificat**, atunci când din cauza unei erori materiale există o neconcordanță între certificat și hotărârea pe care o certifică (de exemplu o neconcordanță în ceea ce privește numele unei părți sau suma datorată) [articolul 10 punctul 1 b) al regulamentului].

sau

→ **Retras**, „dacă este clar că certificatul a fost eliberat nejustificat, în ceea ce privește condițiile prevăzute de acest regulament”.

Cele două elemente – titlul și certificatul – formează un tot, executoriu la fel ca și hotărârea națională fără procedură intermediară.

Se intră imediat într-un proces de executare, prevăzut de legea statului membru în care se aplică, hotărârea certificată TEE fiind executată „în aceleași condiții ca pentru o hotărâre luată în statul membru de executare” (articolul 20-1).

Creditorul va trebui prin urmare să se adreseze autorităților responsabile de executarea în statul membru în care dorește executarea titlului și să le furnizeze:

→ Dovada de trimitere a hotărârii, întrunind condițiile necesare pentru stabilirea autenticității;

→ Dovada de trimitere a certificatului;

Dacă este necesar, transcrierea acestui certificat sau traducerea acestuia în limba oficială a statului membru de executare sau a oricărui alt stat care a declarat că acceptă hotărârile din alte state membre a căror executare este dorită pe teritoriul său.

În caz de litigiu care survine în cadrul executării, marja de operare de către autoritatea căreia statul membru de executare îi încredințează procedura de urmărire a acestor situații este limitată strict de prevederile menționate la articolele 21 și 23 ale regulamentului:

Aceasta poate refuza executarea (articolul 21) la cererea debitorului, dacă hotărârea certificată TEE este incompatibilă cu o hotărâre judecătorească care este în același timp:

- anterioară
- luată în orice alt stat membru sau într-o țară terță

- privește aceleași părți sau aceeași cauză;
- este emisă de o instanță judecătorească a statului membru de executare sau este recunoscută, sau aptă de a fi, în acest stat membru,
- cu condiția să nu fi fost posibilă invocarea aceste incompatibilități în cursul procedurii care cauzat această a doua hotărâre,

datoria de a face dovada tuturor acestor elemente fiind a debitorului care le invocă.

În caz de recurs pe fond împotriva hotărârii judecătorești din statul membru de origine - inclusiv o eventuală cerere de reexaminare pe motiv de circumstanțe excepționale conform articolului 19) sau cerere de rectificare sau de retragere a certificatului care țin numai de competența autorității de certificare din statul membru de origine care poate numai, cu condiția de a i se confirma că recursul sau cererea de rectificare sau de retragere au fost angajate:

- să limiteze procedura de executare a măsurilor conservatoare sau
- să subordoneze executarea constituirii unei certitudini pe care trebuie în acest caz să o determine sau/ și „în situații excepționale” să suspende procedura de executate.

11. MEDIEREA

11.1. Definiție. Noțiuni generale

Medierea este o tehnică alternativă de soluționare a litigiilor prin implicarea unei terțe părți neutre și calificate. Părțile sunt invitate să deschidă sau să continue un dialog și să evite confruntarea; ele incele aleg tehnica de soluționare a litigiului și joacă un rol deosebit de activ în angajarea lor personală de a găsi soluția cea mai convenabilă. Această metodă oferă posibilitatea de a depăși poziția strict legală și de a ajunge la o soluție personalizată care să se potrivească naturii reale a litigiului. Abordarea bazată pe acordul ambelor părți sporește șansele ca, o dată ce părțile au soluționat litigiul, să poată menține relații normale de afaceri sau personale.

Există instrumente ale dreptului comunitar sau internațional care guvernează sau încurajează căile alternative de soluționare a litigiilor.

În aprilie 2002, Comisia Europeană a publicat un document de discuții privind căile alternative de soluționare a litigiilor. În iulie 2004, Comisia a organizat lansarea unui Cod de conduită pentru mediatori care a fost aprobat și adoptat de un număr mare de experți în mediere, iar în octombrie 2004, Comisia a adoptat și a prezentat Parlamentului European și Consiliului European o propunere de directivă-cadru privind medierea.

Cartea verde, Codul de conduită și propunerea de directivă sunt toate parte a lucrărilor actuale ale Comunității Europene privind crearea unui spațiu de libertate, securitate și justiție și, mai ales, privind îmbunătățirea accesului la justiție. Comisia consideră că, dacă se încurajează folosirea medierii și a altor forme alternative, se sprijină soluționarea litigiilor și se permite evitarea grijilor, termenelor și a costurilor asociate cu acțiunile judiciare, iar astfel se asigură în mod real drepturile cetățenilor.

În cartea verde a acesteia, Comisia a amintit faptul că dezvoltarea acestor forme de soluționare a litigiilor nu trebuie privită ca un mod de corectare a deficiențelor privind funcționarea instanțelor, ci ca o alternativă, o formă de menținere a păcii sociale și de soluționare a conflictelor și a litigiilor bazată pe consens, care în multe cazuri va fi mai potrivită decât soluționarea litigiilor de către o terță parte prin intermediul instanțelor sau prin arbitraj.

Cele 21 de întrebări formulate în cartea verde se referă la elementele decisive ale formelor alternative diferite de soluționare a litigiilor, cum ar fi clauzele care furnizează acorduri de a apela la căile alternative de soluționare a litigiilor, problema termenelor de prescripție și limitare, necesitatea confidențialității, validitatea consimțământului, efectul acordurilor care rezultă din aceasta mai ales pentru aplicare, instruirea pentru mediatori și alte terțe părți, acreditarea acestora și regimul răspunderii acestora.

Propunerea unei directive urmărește să utilizeze în continuare medierea prin stabilirea unor norme de drept existente în sistemele juridice din statele membre. Aceste norme cuprind domeniile privind confidențialitatea procesului de mediere și a mediatorilor ca martori, executarea acordurilor privind soluționarea litigiilor în urma medierii, suspendarea termenelor de prescripție ale acțiunilor în timpul desfășurării unei medieri, îndepărtând astfel un posibil mijloc de constrângere privind utilizarea medierii, fără a încerca să reglementeze sau să armonizeze legislațiile statelor membre, încurajează în acest fel adoptarea instruirii mediatorilor și adoptarea normelor de conduită care să asigure calitatea medierii, în mod coerent, în întreaga Uniune.

Căile alternative de soluționare a litigiilor au fost deja recomandate, în mod direct sau indirect, într-o serie de instrumente și propuneri comunitare. Se recomandă statelor membre să introducă, sau cel puțin să promoveze introducerea și operarea căilor alternative de soluționare a litigiilor în multe dintre acestea.

: În ceea ce privește relațiile familiale, Comisia s-a străduit să promoveze căile alternative de soluționare a litigiilor în propunerea acesteia pentru un regulament publicat la 3 mai 2002 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești.

Tehnicile alternative de soluționare a litigiilor, precum medierea, permit părților să continue dialogul și să ajungă la o soluție reală privind litigiul prin intermediul negocierii, în loc să rămână blocați într-o logică de conflict și confruntare cu o persoană care câștigă și una care pierde la final. Importanța acestui fapt este deosebit de evidentă, în litigiile familiale, însă se poate dovedi foarte valoroasă în alte tipuri de litigii.

În dreptul intern medierea este reglementată de Legea nr.192 din 16 mai 2006 care **definește medierea** în art.1 ca reprezentând ”o modalitate facultativă de soluționare a conflictelor pe cale amiabilă, cu ajutorul unei terțe persoane specializate în calitate de mediator, în condiții de neutralitate, imparțialitate și confidențialitate”.

Medierea reprezintă o activitate de interes public.

Dacă legea nu prevede altfel, părțile, persoane fizice sau persoane juridice, pot recurge la mediere în mod voluntar, inclusiv după declanșarea unui proces în fața instanțelor competente, convenind să soluționeze pe această cale orice conflicte în materie civilă, comercială, de familie, în materie penală, precum și în alte materii, în condițiile prevăzute de lege.

Nu pot face obiectul medierii drepturile strict personale, cum sunt cele privitoare la statutul persoanei, precum și orice alte drepturi de care părțile, potrivit legii, nu pot dispune prin convenție sau prin orice alt mod admis de lege.

În orice convenție ce privește drepturi asupra cărora părțile pot dispune, acestea pot introduce o clauză de mediere, a cărei validitate este independentă de validitatea contractului din care face parte.

Medierea conflictelor de muncă de muncă nu intră sub incidența acestei legi ci rămâne supusă dispozițiilor prevăzute de legile speciale.

11.2. Organizarea profesiei de mediator.

Mediatorii își pot desfășura activitatea în cadrul unei societăți civile profesionale, al unui birou în care pot funcționa unul sau mai mulți mediatori asociați, cu personalul auxiliar corespunzător, sau pot fi angajați cu carte de muncă în cadrul uneia din aceste forme ori în cadrul unei organizații neguvernamentale, cu respectarea condițiilor

prevăzute de lege.

Mediatorii autorizați sunt înscrși în **Tabloul mediatorilor**, întocmit de Consiliul de mediere și publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I.

În tabloul se menționează următoarele date despre mediator:

- numele și prenumele mediatorului;
- sediul profesional;
- pregătirea de bază a mediatorului, instituțiile la care s-a format și titlurile cu care le-a absolvit;
- domeniul medierii în care acesta este specializat;
- durata experienței practice în activitatea de mediere;
- limba străină în care este capabil să desfășoare medierea;
- calitatea de membru al unei asociații profesionale în domeniul medierii, precum și, după caz, al altor organizații;
- existența unei cauze de suspendare.

Consiliul de mediere are obligația să actualizeze periodic și cel puțin o dată pe an Tabloul mediatorilor și să îl pună la dispoziție celor interesați la sediul său, al instanțelor judecătorești, al autorităților administrației publice locale, precum și la sediul Ministerului Justiției și pe pagina de Internet a acestuia.

Activitatea de mediere este organizată de Consiliul de mediere, organism autonom cu personalitate juridică, de interes public, cu sediul în municipiul București.

Membrii Consiliului de mediere sunt validați de ministrul justiției, pe o durată de 2 ani. Mandatul oricăruia dintre membrii Consiliului de mediere poate fi prelungit pentru aceeași durată o singură dată.

11.3. Obligațiile și răspunderea mediatorului

În exercitarea atribuțiilor sale, mediatorul nu are putere de decizie în privința conținutului înțelegerii la care vor ajunge părțile, dar le poate îndruma verificând legalitatea acestora.

◆ Mediatorul are următoarele obligații principale în legătură cu activitatea de mediere:

- să dea orice explicații părților cu privire la activitatea de mediere, pentru ca acestea să înțeleagă scopul, limitele și efectele medierii, în special asupra raporturilor ce constituie obiectul conflictului;
- să asigure ca medierea să se realizeze cu respectarea libertății, demnității și a vieții private a părților;
- să depună toate diligențele pentru ca părțile să ajungă la un acord reciproc convenabil, într-un termen rezonabil;
- să conducă procesul de mediere în mod nepărtinitor și să asigure un permanent echilibru între părți ;
- să refuze preluarea unui caz, dacă are cunoștință despre orice împrejurare ce l-ar împiedica să fie neutru și imparțial, precum și în cazul în care constată că drepturile în discuție nu pot face obiectul medierii ;
- să păstreze confidențialitatea informațiilor de care ia cunoștință în cursul activității sale de mediere, precum și cu privire la documentele întocmite sau care i-au fost predate de către părți pe parcursul medierii, chiar și după încetarea funcției sale.
- să respecte normele de deontologie și să răspundă cererilor formulate de autoritățile judiciare, cu respectarea confidențialității informațiilor în cazurile prevăzute de lege.
- să comunice Consiliului de mediere orice modificare a condițiilor ce sunt necesare pentru actualizarea tabloului mediatorilor;
- să se preocupe permanent de formarea sa profesională ;
- să restituie înscrisurile ce i-au fost încredințate de părți pe parcursul procedurii de mediere.

◆ Interdicții legate de activitatea mediatorului :

- nu poate reprezenta sau asista vreuna dintre părți într-o procedură judiciară ori arbitrală având ca obiect conflictul supus medierii ;
- nu poate fi audiat ca martor în legătură cu faptele sau cu actele de care a luat cunoștință în cadrul procedurii de mediere.

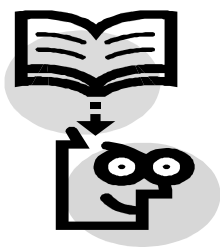
În cauzele penale mediatorul poate fi audiat ca martor numai în cazul în care are dezlegarea prealabilă, expresă și scrisă a părților și, dacă este cazul, a celorlalte persoane interesate.

Calitatea de martor are întâietate față de aceea de mediator, cu privire la faptele și împrejurările pe care le-a cunoscut înainte de a fi devenit mediator în acel caz.

În toate cazurile, după ce a fost audiat ca martor, mediatorul nu mai poate desfășura activitatea de mediere în cauza respectivă.

◆ Răspunderea disciplinară a mediatorului intervine pentru următoarele abateri:

- încălcarea obligației de confidențialitate, imparțialitate și neutralitate;
- refuzul de a răspunde cererilor formulate de autoritățile judiciare, în cazurile prevăzute de lege;
- refuzul de a restitui înscrisurile încredințate de părțile aflate în conflict;
- reprezentarea sau asistarea uneia dintre părți într-o procedură judiciară sau arbitrală având ca obiect conflictul supus medierii;
- săvârșirea altor fapte care aduc atingere probității profesionale.

11.4. Procedura medierii

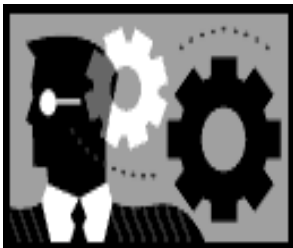
Părțile au dreptul să își aleagă în mod liber mediatorul.

Medierea nu poate avea loc decât dacă sunt implicate toate părțile. În cazul în care se prezintă numai una din părți mediatorul va putea cita cealaltă parte și să fixeze un nou termen în max. 15 zile iar dacă după demersurile efectuate pentru a asigura prezenta părții (inclusiv disponibilitatea de a se deplasa el în locul indicat de parte) totuși aceasta nu se prezintă medierea se consideră neacceptată.

Este interzisă desfășurarea ședințelor de mediere înainte de încheierea contractului de mediere. Contractul de mediere se încheie între mediator, pe de o parte, și părțile aflate în conflict, pe de altă parte, după acceptarea medierii.

Contractul de mediere trebuie să cuprindă, sub sancțiunea nulității absolute, următoarele clauze:

- identitatea părților aflate în conflict sau, după caz, a reprezentanților lor;
- menționarea obiectului conflictului;
- obligația mediatorului de a da explicații părților cu privire la principiile medierii, la efectele acestora și la regulile aplicabile;
- declarația părților, în sensul că doresc declanșarea medierii și că sunt decise să coopereze în acest scop;
- angajamentul părților aflate în conflict de a respecta regulile aplicabile medierii;
- obligația părților aflate în conflict de a achita onorariul convenit mediatorului și cheltuielile efectuate de acesta pe parcursul medierii în interesul părților, precum și modalitățile de avansare și de plată a acestor sume, inclusiv în caz de renunțare la mediere sau de eșuare a procedurii, precum și proporția care va fi suportată de către părți, ținându-se cont, dacă este cazul, de situația lor socială. Dacă nu s-a convenit altfel, aceste sume vor fi suportate de către părți în mod egal;

- înțelegerea părților privind limba în care urmează să se desfășoare medierea.

Contractul de mediere se încheie în formă scrisă, sub sancțiunea nulității absolute, se semnează de către părțile aflate în conflict (personal sau prin mandatar cu procură specială) și de mediator și se întocmește în atâtea exemplare originale câți semnatori sunt.

◆ Reguli privind desfășurarea medierii

Medierea se bazează pe cooperarea părților și utilizarea, de către mediator, a unor metode și tehnici specifice, bazate pe comunicare și negociere.

Metodele și tehnicile utilizate de către mediator trebuie să servească exclusiv intereselor legitime și obiectivelor urmărite de părțile aflate în conflict.

Mediatorul nu poate impune părților o soluție cu privire la conflictul supus medierii.

Medierea are loc, de regulă, la sediul mediatorului dar se poate desfășura și în alte locuri convenite de comun acord.

Părțile aflate în conflict au dreptul să fie asistate de avocat sau de alte persoane, în condițiile stabilite de comun acord.

Sușinerile făcute pe parcursul medierii au caracter confidențial față de terți și nu pot fi folosite ca probe în cadrul unei proceduri judiciare sau arbitrale, cu excepția cazului în care părțile convin altfel ori legea prevede contrariul. Mediatorul va atrage atenția persoanelor care participă la mediere, alături de părți, asupra obligației de păstrare a confidențialității și le va putea solicita semnarea unui acord de confidențialitate.

În cazul în care conflictul supus medierii prezintă aspecte dificile sau controversate de natură juridică ori din orice alt domeniu specializat, mediatorul, cu acordul părților, poate să solicite punctul de vedere al unui specialist din domeniul respectiv, fără a dezvălui identitatea părților.

◆ Finalitatea medierii

Dacă părțile ajung la un acord, fie și parțial, acesta poate fi prezentat instanței pentru pronunțarea unei hotărâri ținând seama de acordul părților, în cauzele în care este posibil acest lucru. De asemenea acordul părților poate fi prezentat notarului public în vederea autentificării.

Medierea se va încheia , constatându-se eșuarea acesteia ,prin denunțarea contractului la inițiativa uneia din părți sau abandonul medierii de către una din părți.

♦ Aspecte procesuale legate de activitatea de mediere

Dacă a fost sesizată instanța cu o cauză care poate forma obiectul medierii, soluționarea acesteia prin mediere poate avea loc din inițiativa părților ori la recomandarea instanței, acceptată de părți.

Dacă părțile acceptă medierea :

- cauza va fi suspendată, prin acordul lor ;
- cursul termenului perimării este suspendat pe durata desfășurării procedurii de mediere, dar nu mai mult de 3 luni de la data semnării contractului de mediere ;
- dacă părțile au încheiat un acord instanța va pronunța o hotărâre în temeiul art.271 C.proc.civ, ținând seama de învoiala lor iar taxa de timbru va fi restituită la cerere ;
- dacă nu s-a ajuns la un acord cererea de repunere pe rol a cauzei este scutită de taxa de timbru, instanța reluând judecata.

11.5. Domenii prevăzute de lege

♦ Dispoziții speciale privind conflictele de familie

Pot fi rezolvate prin mediere neînțelegerile dintre soți privind continuarea căsătoriei, exercițiul drepturilor părintești, stabilirea domiciliului copiilor, contribuția părinților la întreținerea copiilor, precum și orice alte neînțelegeri care apar în raporturile dintre soți cu privire la drepturi de care ei pot dispune potrivit legii.

Înțelegerea soților cu privire la desfacerea căsătoriei și la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului se depune de către părți la instanța competentă să pronunțe divorțul.

Mediatorul va veghea ca rezultatul medierii să nu contravină interesului superior al copilului, va încuraja părinții să se concentreze în primul rând asupra nevoilor copilului, iar asumarea responsabilității părintești, separația în fapt sau divorțul să nu impieteze asupra creșterii și dezvoltării acestuia.

Mediatorul va verifica, atât înainte cât și pe tot parcursul desfășurării medierii, dacă între părți există conflicte sub forma abuzului de natură să afecteze scopul medierii, în caz afirmativ urmând să aducă la cunoștința părților constatările sale și să închidă procedura medierii.

Dacă, în cursul medierii, mediatorul ia cunoștință de existența unor fapte ce pun în pericol creșterea sau dezvoltarea normală a copilului ori prejudiciază grav interesul superior al acestuia, este obligat să sesizeze autoritatea competentă.

Considerăm că o mediere familială reușită ar putea conduce la o conduită socială corectă a doi foști soți, în relațiile lor viitoare cu copilul. Dar pentru o astfel de reușită mediatorul trebuie să fie bine pregătit profesional și să aibă anumite abilități precum: să știe să asculte părțile, să se mențină neutru dând dovadă de înțelegere pentru fiecare dar să poată explica care vor fi consecințele asupra copilului prin conduita negativă a celor care de fapt îl iubesc cel mai mult. Este, de asemenea, necesar să fie pregătit și juridic pentru a le putea explica părților avantajele medierii față de implicarea într-un proces costisitor și de lungă durată.

Cele mai multe conflicte în cauzele familiale sunt, de fapt, acumulări ale unor neajunsuri și nepotriviri rezultate din lipsă de comunicare care odată făcute publice conduc la răzbunări și interese economice. Această stare conflictuală, de multe ori asociată și cu disputa tutelei copilului, se răsfrânge negativ asupra dezvoltării armonioase a copilului.

ANEXE

Listă modele de acte procedurale sau de adrese specifice activității grefierilor

<u>ANEXA</u>	<u>Paq.</u>
1. Fișe dosare civile	
1.1. cerere principală și întâmpinare	178
1.2. cerere principală și cerere reconvențională	181
2. Rezoluție (primirea cererii de chemare în judecată)	184
3. Adrese identificare părți/domiciliu	
3.1. adresă la Evidența Persoanei pentru comunicare domiciliu/reședință	185
3.2. adresă Birou Notarial pentru certificat de moștenitor	185
3.3. adresă la Camera Notarilor pentru verificare deschidere succesiune	186
3.4. adresă la Evidența Persoanei pentru comunicare cod numeric personal	186
4. Cauze cu minori	
4.1. adresă DGASPC pentru raport referitor la copil	187
4.2. asigurare prezență minor	187
4.3. adresă DGASPC pentru raport evaluare	188
4.4. adresă Autoritate tutelară pentru anchetă socială	188
4.5. adresă pentru venituri nete	189
4.6. adresă AFP pentru venituri/câștiguri nete	189
4.7. proces-verbal ascultare minor (L.272/2004)	190
4.8. proces-verbal ascultare minor (C.Fam)	190
4.9. încheiere de înființare poprire	191
4.10. adresă pentru comunicare poprire	191
5. Administrarea probei cu expertiză	
5.1. adresă expert pentru efectuare expertiză	192
5.2. adresă IML pentru expertiză	192
5.3. adresă ANPC pentru expertiză	193
5.4. adresă expert pentru supliment expertiză	193

5.5.	adresă expert pentru expertiză nouă	194
5.6.	adresă expert pentru răspuns la obiecțiuni	194
5.7.	adresă BLET pentru comunicare numire expert	195
6.	Alte adrese	
6.1.	adresă către Camera de valori a instanței	195
7.	Adrese în legătură cu circuitul dosarelor	
7.1	adresă declinare	
7.2.	adresă trimitere dosar în calea de atac	196
7.3.	adresă restituire dosar din calea de atac	197
7.4.	adresă restituire dosar după efectuarea comisiei rogatorii	197
8.	Executări contravenționale și amenzi judiciare	
8.1.	adresă AFP pentru comunicare titlu executoriu – amendă judiciară	198
8.2.	adresă AFP pentru comunicare admitere cerere de reexaminare	198
9.	Propuneri de standardizate pentru încheieri și hotărâri	
9.1.	încheiere lipsă apărare	199
9.2.	încheiere suspendare voluntară (242 pct. 1)	199
9.3.	încheiere suspendare voluntară (242 pct. 2)	200
9.4.	încheiere renunțare la judecată	200
9.5.	încheiere procedura de citare nelegal îndeplinită	201
9.6.	încheiere formular	201
9.7.	sentință perimare (model) părți absente	202
9.8.	sentință perimare (model) părți prezente	203
9.9.	sentință perimare formular	204
9.10.	sentință divorț acord	205
9.11.	sentință divorț din culpă nemotivat	206
10.	Adrese stare civilă	
10.1.	Mențiuni care se înscriu în acte de stare civilă	207
10.2	Dispoziție de primar	211
10.3.	Extras act de naștere	212
10.4.	Registre de stare civilă	213

11.	Formulare protecție minori	
11.1.	Anchetă socială-copil în situație de risc	214
11.2.	Plan servicii	216
11.3.	Plan individualizat de protecție	218
11.4.	Informații generale	220
11.5.	Fișă consiliere	222
11.6.	Raport întâlnire copil familie	222
12.	Formulare cooperare internațională	
12.1.	Cerere notificare și comunicare acte cu străinătatea	223
12.2.	Formular citație	224
12.3.	Formular comisie rogatorie	225
12.4.	Formular comunicare acte străinătate	226
13.	Surse de informații în domeniul protecției copilului și familie	226

Notă: Anexele 1-9 sunt aprobate prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 370/17.05.2006, împreună cu alte acte utile grefierilor care se găsesc în **Ghidul practic pentru grefieri cuprinzând acte procedurale utilizate de instanțele judecătorești și parchetele de pe lângă acestea**, pot fi găsite accesând:

www.csm1909.ro/csm/linkuri/21_06_2006//_4845-ro.pdf sau
www.csm-just.ro/csm/indexpdf?cmd=0702&pg=3

restul anexelor sunt aprobate prin diferite acte normative.

ANEXA 1.1	CERERE DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ	ÎNTÂMPINARE
Reclamant <ul style="list-style-type: none"> ▪ nume și prenume/denumire; nr. înmatriculare în registrul comerțului, cod fiscal și cont bancar ▪ domiciliu sau reședința/sediu; domiciliul ales ▪ reprezentant legal ▪ reprezentant convențional (pt. avocat: sediul profesional) Observații:	Pârât <ul style="list-style-type: none"> ▪ nume și prenume/denumire; nr. înmatriculare în registrul comerțului, cod fiscal și cont bancar ▪ domiciliu sau reședința/sediu; domiciliul ales ▪ reprezentant legal ▪ reprezentant convențional (pt. avocat: sediul profesional) Observații:	
Obiectul cererii și valoarea lui/capetele de cerere <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ Observații:		
Motive de fapt <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ Observații:		
Motive de drept <ul style="list-style-type: none"> ▪ Observații:		
Dovezile pe care se sprijină fiecare capăt de cerere <ul style="list-style-type: none"> ▪ înscrisuri > ▪ martori > ▪ interogatoriu > ▪ expertiză ▪ alte probe Observații:		
Răspuns la excepțiile invocate <ul style="list-style-type: none"> ▪ Observații:		

Soluția pe excepție (motivare/încheierea din.....) ■ ■	
PROBE	
Actul juridic/Faptul juridic pretins/contestat:	
Proba concretă propusă de parte ■ ■	Proba concretă propusă de parte ■ ■
Proba încuviințată ■ ■	
Administrată la termenul din	
Observații:	
Actul juridic/Faptul juridic pretins/contestat:	
Proba concretă propusă de parte ■ ■	Proba concretă propusă de parte ■ ■
Proba încuviințată ■ ■	
Administrată la termenul din	
Observații:	
Actul juridic/Faptul juridic pretins/contestat:	
proba concretă propusă de parte ■ ■	Proba concretă propusă de parte ■ ■
Proba încuviințată ■ ■	
Administrată la termenul din	
Observații:	
Actul juridic/Faptul juridic pretins/contestat:	
proba concretă propusă de parte ■ ■	Proba concretă propusă de parte ■ ■
Proba încuviințată ■ ■	
Administrată la termenul din	

Observații:	Observații:
STADIUL SOLUȚIONĂRII CAUZEI	
Data termen Măsuri dispuse : <ul style="list-style-type: none"> ▪ 	Termenul următor Măsuri îndeplinite: <ul style="list-style-type: none"> ▪
Data termen Măsuri dispuse : <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ 	Termenul următor Măsuri îndeplinite: <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪
Data termen Măsuri dispuse : <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ 	Termenul următor Măsuri îndeplinite: <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪
Data termen Măsuri dispuse : <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ 	Termenul următor Măsuri îndeplinite: <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪
ALTE OBSERVAȚII	
Cheltuieli de judecată avansate de reclamant <ul style="list-style-type: none"> ▪ taxă judiciară de timbru ▪ timbru judiciar ▪ onorariu de avocat ▪ onorariu expert/interpret ▪ cheltuieli martori 	Cheltuieli de judecată avansate de pârât <ul style="list-style-type: none"> ▪ onorariu de avocat ▪ onorariu expert/interpret ▪ cheltuieli martori

ANEXA 1.2	CERERE DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ	CERERE RECONVENȚIONALĂ
Reclamant - Pârât <ul style="list-style-type: none"> ▪ nume și prenume/denumire; nr. înmatriculare în registrul comerțului, cod fiscal și cont bancar ▪ domiciliu sau reședința/sediu; domiciliul ales ▪ reprezentant legal ▪ reprezentant convențional (pt. avocat: sediul profesional) 	Pârât - Reclamant <ul style="list-style-type: none"> ▪ nume și prenume/denumire; nr. înmatriculare în registrul comerțului, cod fiscal și cont bancar ▪ domiciliu sau reședința/sediu; domiciliul ales ▪ reprezentant legal ▪ reprezentant convențional (pt. avocat: sediul profesional) 	Observații: - data depunerii:
Obiectul cererii și valoarea lui/capetele de cerere <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ 	Obiectul cererii reconvenționale și valoarea lui/capetele de cerere <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ 	Observații:
Motive de fapt <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ 	Motive de drept <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ 	Motive de fapt <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪
Observații:	Observații:	Observații:
Motive de drept <ul style="list-style-type: none"> ▪ 	Motive de drept <ul style="list-style-type: none"> ▪ 	Motive de drept <ul style="list-style-type: none"> ▪
Dovezile pe care se sprijină fiecare capăt de cerere <ul style="list-style-type: none"> ▪ înscrisuri <ul style="list-style-type: none"> ➢ ▪ martori <ul style="list-style-type: none"> ➢ ▪ interogatoriu <ul style="list-style-type: none"> ▪ expertiză ▪ alte probe 	Dovezile pe care se sprijină fiecare capăt de cerere <ul style="list-style-type: none"> ▪ înscrisuri <ul style="list-style-type: none"> ➢ ▪ martori <ul style="list-style-type: none"> ➢ ▪ interogatoriu <ul style="list-style-type: none"> ▪ expertiză ▪ alte probe 	Dovezile pe care se sprijină fiecare capăt de cerere <ul style="list-style-type: none"> ▪ înscrisuri <ul style="list-style-type: none"> ➢ ▪ martori <ul style="list-style-type: none"> ➢ ▪ interogatoriu <ul style="list-style-type: none"> ▪ expertiză ▪ alte probe
Observații:	Observații:	Observații:
Taxa judiciară de timbru <ul style="list-style-type: none"> ▪ Timbru judiciar <ul style="list-style-type: none"> ▪ 	Taxa judiciară de timbru <ul style="list-style-type: none"> ▪ Timbru judiciar <ul style="list-style-type: none"> ▪ 	Taxa judiciară de timbru <ul style="list-style-type: none"> ▪ Timbru judiciar <ul style="list-style-type: none"> ▪

<p>Răspuns la excepțiile invocate</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ <p>Observații:</p>	<p>Excepții invocate</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ <p>Observații:</p>
<p>Soluția pe excepție (motivare/încheierea din.....)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ 	
<p>Excepții invocate</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ <p>Observații:</p>	<p>Răspuns la excepțiile invocate</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ <p>Observații:</p>
<p>Soluția pe excepție (motivare/încheierea din.....)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ 	
<p>PROBE</p>	
<p>Actul juridic/Faptul juridic pretins/contestat:</p>	
<p>Proba concretă propusă de parte</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ <p>Proba încuviințată</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ <p>Administrată la termenul din</p> <p>Observații:</p>	<p>Proba concretă propusă de parte</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪
<p>Actul juridic/Faptul juridic pretins/contestat:</p>	
<p>Proba concretă propusă de parte</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ <p>Proba încuviințată</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ <p>Administrată la termenul din</p> <p>Observații:</p>	<p>Proba concretă propusă de parte</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪

Administreată la termenul din	
Observații:	Observații:
Actul juridic/Faptul juridic pretins/contestat:	
proba concretă propusă de parte ▪	Proba concretă propusă de parte ▪
Proba încuviințată ▪ ▪	
Administreată la termenul din	
Observații:	Observații:
STADIUL SOLUȚIONĂRII CAUZEI	
Data termen	Termenul următor
Măsuri dispuse : ▪ ▪	Măsuri îndeplinite: ▪ ▪
ALTE OBSERVAȚII	
Cheltuieli de judecată avansate de reclamantul-pârât ▪ taxă judiciară de timbru ▪ timbru judiciar ▪ onorariu de avocat ▪ onorariu expert/interpret ▪ cheltuieli martori	Cheltuieli de judecată avansate de pârâtul-reclamant ▪ taxă judiciară de timbru ▪ timbru judiciar ▪ onorariu de avocat ▪ onorariu expert/interpret ▪ cheltuieli martori

ANEXA 2.

INSTANȚA	COMPLETUL NR.
DOSAR NR. / /	TIP TERMEN
OBIECT	COMPLEXITATE
TEMEI JURIDIC	

REZOLUȚIE

Data primirii acțiunii:

Termen de judecată:

Termen în cunoștință reclamant: DA/NU
(contestator, revizuiant, petent, creditor etc.)

Nume și prenume reclamant/reprezentant:

Legitimă cu:

Semnătură reclamant/reprezentant (de luare la cunoștință a termenului de judecată și a măsurilor dispuse la primirea cererii):

Pune în vedere reclamantului / se citează reclamantul cu mențiunea:

- să facă dovada plății/completării taxei judiciare de timbru în cuantum de lei, până la primul termen de judecată sub sancțiunea anulării cererii
- în termen de zile, sub sancțiunea suspendării judecării:
 - să completeze sau să modifice cererea în sensul
 - să depună copii certificate de pe toate înscrisurile pe care își întemeiază cererea

Se citează pârâtul cu copie de pe cerere și de pe înscrisuri și cu mențiunea obligației de a depune la dosar cel mai târziu cu 5 zile înainte de termenul stabilit pentru judecată.

Alți participanți la proces

Anulat taxă judiciară de timbru în valoare de lei, achitată prin chitanța/ ordinul de plată nr. emis(ă) de la data de

Anulat timbru judiciar în valoare de lei.
Scutit de plata taxei de timbru în temeiul art. din

Alte măsuri.....

Judecător,
Nume și prenume
Semnătură

ANEXA 3.1

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax Emisă la	Dosar nr. /.... /..... Termen de judecată acordat la Obiectul cauzei: Reclamant: Pârât:

**În răspuns vă rugăm să
menționați numărul dosarului
și termenul de judecată**

Către

SERVICIUL PUBLIC COMUNITAR
PENTRU EVIDENȚA PERSOANELOR
 Sediul

Potrivit dispozițiilor instanței, stabilite în prezentul dosar prin încheierea de ședință pronunțată la, vă solicităm ca până termenului de judecată acordat la, să ne comunicați care sunt **domiciliul și reședința** numitului fiul/fiica lui și al, născut la data de în, cu ultim domiciliu cunoscut în

Vă aducem la cunoștință că refuzul sau omisiunea de a comunica instanței de judecată, la termenul fixat, relațiile solicitate se sancționează cu amendă judiciară, potrivit legii.

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE

GREFIER

.....

.....

ANEXA 3.2

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax Emisă la	Dosar nr. /.... /..... Termen de judecată acordat la Obiectul cauzei: Reclamant: Pârât:

**În răspuns vă rugăm să
menționați numărul dosarului
și termenul de judecată**

Către

BIROUL NOTARULUI PUBLIC

Sediul

Potrivit dispozițiilor instanței, stabilite în prezentul dosar prin încheierea de ședință pronunțată la, vă solicităm ca până termenului de judecată acordat la, să ne comunicați **copia certificatului de moștenitor** nr. /....., precum **și actele** care au stat la baza emiterii acestui certificat.

Vă aducem la cunoștință că refuzul sau omisiunea de a comunica instanței de judecată, la termenul fixat, relațiile solicitate se sancționează cu amendă judiciară, potrivit legii.

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE

GREFIER

.....

.....

ANEXA 3.3

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax Emisă la	Dosar nr. /...../..... Termen de judecată la Obiectul cauzei: Reclamant: Pârât:

**În răspuns vă rugăm să
menționați numărul dosarului
și termenul de judecată**

Către

CAMERA NOTARILOR PUBLICI

Sediul

Potrivit dispozițiilor instanței, stabilite în prezentul dosar prin încheierea de ședință pronunțată la, vă solicităm ca până termenului de judecată acordat la, să ne comunicați **dacă s-a deschis succesiunea** numitului fiul/fiica lui și al, născut la data de în și decedat la data de, cu ultim domiciliu cunoscut în, iar în caz afirmativ vă rugăm să menționați care este **Biroul Notarului Public la care se dezbate/s-a dezbătut succesiunea**. Vă aducem la cunoștință că refuzul sau omisiunea de a comunica instanței de judecată, la termenul fixat, relațiile solicitate se sancționează cu amendă judiciară, potrivit legii.

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE

GREFIER

.....

.....

ANEXA 3.4

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax Emisă la	Dosar nr. /...../..... Termen de judecată acordat la Obiectul cauzei: Reclamant: Pârât:

**În răspuns vă rugăm să
menționați numărul dosarului
și termenul de judecată**

Către

**SERVICIUL PUBLIC COMUNITAR
PENTRU EVIDENȚA PERSOANELOR**

Sediul

Potrivit dispozițiilor instanței, stabilite în prezentul dosar prin încheierea de ședință pronunțată la, vă solicităm ca până termenului de judecată acordat la, să ne comunicați care este **codul numeric personal** al numitului fiul/fiica lui și al, născut la data de în, cu ultim domiciliu cunoscut în

Vă aducem la cunoștință că refuzul sau omisiunea de a comunica instanței de judecată, la termenul fixat, relațiile solicitate se sancționează cu amendă judiciară, potrivit legii.

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE

GREFIER

.....

.....

ANEXA 4.1.

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax Emisă la	Dosar nr. / / Termen de judecată acordat la Obiectul cauzei: Reclamant: Domiciliat în Pârât: Domiciliat în

În răspuns vă rugăm să vă referiți la numărul dosarului și la termenul de judecată

Către

**DIRECȚIA GENERALĂ
DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI PROTECȚIA COPILULUI**
Sediul

Potrivit dispozițiilor acestei instanței din data de vă solicităm ca până la termenul de judecată acordat la să întocmiți și să depuneți la dosarul cauzei, în temeiul dispozițiilor art. 130 din Legea nr. 272/2004, **raportul referitor la copilul**, fiul/fiica lui și al născut la data de, ce locuiește în prezent la

Vă aducem la cunoștință că refuzul sau omisiunea de a comunica instanței de judecată, la termenul fixat, relațiile solicitate se sancționează cu amendă judiciară, potrivit legii.

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE
.....

GREFIER
.....

ANEXA 4.2.

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax Emisă la	Dosar nr. / / Termen de judecată acordat la Obiectul cauzei: Reclamant: Domiciliat în Pârât: Domiciliat în

În răspuns vă rugăm să vă referiți la numărul dosarului și la termenul de judecată

Către

.....
Domiciliul/Sediul

Potrivit dispozițiilor instanței, stabilite în prezentul dosar prin încheierea de ședință pronunțată la, vă solicităm ca la termenul de judecată acordat la, completul, ora, **să asigurați prezența minorului**, născut la, ce locuiește în prezent la, pentru a fi ascultat, în conformitate cu dispozițiile art. 24 alin 2 din Legea nr. 272/2004.

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE
.....

GREFIER
.....

ANEXA 4.3

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax Emisă la	Dosar nr. /...../..... Termen de judecată acordat la Obiectul cauzei: Reclamant: Domiciliat în Pârât: Domiciliat în

În răspuns vă rugăm să vă referiți la numărul dosarului și la termenul de judecată

Către
DIRECȚIA GENERALĂ
DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI PROTECȚIA COPILULUI
 Sediul

Potrivit dispozițiilor instanței, stabilite în prezentul dosar prin încheierea de ședință pronunțată la, vă solicităm ca, înaintea termenului de judecată acordat la, să întocmiți și să depuneți la dosarul cauzei, în conformitate cu dispozițiile art. 41 alin. 2 din Legea nr. 272/2004, **raportul de evaluare** a numitului, născut la data de, în, domiciliat în

Vă aducem la cunoștință că refuzul sau omisiunea de a comunica instanței de judecată, la termenul fixat, relațiile solicitate se sancționează cu amendă judiciară, potrivit legii.

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE
GREFIER

ANEXA 4.4

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax Emisă la	Dosar nr. /...../..... Termen de judecată acordat la Obiectul cauzei: Reclamant: Domiciliat în Pârât: Domiciliat în

În răspuns vă rugăm să vă referiți la numărul dosarului și la termenul de judecată

Către
PRIMĂRIA
SERVICIUL AUTORITATE TUTELARĂ
 Sediul

Potrivit dispozițiilor instanței, stabilite în prezentul dosar prin încheierea de ședință pronunțată la, vă solicităm ca, înaintea termenului de judecată acordat la, să efectuați și să depuneți la dosarul cauzei o **anchetă socială** la locuința numitului (având calitatea de) situată în, cu privire la creșterea și educarea minorului/ minorilor, născut/ născuți la data de, comportarea părinților, atașamentul minorului/minorilor față de părinți și persoane din familia extinsă, condițiile de viață, urmând a exprima propuneri.

Vă aducem la cunoștință că refuzul sau omisiunea de a comunica instanței de judecată, la termenul fixat, relațiile solicitate se sancționează cu amendă judiciară, potrivit legii.

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE
GREFIER

ANEXA 4.5

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul Telefon Fax Emisă la	Dosar nr. / / Termen de judecată acordat la Obiectul cauzei: Reclamant: Pârât:
---	--

În răspuns vă rugăm să vă referiți la numărul dosarului și la termenul de judecată

Către

.....

Sediul

Potrivit dispozițiilor instanței, stabilite în prezentul dosar prin încheierea de ședință pronunțată la, vă solicităm ca, înaintea termenului de judecată acordat la, să ne comunicați **veniturile nete** (inclusiv premiile, sporurile și orice alte beneficii bănești, ce vor fi evidențiate distinct) pe ultimele luni, privind pe angajatul dvs., CNP, domiciliat în, defalcate pe fiecare lună și media lunară a acestora.

Vă aducem la cunoștință că refuzul sau omisiunea de a comunica instanței de judecată, la termenul fixat, relațiile solicitate se sancționează cu amendă judiciară, potrivit legii.

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE

GREFIER

.....

.....

ANEXA 4.6.

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul Telefon Fax Emisă la	Dosar nr. / / Termen de judecată acordat la Obiectul cauzei: Reclamant: Pârât:
---	--

În răspuns vă rugăm să vă referiți la numărul dosarului și la termenul de judecată

Către

ADMINISTRAȚIA FINANTELOR PUBLICE

Sediul

Potrivit dispozițiilor instanței, stabilite în prezentul dosar prin încheierea de ședință pronunțată la, vă solicităm ca, înaintea termenului de judecată acordat la, să ne comunicați **veniturile/ câștigurile nete** ale numitului CNP, domiciliat în, precum și dacă acesta figurează cu un alt domiciliu fiscal.

Vă aducem la cunoștință că refuzul sau omisiunea de a comunica instanței de judecată, la termenul fixat, relațiile solicitate se sancționează cu amendă judiciară, potrivit legii.

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE

GREFIER

.....

.....

ANEXA 4.7.

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	Dosar nr. / / Termen de judecată acordat la Obiectul cauzei: Reclamant: Pârât:
---	--

PROCES VERBAL

încheiat azi,

În conformitate cu dispozițiile art. 24 alin. 2 raportat la art.125 alin.2 din Legea nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, s-a procedat la **ascultarea în camera de consiliu a minorului** născut la data de, fiul lui și al

Măsura de protecție solicitată

Ministerul Public a fost reprezentat de procuror

Minorul a arătat următoarele:

În temeiul dispozițiilor art. 95 alin.3 și art. 125 alin. 2 teza a II-a din Legea nr. 272/2004, audierea a avut loc după o prealabilă pregătire a copilului, în prezența psihologului²¹, din cadrul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului

Observații:

Prezentul proces-verbal s-a încheiat într-un exemplar, urmând a fi atașat dosarului.

PREȘEDINTE

GREFIER

ANEXA 4.8.

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	Dosar nr. / / Termen de judecată acordat la Obiectul cauzei: Reclamant: Pârât:
---	--

PROCES VERBAL

încheiat azi,

În conformitate cu dispozițiile art. 42 alin. 1 din Codul familiei raportat la art.144¹ din Codul de procedură civilă s-a procedat la **ascultarea în camera de consiliu a minorului** născut la data de

Minorul a arătat următoarele:

La ascultarea minorului au participat/ nu au participat părinții.

Observații:

Prezentul proces-verbal s-a încheiat într-un exemplar, urmând a fi atașat dosarului.

PREȘEDINTE

GREFIER

²¹ Rubrica se va completa în cauzele care privesc stabilirea unei măsuri de protecție specială pentru copilul abuzat sau neglijat, potrivit art. 125 alin. 2 teza a II-a din Legea nr. 272/2004.

ANEXA 4.9

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax	Dosar nr. /...../.....

ÎNCHEIERE

Ședința din camera de consiliu din data de

Instanța constituită din:

Președinte:

Grefier:

Creditor domiciliu:

Reprezentant legal domiciliu

Debitor: domiciliu:

Terț poprit: sediu :

Obiect : înființarea popririi, din oficiu

Fără citarea părților.

INSTANȚA

Având în vedere sentința civilă nr. pronunțată la data de de către această instanță în dosarul nr. prin care debitorul a fost obligat la plata unei pensii de întreținere în cuantum de lei lunar, în favoarea minorului....., născut la data de,

În temeiul dispozițiilor art. 453 alin. 2 Cod procedură civilă, conform cărora, pentru sumele datorate cu titlu de pensie de întreținere, înființarea popririi se dispune de instanța de fond, din oficiu, de îndată ce hotărârea este executorie, potrivit legii, precum și al dispozițiilor art. 278 pct. 3 Cod procedură civilă, potrivit cărora hotărârile primei instanțe sunt executorii de drept când au ca obiect sume datorate cu titlu de pensie de întreținere,

DISPUNE

Înființează poprirea de până la ½ din veniturile nete lunare pe care debitorul, CNP....., domiciliat în, la primește de la terțul poprit, cu sediul în, pentru suma de lei lunar, începând cu data de, până la majoratul minorului născut la data de.....

Sumele poprite vor fi expediate direct creditorului....., CNP, domiciliat în....., /reprezentat legal de domiciliat în prin mandat poștal.

Executorie.

Pronunțată în ședință publică azi,

PREȘEDINTE

GREFIER

ANEXA 4.10

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax	Dosar nr. /...../..... Termen de judecată acordat la Obiectul cauzei: Reclamant: Pârât:
Emisă la	

În răspuns vă rugăm să vă referiți la numărul dosarului și la termenul de judecată

Către

.....
 Sediul

Vă înaintăm alăturat **încheierea de înființare a popririi**, în conformitate cu prevederile art. 453 alin. 2 și 454 alin.1 Cod procedură civilă, care este executorie fără altă formalitate, potrivit dispozițiilor art. 278 pct. 3 Cod procedură civilă, urmând a confirma primirea acesteia și începerea executării.

În ipoteza în care debitorul își schimbă locul de muncă sau este pensionat, potrivit art. 455 alin.1 Cod procedură civilă, aveți obligația de a înainta încheierea de înființare a popririi la noul loc de muncă sau organului competent de ocrotire socială. Dacă noul loc de muncă nu este cunoscut, veți încunoștiința creditorul.

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE

GREFIER

ANEXA 5.1

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax Emisă la	Dosar nr. / / Termen de judecată acordat la Obiectul cauzei: Reclamant: Pârât:

**În răspuns vă rugăm să
menționați numărul dosarului
și termenul de judecată**

Către

.....
 (numele și prenumele expertului desemnat)
 Domiciliu/Sediul

Potrivit dispozițiilor acestei instanței din data de ați fost numit expert în prezenta cauză, motiv pentru care vă solicităm să efectuați și să depuneți cu cel puțin 5 zile înainte de termenul de judecată acordat la, în exemplare suficiente pentru instanță și fiecare parte, raportul de expertiză având ca obiective:

.....

S-a stabilit un onorariu provizoriu în cuantum de lei în sarcina, care a fost achitat de, conform recipisei nr. din data de eliberată de

La lucrarea dumneavoastră vă solicităm a atașa dovezile de încunoaștințare a părților despre data, locul și orele la care urmează a culege date necesare efectuării raportului de expertiză.

Vă aducem la cunoștință că refuzul de a primi lucrarea sau nedepunerea lucrării în termenul fixat se sancționează cu amendă judiciară, potrivit legii.

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE

GREFIER

ANEXA 5.2.

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax Emisă la	Dosar nr. / / Termen de judecată acordat la Obiectul cauzei: Reclamant: Pârât:

**În răspuns vă rugăm să
menționați numărul dosarului
și termenul de judecată**

Către

INSTITUTUL DE MEDICINĂ LEGALĂ
 (denumirea instituției)
 Domiciliu/Sediul

Potrivit dispozițiilor acestei instanței din data de vă solicităm să efectuați și să depuneți cu cel puțin 5 zile înainte de termenul de judecată acordat la, în exemplare suficiente pentru instanță și fiecare parte, raportul de expertiză medico – legală având ca obiective:

.....

Tariful efectuării expertizei a fost stabilit în sarcina/a fost achitat de, conform recipisei nr. din data de eliberată de

(Vă înaintăm dosarul cu numărul mai sus menționat cu file, pe care vă solicităm să-l restituiți după efectuarea expertizei.)

Vă aducem la cunoștință că refuzul de a primi lucrarea sau nedepunerea lucrării în termenul fixat se sancționează cu amendă judiciară, potrivit legii.

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE

GREFIER

ANEXA 5.3

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax	Dosar nr. /...../..... Termen de judecată acordat la Obiectul cauzei: Reclamant: Pârât:
Emisă la	

**În răspuns vă rugăm să
menționați numărul dosarului
și termenul de judecată**

Către

.....
 (numele și prenumele expertului desemnat)
 Domiciliu/Sediul

Potrivit dispozițiilor acestei instanței din data de vă solicităm să întregiți expertiza dispusă în sarcina dumneavoastră prin încheierea din și întocmită la data de și să depuneți cu cel puțin 5 zile înainte de termenul de judecată acordat la, în exemplare suficiente pentru instanță și fiecare parte, suplimentul la raportul de expertiză având ca obiective:

.....
 S-a stabilit un onorariu suplimentar în cuantum de lei în sarcina, care a fost achitat de, conform recipisei nr. din data de eliberată de

La lucrarea dumneavoastră vă solicităm a atașa dovezile de încunoștiințare a părților despre data, locul și orele la care urmează a culege date necesare efectuării suplimentului raportului de expertiză.

Vă aducem la cunoștință că refuzul de a primi lucrarea sau nedepunerea lucrării în termenul fixat se sancționează cu amendă judiciară, potrivit legii.

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE

GREFIER

ANEXA 5.4

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax	Dosar nr. /...../..... Termen de judecată acordat la Obiectul cauzei: Reclamant: Pârât:
Emisă la	

**În răspuns vă rugăm să
menționați numărul dosarului
și termenul de judecată**

Către

.....
 (numele și prenumele expertului desemnat)
 Domiciliu/Sediul

Potrivit dispozițiilor acestei instanței din data de vă solicităm să întregiți expertiza dispusă în sarcina dumneavoastră prin încheierea din și întocmită la data de și să depuneți cu cel puțin 5 zile înainte de termenul de judecată acordat la, în exemplare suficiente pentru instanță și fiecare parte, suplimentul la raportul de expertiză având ca obiective:

.....
 S-a stabilit un onorariu suplimentar în cuantum de lei în sarcina, care a fost achitat de, conform recipisei nr. din data de eliberată de

La lucrarea dumneavoastră vă solicităm a atașa dovezile de încunoștiințare a părților despre data, locul și orele la care urmează a culege date necesare efectuării suplimentului raportului de expertiză.

Vă aducem la cunoștință că refuzul de a primi lucrarea sau nedepunerea lucrării în termenul fixat se sancționează cu amendă judiciară, potrivit legii.

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE

GREFIER

.....

ANEXA 5.5

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax Emisă la	Dosar nr. / / Termen de judecată acordat la Obiectul cauzei: Reclamant: Pârât:

**În răspuns vă rugăm să
menționați numărul dosarului
și termenul de judecată**

Către

.....
 (numele și prenumele expertului desemnat)
 Domiciliu/Sediul

Potrivit dispozițiilor acestei instanței din data de vă solicităm să întregiți expertiza dispusă în sarcina dumneavoastră prin încheierea din și întocmiți la data de și să depuneți cu cel puțin 5 zile înainte de termenul de judecată acordat la, în exemplare suficiente pentru instanță și fiecare parte, suplimentul la raportul de expertiză având ca obiective:

.....
 S-a stabilit un onorariu suplimentar în cuantum de lei în sarcina, care a fost achitat de, conform recipisei nr. din data de eliberată de

La lucrarea dumneavoastră vă solicităm a atașa dovezile de încunoaștințare a părților despre data, locul și orele la care urmează a culege date necesare efectuării suplimentului raportului de expertiză.

Vă aducem la cunoștință că refuzul de a primi lucrarea sau nedepunerea lucrării în termenul fixat se sancționează cu amendă judiciară, potrivit legii.

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE

GREFIER

ANEXA 5.6.

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax Emisă la	Dosar nr. / / Termen de judecată acordat la Obiectul cauzei: Reclamant: Pârât:

**În răspuns vă rugăm să
menționați numărul dosarului
și termenul de judecată**

Către

.....
 (numele și prenumele expertului desemnat)
 Domiciliu/Sediul

Potrivit dispozițiilor acestei instanței din data de vă solicităm să răspundeți la obiecțiunile la raportul de expertiză formulate de și să depuneți cu cel puțin 5 zile înainte de termenul de judecată acordat la, în exemplare suficiente pentru instanță și fiecare parte, suplimentul la raportul de expertiză având ca obiective:

.....
 La lucrarea dumneavoastră vă solicităm a atașa dovezile de încunoaștințare a părților despre data, locul și orele la care urmează a culege date necesare efectuării suplimentului raportului de expertiză.

Vă aducem la cunoștință că refuzul de a primi lucrarea sau nedepunerea lucrării în termenul fixat se sancționează cu amendă judiciară, potrivit legii.

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE

GREFIER

ANEXA 5.7

ROMÂNIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax Emisă la	Dosar nr. /...../..... Termen de judecată acordat la Obiectul cauzei: Reclamant: Pârât:

Către

TRIBUNALUL
BIROUL LOCAL DE EXPERTIZE JUDICIARE TEHNICE ȘI CONTABILE
 Sediul

Vă aducem la cunoștință că în prezentul dosar, înregistrat sub nr. /..... /....., cu termen de judecată la data de a fost desemnat să efectueze expertiza tehnică domnul
 Termenul pentru depunerea raportului este
 Onorariul provizoriu stabilit de către instanța în sarcina este de lei și a fost achitat conform recipsei nr. din data de eliberată de
 Obiectivele stabilite de instanță împreună cu dovada plății onorariului provizoriu au fost înaintate expertului la data de
 Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE

GREFIER

.....

.....

ANEXA 6

ROMÂNIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax Emisă la	Dosar nr. /...../..... Termen de judecată acordat la Obiectul cauzei: Reclamant: Pârât:

Către

CAMERA DE VALORI A

Potrivit dispozițiilor instanței, stabilite în prezentul dosar prin încheierea de ședință pronunțată la, vă înaintăm alăturat, în original, în vederea păstrării, Recipisa de consemnare nr. emisă de către la data de, pentru suma de lei, reprezentând cauțiune în dosarul nr. /..... /..... al, depusă în cauză de către

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE

GREFIER

.....

.....

ANEXA 7.1

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax Emisă la	Dosar nr. /...../..... Obiectul cauzei: Reclamant: Pârât:

Către

.....

(instanța)

Sediul

În conformitate cu dispozițiile Sentinței civile nr. pronunțate la data de în acest dosar de către instanța noastră, sentință rămasă irevocabilă prin nedeclararea recursului/ prin decizia civilă nr. pronunțată la data de în dosarul nr. de către, potrivit căreia **s-a dispus declinarea competenței de soluționare** a prezentei cauze privind pe reclamantul și pârâtul în favoarea dumneavoastră, **vă înaintăm** alăturat **dosarul** nr. /...../....., cusut și numerotat, conținând file (compus din volume).

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE

.....

GREFIER

.....

ANEXA 7.2

ROMANIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax Emisă la	Dosar nr. /...../..... Obiectul cauzei: Reclamant: Pârât:

Către

.....

(instanța)

Sediul

Vă înaintăm alăturat, spre competență soluționare, **dosarul** nostru nr. /...../..... **împreună cu apelul (recursul)** declarat de împotriva sentinței /deciziei civile nr. pronunțate la data de în meționatul dosar de către instanța noastră, solicitându-vă ca acesta să ne fie restituit de îndată ce nu vă va mai fi necesar.

Dosarul nr. /...../....., cusut și numerotat, conține file (compus din volume).

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE

.....

GREFIER

.....

ANEXA 7.3

ROMÂNIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax Emisă la	Dosar nr. /...../..... Obiectul cauzei: Apelant /recurent: Intimat:

Către

.....

(instanța)

Sediul

.....

Vă restituim alăturat **dosarul** dumneavoastră nr. /...../..... **împreună cu dosarul** nostru nr. /...../....., în care s-a pronunțat decizia civilă nr. din data de pentru a lua măsurile corespunzătoare conform legii.

Dosarul nr. /...../....., cusut și numerotat, conține file (compus din volume).

Dosarul nr. /...../....., cusut și numerotat, conține file (compus din volume).

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE

.....

GREFIER

.....

ANEXA 7.4

ROMÂNIA <i>(INSTANȚA)</i> Sediul	
Telefon Fax Emisă la	Dosar nr. /...../..... Obiectul cauzei:

Către

.....

(instanța)

Sediul

Potrivit dispozițiilor instanței stabilite în prezentul dosar prin încheierea de ședință pronunțată la data de vă înaintăm alăturat **încheierea de ședință** din data de prin care s-a constatat **îndeplinită comisia rogatorie** privind efectuarea, la solicitarea dumneavoastră în dosarul nr. /...../....., însoțită de

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE

.....

GREFIER

.....

ANEXA 8.1

ROMÂNIA (INSTANȚA)	
Sediul	
Telefon	Dosar nr. /...../.....
Fax	Sentiința civilă nr. /Încheierea din
Emisă la	Poziția în registru/.....

Către

ADMINISTRAȚIA FINANȚELOR PUBLICE

Sediul

În temeiul..... precum și al art. 137 alin. 7 din OG nr. 92/2003 privind Codul de Procedură Fiscală aprobată prin Legea nr. 174/2004, republicată, modificată prin Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 210/2005, vă transmitem spre executare **titlul executoriu în extras**, privind pe **debitorul**....., fiul lui.....și, născut la..... în C.N.P..... domiciliat în..... căruia i s-a aplicat **sanctiunea amenzii judiciare în cuantum de..... lei**.

Vă rugăm a da în debit și a încasa suma de..... de la numitul....., domiciliat în....., întrucât această judecătorie prin încheierea de ședință din data de..... a dispus sancționarea acestuia cu amendă judiciară în cuantum de

Conform art. 137 alin. 9 din OG nr. 92/2003 privind Codul de Procedură Fiscală republicată, **vă solicităm să ne confirmați primirea titlului executoriu în termen de 30 de zile de la primirea prezentei.**

Anexăm prezentei adrese copia **sentiinței civile nr.**/..... (a încheierii din data de) pronunțată de Judecătoria în dosarul susmenționat.

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE

GREFIER

2 ex

ANEXA 8.2

ROMÂNIA (INSTANȚA)	
Sediul	
Telefon	Dosar nr. /...../.....
Fax	Încheierea din
Emisă la	Poziția în registru/.....

Către

ADMINISTRAȚIA FINANȚELOR PUBLICE

Sediul

Potrivit dispozițiilor acestei instanțe date prin încheierea din Camera de Consiliu din data de....., vă aducem la cunoștință că a fost **admisă cererea de reexaminare a amenzii judiciare în cuantum de..... lei**, aplicată prin încheierea de ședință din data de..... (prin sentiința civilă nr..... din data de.....) **debitorului**..... fiul lui..... și..... născut la în C.N.P. domiciliat în **măsura sancționării cu amenda judiciară fiind desființată.**

Anexăm prezentei adrese copia **încheierii din Camera de Consiliu din data de** pronunțată de Judecătoria în dosarul susmenționat.

Vă mulțumim pentru colaborare,

PREȘEDINTE

GREFIER

2 ex

ANEXA 9.1

ROMÂNIA

JUDECATORIA	Lipsă apărare
Sediul	
	DOSAR nr. / /

INCHIEIERE

Ședința publică din data de :

Judecător : **președinte**

Grefier :

Reclamant:..... prezent/absent/ asistat/reprezentat de..... cu procură/împuternicire avocațială/delegație domiciliu/reședință/sediu.....

Pârât :..... prezent/absent/ asistat/reprezentat de cu procură/împuternicire avocațială/delegație . domiciliu/reședință/sediu

Obiect :

Stadiul judecării :

Procedura de citare legal îndeplinită.

(**Alte aspecte procedurale:**)* Grefierul expune referatul cauzei în cadrul căruia învederează și că Reclamantul/Pârâtul solicită acordarea unui termen pentru lipsă de apărare, motivând că Pârâtul/Reclamantul solicită admiterea/respingerea cererii formulate, motivând că

JUDECĂTORIA

Constatând că cererea reclamantului/pârâtului pentru lipsă de apărare este temeinic motivată, întrucât

În conformitate cu dispozițiile art. 156 alin.1 C.p.civ.,

În numele legii,

DISPUNE:

pentru lipsă de apărare formulată de reclamant/pârât.

Amână judecarea cauzei și fixează termen de judecată la data de, ora, completul, sala ...

Cu apel/recurs odată cu fondul.

Pronunțată în ședință publică azi,

Președinte,
(prenume și nume)

Grefier,
(prenume și nume)

ANEXA 9.2

ROMÂNIA

JUDECATORIA	Suspendare voluntară – la cererea părților
Sediul	
	DOSAR nr. / /

INCHIEIERE

Ședința publică din data de :

Judecător : **președinte**

Grefier :

Reclamant:..... prezent/absent/asistat/reprezentat de..... cu procură/împuternicire avocațială/delegație.... domiciliu/reședință/sediu.....

Pârât :..... prezent/absent/ asistat/reprezentat de cu procură/împuternicire avocațială/delegație domiciliu/reședință/sediu

Obiect :

Stadiul judecării :

Procedura de citare legal îndeplinită.

(**Alte aspecte procedurale:**)* Grefierul expune referatul cauzei în cadrul căruia învederează și că Reclamantul solicită suspendarea judecării. Pârâtul este de acord cu suspendarea judecării.

JUDECĂTORIA

Constatând că amândouă părțile cer suspendarea judecării cauzei,

În temeiul dispozițiilor art. 242 alin.1 pct.1 C.p.civ.,

În numele legii, **DISPUNE:**

Suspendă judecata cauzei formulată de reclamantul împotriva pârâtului

Cu recurs cât timp durează suspendarea cursului judecării procesului.

Pronunțată în ședință publică azi,

Președinte,
(prenume și nume)

Grefier,
(prenume și nume)

ANEXA 9.3

ROMÂNIA

JUDECATORIA	Suspendare voluntară – lipsă părți
Sediul	
	DOSAR nr. / /

ÎN CHEIERE

Ședința publică din data de :

Judecător : președinte

Grefier :

Reclamant:..... absent
domiciliu/reședință/sediu.....

Pârât : absent
domiciliu/reședință/sediu.....

Obiect :

Stadiul judecării :

Procedura de citare legal îndeplinită.

(Alte aspecte procedurale:)* Grefierul expune referatul cauzei în cadrul căruia învederează și că niciuna dintre părți nu a solicitat judecata cauzei în lipsă.

JUDECĂTORIA

Având în vedere că niciuna din părți nu s-a înfățișat la strigarea pricinii și nici nu a cerut în scris judecarea în lipsă,
În temeiul dispozițiilor art. 242 alin.1 pct.2 coroborat cu art. 242 alin.2 C.p.civ.,
În numele legii,

DISPUNE:

Suspendă judecata cauzei formulată de reclamantul..... împotriva pârâtului

Cu recurs cât timp durează suspendarea cursului judecării procesului.

Pronunțată în ședință publică azi,

Președinte,
(prenume și nume)

Grefier,
(prenume și nume)

ANEXA 9.4

ROMÂNIA

JUDECATORIA	Renunțare la judecată
Sediul	
	DOSAR nr. / /

ÎN CHEIERE

Ședința publică din data de :

Judecător : președinte

Grefier :

Reclamant:..... prezent/absent/ asistat/reprezentat de..... cu procură/împuternicire avocațială/delegație
..... domiciliu/reședință/sediu

Pârât : prezent/absent/ asistat/reprezentat de cu procură/împuternicire avocațială/delegație
..... domiciliu/reședință/sediu

Obiect :

Stadiul judecării :

Procedura de citare legal îndeplinită.

(Alte aspecte procedurale:)* Grefierul expune referatul cauzei în cadrul căruia învederează și că
Reclamantul, legitimându-se în fața instanței cu C.I. seria nr..... eliberată de Poliția la
....., arată că înțelege să renunțe la judecarea cererii de chemare în judecată.
Pârâtul și solicită/nu solicită cheltuieli de judecată.

JUDECĂTORIA

Constatând că reclamantul declară că renunță la judecarea cererii sale de chemare în judecată,
În conformitate cu dispozițiile art. 246 C.p.civ.,
În numele legii,

DISPUNE:

la act că reclamantul renunță la judecarea cererii de chemare în judecată formulată în
contradictoriu cu pârâtul

..... (cheltuieli de judecată)

Cu recurs în 15 zile de la comunicare.

Pronunțată în ședință publică azi,

Președinte,
(prenume și nume)

Grefier,
(prenume și nume)

ANEXA 9.5

ROMÂNIA

JUDECĂTORIA	Procedură de citare nelegal îndeplinită
Sediul	DOSAR nr. / /

ÎNCHIEIERE

Ședința publică din data de :

Judecător : **președinte**

Grefier :

Reclamant:..... prezent/absent/ asistat/reprezentat de..... cu procură/împuternicire avocațială/delegație

domiciliu/reședință/sediu

Pârât :..... prezent/absent/ asistat/reprezentat de cu procură/împuternicire avocațială/delegație

domiciliu/reședință/sediu

Obiect :

Stadiul judecării :

Procedura de citare nu este legal îndeplinită, întrucât

(Alte aspecte procedurale:)* Grefierul expune referatul cauzei în cadrul căruia învederează și că

Reclamantul/Pârâtul solicită amânarea judecării cauzei, în vederea îndeplinirii procedurii de citare.

JUDECĂTORIA

Constatând neîndeplinirea legală a procedurii de citare a pârâtului/ reclamantului, întrucât, astfel că, potrivit art. C.p.civ. citația/dovada de primire/procesul verbal de înmânare a citației este lovit(ă) de nulitate,

Având în vedere prevederile art.107 coroborat cu art. 85 C.p.civ

În numele legii,

DISPUNE:

Amână judecarea cauzei și fixează termen de judecată la data de, ora, completul, sala, pentru când se va cita

Cu apel/recurs odată cu fondul.

Pronunțată în ședință publică azi,

Președinte,
(prenume și nume)

Grefier,
(prenume și nume)

ANEXA 9.6

ROMÂNIA

JUDECĂTORIA	Formular pentru încheiere
Sediul	DOSAR nr. / /

ÎNCHIEIERE

Ședința publică din data de :

Judecător : **președinte**

Grefier :

Reclamant:..... prezent/absent/ asistat/reprezentat de cu procură/împuternicire avocațială/delegație

domiciliu/reședință/sediu

Pârât : prezent/absent/ asistat/reprezentat de cu procură/împuternicire avocațială/delegație

domiciliu/reședință/sediu

Obiect :

Stadiul judecării :

Procedura de citare legal îndeplinită.

(Alte aspecte procedurale:)* Grefierul expune referatul cauzei în cadrul căruia învederează și că

JUDECĂTORIA

În numele legii,

DISPUNE:

Amână judecarea cauzei și fixează termen de judecată la data de, ora, completul, sala, pentru când părțile/reclamantul/pârâtul au/are termen în cunoștință/ se va cita

Cu apel/recurs odată cu fondul.

Pronunțată în ședință publică azi,

Președinte,
(prenume și nume)

Grefier
(prenume și nume)

ROMÂNIA

JUDECĂTORIA	Perimare – părți absente (242 alin.1 pct.2)
Sediul	DOSAR nr. / /

SENTINȚA CIVILĂ NR.

Ședința publică din data de :

Judecător : președinte

Grefier :

Reclamant: absent
domiciliu/reședință/sediu.....Pârât : absent
domiciliu/reședință/sediu.....

Obiect :

Stadiul judecătii :

Procedura de citare legal îndeplinită.

(Alte aspecte procedurale:)* Grefierul învederează că prin încheierea de ședință din data de judecarea cauzei a fost suspendată pentru lipsa nejustificată a părților și că, potrivit referatului întocmit de grefă, la data de s-a dispus, din oficiu, repunerea pe rol a cauzei pentru constatarea perimării.

Instanța invocă din oficiu excepția perimării cererii de chemare în judecată și rămâne în pronunțare asupra excepției.

JUDECĂTORIA

Asupra acțiunii civile introduse de reclamantul împotriva pârâtului înregistrată pe rolul acestei instanțe la data de, având ca obiect

Având în vedere că din verificarea actelor de la dosar rezultă că ultimul act de procedură a fost efectuat la data de, când cauza a fost suspendată în temeiul dispozițiilor art. 242 alin.1 pct.2 C.p.civ pentru lipsa nejustificată a părților;

Văzând că în conformitate cu dispozițiile art. 248 C.p.civ orice cerere de chemare în judecată se perimă de drept, chiar și împotriva incapacabililor, dacă a rămas în nelucrare din vina părții timp de un an, iar potrivit dispozițiilor art. 252 C.p.civ perimarea se poate constata și din oficiu;

Constatănd că de la data încheierii de suspendare prezenta cauză a rămas în nelucrare mai mult de un an din vina părților, nemaîndeplinindu-se nici un act de procedură în vederea judecării pricinii;

Instanța, în baza art.248 și urm Cpciv, urmează a constata perimată acțiunea de față.

Pentru aceste motive,

**În numele legii,
HOTĂRĂȘTE:**

Admite excepția de perimare a cererii de chemare în judecată.

Constată perimată acțiunea civilă formulată de reclamantul împotriva pârâtului

.....

Cu recurs în 5 zile de la pronunțare.

Pronunțată în ședință publică azi,

Președinte,
(prenume și nume)

Grefier,
(prenume și nume)

ROMÂNIA

JUDECĂTORIA	Perimare – parte/părți prezentă/e (242 alin.1 pct.2)
Sediul	DOSAR nr. / /

SENTINȚA CIVILĂ NR.

Ședința publică din data de :

Judecător : președinte

Grefier :

Reclamant: prezent/absent/
asistat/reprezentat de cu procură/împuternicire avocațială/delegație
domiciliu/reședință/sediu

Pârât : prezent/absent/
asistat/reprezentat de cu procură/împuternicire avocațială/delegație
domiciliu/reședință/sediu

Obiect :

Stadiul judecării :

Procedura de citare legal îndeplinită.

(Alte aspecte procedurale:)* Grefierul învederează că prin încheierea de ședință din data de judecarea cauzei a fost suspendată pentru lipsa nejustificată a părților și că, potrivit referatului întocmit de grefă, la data de s-a dispus, din oficiu, repunerea pe rol a cauzei pentru constatarea perimării.

Instanța invocă din oficiu excepția perimării cererii de chemare în judecată și o pune în discuția părților.

Reclamantul solicită să se constate că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru a se constata perimarea cererii pe care a dedus-o judecării, întrucât

Pârâtul solicită să se constate că în cauza dedusă judecării a operat, de drept, perimarea întrucât și că solicită/nu solicită obligarea reclamantului la plata cheltuielilor de judecată.

JUDECĂTORIA

Asupra acțiunii civile introduse de reclamantul împotriva pârâtului înregistrată pe rolul acestei instanțe la data de, având ca obiect

Având în vedere că din verificarea actelor de la dosar rezultă că ultimul act de procedură a fost efectuat la data de, când cauza a fost suspendată în temeiul dispozițiilor art. 242 alin.1 pct. 2 C.p.civ. pentru lipsa nejustificată a părților;

Văzând că în conformitate cu dispozițiile art. 248 C.p.civ. orice cerere de chemare în judecată se perimă de drept, chiar și împotriva incapabililor, dacă a rămas în nelucrare din vina părții timp de un an, iar potrivit dispozițiilor art. 252 C.p.civ perimarea se poate constata și din oficiu;

Constatănd că de la data încheierii de suspendare prezenta cauză a rămas în nelucrare mai mult de un an din vina părților, nemaîndeplinindu-se nici un act de procedură în vederea judecării pricinii;

Instanța, în baza art.248 și urm Cpciv, urmează a constata perimată acțiunea de față.

Pentru aceste motive,

**În numele legii,
HOTĂRĂȘTE:**

Admite excepția de perimare a cererii de chemare în judecată.

Constată perimată acțiunea civilă formulată de reclamantul împotriva pârâtului

.....
Cu recurs în 5 zile de la pronunțare.

Pronunțată în ședință publică azi,

Președinte,

Grefier,

(prenume și nume)

(prenume și nume)

ROMÂNIA

JUDECĂTORIA	Perimare – parte/părți prezentă/e (formular)
Sediul	DOSAR nr. / /

SENTINȚA CIVILĂ NR.

Ședința publică din data de :

Judecător : președinte

Grefier :

Reclamant: prezent/absent/
asistat/reprezentat de cu procură/împuternicire avocațială/delegație
domiciliu/reședință/sediu

Pârât : prezent/absent/
asistat/reprezentat de cu procură/împuternicire avocațială/delegație
domiciliu/reședință/sediu

Obiect :**Stadiul judecării :****Procedura de citare legal îndeplinită.**

(Alte aspecte procedurale:)* Grefierul învederează că prin încheierea de ședință din data de judecarea cauzei a fost suspendată pentru și că, potrivit referatului întocmit de grefă, la data de s-a dispus, din oficiu, repunerea pe rol a cauzei pentru constatarea perimării.

Instanța invocă din oficiu excepția perimării cererii de chemare în judecată și o pune în discuția părților.

Reclamantul solicită

Pârâtul solicită

JUDECĂTORIA

Asupra acțiunii civile introduse de reclamantul împotriva pârâtului înregistrată pe rolul acestei instanțe la data de, având ca obiect

Având în vedere că din verificarea actelor de la dosar rezultă că ultimul act de procedură a fost efectuat la data de, când cauza a fost suspendată în temeiul dispozițiilor art. C.p.civ. pentru

Văzând că în conformitate cu dispozițiile art. 248 C.p.civ. orice cerere de chemare în judecată se perimă de drept, chiar și împotriva incapabililor, dacă a rămas în nelucrare din vina părții timp de un an, iar potrivit dispozițiilor art. 252 C.p.civ. perimarea se poate constata și din oficiu;

Constatănd că de la data încheierii de suspendare prezenta cauză a rămas în nelucrare mai mult de un an din vina părților, nemaîndeplinindu-se nici un act de procedură în vederea judecării pricinii;

Instanța, în baza art.248 și urm Cpciv, urmează a constata perimată acțiunea de față.

Pentru aceste motive,

În numele legii,

HOTĂRĂȘTE:

Admite excepția de perimare a cererii de chemare în judecată.

Constată perimată acțiunea civilă formulată de reclamantul împotriva pârâtului

Cu recurs în 5 zile de la pronunțare.

Pronunțată în ședință publică azi,

Președinte,
(prenume și nume)

Grefier,
(prenume și nume)

ROMÂNIA

JUDECĂTORIA	Desfacerea căsătoriei prin acordul părților
Sediul	DOSAR nr. / /

SENTINȚA CIVILĂ NR.

Ședința publică din data de :

Judecător : președinte

Grefier :

Reclamant/ă : prezent /asistat
domiciliu/reședință.....Pârât/ă : prezent /asistat
domiciliu/reședință.....

Obiect : desfacerea căsătoriei – capăt de cerere principal

Stadiul judecării :

Procedura de citare legal îndeplinită.

Reclamantul/a, legitimându-se în fața instanței cu C.I. seria nr..... eliberată de Poliția la și pârâta/ul, legitimându-se în fața instanței cu C.I. seria nr..... eliberată de Poliția la învederează instanței că stăruie în desfacerea căsătoriei în baza acordului lor.

Judecătoria constată cauza în stare de judecată și acordă cuvântul pe fond.

Reclamantul/a solicită admiterea acțiunii, desfacerea căsătoriei prin acordul părților și (*păstrare /revenire nume*)

Pârâta/ul pune aceleași concluzii.

JUDECĂTORIA

Prin cererea înregistrată pe rolul Judecătoriei la data de sub nr. reclamantul/a a chemat în judecată pe pârâta/ul solicitând instanței ca prin hotărârea ce o va pronunța să dispună desfacerea căsătoriei lor prin acord și (*păstrare /revenire nume*)

În motivarea cererii se arată că părțile s-au căsătorit la, căsătoria lor fiind înregistrată sub nr. din în Registrul de stare civilă al Primăriei și că din căsătoria lor nu au rezultat copii. Se menționează ca sunt de acord să divorțeze.

În dovedirea cererii se atașează la dosar certificatul de căsătorie în original.

Analizând materialul probator administrat în cauză, Judecătoria reține următoarele:

Părțile s-au căsătorit la data de, căsătoria lor fiind înregistrată sub nr. în Registrul de Stare Civilă al Primăriei, conform certificatului de căsătorie aflat la fila în dosar. Din căsătoria părților nu au rezultat copii.

Având în vedere că ambele părți și-au manifestat expres în fața instanței acordul privind desfacerea căsătoriei lor și reținând că sunt realizate condițiile prevăzute art. 38 alin. 2 C.Fam., respectiv a trecut mai mult de un an de la data încheierii căsătoriei părților și nu există copii minori rezultați din căsătorie, instanța, în baza acestui text de lege coroborat cu art. 37 alin. 2 C.Fam., va admite cererea și va dispune desfacerea căsătoriei prin acordul părților.

În ceea ce privește capătul de cerere privitor la nume, în baza art. 40 alin..... C.Fam. instanța va

Pentru aceste motive :

În numele legii,

HOTĂRĂȘTE:

Admite acțiunea formulată de reclamantul/a, în contradictoriu cu pârâta/ul

Desface căsătoria încheiată între părți la data de și înregistrată sub nr. din în Registrul de Stare Civilă al Primăriei Sectorului 3 București, prin acordul părților.

..... (*păstrare /revenire nume*)

Irevocabilă pentru divorț. Cu apel în 30 de zile de la comunicare pentru cererea accesorie.

Pronunțată în ședința publică azi,

Președinte,

Grefier,

(prenume și nume)*

(prenume și nume)*

* ex: la act de acordul reclamantului și încuviințează ca pârâta să păstreze numele din căsătorie

.....

Dispune ca pârâta să revină la numele purtat anterior căsătoriei

ROMÂNIA

JUDECĂTORIA	Desfacerea căsătoriei din culpa soților
Sediul	Solicitare nemotivare
	DOSAR nr. / /

SENTINȚA CIVILĂ NR.

Ședința publică din data de :

Judecător : **președinte**

Grefier :

Reclamant/ă : prezent /asistat

domiciliu/reședință.....

Pârât/ă : prezent /asistat

domiciliu/reședință.....

cu citarea Autorității Tutelare din cadrul Primăriei prezent/ absent/ reprezentat

sediul.....

Obiect : desfacerea căsătoriei – capăt de cerere principal**Stadiul judecătii :****Procedura de citare legal îndeplinită.**

Grefierul expune referatul cauzei în cadrul căruia învederează și că

Nemaifiind cereri de formulat sau probe de administrat, instanța constată cauza în stare de judecată și acordă cuvântul pe fond.

Reclamantul/a, solicită admiterea acțiunii, desfacerea căsătoriei din culpă comună, fără motivarea hotărârii,

Pârâtul/a solicită, solicitând, de asemenea, nemotivarea hotărârii.

JUDECĂTORIAPrin cererea înregistrată pe rolul Judecătoriei la data de sub nr. reclamantul/a a chemat în judecată pe pârâtul/a solicitând instanței ca prin hotărârea ce o va pronunța să dispună desfacerea căsătoriei lor din culpa comună a soților (*alte capete de cerere*)

În motivarea în fapt a cererii se arată că

În drept cererea este întemeiată pe prevederile art.

În dovedirea cererii reclamantul/a propune proba cu și atașează la dosar certificatul de căsătorie în original,

Pârâtul/a formulează/nu formulează întâmpinare

În motivarea întâmpinării, se arată că

În drept sunt invocate prevederile art.

Pârâtul/a solicită în apărare proba cu/ nu solicită probe în apărare.

În cauză s-a dispus citarea Autorității Tutelare din cadrul Primăriei

Instanța a încuviințat și au fost administrate următoarele probe

Analizând materialul probator administrat în cauză, Judecătoria reține următoarele:

Părțile s-au căsătorit la data de, căsătoria lor fiind înregistrată sub nr. în Registrul de Stare Civilă al Primăriei, conform certificatului de căsătorie aflat la fila în dosar. Din căsătoria părților s-au născut la data de

Întrucât ambele părți au solicitat ca hotărârea să nu fie motivată, față de prevederile art. 617 alin. 2 C.p.civ., instanța se va limita să rețină că potrivit probelor administrate în cauză sunt întrunite condițiile art. 38 alin. 1 C. fam și, în baza acestui text de lege coroborat cu art. 37 alin. 2 C.Fam., va admite capătul principal de cerere și va dispune desfacerea căsătoriei din vina ambilor soți.

.....(*motivarea celorlalte capete de cerere*)

Pentru aceste motive :

**În numele legii,
HOTĂRĂȘTE:**

Admite acțiunea formulată de reclamantul/a, în contradictoriu cu pârâta/ul, cu citarea Autorității Tutelare din cadrul Primăriei

Desface căsătoria încheiată între părți la data de și înregistrată sub nr. din în Registrul de Stare Civilă al Primăriei Sectorului 3 București, din culpă comună.

..... (*soluțiile/măsurile dispuse pentru celelalte capete de cerere*)

Cu apel în 30 de zile de la comunicare.

Pronunțata în ședința publică azi,

Președinte,
(prenume și nume)Grefier,
(prenume și nume)

ANEXA 10.1

MENȚIUNI

care se înscriu pe actele de stare civilă

1. La înregistrarea actelor de naștere în cazuri speciale:

- a) "Act reconstituit (întocmit ulterior) în baza Dispoziției nr. din a primarului ,
(municipiului, sectorului, orașului, comunei)
județul" ;
- b) "Act transcris în baza certificatului de naștere nr. din, eliberat de autoritățile, și a aprobării nr. din a Direcției de evidență a populației (D.E.P.)";
- c) "Act înregistrat tardiv în baza Sentinței civile nr. din a Judecătoriei" ;
- d) "Act întocmit în baza Sentinței de încuviințare a adopției cu efecte depline nr. din a Tribunalului (Judecătoriei)" .

2. La înregistrarea actelor de căsătorie în cazuri speciale:

- a) "Act reconstituit (întocmit ulterior) în baza Dispoziției nr. din a primarului ,
(municipiului, sectorului, orașului, comunei)
județul
Căsătoria a fost încheiată în anul, luna, ziua, în localitatea, județul/țara" .
- b) "Act transcris în baza certificatului de căsătorie nr. din, eliberat de autoritățile, și a aprobării nr. din a Direcției de evidență a populației. Căsătoria a fost încheiată în anul, luna, ziua, în localitatea, țara" .

3. La înregistrarea actelor de deces în cazuri speciale:

- a) "Act reconstituit (întocmit ulterior) în baza Dispoziției nr. din a primarului ,
(municipiului, sectorului, orașului, comunei)
județul" .
- b) "Act transcris în baza certificatului de deces nr. , eliberat de autoritățile, și a aprobării nr. din a (D.E.P.)";
- c) "Act întocmit în baza Hotărârii declarative de moarte nr. din a Judecătoriei" .

4. Mențiunea de căsătorie:

- "Căsătorit(ă) cu, act nr. din înregistrat la Primăria ,
(municipiului, sectorului, orașului, comunei)
județul După încheierea căsătoriei poartă numele de familie" .

5. Mențiunea de deces care se aplică pe actul de naștere:

- "Decedat, act nr. din, înregistrat la Primăria ,
(municipiului, sectorului, orașului, comunei)
județul" .

6. Mențiunea de deces care se aplică pe actul de căsătorie:

- a decedat.
(numele și prenumele soțului sau soției)
Act nr. din, înregistrat la Primăria ,
(municipiului, sectorului, orașului, comunei)
județul" .

7. Mențiunea care se aplică pe actul de naștere al soțului în viață:

- "Căsătoria cu s-a desfășurat, prin decesul soțului(soției) act de deces nr. din , înregistrat la Primăria ,
(municipiului, sectorului, orașului, comunei)
județul" .

8. Mențiuni privind recunoașterea paternității/maternității, tăgada paternității, contestarea recunoașterii și stabilirea filiației:

a) "Recunoscut de, născut(ă) la data de în, cu domiciliul în, prin declarația de recunoaștere înregistrată la nr. din"

b) "Prin Sentința nr. din a Judecătoriei s-a stabilit că nu este tatăl minorului".

c) "Prin Sentința nr. din a Judecătoriei s-a admis contestarea recunoașterii paternității/maternității de către, la data de"

d) "Prin Sentința nr. din a Judecătoriei s-a stabilit filiația față de, născut(ă) la data de în, cu domiciliul în, copilul urmând a purta numele de familie"

e) "Prin Sentința nr. din a Judecătoriei s-a încuviințat ca în viitor copilul să poarte numele de familie"

NOTĂ:

Numele de familie al minorului se va trece așa cum este prevăzut în dispozitivul sentinței.

f) "Prin Sentința nr. din a Judecătoriei s-a luat act de recunoașterea paternității/maternității de către, născut(ă) la în, cu domiciliul în"

g) "Recunoscut de către, născut la în, cu domiciliul în, județul, prin înscris autentic/testament. Comunicarea a fost făcută de Biroul notarial, cu adresa nr. din"

9. Mențiuni privind adopția cu efecte restrânse:

a) "Adoptat de către, născut la data de în localitatea, și de către, născută la data de în localitatea, prin Sentința nr. din a Tribunalului Cel adoptat a dobândit numele de familie"

b) "Adopția a fost desfăcută prin Sentința nr. din a Judecătoriei/Tribunalului, urmând a purta numele de familie"

10. Mențiuni privind adopția cu efecte depline:

a) "Adoptat cu efecte depline de către, născut la data de în localitatea și de către, născută la data de în localitatea, prin Sentința nr. a Tribunalului S-a întocmit un nou act de naștere cu nr. ... din, la Primăria (municipiului, sectorului, orașului, comunei) județul"

b) "Prin Sentința nr. din a Tribunalului s-a desfăcut adopția cu efecte depline, urmând a purta numele de familie"

c) "Adoptat cu efecte depline de către, născut la data de în localitatea, și de către, născută la data de în localitatea, prin nr. din a , (ce a fost recunoscută de Tribunalul prin Sentința nr. din). (Mențiunea a fost înscrisă în baza aprobării D.E.P. nr. din). (S-a întocmit un nou act de naștere cu nr. din, la Primăria)".

11. Mențiuni privind adopția, pe actul de căsătorie:

a) "..... (numele și prenumele soțului adoptat) a fost adoptat cu efecte restrânse prin Sentința nr. din a Tribunalului Cel adoptat a dobândit numele de familie"

b) "..... a fost adoptat cu efecte depline de către și de către prin Sentința nr. din a Tribunalului Cel adoptat a dobândit numele de familie, locul nașterii fiind localitatea, județul"

c) "Prin Sentința nr. din a Tribunalului
s-a desfăcut adopția cu efecte restrânse
(soțul, soția)

va purta numele de familie

d) "Prin Sentința nr. din
a Tribunalului/Judecătoriei s-a desfăcut adopția cu efecte
depline. Soțul (soția) va purta numele de familie
.....".

12. Mențiuni de divorț:

a) Pe actul de căsătorie:

- "Desfăcut căsătoria prin Sentința nr. din a
Judecătoriei Fostul soț va purta numele de familie
....., iar fosta soție numele de familie"

- "Desfăcut căsătoria prin Sentința nr. din a
....., ce a fost recunoscută de Tribunalul
prin Sentința nr. din Comunicată de
D.E.P. cu adresa nr. din "

b) Pe actele de naștere ale foștilor soți:

- "Căsătoria cu a fost desfăcută prin Sentința nr. ... din
..... a Judecătoriei După divorț va purta numele de
familie"

- "Căsătoria cu a fost desfăcută prin Sentința nr. ... din
..... a, ce a fost recunoscută de Tribunalul prin
Sentința nr. din"

13. Mențiunea în cazul căsătoriei declarate nule sau anulate prin sentința civilă
rămasă definitivă și irevocabilă:

"Căsătoria dintre și a fost
declarată nulă/anulată prin Sentința nr. din a
Judecătoriei"

14. Mențiuni privind schimbarea numelui:

a) "Schimbat numele de familie și/sau prenumele, conform Deciziei nr. din
..... a I.G.P.- D.E.P., din în"

b) "Numele de familie dobândit prin căsătorie a fost schimbat în, conform
Deciziei nr. din a I.G.P.- D.E.P."

c) "Schimbat numele de familie și/sau prenumele soțului și soției, conform
Deciziei nr. din a I.G.P.- D.E.P., după cum urmează: soțul, din
..... în, iar soția, din în"

d) "Schimbat numele de familie al titularului actului și al părinților săi,
conform Deciziei nr. din a I.G.P.- D.E.P., după cum
urmează: titularul, din în, tatăl, din în
....., iar mama, din în"

e) "Numele de familie și/sau prenumele tatălui (mamei) a fost schimbat din
..... în ca urmare a adopției/pe cale
administrativă/încuviințării purtării numelui, prin Sentința/Decizia nr. din
..... a"

f) "Schimbat numele de familie al tatălui (mamei) soțului/soției din
..... în, și a prenumelui din în
..... conform Deciziei nr. din a I.G.P.-
D.E.P."

g) "Schimbat numele de familie și/sau prenumele, din în
..... prin nr. din a, ce a fost
recunoscut de Tribunalul prin Sentința nr. .. din
..... . (Mențiunea a fost înscrisă în baza aprobării D.E.P. nr.
din)".

15. Mențiuni primite din străinătate:

a) "Căsătorit(ă) cu, la data de în
localitatea, țara, conform
comunicării D.E.P. nr. din Actul nu a fost
transcris în România".

b) "Decedat(ă) la data de, în localitatea țara
....., conform comunicării D.E.P. nr. din
Actul nu a fost transcris în România".

NOTĂ:

În cazul în care certificatele sunt transcrise în România, la cererea celor
interesați, mențiunile vor avea următorul cuprins:

c) "Căsătoria cu a fost transcrisă în registrele Primăriei, județul
(municipiului, sectorului, orașului, comunei)
sub numărul din După căsătorie poartă numele de familie"

d) "Decesul a fost transcris în registrele Primăriei, județul,
(municipiului, sectorului, orașului, comunei)
sub nr. din.....".

NOTĂ:

La operarea mențiunilor de deces pe actul de căsătorie se completează cu numele și prenumele soțului.

16. Mențiunea privind redobândirea cetățeniei române:

- "Redobândit cetățenia română, conform Legii nr. 21/1991. Comunicată de D.E.P. cu adresa nr. /.....".

17. Mențiunea privind dobândirea cetățeniei române:

- "Dobândit cetățenia română, conform Hotărârii Guvernului nr. din" . Comunicată de D.E.P. cu adresa nr. din"

18. Mențiunea privind pierderea sau renunțarea la cetățenia română:

- "Prin Hotărârea Guvernului nr. din s-a aprobat renunțarea/s-a retras cetățenia română numitului(ei) conform comunicării D.E.P. nr. ... din" . (numele și prenumele)

19. Mențiunea în cazul identificării unui "cadavru cu identitate necunoscută":

- "Conform comunicării nr.
(Parchetului, Poliției)
din, prezentul act privește pe, fiul lui și al, născut la data de, în localitatea, cu ultimul domiciliu în, județul"

ANEXA 10.2

Primăria
Județul

DISPOZIȚIA Nr.
din anul luna ziua

Primarul (municipiului, orașului, comunei)^1), județul,
având în vedere procesul-verbal înregistrat la nr. ^2)
din^3) precum și referatul autorității tutelare, din
care rezultă că s-a găsit un copil de sex, având aproximativ^4)
..... (ani, luni), al cărui părinți nu sunt cunoscuți,
în temeiul dispozițiilor art. 2 din Decretul nr. 975/1968 și ale art. din
Legea nr. 69/1991 , republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a
Guvernului nr. 22/1997,

DISPUN:

ART. 1
Copilul găsit la data de, în^5), va purta numele de
familie și prenumele

ART. 2
În baza prezentei dispoziții, ofițerul de stare civilă va înregistra, în
registrele de stare civilă, nașterea copilului găsit.

Data

Primar,

- ^1) Denumirea localității.
- ^2) Nr. de înregistrare a procesului-verbal întocmit de poliție, medic și reprezentantul autorității tutelare.
- ^3) Data înregistrării.
- ^4) Vârsta stabilită de medic.
- ^5) Locul unde a fost găsit.

ANEXA 10.3

PRIMĂRIA
 Județul
 Nr. din

Către

.....

Vă trimitem extrasul pentru uz oficial de pe actul de NAȘTERE privind pe

EXTRAS
 DIN REGISTRUL DE NAȘTERE
 - pentru uz oficial -

Numele de familie				
Prenumele				
Data nașterii		Anul	Luna	Ziua
		-----	-----	-----
Locul nașterii	Localitatea			
	Județul			
	-----/Țara			
	Sectorul			
Sexul		Cetățenia	Naționalitatea	
DATE PRIVIND PĂRINȚII		TATĂL	MAMA	
Numele de familie				
Prenumele				

Nașterea a fost trecută în registrul stării civile la nr. din
 anul, luna, ziua
 LOCUL ÎNREGISTRĂRII
 (localitatea și județul)

MENȚIUNI:

Se certifică de noi exactitatea prezentului extras.
 Ofițer de stare civilă,

 L.S.

ANEXA 10.4

REGISTRELE DE STARE CIVILĂ AFLATE ÎN PĂSTRAREA PRIMĂRIILOR DE SECTOR ȘI DELIMITAREA FONDURILOR ARHIVISTICE ALE MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

Registrele întocmite până în anul 1926 se află în păstrarea Primăriei Sectorului

1.

- Sectorul 1 - 1895 - 1927 - oraș București
 - 1927 - 1929 - Sector 1 Central
 - 1929 - 1950 - Sector 1 Galben
 - 1951 - 1962 - Raion I. V. Stalin
 - 1962 - 1968 - Raion 30 Decembrie
 - de la 20.02.1968 - Sector 1
 - Sectorul 2 - 1865 - 1950 - Comuna Băneasa
 - 1950 - 1968 - Raion 1 Mai
 - de la 20.02.1968 - Sector 2
 - Sectorul 3 - 1926 - 1947 - Comuna Principele Mihai
 - 1948 - 1950 - Comuna 30 Decembrie
 - 1950 - 1968 - Raion 23 August
 - de la 20.02.1968 - Sector 3
 - Sectorul 4 - 1865 - 1927 - Comuna Dudești-Cioplea
 - 1927 - 1950 - Sector 3 Negru
 - 1950 - 1968 - Raion Tudor Vladimirescu
 - de la 20.02.1968 - Sector 4
 - Sectorul 5 - 1927 - 1950 - Sector 3 Albastru
 - 1950 - 1968 - Raion Nicolae Bălcescu
 - de la 20.02.1968 - Sector 5
 - 1914 - 1945 - Comuna Șerban Vodă
 - Sectorul 6 - 1929 - 1940 - Comuna Lupescu
 - 1940 - 1950 - Comuna Tudor Vladimirescu
 - 1950 - 1968 - Raion V.I. Lenin
 - de la 20.02.1968 - Sector 6
 - Sectorul 7 - 1884 - 1949 - Comuna Militari
 - 1948 - 1950 - Comitet Provizoriu Militari
 - 1926 - 1928 - Principele Carol
 - 1929 - 1930 - Regele Mihai I
 - 1930 - 1947 - Marele Voievod Mihai
 - 1948 - 1950 - 16 Februarie 1933
 - 1950 - 1962 - Raion Gh. Gheorghiu-Dej
 - 1962 - 1968 - Raion 16 Februarie
 - de la 20.02.1968 - Sector 7
 - Sectorul 8 - 1923 - 1950 - Comuna Grivița
 - 1927 - 1944 - Sector 4 Verde
 - 1947 - 1950 - Sector 4 Roșu
 - 1950 - 1968 - Raion Grivița Roșie
 - de la 20.02.1968 - Sector 8
- De la data de 04.08.1979
- sectoarele 1 și 8 s-au unit, rezultând sectorul 1
 - sectoarele 2 și 3 s-au unit, rezultând sectorul 2
 - sectorul 4 a devenit sectorul 3
 - sectorul 5 a devenit sectorul 4
 - sectorul 6 a devenit sectorul 5
 - sectorul 7 a devenit sectorul 6.

ANEXA 11.1.

Ancheta Socială

Persoana care completează ancheta socială			
Nume			
Funcția			
Instituția			
Data întocmirii			
Sursa sesizării			
Alte surse de informare (materiale accesate, cine a fost întâlnit și când)			
Detalii privind copilul			
Nume			
Data nașterii			
Locul nașterii			
Adresa de domiciliu			
Adresa de rezidență			
Religie			
Origine etnică			
Părinți			
Mama		Tatăl	
Nume	Nume		
Adresa de domiciliu		Adresa de domiciliu	
Adresa de rezidență		Adresa de rezidență	
Data nașterii		Data nașterii	
Locul nașterii		Locul nașterii	
Religie		Religie	
Origine etnică		Origine etnică	
Ocupația		Ocupația	
Locul de muncă		Locul de muncă	
Alți membri ai familiei (frați, surori, alte persoane care locuiesc cu copilul)			
	Nume	Relația față de copil	Data nașterii
1			
2			
3			
4			

5			
6			
Situția economico-socială a familiei			
Climatul familial			
Rețeaua socială/legătura cu comunitatea			
Situția economică (venit etc.)			
Educația copilului/copiilor			
Locuința (condiții sanitare, mobilă, utilități etc.)			
Satisfacerea nevoilor medicale			
Istoric familial relevant			
Descrierea problemei/problemelor copilului/familiei			
Prezentarea situațiilor/evenimentelor			
Identificarea nevoilor			
Sumar al concluziilor asistentului social			
Recomandările asistentului social			
Semnătura asistentului social		Data	
Semnătura șefului de serviciu		Data	

ANEXA 11.2

Județul
 Serviciul public de asistență socială al Primăriei
 Direcția generală de asistență socială și protecția copilului
 a sectorului București

PLANUL DE SERVICII

Numele și prenumele copilului
 CNP
 Mama
 Tata
 Reprezentantul legal al copilului
 Domiciliul
 Data realizării/revizuirii Planului de servicii
 Dosar nr./data
 Motivul întocmirii/revizuirii Planului de servicii
 Responsabilul de caz prevenire
 Managerul de caz care asigură coordonarea metodologică a responsabilului de
 caz prevenire
 Membrii echipei și instituția din care provin

Prestații

Tipul	Cuquantumul/ cantitatea	Autoritatea locală/instituția/ OPA responsabilă	Data începerii	Perioada de acordare

Servicii pentru copil

Tipul	Instituția responsabilă	Obiective generale	Data începerii	Perioada de desfășurare	Responsabil de intervenție/ persoana responsabilă
Prevenirea separării copilului de părinți					
Educație formală și nonformală/informală					
Sănătate					
Reabilitare					
Altele					

Servicii pentru familie

Tipul	Instituția responsabilă	Obiective generale	Data începerii	Perioada de desfășurare	Responsabil de intervenție/ persoana responsabilă
Prevenirea separării copilului de părinți					
Educație formală și nonformală/informală					
Sănătate					
Reabilitare					
Altele					

Servicii pentru persoana față de care copilul a dezvoltat legături de atașament

Tipul	Instituția responsabilă	Obiective generale	Data începerii	Perioada de desfășurare	Responsabil de intervenție/persoana responsabilă
Prevenirea separării copilului de părinți					
Educație formală și nonformală/informală					
Sănătate					
Reabilitare					
Altele					

Observații

Responsabil de caz prevenire,

 Membrii echipei,

ANEXA 11.3

Județul/Sectorul
 Direcția generală de asistență socială și protecția copilului
 sau organism privat acreditat

PLANUL INDIVIDUALIZAT DE PROTECȚIE

Numele și prenumele copilului
 CNP
 Cererea pentru instituirea unei măsuri de protecție specială nr./data
, efectuată de
 Referire din partea
 Obiectivul general
 Finalitatea
 Măsura de protecție
 În baza Hotărârii (Comisia pentru protecția copilului/instanța judecătorească)
 nr./data
 Instituția/Persoana responsabilă pentru aplicarea măsurii de protecție

 Reprezentantul legal al copilului
 Domiciliul
 Data realizării/revizuirii Planului individualizat de protecție
 Dosar nr./data
 Manager de caz
 Delegarea totală/parțială a responsabilităților către responsabilul Planului de
 intervenție specifică (PIS)
 Schimbarea managerului de caz (motive)
 Membrii echipei și instituția din care provin
 Prestații

Tipul	Cuantumul/ cantitatea	Autoritatea locală/instituția/ OPA responsabilă	Data începerii	Perioada de acordare
-------	--------------------------	---	-------------------	-------------------------

Servicii pentru copil

Tipul	Instituția responsabilă	Obiective generale	Data începerii	Perioada de desfășurare	Responsabil de caz protecție specială/ persoana responsabilă
Protecția copilului					
Educație formală și nonformală/informală					
Sănătate					
Reabilitare					
Socializare și petrecere a timpului liber					
Mentținerea legăturilor cu familia					
Dezvoltarea deprinderilor de viață					
Reintegrarea în familie					
Altele					

Servicii pentru familie

Tipul	Instituția responsabilă	Obiective generale	Data începerii	Perioada de desfășurare	Responsabil de caz protecție specială/ persoana responsabilă
Protecția copilului					
Educație formală și nonformală/informală					
Sănătate					
Reabilitare					
Altele					

Servicii pentru persoana față de care copilul a dezvoltat legături de atașament

Tipul	Instituția responsabilă	Obiective generale	Data începerii	Perioada de desfășurare	Responsabil de caz protecție specială/ persoana responsabilă
Protecția copilului					
Educație formală și nonformală/informală					
Sănătate					
Reabilitare					
Altele					

Observații

Manager de caz,

.....

Membrii echipei:

.....

.....

Șef compartiment,

.....

Directorul instituției responsabile,

.....

ANEXA 11.4

I. INFORMAȚII GENERALE

1. COPILUL

Nume

Prenume

Sex

Data și locul nașterii

Rangul

Domiciliul

2. MEMBRII FAMILIEI BIOLOGICE SAU AI FAMILIEI ÎN CARE VA FI INTEGRAT COPILUL

Nume și prenume	Data nașterii	Ocupație	Adresa	Observații

3. RELAȚIA COPILULUI CU FAMILIA BIOLOGICĂ

3.1. Familia vizitează copilul:

- săptămânal/lunar/trimestrial/anual/deloc

- observații:

.....

3.2. Familia telefonează/scrie copilului:

- săptămânal/lunar/trimestrial/anual/deloc

- observații:

.....

3.3. Copilul merge în familie:

- săptămânal/lunar/trimestrial/anual/deloc

- observații:

.....

3.4. Copilul scrie/telefonează familiei:

- săptămânal/lunar/trimestrial/anual/deloc

- observații:

.....

3.5. Serviciul rezidențial/familia extinsă/familia substitutivă este în relație cu familia biologică (specificați tipul de relație):

.....

3.6. Alte persoane decât familia biologică care manifestă interes față de copil (de exemplu: alte rude, vecini etc.); specificați cine și în ce fel

.....

II. EVALUAREA PSIHICĂ ȘI FIZICĂ A COPILULUI

1. Dezvoltare fizică/motricitate

.....

2. Autoîngrijire (alimentație, îmbrăcare, igienă)

.....

3. Dezvoltare cognitivă (inclusiv aspecte legate de identitatea de sine, aptitudini și interese, valori)

.....

4. Dezvoltare socio-afectivă (inclusiv modalități de relaționare cu celelalte persoane, atitudinea față de propria persoană, încrederea în sine)

.....

5. Limbaj (comunicare verbală și nonverbală)

.....

Observații

.....

III. EVALUAREA FAMILIEI BIOLOGICE SAU A FAMILIEI ÎN CARE VA FI INTEGRAT COPILUL

1. Pentru fiecare membru al familiei se evaluează următoarele aspecte:

Dezvoltare cognitivă

Dezvoltare socio-afectivă
Relațiile cu ceilalți membri ai familiei
Atitudini și comportamente față de copilului care urmează să fie
reintegrat/integrat

.....

2. Resursele familiei pentru o integrare armonioasă a copilului

.....

3. Observații

.....

IV. COMENTARII

.....

V. PROPUNERI

.....

Psiholog (nume și prenume):

Data finalizării evaluării:

Semnătura:

ANEXA 11.5

FIȘA DE CONSILIERE

Nume și prenume
Data și locul intervenției
Definirea problemei.....
Resursele clientului.....
Obiectiv pe termen lung.....
Obiective specifice.....
Evaluarea intervenției.....
Psiholog (nume și prenume)
Semnătura

Anexa 11.6

Raport de întâlnire copil-familie

Întâlnirea nr.

Numele și prenumele copilului
Numele familiei
Întâlnire observată/mediată Da/Nu
Numele, prenumele și profesia observatorului (profesionist al CRI)
.....
Participanții la întâlnire (copil, membrii familiei, profesioniști)
1.
2.

Atitudinea și comportamentul copilului față de familie

Înainte de întâlnire.....
În timpul întâlnirii.....
Imediat după întâlnire.....

Atitudinea și comportamentul familiei față de copil

Înainte de întâlnire
.....
În timpul întâlnirii
.....
Imediat după întâlnire
.....

Modalități de relaționare copil-familie în timpul întâlniri

Observații
.....
Propuneri
.....

Semnătura:

Data:

ANEXA 12.1

ROMÂNIA

.....

(denumirea instituției)

.....

(sediul)

Dosar nr.:

Data:

CERERE

pentru notificarea și comunicarea în străinătate a unui
act judiciar sau extrajudiciar

Către

.....

.....

În baza **Convenției cu privire la procedura civilă**, Haga 1 martie 1954, ratificată de România prin Decretul nr. 81/1971, publicat în B.Of. nr. 37/19.03.1971*, avem onoarea de a transmite în două exemplare documentele enumerate mai jos, rugându-vă să binevoiți a dispune înmânarea unui exemplar destinatarului.

Actele care se transmit:

.....

Numele și calitatea părților:

.....

Natura actului (actelor) de transmis:

.....

Destinatarul și adresa acestuia:

.....

Documente anexă la actul care se transmite:

.....

Termenul fixat de autoritatea judiciară:

.....

Actele sunt redactate în limba română și însoțite de traduceri legalizate.

Vă rugăm să ne restituiți dovada de înmânare a actelor către destinatar, în care scop anexăm formularul.

În cazul în care cererea nu a putut fi îndeplinită, vă rugăm să ne comunicați motivele (împrejurările) care au împiedicat îndeplinirea cererii, restituindu-ne actele transmise spre înmânare.

Președinte,

* Sugerăm ca această Convenție să fie invocată în relația cu: **Armenia, Kirghizstan, Liban, Surinam, Uzbekistan, Vatican**. Întrucât România și celelalte state (*Argentina, Austria, Belarus, Belgia, Bosnia - Herțegovina, China-Macao, Croația, Cipru, Cehia, Danemarca, Egipt, Elveția, Finlanda, Franța, Germania, Israel, Italia, Japonia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Macedonia, Maroc, Moldova, Norvegia, Olanda, Polonia, Portugalia, Rusia, Serbia și Muntenegru, Slovacia, Slovenia, Turcia Ucraina, Ungaria*) sunt legate de alte instrumente juridice bi/multilaterale care conțin dispoziții privind îndeplinirea cererilor pe cale mult mai scurtă, sugerăm să nu fie folosită Convenția de la Haga din 1954 privind procedura civilă (care prevede transmiterea cererilor pe cale diplomatică). Vezi în continuarea lista statelor părți la Convențiile de la Haga din 1965 privind notificarea și comunicarea în străinătate a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială .

ANEXA 12.2

ROMÂNIA

.....

(denumirea instituției)

.....

(sediul)

Dosar nr.:

Data:

CITAȚIA

emisă la data de

Numele și prenumele persoanei citate:

.....

Domiciliul sau reședința persoanei citate:

.....

Statul:

Vă înștiințăm că sunteți invitat a vă prezenta la această instanță, la data de, ora, completul, în calitate de, în proces cu pentru

Potrivit legii române, neprezentarea în proces a părților legal citate nu împiedică judecarea cauzei. În procesul civil, judecata se suspendă dacă nici una din părți nu se înfățișează - personal sau prin reprezentant - la strigarea pricinii, afară de cazul în care reclamantul sau pârâtul a cerut judecarea în lipsă.

Vă punem în vedere că, în conformitate cu dispozițiile art. 114¹ alin. 4 din Codul de procedură civilă, să indicați un domiciliu ales, unde urmează a vi se face toate comunicările privind procesul.

Judecător delegat

Grefier principal,

ANEXA 12.3

ROMÂNIA

.....

(denumirea instituției)

.....

(sediul)

Dosar nr.:

Data:

CERERE

de comisie rogatorie

Către

Instituția judiciară competentă pentru localitatea

În baza **Convenției cu privire la procedura civilă**, Haga 1 martie 1954, ratificată de România prin Decretul nr. 81/1971, publicat în B.Of. nr. 37/19.03.1971*, avem onoarea a vă solicita efectuarea prin comisie rogatorie a următoarei probe:

.....

Părțile în dosar (numele, prenumele, cetățenia, calitatea procesuală și adresa):

Obiectul cauzei (scurt rezumat al faptelor):

Numele și adresa persoanelor care urmează a fi audiate, cu precizarea împrejurării dacă depoziția se ia sub jurământ sau numai prin afirmații:

.....

Întrebările care urmează a fi puse sau faptele în legătură cu care vor fi puse întrebări (lista anexată):

Documentele de examinat:

Alte solicitări speciale:

Instanța rogantă vă asigură de deosebita sa considerație.

Președinte,

*Convenția se mai aplică cu următoarele categorii de state:

- 1) Armenia, Kirghizstan, Liban, Surinam, Uzbekistan, Vatican
- 2) Argentina, Belarus, Finlanda, Israel, Japonia, Lituania, Luxemburg, Portugalia, Surinam - până ce aceste state vor declara expres că acceptă aderarea României la Convenția de la Haga din 1970 privind obținerea de probe în străinătate în materie civilă și comercială http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=status.accept&mid=514
- 3) Macedonia și Ucraina până ce aceste state vor schimba instrumentul de ratificare a convenției bilaterale pe cale diplomatică

Convenția de la Haga din 1954 nu se aplică mai aplică cu **Austria, Belgia, Bosnia - Herțegovina, Marea Britanie Croația, Egipt, Italia, Maroc, Moldova, Polonia, Rusia, Serbia și Muntenegru, Slovenia, Turcia, Ungaria**, deoarece aceste state sunt **legate de România prin** alte instrumente juridice bi/multilaterale care conțin dispoziții privind îndeplinirea cererilor pe cale mult mai scurtă.

ANEXA 12.4

FORMULAR de dovadă a comunicării de acte în străinătate

1.Denumirea autorității judiciare solicitante:

2.Actele transmise în vederea comunicării:

3.Numele și prenumele (denumirea) și domiciliul (sediul) destinatarului:

4.Denumirea autorității judiciare solicitate:

5.Numele și calitatea persoanei care a primit actele (destinatar, soț, rudă -
în cazul persoanelor fizice - sau funcția - în cazul persoanelor juridice):

6.Semnătura destinatarului (cu aplicarea ștampilei, în cazul persoanelor juridice):

7.Data comunicării actelor:

8.Motivele necomunicării actelor:

9.Semnătura agentului de procedură și ștampila autorității judiciare solicitate:

Anexa 13 Surse de informații în domeniul protecției copilului și familie

Site-uri internet	
Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului	www.copii.ro
Proiectul Phare pentru Drepturile Copilului (Drepturile copiilor sunt lege!)	www.drepturilecopiilor.ro
Programul Phare "Copiii mai întâi"	www.childrenfirst.ro
Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei	www.mmssf.ro
Ministerul Educației și Cercetării	www.edu.ro
Ministerul Sănătății	www.ms.ro
Autoritatea Națională pentru Persoane cu Handicap	www.anph.ro
Agencia Națională pentru Protecția Familiei	www.anpf.ro
Ministerul Administrației și Internelor	www.mai.gov.ro
UNICEF	http://www.unicef.org/romania/activities.html
Asociația Națională a Birourilor de Consiliere pentru Cetățeni	www.robcc.ro
Programul de dezvoltare instituțională a serviciilor sociale din România	http://users.skynet.be/sky53820/RO/index1.htm

BIBLIOGRAFIE

1. **R. Mnookin**, In the Interest of Children: Advocacy, Law Reform and Public Policy, W.H. Freeman, New York, 1985, p. 17-18.
2. **P. Leach**, Children First: What our Society Must Do, and is Not Doing for Our Children Today, Michael Joseph, London, 1995.
3. **Shamgar-Hendelman**, To Whom Does Childhood Belong, in Qvortrup, J et al (eds) Childhood Matters : Social Theory, Practice and politics, Aldershot, Avebury, 1994.
4. **J. Qvortrup**, Childhood Matters : An introduction in Qvortrup, J et al (eds) Childhood Matters: Social Theory, Practice and Politics, Aldershot, Avebury.
5. **P. Alston, B. Gilmour-Walsh**, The Best Interest of the Child. Towards A Synthesis of Children's Rights and Cultural Values, 1996, p. 37-38.
6. **S. Parker**, The Best Interest of Child, in P. Alston (ed.) The Best Interest of the Child: Reconciling Culture and Human Rights, Oxford University Press, Oxford, 1994, p. 29.
7. **S. Kripke**, Wittgenstein on Rules and Private Language, Blackwell, Oxford, 1982.
8. **Council of the European Union**, Council Directive Implementing the Principle of equal treatment between persons irrespective of racial or ethnic origin, Brussels, 20 June 2000, 9339/00.
10. **ION IMBRESCU**, TRATAT DE DREPTUL FAMILIEI, Edit. LUMINA LEX, BUCUREȘTI, 2006.
11. **Emese Florian**, Dreptul familiei, edit. C.H.BECK, București, 2006.
12. **Alexandru Bacaci**, Viorica Claudia Dumitrache, Dreptul familiei, ediția 5, edit. C.H.BECK, București, 2006.
13. **Aurelia Cotuțiu , Diana Florea**, Manualul grefierului, Noțiuni de drept procesual civil, edit. ALL Beck, București, 2004.
14. **Mihaela Tăbărcă**, Drept procesual civil, vol. I, edit. Universul Juridic, București, 2005.
14. **UNICEF** ,Manual pentru Implementarea Convenției cu privire la drepturile copilului, Editura Vanemonde, 2004, ediție revizuită.
15. **Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului**, Rolul Judecătorilor și Procurorilor în Protecția și promovarea Drepturilor Copilului, București, Editura Trei, 2006; www.copii.ro.
16. **UNICEF**, Manual pentru Implementarea Legii nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, București, Editura Vanemonde, 2006;

17. **Ion.P.Filipescu, Andrei I. Filipescu**, *Adopția*, Ediția a III-a , București, Editura Universul Juridic, 2005.
18. **Centrul de Resurse Juridice**, *Evaluarea sistemului de justiție restaurativă din România*, București, Editura Oscar Print, 2004.
19. **Ministerul Justiției** – www.just.ro
20. **Oficiul Român pentru Adopții** – www.adoptiiromania.ro
21. **Rețeaua Judiciară Europeană în materie civilă și comercială** :
<http://ec.europa.eu/civiljustice/>
22. **Avocatul Poporului** – www.avp.ro
23. **Institutul Național al Magistraturii** – www.inm-lex.ro
24. **Ghidul practic pentru grefieri cuprinzând acte procedurale utilizate de instanțele judecătorești și parchetele de pe lângă acestea:**
www.csm1909.ro/csm/linkuri/21_06_2006//_4845-ro.pdf sau [www.csm-just.ro/csm/indexpdf?cmd=0702&pg=3,](http://www.csm-just.ro/csm/indexpdf?cmd=0702&pg=3)